Christel Petitcollin

COPIII MANIPULATORILOR

Cum îi protejăm?

Traducere din limba franceză de Ana-Maria Nica

p h i l o b i oENFANTS DE MANIPULATEURS
COMMENT LES PROTÉGER?
Christel Petitcollin
Copyright © Guy Trédaniel Éditeur - Paris 2013, 2017
COPIII MANIPULATORILOR
CUM ÎI PROTEJĂM?
Christel Petitcollin
ISBN 978-606-9707-02-9
© 2020 - Editura PHILOBIA
internet: www.philobia.com e-mail: contact@philobia.com
Editor: Bianca Biagini
Traducere: Ana-Maria Nica
Redactor: Oana Ţăranu *DTP*: Petronella Andrei *Copertă*: Roxana Soare
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României PETITCOLLIN, CHRISTEL
Copiii manipulatorilor: cum îi protejăm? / Christel Petitcollin;
trad, din limba franceză de Ana-Maria Nica. - Bucureşti: Philobia, 2020 Conţine bibliografie
ISBN 978-606-9707-02-9
I. Nica, Ana-Maria (trad.)
159.9
Cuprins
Introducere 7
Taţi răi sau mame malefice? 12
Prima parte: DATELE PROBLEMEI 17
1. Cine este acest diabolic părinte manipulator? 19
O mască frumoasă 20
Patru sfori pentru a obţine o marionetă 21
Cele trei chei ale manipulării: îndoiala, frica şi culpabilizarea 22
O victimă depersonalizată 23
Infantili, imaturi şi răuvoitori 23
2. Relaţiile interumane ale manipulatorilor 27
Relaţia cu mama manipulatorului 27

Relaţia manipulatorului cu mama sa 28
Mama copiilor lor 29
Atotputernicia materna 31
Relaţia cu adulţii 32
între manipulatori există o rivalitate complice 36
Gestionarea vieţii de zi cu zi 38
Obiectificarea fiinţelor 41
3. Relaţia părintelui manipulator cu propriii copii 45
Manipulatorul căsătorit 45
Copii care se maturizează mai repede decât părintele lor 49
Parentificarea copiilor 52
Un viitor de “îngrijitor” 56
După separare 59
4. Sexualitatea manipulatorilor 65
5. Profilul părintelui victimă 73
6. Capcana divorţului 87
Cei mai sensibili pleacă! 87
Răzbunarea se serveşte rece 89
Negare eternă 92
Dorinţa de a-şi recupera prada cu orice preţ 94
Cum să-şi salveze resturile imperiului 95
Continuă să facă legea indiferent de preţ 97
Cum să înlocuiască placenta defectă 99
O societate involuntar complice 100
Partea a doua: IDEI PRECONCEPUTE ÎN SERVICIUL MANIPULATORILOR 103
7. Mitul mamei rele şi mitul noului tată 105
Mamă, e ziua ta! 105
Mitul noului tată 110
Taţi şi mame, o dublă măsură 111
Să revenim la fundamente: omul este un mamifer 112
Care este adevărata misiune a tatălui? 114
8. Custodia comună: arta de a sfâşia copiii în două 119
Custodia comună este o bombă cu ceas 119
Suferinţa copiilor este negată 123

Să luăm lucrurile pas cu pas 126
Ce soluţie miraculoasă se poate aplica? 129
9. Sindromul alienării parentale: arma misoginilor 133
Sindromul alienării parentale - o impostură care face ravagii 133 Macismul 136
Asociaţia taţilor 138
10. Nu vei avea copiii! 143
Prima rundă: obţinerea cu orice preţ a custodiei comune 145
fşi lasă jucăriile în depozit 146
Pumnul de fier şi coşmarul reapar 146
Noua pradă este funcţională! *150*
A doua rundă: poate începe custodia comună! 153
Săptămâna 1: *un statut de regină a Franţei 153*
Cuprins
Săptămâna 2: *şapte zile de hărţuire* 157
Ultima runda: custodia unică 160
Suferinţa mamelor 160
11. Traumele şi sechelele cu care rămân copiii 165
Un abuz imposibil de negat 165
Părintele manipulator abuzează psihic 165
Părintele manipulator abuzează fizic 167
Părintele manipulator este un abuzator sexual 168
Simptomele stresului posttraumatic 169
Definiţie generală 169
Simptomele stresului posttraumatic legat de abuzul sexual 170 Sechelele care apar la mult timp după abuz 174
Părinţii veneraţi 174
O *negare generalizată 175*
Patru mari categorii de sechele 176
Ca la Cernobîl 178
Partea a treia: SOLUŢIILE 181
12. Instrumente pentru profesionişti 183
Credibilitatea copilului 185
Identificarea măştilor şi a limbajului de lemn 188
Ancheta socială, o dublă constrângere în plus 192

Hârtie milimetrică pentru o decizie în justiţie la pătrat 194
13. O ieşire definitivă de sub zona de influenţă 197
Renunțați la ochelarii roz 197
Cum să scăpaţi definitiv de constrângere 199
Limpeziți-vă spiritul 199
Nu există curaj fără frică 200
Responsabil, dar nu vinovat 201
Copiii voştri nu aşteaptă altceva 202
Fixarea sentinţei 203
Este cazul să deveniţi obsedaţi de control 205
Nu-i lăsaţi nicio şansă 208
Anticipaţi-i răutatea pentru a o putea contracara 211
Apăraţi-vă şi cereţi respect 215
14. Protejaţi şi “înarmaţi” copiii 217
Daţi-l jos de pe piedestal 218
încetaţi să alimentaţi mistificarea 218
încetaţi sà-i mai găsiţi scuze 221
Restabiliţi adevărul 222
Nu mai fiţi complice la impostură 224
Cum să-i combateţi acţiunile 229
Preluarea copiilor 230
Când telefonul devine o armă 234
Scăpaţi de conflictul de loialitate 238
Inima nu se împarte, ea se multiplică 239
Apăraţi copilul de violenţa procedurii 240
Divorţul nu este o crimă, este un drept legal în Franţa 241
Toate cuplurile care divorţează urmează o procedură juridică standard 242
Decizia asupra custodiei se face în interesul superior al copilului 242
îndrăzniţi să denunțați comportamentele deviante 243
15. Cum să deveniţi terapeutul propriului copil 247
Utilizarea simbolurilor 248
Obiectele magice 248
Metafora terapeutică 250
Cum să deveniţi un povestitor vindecător 251

O metaforă drept singură resursă 252
Schiţă a metaforei terapeutice 253
Concluzie 259
Bibliografie 269
Introducere

“Bună ziua,

Sunt mamă, am divorţat în urmă cu 5 ani şi am împreună cu fostul partener o fetiţă, pe Chloe. Mi-am părăsit partenerul când Chloe avea 2 ani. Era foarte coleric, agresiv, iar mie şi fetiţei ne spunea mereu numai lucruri urâte. Uneori, când veneam mai devreme de la muncă, îl auzeam de la parterul imobilului cum ţipa la ea. Odată, pe când avea doar un an, a lovit-o pentru că a scuipat compotul. Chloe îşi smulgea părul. Am dus-o la medic. Acesta mi-a spus că nu ar trebui să-mi fac griji, că îi va trece, însă eu eram deprimată şi mă gândeam să îmi iau viaţa.

După o altă ceartă şi în urma ameninţărilor că mă va lovi, am părăsit domiciliul din L... pentru a mă reîntoarce la părinţii mei din N... Chloe şi-a revăzut tatăl după zece luni. Această absenţă din viaţa ei a fost alegerea tatălui. Judecătorul a considerat însă plecarea mea o separare voluntară.

Chloe povesteşte că tatăl său o împinge, o loveşte, o leagă de pat cu cureaua. Vine acasă cu insolaţii, cu arsuri solare, cu vânătăi şi, de mai multe ori, cu capul spart. Am arătat vânătăile şi alte semne celor de la Spitalul Universitar şi am depus plângere la poliţie de două ori. Chloe a fost interogată de poliţişti şi le-a arătat în ce fel era maltratată. Concluzie: poliţiştii au influenţat răspunsurile copilului. Mi s-a spus că sunt prea neliniştită, că Chloe nu acceptă autoritatea adulţilor, că e prea plină de viaţă, prea activă, că trebuie să se calmeze ca să nu-şi mai enerveze tatăl. Am fost monitorizate de serviciile pentru protecţia copilului timp de un an. Nu au reuşit să pună niciun diagnostic. Chloe este bine. Ea se duce în braţele tatălui său. Nu arată că i-ar

fi frică de el. Mi se spune în continuare că sunt prea anxioasă. Un an de zile tatăl lui Chloe a avut un comportament adecvat.

In prezent, Chloe are 7 ani şi spune din nou aceleaşi lucruri. Iată câteva dintre ele:

- Mă pălmuieşte când greşesc şi mă loveşte cu cartea în cap.
- M-a pălmuit şi m-a împins pe canapea.
- Clanţa de la uşa tatei a căzut şi m-a certat. M-a apucat cu mâinile de păr şi mi-a zis: te izbesc de toţi pereţii.
- M-a pălmuit şi m-a trântit pe jos. Am căzut în genunchi.
- Tata mi-a zis că era în interesul meu să ştiu să citesc şi să număr corect, altfel mă aştepta un duş rece.
- îmi spune să fiu rea cu tine pentru că tu eşti rea cu el.
- Mi-a spus că el îmi dă bomboane şi trebuie să fiu drăguţă cu el.

I-am povestit aceste lucruri învăţătoarei. Am mers apoi la psihologul şi la directorul şcolii. Acesta mi-a spus că va face o sesizare către superiorul lui şi că va fi stabilită o întâlnire cu mine, tatăl copilului, psihologul, învăţătoarea şi cu el, astfel încât fiecare să fie conştient de responsabilităţile pe care le are. I-am mărturisit că asupra lui Chloe se fac presiuni şi că această situaţie îi influenţează rezultatele şcolare. Directorul mi-a răspuns că, într-adevăr (şi a zâmbit), asupra lui Chloe se fac presiuni. “Dacă sunteţi într-un conflict cu tatăl fetiţei este de datoria dumneavoastră să-l rezolvaţi. Eu nu mă ocup decât de problemele şcolare/'

Am sunat la urgenţe şi *Enfance et partage*[1] urmăreşte dosarul. Aceste două instituţii consideră că este vorba despre abuz, motiv pentru care am făcut o sesizare. Acest bărbat este extrem de manipulator şi pretinde întotdeauna că este o victimă. Reuşește să păcălească pe toată lumea şi

1 Enfance et partage este o asociație nonguvernamentală care se ocupă de minori, victime ale violenței și abuzurilor, și de familiile acestora, (n.tr.)

nu mai ştiu ce să fac ca să-l demasc. Ce credeţi despre această situaţie? Cum ar trebui să mă comport în cazul unei întâlniri? Această întâlnire este legală? Pot merge însoţită de un avocat? Cunoaşteţi psihologi specializaţi în domeniul abuzurilor şi manipulării care ar putea depune mărturie? Cunoaşteţi un avocat? Mă simt pierdută. Lui Chloe îi este frică de tatăl ei.”

încă o dată, aleg să încep această carte transcriind unul dintre e-mailurile pe care le primesc. Nu am schimbat niciun cuvinţel (cu excepţia numelui copilului). Din nou, acest e-mail ar fi putut fi scris practic de oricare dintre mamele pe care le consiliez şi care au un conflict cu un partener manipulator. Situaţia prin care trec această mamă şi, mai ales, această fetiţă este incredibil de obişnuită.

Dragii mei cititori,

Ştiu, pentru că mulţi dintre voi mi-aţi spus-o şi mi-aţi scris-o, că aşteptaţi cu nerăbdare această carte. Aşteptările voastre sunt imense şi intimidante. Ar fi atâtea de spus! Cum voi putea să răspund tuturor întrebărilor pe care mi le-aţi pus? Cum să fiu sigură că vă voi oferi cheile cele mai potrivite pentru a desfereca un număr cât mai mare de lanţuri care vă înrobesc?

Iată-mă din nou în faţa paginii albe, grăbindu-mă să aştern pe hârtie tot ceea ce am învăţat în douăzeci de ani, prin intermediul activităţii mele zilnice, legat de manipulatori şi manipulatoare. De această dată, este vorba despre a depune mărturie privind răul pe care aceşti părinţi lipsiţi de demnitate, care nu dau nimănui de bănuit, îl fac propriilor copii. Cum să vă ofer mijloacele de a înţelege ceea ce se întâmplă şi de a contracara aceste rele tratamente ascunse?

înainte de orice, scopul meu este ca părinţii sănătoşi să aibă instrumentele necesare ca să-şi păstreze şi să-şi apere copiii, în măsura în care acest lucru este posibil... îmi doresc, de asemenea, ca această carte să fie o sursă de informare pentru toţi adulţii care intervin în vieţile copiilor:

familia extinsă, asistenţii maternali, profesorii, medicii, psihologii şi experţii şi, bineînţeles, asistenţii sociali, mediatorii, a vocaţii şi judecătorii. Aş vrea ca toţi aceşti adulţi preocupaţi de viitorul acestor copii să poată înţelege prin ce trec sau mai degrabă ce îndură şi să cunoască riscurile la care sunt expuşi atât pe termen scurt, cât şi pe termen lung.

De data aceasta şi eu am aşteptări de la voi, cititorii mei, în sensul că aş vrea să folosiţi tot ceea ce veţi învăţa din această carte pentru a face mai mult decât să vă apăraţi propriii copii. Faceţi cunoscute aceste informaţii cât de mult puteţi, pentru ca ele să ajungă acolo unde pot fi cu adevărat utile. De fiecare dată când vă stă în putinţă, deschideţi ochii celor care se află în preajma acestor copii maltrataţi. Toţi copiii de pe pământ sunt copiii noştri. Sunt societatea de mâine, cea în care noi vom îmbătrâni. Nu avem dreptul să-i lăsăm să fie masacraţi la nivel psihologic de o mână de indivizi plini de ură şi distructivi. Aşadar, să ne apucăm cu toţii de treabă. Ar trebui ca fiecare dintre noi să se simtă responsabil de manipularea la care este supus un apropiat şi să accepte să vadă şi să înţeleagă ce se petrece.

Este atât de dificil să accepţi că aceste fabrici de distrugere există. De curând, am susţinut un training pentru persoanele cu funcţii de conducere. Le învăţam cum să descopere şi să contracareze persoanele manipulatoare din compania lor. Seminarul a fost extrem de plăcut. Cursanţii mei înţelegeau şi învăţau repede. Pe măsură ce ziua se scurgea, fiecare dintre ei a devenit capabil să facă diferenţa între un angajat care avea pur şi simplu un caracter dificil şi un angajat manipulator, ascuns şi răuvoitor. Aceşti directori erau încântaţi de ziua lor de training, interesaţi de instrumentele pe care le-am oferit, motivaţi să le folosească. Simţeam o reală bucurie: aveam în faţa mea şaisprezece directori apţi să-şi apere angajaţii de hărţuire şi capabili să contracareze elementele dăunătoare. Din

păcate, la discuţiile finale, unul dintre ei mi-a spus cu convingere: “Aveţi fără îndoială dreptate. De altfel, am recunoscut câteva cazuri din firma mea, exact aşa cum le-aţi prezentat. Dar vreau să-mi păstrez credinţa în umanitate. Toată viaţa mea, voi refuza să cred că astfel de indivizi există/' Optimismul meu a primit un duş rece!

Poate credeţi că acest director de firmă este un ignorant. Ei bine, nu. Obiectiv vorbind, este o persoană inteligentă, bună, deschisă şi generoasă. în mod paradoxal, acesta este şi motivul pentru care o astfel de informaţie nu este acceptată. Răutatea gratuită este esenţa prostiei. Este atât de absurdă şi de contraproductivă, încât devine de neînţeles pentru o persoană normal construită. La un anumit nivel al alienării, inteligenţa are un blocaj şi nu mai poate gestiona un astfel de concept. Cu toate acestea, este periculos să refuzăm să facem faţă unei astfel de realităţi. Dacă această cruzime inutilă s-ar răspândi, ea ar duce omenirea la pierzanie.

Când viaţa ne pune în faţa unor astfel de acte de violenţă împinse la paroxism, preferăm să credem că e vorba de o criză de nebunie pasageră, urmată de un sentiment de vinovăţie al autorului ei. O să auziţi frecvent asemenea comentarii jenante: “Nu trebuie să judecăm, cu toţii suntem capabili să facem lucruri teribile sub influenţa furiei sau într-un moment de nebunie/'

Fără îndoială, dar manipulatorii nu sunt “sub influenţa furiei”, iar nebunia lor nu se manifestă punctual: ea este cronică şi invizibilă. Aceşti indivizi au o ură îngheţată şi lucidă faţă de persoanele pe care pretind că le iubesc. Acţionează cu sânge rece, conştienţi de ceea ce fac. Este dificil să acceptăm acest mesaj, chiar şi în cazul victimelor. Cum ar putea o fiinţă normală să ia în calcul că, fără niciun alt motiv decât acela de a-şi arăta puterea sau de a-şi revărsa frustrarea, un individ ar premedita să distrugă un altul, la foc mic, că execută acest plan cu sânge rece, cu

răbdare şi fără să aibă vreo remuşcare? Asta ne dă fiori când e vorba de filme, darămite în viaţa reală!

Dacă directorul unei firme se blochează la această idee, în ciuda dovezilor pe care le are fix sub ochii lui şi atunci când nu este vorba decât despre angajaţi, vă daţi seama cât de ireală devine această realitate atunci când este vorba despre răul pe care un părinte îl poate face copilului său. Credem că toţi părinţii îşi iubesc copiii. Din păcate, acest lucru este uneori complet fals. Anumiţi părinţi imaturi şi egocentrici se folosesc de copiii lor, îşi arată superioritatea cu sadism şi se raportează la ei ca la nişte instrumente prin care pot ajunge la celălalt părinte. Prin intermediul lucrării de faţă aş vrea ca această realitate să devină accesibilă tuturor.

Taţi răi sau mame malefice?

Manipulatorii stăpânesc arta de a vă tăia craca de sub picioare şi de a întoarce situaţia în avantajul lor şi se întâmplă frecvent să-l acuze pe cel din faţa lor. Cine zice ăla e! Atunci când cei doi părinţi se acuză reciproc de acelaşi lucru, de unde să ştim cine minte şi cine spune adevărul? Trebuie să apărăm aceşti taţi privaţi de copiii lor de o mamă care este în faza de “negare a tatălui”? Trebuie să luăm partea mamelor care denunţă relele tratamente ale taţilor asupra copiilor?

După cum am precizat în celelalte lucrări ale mele, cred că manipulatoarele sunt la fel de numeroase ca manipulatorii. Dar când este vorba de relaţiile părinte-copil, există vreo diferenţă? Sunt mamele manipulatoare la fel de distructive precum taţii manipulatori? Sechelele asupra copiilor sunt similare şi de aceeaşi gravitate?

în cartea mea anterioară, *Divorcer* (*Tun manipulateur*, am observat că bărbaţii victime ale femeilor manipulatoare erau slab reprezentaţi în activitatea mea: între 2 şi 4% dintre clienţii mei, deşi în creştere în următoarea perioadă. Foarte puţini bărbaţi merg la specialist atunci când întâmpină dificultăţi în cadrul relaţiilor. Demersul reflex

reprezentat de mersul la psiholog rămâne o practică majoritar feminină. Bărbaţii vor rămâne aşadar încă multă vreme ignoraţi în statisticile referitoare la violenţa psihologică.

Citind această carte, bărbaţilor sănătoşi care au de-a face cu o manipulatoare li s-a părut frustrant să trebuiască să inverseze mereu situaţia pentru a transpune teoria mea în cazul lor. Li s-a părut, de asemenea, că erau prea multe exemple de manipulare masculină. Ştiu aşadar dinainte că această nouă carte riscă din nou să îi supere. îmi pare rău şi vreau să îi asigur că nu le neg existenţa. Dar este adevărat că 96% dintre mărturiile de care dispun, printre care şi exemplificările de situaţii, sunt exemple feminine.

Pe de altă parte, să spun în continuu "manipulatorii/manipulatoarele" pentru ca nimeni să nu se simtă lăsat pe dinafară mi-ar îngreuna discursul. La fel, când analizez unul dintre mecanismele patologice care există între un manipulator şi mama copiilor săi, se înţelege de la sine că în oglindă există acelaşi mecanism patologic între o manipulatoare şi tatăl copiilor ei. La ce ar servi să refac toată explicaţia inversând sexele? Ii asigur că am auzit cererea lor şi voi face un efort pentru ca aceşti bărbaţi victime să se simtă totuşi incluşi cu regularitate în demonstraţiile mele.

Cum am mult mai puţine mărturii din partea bărbaţilor, am avut, evident, mai rar ocazia să studiez tehnicile de manipulare maternă. Relele tratamente şi manipulări paterne vor reprezenta majoritatea exemplelor pe care vi le ofer în această carte. Dar câteva exemple feminine pe care clienţii mi le-au povestit sunt destul de edificatoare!

De altfel, legat de acest aspect, în *Echapper aux manipulateurs*, ca şi în *Divorcer d'un manipulateur*, făceam această precizare legată de exemplele pe care le citam în aceste cărţi: "Primii cititori ai manuscrisului meu m-au sfătuit să precizez că toate exemplele pe care le citez în această carte sunt reale. Li s-au părut atât de

impresionante şi de caricaturale încât au crezut că exagerez. Nu este cazul. Vă confirm că n-am inventat nimic şi că toate exemplele pe care le dau sunt trăite de clientele mele. Nu am schimbat decât prenumele protagoniştilor pentru a le păstra anonimatul. Cu toate acestea, cei care trăiesc situaţia zilnic au cu siguranţă propriul set de exemple la fel de incredibile de povestit şi ştiu că nu exagerez."

Această precizare este valabilă şi pentru lucrarea de faţă: situaţiile pe care le citez sunt din ce în ce mai dramatice şi exemplele ar putea părea încă şi mai spectaculoase, dar sunt toate autentice. Intrând în fiecare zi tot mai adânc în intimitatea acestor familii disfuncţionale, am avut acces la întunecimea sufletului manipulatorilor, la sadismul lor, dar şi la nivelul lor de prostie. Ştiu până unde sunt capabili să meargă. Vreau să ştiţi şi voi. Vă asigur că nu exagerez cu nimic, din păcate.

De exemplu, un tată mi-a povestit situaţia următoare: când a venit să-i ia pe cei doi băieţei în vârstă de 4 şi de 2 ani pentru un weekend prelungit, în faţa lui, mama a oferit fiecărui copil câte o inimă din pluş, suspinând cu o voce sfârşită, între două plânsete sfâşietoare: "Luaţi, iubiţii mei: este inima mamei, care va sângera tot timpul până la întoarcerea voastră. Păstraţi-o cu grijă. N-o pierdeţi." Vă las să vă imaginaţi starea emoţională a copiilor atunci când au urcat în maşina tatălui. Intre noi fie vorba, nu este ăsta un bun exemplu de sadism pur şi de prostie? Credeţi că această mamă nu este pe deplin conştientă de răul pe care-l face copiilor săi, doar pentru a-l pedepsi pe fostul partener? Ce aţi fi făcut în locul acestui tată? Cum să dezamorsaţi această rachetă psihologică devastatoare?

Ei bine, este mai simplu decât pare. Este suficient să practicaţi contramanipularea. Rămâneţi foarte calm şi la obiect. Spuneţi copiilor: "Nu este adevărat că inima mamei sângerează, pentru că atunci când o inimă sângerează, este tratată la spital. Este felul ei de a spune că se simte tristă

pentru că nu sunteţi acasă în weekend. Dar nu este obligatoriu să fie tristă tot weekendul. Ea poate profita de acest timp în care va fi liniştită ca să se odihnească, să aranjeze casa, să meargă să se plimbe sau să-şi vadă prietenii. Nici voi nu sunteţi obligaţi să fiţi trişti tot timpul. In loc să fiţi trişti că plecaţi de lângă mama, apoi trişti că îl părăsiţi pe tata, aţi putea fi încântaţi că-l vedeţi pe tati şi apoi încântaţi că vă întoarceţi la mami. Vom îmbrăţişa aceste inimioare (din pluş) de la mami, ca să nu mai fie triste, le vom pune la adăpost în valiză, apoi vom merge să ne jucăm.” Şi, bineînţeles, roata s-a întors, pentru că micuţii nu cer decât să aibă dreptul să se simtă bine. Vor uita foarte repede de inimile din fundul valizei! Este la fel de simplu de evitat ca această scenă devastatoare să se producă de fiecare dată: aduceţi martori la fiecare transfer al copiilor de la un părinte la altul. Manipulatorii ţin la imaginea lor. In mod bizar, lacrimile nesfârşite, hohotele, vocile stinse şi urletele dispar ca prin magie imediat ce apar martori. Acest lucru este valabil atât pentru taţi, cât şi pentru mame. Ciudat, nu?

Refuz să fiu de partea mamelor sau de partea taţilor. Cu toate acestea, zilnic sunt în linia întâi când vine vorba să observ nefericirea acestor părinţi sănătoşi, care asistă neputincioşi la distrugerea copilului lor de către părintele pervers narcisic. Aşadar, departe de mine gândul de a nega sau a le minimiza durerea. Dar suferinţele mamelor şi ale taţilor care se consideră “deposedaţi de copii”, oricât de intense ar fi, sunt nişte dureri de adulţi. Ceea ce mă impresionează mai presus de orice este suferinţa copiilor.

Cu excepţia câtorva asociaţii dedicate exclusiv respectării drepturilor copilului, ca de exemplu “L'enfant d'abord”, căreia îi prezint omagiile mele, nimeni în această societate nu foloseşte şi nu acţionează conform conceptului “interesul superior al copilului”, nimeni nu pare capabil să audă trăirile atroce ale acestor copii. Aşadar, prin intermediul acestor pagini vreau să fiu exclusiv pro copii, în

cel mai neutru şi mai obiectiv mod cu putinţă, făcând apel la cel mai elementar bun-simţ.

Prima parte

DATELE

PROBLEMEI

Cine este acest diabolic părinte manipulator?

Pentru început, trebuie să facem pe deplin cunoştinţă cu aceste mizerii umane care sunt manipulatorii. Ei există încă din negura timpurilor. Scopul lor rămâne acelaşi de-a lungul secolelor: să-şi satisfacă priorităţile pe spinarea noastră, să se alimenteze cu energia noastră vitală şi să-i facă pe alţii să poarte frustrarea lor cronică. Tehnica lor simplă şi sofisticată în acelaşi timp este întotdeauna de o eficacitate redutabilă. Deşi se vorbeşte despre ei din ce în ce mai mult, aceşti indivizi rămân încă puţin cunoscuţi. Cu toate acestea, profilul lor este sinistru de standardizat, iar poveştile victimelor sunt mereu aceleaşi. Din acest motiv, oricât de ascunşi ar fi, acţiunile lor sunt incredibil de stereotipe şi pot fi reperate, iar trăsăturile de caracter sunt caricaturale. Profit de ocazie pentru a face o precizare: nu sunt eu exagerată, ci acţiunile lor corespund în mod incredibil de standard. Cititorii mei îmi spun frecvent că ar putea sublinia cuvânt cu cuvânt conţinutul cărţilor mele, într-atât au impresia că îl cunosc personal pe manipulatorul lor şi că l-am văzut acţionând zilnic. Cred că toată lumea ar putea învăţa cu uşurinţă să recunoască cine sunt şi cum acţionează. Imediat ce am înţeles, detectăm instinctiv comportamentele lor deviante, le ghicim şi le putem preveni răutăţile. De-ar veni ziua în care nimeni nu le va mai cădea victimă!

Aşadar, cine sunt aceşti manipulatori? Cum acţionează ei? De ce sunt aşa?

O mască frumoasă înainte de orice, trebuie să ştiţi că manipulatorul este o persoană cu două feţe: una foarte simpatică pentru cei din anturaj şi o alta morocănoasă şi crudă, pe care doar victima sa o cunoaşte. Manipulatorul

este adesea atrăgător. Place mult oamenilor care-l cunosc foarte puţin. Discursul exterior despre manipulator este deseori pozitiv şi admirativ, iar victima sa renunţă să se mai facă auzită: “Nimeni nu înţelege de ce vreau să părăsesc un soţ atât de adorabil/' Sau: “Soţia mea este sfânta cartierului, atât este de devotată... Culmea, ea nu este o pacoste decât pentru mine!”

Există un decalaj constant între vorbele şi faptele manipulatorilor. Din vorbe totul este perfect: ei vă iubesc. *Ei* fac tot ce pot pentru a vă oferi satisfacţie. Nemulţumiți sunteţi, întotdeauna, voi. în orice caz, nu se poate discuta cu voi! însă atunci când faptele sunt studiate cu atenţie, cuvintele nu se mai potrivesc. Manipulatorii nu au nicio generozitate spontană. Sunt egoişti, indiferenţi, cruzi şi chiar răuvoitori, dar atât de vicleni, încât victimele lor se îndoiesc mereu de ce li se întâmplă. “Asta mi-a trecut prin minte...”, spun adesea în timpul şedinţei de terapie. Sfatul meu este să nu mai ascultaţi discursurile, ci să vă încredeţi doar în fapte!

Manipulatorul este o persoană vicleană şi răuvoitoare, dar mult peste orice suspiciune pe care ar putea-o avea cineva privind comportamentul acestuia. Câtă vreme nu e descoperit, manipulatorul se bucură de o impunitate înspăimântătoare, care-i alimentează şi încurajează ideea nebună de atotputernicie. Cu cât trece mai mult printre ochiurile năvodului social şi juridic, cu atât se îmbată cu propria-i putere şi cu atât devine mai deviant. Atunci când e vorba despre un părinte divorţat, acesta îşi exercită dominaţia sadică asupra copiilor săi, departe de orice privire, dar adesea cu bucuria profundă a faptului că celălalt părinte ştie ce se petrece, că suferă teribil, dar că nu-l poate denunţa pentru că nu-l va crede nimeni, nici măcar copiii.

Patru sfori pentru a obţine o marionetă

Manipulatorii folosesc patru sfori: seducţia, victimizarea, intimidarea şi culpabilizarea.

- Seducţia este prima lor armă. Ştiu să fie deosebit de fermecători şi măgulitori până când ajungeţi sub influenţa lor. Apoi, imediat ce vă ştiu prins în capcană, renunţă la masca de seducător de care nu mai au nevoie. Trebuie să ştiţi că a fi amabil îi enervează şi îi oboseşte. Acesta este şi motivul pentru care, imediat ce vor putea, nu vor mai fi simpatici decât în public, sau dacă începeţi să ieşiţi de sub influenţa lor. Atunci vor şti să redevină brusc adorabili - mă rog, punctual şi cât pot ei *de puţin*, doar atât cât să vă amorţească din nou simţurile!

- Apoi, manipulatorii sunt profesionişti ai victimizării. Ştiu să ţipe, să hohotească la comandă, să-şi urle suferinţa în cele patru zări sau să se comporte precum Calimero cel coafat cu coaja sa de ou[2]. Sunt văzuţi drept fragili şi vulnerabili, când de fapt ei sunt indestructibili şi cad mereu în picioare. Se pricep să obţină mila anturajului până în punctul în care ceilalţi uită cine sunt adevăratele victime.

- Dacă li se pare că grimasele de durere nu vă inspiră suficientă compasiune, nu vor ezita să vă preseze şi să se folosească de ameninţări, directe sau subliminale. Intimidarea este, de asemenea, specialitatea lor. “O să plăteşti scump!”, se gândesc ei atunci când nu le alimentaţi fantasmele de atotputernicie. Represaliile sunt diverse şi variate şi merg de la penibile la feroce. Victimele învaţă să se teamă şi îşi adaptează instinctiv comportamentele ca să evite problemele.

- In sfârşit, manipulatorii sunt experţi în arta de a întoarce situaţiile în favoarea lor şi vă acuză fără ruşine de ceea ce ei vă fac. Totul este din vina altcuiva. Voi le creaţi probleme. Şi, în orice caz, nu veţi fi niciodată la înălţimea exigenţelor lor căci sunteţi cel (cea) mai rău (rea) dintre... completaţi singuri: partener, părinte, bucătar, meseriaş, menajeră... Acuzate în permanenţă, victimele manipulatorilor dezvoltă o vinovăţie la fel de generalizată pe cât de iraţională.

2 Personaj de desene animate cu un temperament plângăcios și depresiv, (n.tr.)

Astfel, cu aceste simple patru sfori, manipulatorii vă transformă în marionete.

Cele trei chei ale manipulării: îndoiala, frica şi culpabilizarea

Senzaţia că ai fost manipulat este una dezagreabilă. La vinovăţia pe care o simţi pentru că te-ai lăsat păcălit se adaugă şi confuzia de a nu şti cum s-a întâmplat aşa ceva şi teama că ţi s-ar putea întâmpla din nou. Şi astfel, puţin câte puţin, toate ingredientele sunt puse laolaltă pentru ca data viitoare să fiţi şi mai uşor de manipulat. Căci cele trei chei ale manipulării sunt: îndoiala, frica şi culpabilizarea. Este suficient să acţionezi una dintre cele trei chei ca să declanşezi cercul infernal în care ne vom învârti la nesfârşit. Prinsă în acest cerc vicios, victima începe să se simtă oprimată. încetul cu încetul, ajunge să se considere inadaptată, fiind la un pas de a cădea într-o teribilă depresie. îndoiala se transformă în confuzie mentală, teama în angoasă permanentă presărată cu accese de panică. Cât despre culpabilizare, aceasta devine un fel de sindrom Stockholm, când victima epuizată renunţă să mai înţeleagă absurditatea situaţiei şi sfârşește adoptând raţionamentul strâmb al manipulatorului.

O victimă depersonalizată

Fermecată, apoi demnă de milă, terorizată şi învinovăţită, victima se consumă multă vreme încercând să înţeleagă ce se întâmplă şi să se adapteze. Sfârşește prin a renunţa la încercarea de a mai da un sens acestor comportamente absurde. Atunci devine un automat fără creier. La fel ca un zombi, victima ascultă fără să gândească, având un singur obiectiv: să evite cât poate scenele epuizante. Problema este că hărţuirea morală este un proces care, odată început, nu se va mai opri şi nu va putea continua decât agravându-se. Abuzatorul se îmbată cu atotputernicia sa, devine un adevărat drogat cu propriile abuzuri. Victima este drogul său. Are nevoie mereu de o doză tot mai puternică. La un moment dat, victima trebuie să reacţioneze pentru

a-şi asigura supravieţuirea. Este extrem de tulburător: toate victimele pe care le primesc la consultaţii de mai bine de 20 de ani au pronunţat aceeaşi frază: “Era cât pe ce să nu mai scap cu viaţă!”

Infantili, imaturi şi răuvoitori

După cum am avut ocazia să explic pe larg în precedentele lucrări, sunt convinsă că patologia “perverşilor narcisici” sau a “manipulatorilor distrugători” este mai întâi de toate o patologie a maturizării psihice. Da, sunt perverşi, manipulatori, narcisici, paranoici etc. Majoritatea experţilor recunosc, de altfel, dar în trecere, ca pe o trăsătură secundară, imaturitatea. Or, pentru mine, această imaturitate nu este câtuşi de puţin o problemă periferică, aceasta este problema centrală a perverşilor narcisici - şi toate celelalte pornesc de aici. La o anumită vârstă, din motive probabil emoţionale, posibil neurologice, mentalul lor este paralizat şi fosilizat. Corpul a continuat să se dezvolte, dar nu şi spiritul lor. Manipulatorii sunt înainte de toate oameni foarte imaturi. Victimele lor o simt foarte bine şi sunt în mod frecvent derutate de reacţiile infantile ale manipulatorului. Când sunteţi în faţa unui manipulator, credeţi că aveţi de-a face cu o persoană adultă şi rezonabilă, dar, în realitate, în spatele măştii simpatice vă confruntaţi cu un copil de 7, 8 sau 10 ani (uneori poate chiar de 5 ani!), viclean, rău, prost crescut şi imposibil de convins, pentru că este de o încăpăţânare feroce în faţa discursurilor voastre. Această imaturitate explică egocentrismul lor, cruzimea, tirania, latura lor instinctuală şi capricioasă. Manipulatorii sunt nişte copii bătrâni, intoleranţi, posesivi şi geloşi, mereu pe urmele victimei, făcând tot ce pot ca să vă ocupaţi doar de ei şi de nimeni altcineva, mereu şi peste tot. Nu au ieşit niciodată din iluzia atotputerniciei infantile.

Am atâtea lucruri inedite să vă spun în această nouă carte, încât nu aş vrea să consum spaţiul acestor pagini pentru a trece în revistă subiectele dezbătute în lucrările

mele precedente. Pentru a aprofunda mecanismele manipulării, hărţuirii şi ale acestei teorii a imaturităţii pe care v-o propun, vă invit să citiţi *Echapper aux manipulateurs* şi *Divorcer d'un manipulateur*. Intre timp, învăţaţi să priviţi manipulatorul prin prisma acestor trăsături:

într-o zi, unul dintre clienţii mei a numit manipulatorii “mucoşi” şi cu siguranţă este porecla care li se potriveşte cel mai bine! Va trebui să învăţaţi să comunicaţi cu ei ţinând cont de imaturitatea lor. Nu poţi convinge un manipulator, poţi doar să-l constrângi şi trebuie să o faci cu fermitate. Pe scurt, cine este părintele manipulator? Este o persoană care va deveni rapid mai imatură decât propriii copii şi care a decis să-i facă zile negre celuilalt părinte.

Relaţiile interumane ale manipulatorilor

Cum se comportă în societate un copil bătrân şi obraznic, camuflat sub experienţa unui adult? Ei bine, complicând mult existenţa celorlalţi!

Doar oamenii care-i cunosc foarte puţin sau doar într-un mod superficial îi pot găsi încântători pe manipulatori. Foarte repede, anturajul personal şi profesional îi găseşte epuizanţi! Familia este obişnuită cu “caracterul dificil” al manipulatorului şi s-a resemnat să-i suporte capriciile,

avariţia, egoismul şi dispoziţia schimbătoare. Toată lumea îşi dă bine seama că este un inventator de poveşti, dar nimeni nu realizează că generează în mod deliberat conflicte pentru că este înnebunit după încurcături.

Aşadar, iată un capitol întreg consacrat relaţiilor interumane, pentru a le înţelege pe deplin mentalitatea şi a decoda în sfârşit aceste situaţii fără ieşire.

Relaţia cu mama manipulatorului

Primul raport uman este cel pe care oricine îl leagă cu mama sa. Ce s-a întâmplat aşadar pentru ca manipulatorul să devină ceea ce este?

Manipulatorii au o relaţie nesănătoasă şi patologică cu părintele de sex opus. Formează cu el un ciudat cuplu incestuos. Este o relaţie de dragoste aparentă şi de ură ascunsă, de supunere afişată şi de răzvrătire mascată. Părintele manipulatorului este el însuşi, în general, un pervers. Soţiile o spun: soacra e “foarte specială'7 şi adesea această femeie le sâcâie, cu complicitatea pasivă a fiului lor. Manipulatorul îşi lasă mama să se poarte urât cu soţia lui fără să clipească. Neagă şi minimizează agresiunile acesteia şi întoarce situaţia, reproşându-i soţiei că ea este cea care complică şi înveninează situaţia. Aceeaşi relaţie nesănătoasă există între manipulatoare şi tatăl lor. Pentru Maurice Humi şi Giovanna Stoll, *La haine de l'amour*[3], incestul este explicaţia perversităţii. Deşi poate fi dificil de demonstrat, sunt de acord cu intuiţia lor. Manipulatorii au o relaţie dificilă şi nesănătoasă cu mama. Este la fel şi pentru manipulatoare şi tatăl lor. Uneori, nu părintele de sex opus, ci chiar cel de acelaşi sex este cel care se află în această fuziune incestuală. Am avut chiar mai multe cazuri în care relaţia patologică privea un frate sau o soră. Am văzut de mai multe ori sora unui manipulator pilotându-şi fratele prin meandrele unui divorţ. Tot ea era cea care lua copilul în weekendurile de vizită. O victimă mi-a zis într-o zi: “Am impresia că prin mine i-a făcut un copil surorii sale şi că

3 Vezi bibliografia.

vrea să mi-l ia ca să i-l dea acesteia.” Dar în multe cazuri, simbolic, manipulatorul îi face un copil mamei sale, pentru că ea este cea care se ocupă de copil după divorţ. In câteva cazuri la fel de nesănătoase, o mamă manipulatoare mărturiseşte partenerului său că a fost atinsă în mod nepotrivit de tatăl său, dar lasă adesea copiii în grija acestui bunic fermecător.

Mama copiilor lor

Când eşti un băieţel bătrân aflat în luptă împotriva propriei mame, nu poţi avea o relaţie sănătoasă şi înfloritoare cu femeile în general, cu a ta în particular, şi încă şi mai puţin cu mama copiilor tăi. Manipulatorii reglează cu soţia lor socotelile pe care nu le-au reglat cu mama. Pentru a fi siguri că o domină şi că aceasta va avea grijă de ei, aleg mai degrabă o femeie cu un caracter blând şi matern, dar, în mod paradoxal, o detestă pentru că este aşa. Amabilitatea, devotamentul, răbdarea, înţelegerea sunt greu de suportat pentru că toate vin prea târziu şi amintesc de lipsuri ireversibile. în plus, pentru un manipulator, amabilitatea nu poate fi decât un calcul punctual sau o slăbiciune. Acesta este motivul pentru care cu cât soţia lor este mai binevoitoare, cu atât mai mult le alimentează paranoia pentru că nu pot da un sens acestei bunătăţi gratuite. Câtă vreme nu au copii, manipulatorii folosesc fără măsură sau ruşine instinctele materne ale soţiei lor, în acelaşi timp dispreţuind-o pentru că este atât de servilă. Apoi, când soţia lor are acces la statutul detestat şi temut de mamă, lucrurile se deteriorează, ea devine inamicul care trebuie înfrânt. Acesta este motivul pentru care, statistic, violenţele conjugale încep, în general, în timpul sarcinii. Aceşti bărbaţi devin răi cu soţiile lor pentru că se tem de *arhetipul* mamei şi îl detestă.

în cel mai bun caz, înţepeniți în problematica lor incestuală, aceşti soţi manipulatori se mulţumesc să devină foarte distanţi. Sunt absenţi, indiferenţi cu soţia lor pe timpul sarcinii. Mamele îmi povestesc despre mitocănia

partenerului lor. Nu primesc de la el niciun gest de tandreţe. Nu are nici cel mai mic reflex să le ajute sau să le susţină, nici fizic, ducând de exemplu sacoşele, nici moral, ascultându-şi partenera. Unii dintre ei fac în aşa fel, încât ea să se aleagă cu treburile cele mai nepotrivite cu starea în care se află, cum ar fi o mutare sau lucrări de renovare. Sarcina coincide adesea cu o mutare. Dinamică, pozitivă, fericită să-şi amenajeze cuibul, viitoarea mamă împachetează, trage de mobile, se transformă în zugrav sau chiar în zidar şi-şi dă prea puţin seama de misoginismul viitorului tată. Ea crede despre el că este imatur şi speră că naşterea va face ca lucrurile să devină mai concrete. Consideră că el îşi va da seama în sfârşit în acel moment că este tată şi că va începe să se maturizeze.

Nu am mărturii legate de sarcinile mamelor manipulatoare. Bănuiesc că trebuie să fie extrem de tiranice, capricioase şi greu de suportat, dar cum partenerii manipulatoarelor sunt bărbaţi binevoitori şi protectori, s-au lăsat probabil cu bucurie tiranizaţi, punând schimbările de dispoziţie pe seama tulburărilor hormonale şi plutind în euforia lor că vor deveni în curând taţi. Câţiva taţi mi-au spus că au simţit că nu mai contau, ca şi cum şi-ar fi îndeplinit rolul şi că nu mai serveau la nimic.

In schimb, socrii manipulatori au comportamente ciudate. In general, reacţionează într-o manieră nepotrivită la anunţul viitoarei naşteri. Unii sunt furioşi, alţii glaciali. In cele din urmă, câţiva îşi însuşesc evenimentul. “E ca şi cum s-ar naşte copilul lor”, mi-au spus mai multe femei referitor la soacra lor, dar şi câţiva taţi referitor la socrul lor. Dinamica incestuoasă pare să iasă la suprafaţă la naşterea nepoţilor!

Taţii manipulatori sunt rareori prezenţi la naştere. In cazul rarelor vizite la maternitate nu se arată deloc atenţi faţă de partenera lor şi total indiferenţi faţă de larva care se află în leagăn, mai puţin în public, evident. Imaginea soţului şi tatălui perfect este lustruită imediat ce apar martori! Există

manipulatori care îşi însuşesc copilul ca şi cum ar fi jucăria lor încă de la naştere, iar rolul mamei este limitat la cel de procreare.

Mai târziu, văzând femeia înflorind prin maternitatea sa, aceşti taţi manipulatori vor simţi furie şi gelozie în faţa beatitudinii afişate atât de mamă, cât şi de bebeluş. In paralel, se vor simţi jenaţi în faţa acestei tandreţi şi acestor mângâieri pe care nu le pot sexualiza sau lega de incest. “încetează să iei acest bebeluş drept un bărbat, e dezgustător!” urla un bărbat la soţia sa care îşi mângâia bebeluşul. “Faci o orgie?” a aruncat sarcastic un tată mamei care citea o poveste celor patru copii, adunaţi în jurul ei în patul conjugal. în acelaşi mod, femeile manipulatoare nu suportă spectacolul unei paternităţi sănătoase. Acest tată vesel, tandru şi protector, fără gânduri ascunse şi nesănătoase, nu poate exista! în ambele cazuri, odată cu sosirea copilului, manipulatorul şi manipulatoarea au pierdut atenţia exclusivă a partenerului lor. Mai rău, partenerul lor i-a somat mai mult sau mai puţin să crească, să se maturizeze şi să-şi ocupe locul de părinte. Şi asta nu sunt încă pregătiţi să i-o ierte! Tot încercând să recupereze atenţia exclusivă a partenerului, îl vor face să plătească zilnic şi scump indisponibilitatea sa.

Atotputernicia maternă

Manipulatorii sunt persoane imature, care au rămas blocate în stadiul atotputerniciei infantile şi al gândirii magice. Asta explică minciunile lor fără de sfârşit, negarea permanentă a realităţii şi halucinanta lor rea-credinţă. “Nici măcar nu e adevărat!” Această atotputernicie infantilă a fost mângâiată şi alimentată de permisivitatea părintelui lor pervers şi, mai târziu, de prostia altor adulţi, atât de uşor de păcălit şi de dus de nas. Puţinii adulţi lucizi şi care ar putea pune limite n-au prea reuşit să facă multe în faţa neimplicării generale. Manipulatorii păstrează aşadar toată viaţa o imunitate incredibilă, vor ieşi uşor din orice situaţie delicată şi vor cădea mereu în picioare. Dar această

atotputemicie infantilă este ameninţată de sosirea copilului. Pe lângă faptul că nu mai este 100% disponibilă pentru soţul ei, când soţia dobândeşte statutul de mamă, dezvoltă o forţă, o siguranţă şi o competenţă care pot părea atotputernicie parentală. Atotputernicia parentală este o ameninţare pentru atotputernicia infantilă. Aşadar, această mamă periculoasă va trebui determinată prin orice mijloace să eşueze în rolul de părinte. Mai întâi cu viclenie, apoi din ce în ce mai la vedere, manipulatorul va pune piedici soţiei sale în a-şi îndeplini atribuţiile de părinte. Ea nu va putea aştepta niciun ajutor din partea lui, mai ales între orele 18.00 şi 20.00 pentru baia, cina şi culcarea copiilor, dar, în mod bizar, acesta va fi şi orarul ales de soacră pentru a o monopoliza îndelung pe tânăra mamă la telefon şi a se simţi ofensată dacă aceasta vrea să încheie conversaţia prea repede. Pentru a sabota ora de culcare, este suficient să vină târziu de la muncă, apoi să enerveze copiii făcând, în mod inoportun, gălăgie. De fiecare dată când mama va încerca să traseze limite copiilor, manipulatorul va face în aşa fel, încât să îi discrediteze autoritatea. O va pune în dificultate incitând copiii să nu o asculte, apoi să o provoace. Nu va scăpa nicio ocazie să o denigreze, să-şi bată joc de ea sau să o critice, luând copiii drept martori. Atotputernicia infantilă trebuie să câştige în faţa atotputerniciei parentale! Astfel, însufleţit de o ură şi de o furie invizibilă, manipulatorul se angajează într-o luptă permanentă şi feroce, dar mult timp aflată în stadiu incipient, împotriva celuilalt părinte.

Relaţia cu adulţii

Odată ce am înţeles că manipulatorul este un copil bătrân deghizat în adult, putem deduce că relaţiile sale cu adulţii sunt relaţii de teamă şi de seducţie. La fel ca lingăul clasei, va încerca în permanenţă să iasă în evidenţă şi să o manipuleze pe învăţătoare. Teama de a nu fi demascat îl face să trăiască într-o stare de hipercontrol permanent. în timp ce-şi construieşte imaginea ireproşabilă, manipulatorul

adună informaţii, îşi testează anturajul şi-l împarte pe categorii: inutil, util sau utilizabil (cineva care să-i poarte de grijă), important şi periculos.

Persoanele inutile sunt privite de sus, ignorate şi tratate cu dispreţ. Cel mult, pot fi aduse la exasperare prin tachinări repetate şi răutăcioase, pot fi denigrate, hărţuite sau pot fi luate în bătaie de joc pentru a face timpul să treacă. Acestea nu vor avea nici măcar dreptul la a avea parte de masca seducătorului! în orice caz, dacă se vor dovedi utile la un moment dat, va fi mereu vreme să li se cânte în strună. Oamenii au memoria atât de scurtă şi sunt atât de uşor de flatat, de ameţit şi apoi de manipulat!

Persoanele utile sau utilizabile sunt... ei bine, folosite! Ajunge să le cunoşti modul de a fi pentru a le face să funcţioneze ca nişte distribuitori. Firele manipulării - seducţia, mila, intimidarea, culpabilizarea - funcţionează uşor la majoritatea oamenilor. Manipulatorii ameţesc spiritul oamenilor, îi folosesc fără ruşine şi permit să li se poarte de grijă în toate domeniile. întotdeauna va fi cineva care să le supravegheze copiii, să le repare duşul fără niciun ban şi să se ocupe de corvezi în locul lor. Vor obţine cu uşurinţă mărturii mincinoase în favoarea lor, fără ca măcar martorul să realizeze că este pe cale să redacteze o mărturie falsă. Manipulatorii ştiu să-şi însuşească indulgenţa, chiar bunăvoinţa poliţiştilor sau jandarmilor, anchetatorilor, mediatorilor, experţilor şi chiar judecătorilor. Bucuria supremă apare atunci când pot întoarce situaţia în avantajul lor şi să-şi convingă anturajul să persecute victima în locul lor. Astfel, multe dintre victime sunt persecutate de noua pradă a fostului partener şi chiar de propria familie pe care acesta a ştiut să o întoarcă împotriva lor.

Printre persoanele utile şi utilizabile este şi indispensabila persoană care le poartă de grijă. Probabil vă gândiţi că poate manipulatorul caută o mamă sau un tată. Nu este cazul deloc. Tata şi mama sunt două concepte cu

încărcătură afectivă, care l-ar putea înduioşa pe manipulator şi ne-ar putea face să credem că are nevoie de iubire. Or, manipulatorii nu fac decât să se folosească de dragostea pe care celălalt o are faţă de ei pentru a fi îngrijiţi în orice situaţie. Amabilitatea, empatia, compasiunea funcţionează în sens unic. Manipulatorii aşteaptă de la cel care are *grijă de ei* un fel de asistenţă intensivă şi totală, care merge dincolo de sentimentul matern. Vă consideră majordomul lor, secretara lor, contabilul lor, menajera lor, bucătăreasa lor... pe scurt, un lacheu neplătit.

Dacă vă credeţi părintele lor de substituţie, nu vă amăgiţi, sunteţi în cel mai bun caz o placentă! Una dintre colegele mele din Elveţia merge mai departe: pentru ea, sunteţi intestinul de care tenia are nevoie pentru a exista... Am oferit în cărţile mele anterioare numeroase exemple care demonstrează încă de la început că, atunci când pretind că vă adoră, manipulatorii sunt deja pe cale să calculeze cum v-ar putea exploata. îmi pare rău că trebuie să vă semnalez asta, dar de la bun început sunteţi singurul care iubeşte în cuplul vostru.

Oamenii importanţi şi influenţi sunt răsfăţaţi, linguşiţi, fermecaţi, cumpăraţi... Manipulatorul ştie ce înseamnă o reţea de influenţă.

Deşi prin natura sa este incredibil de prost educat (ceea ce-i permite să aibă foarte mult tupeu), de îndată ce este necesar, ştie la perfecţie codul bunelor maniere. îi face o deosebită plăcere să joace în comedia umană pentru a prosti imbecilii. Cu cei puternici, manipulatorul îşi expune panoplia seducţiei: complimente, promisiuni, amiciţii, servicii mai mult sau mai puţin legale, aşadar mai mult sau mai puţin compromiţătoare, ceea ce-i permite totodată să le închidă gura oamenilor... Ajung să vă facă să credeţi că aveţi o datorie faţă de ei şi că trebuie să le întoarceţi serviciul. Amiciţia şi seducţia pot ajunge foarte departe. De exemplu, prin ceea ce eu aud zilnic, se pare că numeroşi manipulatori reuşesc să se culce cu avocata lor atunci când

apelează la serviciile ei. îmi imaginez că pentru manipulatoare, această acţiune de seducţie este încă şi mai simplu de realizat. De ce să se jeneze? Este metoda cea mai eficientă şi cea mai puţin generoasă de a fi bine apărat!

Rămâne categoria oamenilor periculoşi. Pentru un manipulator, cineva este periculos dacă nu poate fi la cheremul lor. Manipulatorii se tem de oameni clarvăzători care ştiu să vadă dincolo de masca lor, de cei cărora nu le găsesc slăbiciunea pentru a-i putea manipula după cum au chef, de cei care sunt natural structuraţi şi ştiu să pună limite şi de cei care nu le iau în mod necondiţionat partea. Atenţie la prietenii victimelor, la oamenii care i-ar furniza ajutor sau validări, atenţie la cei care “vor binele copiilor” în general şi, mai ales, al copiilor lor în particular (în ceea ce priveşte “interesul superior al copilului”, nicio grijă, manipulatorii şi-au însuşit perfect conceptul şi-l folosesc cu succes în sălile de judecată!). Aceşti oameni periculoşi trebuie distruşi cu orice preţ. Pentru asta orice mijloc ar fi bun: să-i discreditezi, să-i calomniezi, să-i hărţuieşti, să-i ameninţi, să-i ataci, să-i îndepărtezi şi, mai ales, să-i faci să renunţe la cauza victimei lor...

Ca de obicei, pe de o parte vor fi cei care au avut dreptul la masca simpatiei, la seducţia manipulatorului şi care cred că nu pot fi bănuiţi şi, pe de altă parte, cei care au trecut prin procesul de distrugere şi care recunosc adevărata faţă a unui manipulator, lucru de neimaginat pentru cei din prima categorie.

între manipulatori există o rivalitate complice

Sunt întrebată adesea ce se întâmplă când un manipulator întâlneşte un alt manipulator. Trebuie să ştim că un manipulator este un prădător, aşadar un vânător solitar. Se întâmplă rar să aibă prieteni adevăraţi sau, dacă este cazul, sunt oameni incredibil de curajoşi! în cel mai bun caz, un manipulator are relaţii superficiale de amiciţie interesată, care se termină întotdeauna cu ceartă. Este un inventator de poveşti care are încurcături cu toată lumea, pentru că

este mereu într-o relaţie de forţă şi pentru că se alimentează din conflictele pe care le creează. Cum este incapabil să se înţeleagă pentru o perioadă mai lungă de timp cu aceleaşi persoane şi cum oamenii sfârşesc prin a înţelege cine este, se simte obligat fie să se izoleze, fie să schimbe frecvent anturajele. Când situaţia devine cu adevărat dificilă, manipulatorul nefiind ataşat emoţional, nu ezită să schimbe regiunea sau chiar ţara ca să încurce pistele, să fie uitat sau ca să-i piardă urma creditorii.

Ca toţi prădătorii, manipulatorii se recunosc instinctiv între ei şi se detestă la prima vedere dacă sunt pe acelaşi teritoriu de vânătoare sau dacă au în vizor aceeaşi pradă. În schimb, dacă nu sunt rivali, îşi vor ţine partea şi se vor ajuta la distrugerea victimelor, fie ele comune sau nu.

De exemplu, după ce au urât-o pe soţia fiului lor la începutul relaţiei şi au încercat să facă legătura să eşueze, soacrele manipulatoare se vor bucura apoi să-şi ajute băiatul să o hărţuiască.

La fel, un patron, un poliţist, un avocat sau un judecător pervers narcisic vor fi încântaţi să dea dreptate unui alt pervers narcisic şi să-i justifice comportamentele deviante.

Deşi sunt prădători şi stabilesc relaţii de forţă, manipulatorii sunt persoane imature, aşadar uşor de păcălit şi de dominat. Se întâmplă frecvent să dea peste persoane mai puternice şi mai viclene decât ei. In acest caz, aceşti terorişti sunt incredibil de supuşi! Victimele o confirmă, torţionarul lor este adesea simultan căţeluşul altcuiva: mama acestuia, evident, dar poate fi vorba şi despre un prieten, un asociat, un vecin...

Atunci când sunt în cuplu, manipulatorii devin fiecare pe-deapsa celuilalt. Un cuplu de manipulatori este compus din doi copii răi care sunt incapabili să se părăsească, dar care se râcâie în permanenţă şi nu se împacă decât pentru a sâcâi o victimă comună: fostul unuia dintre ei sau, mai grav, copiii. Multe cliente mi-au povestit că fostul lor partener este foarte supus în faţa actualei iubite, de o

perversitate aparte, şi că această nouă parteneră este cea care le hărţuieşte pe ele, dar şi pe copii când aceştia sunt în grija tatălui. Stupidă, exigentă, denigratoare, ea îi maltratează, îl montează pe tată împotriva copiilor şi îl incită să-i certe şi să-i pedepsească. Dar este ceea ce vor să creadă mamele. Adesea, tatăl, voyeur şi bucurându-se fără să ridice un deget, îi lasă pe copii să creadă că el nu are nicio vină. Intorcându-se la mamele lor, copiii mărturisesc: tata şi prietena lui nu fac decât să se certe, cu excepţia momentelor când mă ceartă pe mine! Manipulatorii sunt, de asemenea, o pedeapsă reciprocă atunci când sunt lăsaţi fără nimic de un avocat sau de un asociat care se dovedeşte a fi şi mai lipsit de onestitate decât ei. Pe de altă parte, se întâmplă ca un avocat hrăpăreţ, dar naiv, să fie păcălit de un client mai viclean. Atras de un comision avantajos, avocatului îi va lua ceva să înţeleagă că nu se va atinge niciodată de această sumă, căci plăcerea perversului narcisic este, înainte de orice, de a face cât mai complicată procedura pentru a-şi sufoca fostul partener.

Gestionarea vieţii de zi cu zi

Aţi înţeles deja că atunci când aveţi de-a face cu un manipulator, în spatele măştii sale de adult, vă confruntaţi cu un copil obraznic, rău şi prost crescut. Acum trebuie să realizaţi că este cineva periculos tocmai din cauza răutăţii şi imaturităţii sale. Unui manipulator nu-i pasă de legi, de regulile elementare de siguranţă şi neagă vehement pericolul. In majoritatea timpului, acesta merge mai departe de inconştienţă şi de simpla negare a pericolului. Gisèle Harrus-Révidi, în cartea *Parents immatures et enfants-adultes*[4], vorbeşte despre “a oferi o şansă pericolului” Este vorba despre o atitudine pasiv-agresivă care, în cel mai bun caz, se traduce printr-o totală lipsă de protecţie şi, în cel mai rău caz, se transformă în organizarea vicleană a unor puneri în pericol deliberate. în situaţiile periculoase, copiii nu sunt supravegheaţi. De exemplu,

4 Vezi bibliografia.

părintele nu le dă mâna atunci când trebuie să traverseze strada, îi lasă să se joace în preajma grătarului sau nu se uită după ei la plajă. Mi s-au relatat cazuri în care tatăl merge cu motocicleta pe autostradă, cu un copil de 7 ani, sau pe bicicletă pe un drum naţional, cu un copil de 4 ani! Celălalt părinte va fi acuzat că este abuziv, supraprotector şi de o anxietate maladivă atunci când se va minuna în faţa acestei inconştienţe. în maşină, manipulatorii au rămas la vârsta lui brum-brum-tittit... Aşa se explică fenomenul vitezomanilor: au un permis de conducere de adulţi şi reacţii de copii. Victimele mi-au povestit adesea despre inconştienţa partenerilor lor: nu pun centura de siguranţă copiilor în maşină, îi instalează pe scaunul din faţă şi fără înălţător, bineînţeles! Conduc haotic şi simulează că vor ajunge cu maşina sub un camion dacă sunt contrariaţi. Este atât de amuzant să arunci pasagerii dintr-o parte în alta! Ce atotputemicie îmbătătoare să ţii volanul! Un băiat în vârstă de 10 ani mărturiseşte că este terorizat atunci când se află în maşină cu tatăl lui. Acesta conduce cu viteză mare şi aproape întotdeauna este beat. O mamă şi-a filmat fostul partener demarând în trombă cu decapotabila sa. Pe scaunul din faţă, lângă el, fetiţa lor de 3 ani era fără centură. Mama a făcut filmarea pentru ca judecătorul să poată constata că a fost pusă în pericol viaţa copilului. Pentru ca filmul să poată apărea în dosarul său, va trebui să-i facă cunoscut conţinutul un executor judecătoresc şi să imprime capturi de ecran. Dar va trage oare judecătorul concluziile care se impun legat de cât de periculos este acest tată? Işi va da el seama că are vârsta mentală de 5 ani? Că se crede încă în curtea grădiniţei şi că este foarte încântat să epateze în faţa fetei din grupa mică cu noua lui maşinuţă cu pedale? Este aproape de necrezut pentru un adult, chiar şi pentru mama care a filmat scena.

Manipulatorii nu sunt periculoşi doar pentru copiii lor. Ei sunt periculoşi şi pentru partenerul lor, aşa cum am descris pe larg în *Divorcer* (*Tun manipulateur*, şi pentru orice

persoană care are încredere în ei. Nu au nicio limită şi niciun scrupul. Alimente perisabile, adaos de substanţe interzise pentru un profit mai mare al afacerii, proceduri de siguranţă evitate, semnale de alarmă ignorate şi toate aceste irezistibile puneri în pericol, organizate pentru propria plăcere... Manipulatorii sunt un pericol şi o calamitate pentru toată societatea.

Până în prezent nu am atins subiectul legat de activităţile lor casnice. Cu toate acestea, se întâmplă frecvent ca manipulatorii să nu-şi fi însuşit noţiunile elementare de ordine, igienă, curăţenie şi cu atât mai puţin pe cele ce ţin de dietă sau de sănătate. Victimelor le este ruşine să povestească cât de împuţiți sunt partenerii lor manipulatori. Câţiva bărbaţi victime mi-au povestit că atunci când le venea menstruaţia, soţia lor păstra hainele pătate sau lăsa urme de sânge prin toată casa, chiar şi în faţa copiilor... Unele femei mi-au relatat că soţul lor nu făcea baie, nu se spăla niciodată pe dinţi şi defeca pe colacul wc-ului pentru a le obliga să cureţe. Dacă nimeni nu vine în urma manipulatorului pentru a strânge şi a face curat, interiorul locuinţei se va transforma într-o cocină. Are o plăcere perversă şi regresivă să fie murdar, să trăiască în mizerie şi să mănânce *nesănătos*, ceea ce depăşește înţelegerea oamenilor educaţi. în weekendurile în care ţine copiii şi în vacanţe, mulţi manipulatori nu-i spală, au şi mai puţină grijă de ei, nu-i culcă la ora potrivită şi nu-i hrănesc decât cu chipsuri şi pizza, încântaţi să împartă cu ei aceste plăceri interzise.

De altfel, manipulatorii nu au învăţat nici respectul şi nici politeţea faţă de ceilalţi şi dau dovadă de lipsă de educaţie. Abia spun *bună ziua* şi *la revedere*, niciodată *mulţumesc* şi *vă rog*, cu atât mai puţin *pardon* sau *scuzaţi-mă* şi nu-şi fac griji că v-ar putea deranja. Dimpotrivă, se aşteaptă să fiţi mereu disponibili, să răspundeţi imediat şi afirmativ tuturor cererilor pe care le au. Categoric nu cu un părinte manipulator se învaţă politeţea! în sfârşit, să gândească îi

oboseşte. Au idei preconcepute despre toate subiectele şi îşi afirmă părerile într-o manieră poruncitoare. Sistemul lor de valori, cu care se laudă, se bazează pe xenofobie, intoleranţă şi dispreţul faţă de cei slabi.

Mai rămâne de abordat raportul lor cu banii, care este la fel de patologic precum restul şi uşor de înţeles. în mintea lor, toate jucăriile şi toate bilele de la şcoală le aparţin. Sunt hrăpăreţi, avari, necinstiţi şi ghidaţi de interes. Nu dau nimic pe degeaba şi sunt chiar maeştri în arta de a-şi încălca promisiunile, aşadar vă oferă aer în schimbul angajamentelor voastre ferme. Da, sunt escroci. Unul dintre clienţii mei şi-a dat seama că soţia sa trişa la plata cumpărăturilor, pentru a-şi mai pune deoparte de ici, de colo câţiva bani. Ca în *La guerre des boutons*, dacă sunteţi inamicul lor, trebuie să fiţi jefuit până în momentul în care veţi rămâne fără nimic. Asta e ceea ce meritaţi în caz de divorţ. In paralel, ştiu să-şi adune o adevărată comoară de război, de preferinţă păgubindu-vă, şi mai ales să o ascundă foarte bine, văitându-se în acelaşi timp de cât sunt de săraci!

Fără legi, fără reguli, fără niciun instinct de apărare, cu o igienă îndoielnică, dând dovadă de o lipsă de politeţe manifestă, de o avariţie bolnăvicioasă şi vicii nenumărate. Iată ce au de oferit manipulatorii propriilor copii.

Obiectificarea fiinţelor

Spiritul manipulatorilor s-a fosilizat într-o iluzie de atotputernicie infantilă. Din acest motiv, trăiesc într-o lume fără viaţă, înconjuraţi de obiecte. Prietenii comuni, de exemplu, sunt jucăriile lor. Această obiectificare a fiinţelor care-i înconjoară explică şi cruzimea lor de necrezut. Dacă vă iau drept o ustensilă vă vor folosi fără să pună întrebări. Trebuie să cer voie să mănânc cu furculiţa mea? O doare când o muşc? Aşa se explică atitudinea manipulatorului, pentru că, luându-şi copiii drept jucării de pluş, nu se va îngriji de nevoile lor. In limbajul psihologilor, se spune că perverşii narcisici sunt “lipsiţi de afecte”. Adică nu simt sentimentele

umane obişnuite: iubire, tandreţe, admiraţie, milă sau compasiune şi cu atât mai puţin empatie. Chiar şi bucuria de a trăi le este inaccesibilă. Nu dispun decât de trei emoţii: o bucurie răutăcioasă atunci când realitatea le alimentează atotputernicia, furie când realitatea vine, dimpotrivă, să le contrazică această atotputernicie şi, respectiv, autocompătimire atunci când trebuie să dea socoteală pentru acţiunile lor. Deşi manipulatorii sunt nişte actori excelenţi, care ştiu să simuleze sentimentele umane, cei care le stau prin preajmă au mijloacele necesare să observe zilnic faptul că "absenţa afectelor" înseamnă de fapt absenţa calităţii de a fi uman. Multi oameni au punctual şi ocazional îndoieli, dar este atât de greu de conceput, încât cei mai multi sunt incapabili să accepte cu adevărat.

Inumanitatea manipulatorilor iese cel mai bine la iveală în situaţiile pline de umanitate. Fac comentarii halucinante, care par năucitoare şi stângace, dar care demonstrează perfect lipsa lor de empatie. De exemplu, la al treizecilea caz de sinucidere din firma sa, un patron spune în faţa camerelor de filmat: "Va trebui să stârpim această modă a sinuciderilor". Un om politic comentează pagubele produse de un uragan: "în orice caz, în regiunea asta trăiau oameni săraci, nu au pierdut mare lucru!" In caz de deces, manipulatorii nu plâng după nimeni, nici măcar după părinţii lor. Uneori par a simţi o bucurie ciudată, aceea de a fi mai vicleni decât moartea. "Asta merita! Fuma prea mult!" Eventual vor simula durerea în public, pentru a-şi păstra imaginea, dar în majoritatea timpului sunt de o detaşare şocantă. îi tratează pe defuncţi ca pe nişte obiecte care trebuie date la gunoi şi se aruncă hrăpăreţi asupra moştenirii. In caz de boală, nu vă aduc nicio alinare. Comentariile lor vor fi prosteşti, deplasate sau vor face "gafe" sadice. "Ei bine, nu de asta a murit vecinul?" Nesuportând nici cea mai mică manifestare de bucurie de a trăi, manipulatorii simt nevoia să distrugă toate momentele fericite: nunţi, sărbători şi aniversări. îi enervează să vadă

oameni iubindu-se, entuziasmându-se, râzând sau admirându-se.

Din păcate, acest lucru este valabil şi în cazul propriilor copii. Manipulatorii nu suportă bucuria copiilor. Trebuie să distrugă ceea ce-i face fericiţi. La cea mai mică abatere, jucăriile preferate sunt confiscate, activităţile favorite întrerupte, copiii frustraţi, limitaţi şi pedepsiţi. Imediat ce un copil se ataşează prea mult de animalul său de companie, trebuie să scape de acea bestie mizerabilă cât mai repede, sub nu contează ce pretext şi indiferent prin ce mijloace. In cel mai bun caz, manipulatorii dau animalul altcuiva, iar în cel mai rău caz, îl ucid. Intre cele două variante, trebuie să crezi că animalul a scăpat sau s-a pierdut. Detaşarea lor glacială în faţa dramei pe care o trăieşte copilul creează o tristeţe traumatizantă.

Având o adevărată ură faţă de afecţiune, în caz de divorţ, manipulatorii caută să distrugă iubirea pe care copilul i-o poartă celuilalt părinte. Mesajul este implicit, dar fără echivoc: “Dacă vrei să te iubesc, trebuie să-ţi deteşti celălalt părinte.” Acest şantaj este o lecţie de impostură, căci copilul nu va primi niciodată iubire de la acest părinte “lipsit de afecte”. Dacă renunţă la iubirea celuilalt părinte nu-i va mai rămâne nimic pentru a se putea construi.

In cele din urmă, manipulatorii au un instinct foarte sigur pentru a şti ce este sacru pentru voi şi sunt profesionişti ai profanării: a denigra, a umili, a degrada, a înjosi, a ridiculiza simt plăcerile lor favorite. Este atât de uşor să faci asta cu copiii, cum să rezişti?

3.

Relaţia părintelui manipulator cu propriii copii

Manipulatorul căsătorit în cadrul căsătoriei, manipulatorul este parţial limitat de prezenţa celuilalt părinte. Aşadar, e aproape cuminte când celălalt părinte este prezent. Cu toate acestea, imediat ce manipulatorul este singur cu copiii se întâmplă deja lucruri grave. Dacă adulţii ar şti tot ceea ce copiii manipulatorului trec sub tăcere, nu le-ar veni

să creadă. Multe persoane, copii sau adulţi, mi-au povestit ceea ce părintele manipulator îi făcea să îndure pe ascuns: ţipete, critici, batjocuri, ameninţări, umilinţe, lovituri... Orice pretext, cum ar fi temele sau duşul, devin şedinţe de defulare şi agresiune. O tânără mi-a povestit despre scene din copilărie în care mama ei îi alerga atât pe ea, cât şi pe fratele ei cu un cuţit de bucătărie urlând: vă pun pielea pe băţ! Tatăl lor nu bănuia nimic atunci când se întorcea de la muncă, iar copiii tăceau. Cine i-ar fi crezut? Anturajul era convins că această femeie era o sfântă (prefăcută), pentru că era foarte implicată într-o asociaţie de binefacere locală. O fetiţă, în vârstă de 6 ani, mi-a mărturisit că tatăl ei o ameninţa cu moartea pe la spatele mamei ei, făcând semn cu degetul că-i va tăia gâtul. Julien, în vârstă de 12 ani, mi-a povestit că tatăl său s-a urcat cu genunchii pe cutia lui toracică până când aproape că l-a sufocat. A trebuit să-l muşte ca să-l facă să înceteze, iar tatăl a fugit la secţia de poliţie pentru a depune plângere împotriva fiului său! Când Julien era mai tânăr, bunica paternă era cea care se prefăcea că-l îneacă în cadă. Ia te uită! Exact când vorbeam de cuplu diabolic, mamă-fiu perverşi...

Sunt deja douăzeci de ani de când adun asemenea mărturisiri. Nu mă îndoiesc de veridicitatea acestor povestiri pentru că primesc la consultaţii adulţi care sunt angajaţi într-o muncă de dezvoltare personală şi care nu ar avea niciun motiv să mă mintă în legătură cu copilăria lor. Bizar, aceşti adulţi povestesc exact aceleaşi tratamente răutăcioase şi viclene ca şi copiii. Cum pot experţii în psihologie să pretindă că aceşti copii inventează relele tratamente “pentru că se află în mijlocul unui conflict parental”? Cu toate acestea, încă o dată, ar fi simplu, ascultând povestea acestor acţiuni stereotipe, să repetăm că în interiorul adultului care maltratează există un fel de băieţel sadic care îl loveşte pe cel mai mic decât el în recreaţie, imediat ce învăţătoarea s-a întors cu spatele.

învăţătoarea, alias părintele sănătos, nu vede nimic, nu ghiceşte nimic. în cel mai bun caz, admite că partenerul său “nu prea se descurcă cu copiii”, că nu se ocupă, că nu-i supraveghează, că nu are răbdare, că strigă mult, că are mâna grea şi că atunci când se hârjoneşte cu copiii este brutal... Acest părinte normal crede că manipulatorul se joacă sau se hârjoneşte, atunci când el nu ştie decât să sâcâie, să înghiontească şi să lovească.

Dar cum acest părinte normal nu ghiceşte răutatea deliberată a manipulatorului, se gândeşte la neîndemânare, nu la maltratare. El a remarcat imaturitatea partenerului său şi a descoperit cu uimire că acesta este gelos pe propriii copii. în fiecare zi, poate constata că manipulatorul este într-o rivalitate feroce cu copilul, în căutarea atenţiei. Un soţ strigă la soţia sa: “Dar tu nu vezi că acest puşti (6 luni) încearcă să ne facă să divorţăm! Este o nebunie, el are mai multe drepturi decât mine!” Egoist, posesiv şi gelos, manipulatorul cere să fie fiul iubit (sau fiica unică) al partenerei sale şi refuză orice limită sau constrângere. Nu priveşte cu ochi buni momentele de tandreţe care pot exista între celălalt părinte şi copiii săi, încearcă să le întrerupă şi lansează asemenea acuzaţii încât, puţin câte puţin, copiii acestui părinte îşi fac obiceiul să se abţină de la orice demonstraţie de bucurie şi de tandreţe în prezenţa manipulatorului. La fel, orice ţine de bucuriile copilăriei: jocurile, jucăriile de pluş, poveştile, mângâierile, jucăria favorită, suzeta nu fac decât să-i stârnească furia. Părintele manipulator caută să-şi priveze copiii de orice blândeţe şi să şteargă orice urmă a copilăriei. Cât mai repede trebuie suprimate biberonul, căruciorul, suzeta, jucăria favorită, ursul de pluş etc. în prezenţa sa, este aproape imposibil pentru celălalt părinte să se arate iubitor cu copilul său, să-i citească o poveste la culcare, să-i ofere siguranţă atunci când se teme, să-l consoleze când se răneşte sau să-l asculte când vrea să-şi povestească ziua de şcoală.

Părintele sănătos face tot ce-i stă în putinţă să valorizeze şi să implice celălalt părinte în educaţia copiilor săi, dar în zadar. Copilul bătrân care zace în orice manipulator şicanează şi se bucură când reuşește să-şi enerveze partenerul. îşi va face un obicei din a încălca el însuşi regulile pe care celălalt părinte încearcă să le impună copiilor, din a incita copiii să nu asculte şi să saboteze orice sistem educativ coerent. Mai rău de atât, manipulatorii îi iau pe copii drept martori la prostia celuilalt părinte, îl denigrează şi îşi bat joc de el în faţa lor: “Ia, uită-te la mama ta...” sau “Clar, tatăl tău...”

O pacientă îmi povesteşte cum tatăl îl împinge pe micuţul de 4 ani să o lovească, pentru ca mai apoi, când se supără pe copil, să o filmeze cu telefonul cu scopul de a demonstra ce mamă torţionară este.

Un părinte manipulator nu-şi ocupă locul şi nu-şi joacă rolul. El se pune la nivelul copiilor săi şi nu-şi asumă nicio responsabilitate. Or, atunci când un părinte lipseşte, copilul încearcă instinctiv să compenseze această lipsă şi joacă rolul părintelui. De exemplu, dacă este vorba despre un bărbat manipulator, pentru a compensa imaturitatea tatălui său, fiul cel mare va deveni un frate mai mare prea patern cu restul fraţilor. Sau, poate fiica cea mare se va poziţiona drept soţul mamei sale pentru a o susţine şi a compensa eşecul tatălui. Când mama este cea manipulatoare şi imatură, fiica sa o va înlocui în cuplul parental, lângă tatăl ei, având un comportament matern faţă de mamă şi recreând astfel un cuplu virtual cu propriul tată. Şi invers. Iată cum disfuncţionalitatea manipulatorilor se transformă într-o pată de ulei în jurul lor, în cazul oamenilor sănătoşi, fiecare încercând în felul lui să se adapteze la anormalitatea situaţiei.

Se întâmplă adesea ca după despărţire, victimele manipulatorilor să îşi dea seama până la ce punct şi-au pierdut orice spontaneitate în raporturile cu copiii lor. Părintele sănătos este în mod natural binevoitor şi

înţelegător. El îşi imaginează că partenerul său a avut o copilărie traumatizantă şi că acesta este motivul pentru care reacţionează aşa. Aşadar se arată plin de indulgenţă, face o mie de concesii pentru a evita scenele şi nu-şi dă seama că partenerul său a deturnat în interesul său toate competenţele sale de bun părinte. Pentru moment, părintele normal se revoltă, se indignează şi somează manipulatorul să se oprească sau să se schimbe. Dar aceste rebeliuni sunt de scurtă durată. De fiecare dată când manipulatorul pare că a înţeles, de fapt, continuă şi mai şi, dar într-un mod mai discret. Astfel trec săptămânile şi anii, manipulatorul exercitându-şi cu dispreţ superioritatea faţă de “pitici” şi represaliile asupra mamei lor. Denigrarea părintelui bun este constantă şi virulentă.

Copiii care se maturizează mai repede decât părintele lor în funcţie de vârsta mentală a manipulatorului, atitudinea sa va evolua cu timpul. Câtă vreme copiii sunt bebeluşi, îi consideră larve sau nişte jucării de pluş, în funcţie de dispoziţia de moment. “Nu trebuie să îi păstrezi pentru tine, dă-mi şi mie unul!”, a strigat un tată către soţia lui smulgându-i unul dintre gemeni din braţe. Un alt tată se certa cu soţia lui ca să fie cel care le dă biberonul copiilor, lăsându-i toate celelalte corvezi. Imediat ce s-a plictisit să se joace cu jucăria sa de pluş, manipulatorul a încercat să o paseze altcuiva, celuilalt părinte sau mamei sale, în general. Puţin câte puţin, larvele-jucării cresc, încep să meargă, să exprime nevoi, să necesite o supraveghere constantă şi să dea dovadă de personalitate, în special spre doi ani, când vine vârsta lui “nu”. De îndată ce copilul îşi exprimă nevoile şi necesită supraveghere constantă, lucrurile se deteriorează, atotputernicia infantilă a părintelui manipulator fiind pusă într-o situaţie neplăcută de exigenţele rolului său de părinte. “Gura, poponarule!” a urlat un tată la fiul său de 8 luni care plângea. Incapabili să-şi gestioneze frustrările, părinţii manipulatori devin irascibili şi brutali şi se dedau şantajului afectiv intensiv,

mizând pe dependenţa copilului. încep strigătele, plouă cu palme, la fel şi cu simulacre de abandon. Copilul, din ce în ce mai nesigur, devine tot mai lipicios cu acest părinte, învaţă să-i ghicească aşteptările şi se adaptează cât de bine poate. Adesea, învaţă să fie discret şi să-şi nege nevoile. Dar nu înseamnă că acest copil devine cuminţenia întruchipată. Trebuie să-i şi facă plăcere părintelui său.

Iar părintele său încurajează comportamentele deviante. Este încântat să-l înveţe înjurături, să-l încurajeze să facă scandal şi să se folosească de el pentru a enerva lumea. Astfel, copilul poate, de exemplu, să fie dresat să devină insuportabil în public, pentru a-şi amuza părintele. Am trăit cu toţii într-o zi o scenă penibilă provocată de un copil pe care nimeni nu îndrăznea să-l pună la punct şi al cărui părinte părea să jubileze. Cu povestea lui Titi în sala de aşteptare, Jean Marie Bigard a făcut un sketch cât se poate de realist!

Când copilul şi-a terminat perioada de dresaj, el devine un vasal supus şi admirativ al părintelui său manipulator. Manipulatorul se dă mare şi comandă ca un dictator din curtea şcolii. Se laudă, epatează, tiranizează, loveşte, umileşte şi supune copilul legii sale. îşi bate joc de naivitatea lui, se îmbată cu superioritatea sa, îşi etichetează copilul drept idiot şi incapabil imediat ce se dovedeşte puţin neîndemânatic, nu-i trece cu vederea nicio greşeală şi-şi varsă asupra lui toate frustrările. Dar copilul este bineînţeles vesel, entuziast şi iubitor. Aceasta îi pune o adevărată problemă părintelui manipulator. Trebuie să murdărească tot ceea ce este sacru, să despartă copilul de orice afect (ca să fie ca el!), să strice toate momentele bune, pe scurt, să zdrobească acel zâmbet idiot de pe figura micului cretin. Copilul învaţă pe propria piele că a fi pozitiv se plăteşte. E mai bine să evite să fie vesel şi cu iniţiativă, mai ales cu celălalt părinte! Nu trebuie nici să iubească sau să se ataşeze. Cât despre a-şi exprima dorinţele sau chiar a le lăsa să fie ghicite, asta înseamnă să

se expună să fie în permanenţă frustrat. Să-şi frustreze anturajul este una dintre bucuriile principale ale manipulatorilor. Dacă aţi şti numărul adulţilor care descoperă pe parcursul procesului de dezvoltare personală că au blocat în interiorul lor orice dorinţă. De îndată ce-şi doreau ceva, părintele manipulator îi refuza. De îndată ce dădeau dovadă de ataşament faţă de cineva sau manifestau bucurie, manipulatorul le strica buna dispoziţie. Durerea de a fi lipsiţi de orice bucurie sperată sau abia atinsă era atât de mare, încât au învăţat să nu-şi mai dorească nimic. Părintele manipulator poate să meargă şi mai departe cu sadismul. De exemplu, să creeze aşteptări pentru a-l frustra mai mult: “Cu atât mai rău pentru tine, nu-ţi voi cumpăra iepuraşul!” Nimeni nu va ghici că manipulatorul minte de îngheaţă apele şi că nu a avut niciodată intenţia să cumpere iepurele.

O criză serioasă se anunţă când copilul se apropie ca vârstă reală de vârsta mentală a părintelui său. “Nu ai dreptul să mă imiţi! Eu sunt şeful din curtea şcolii, deci trebuie să rămân cel mai mare! Nu este o joacă! Rămâi la locul tău de copilaş sau o să iasă urât!” Astfel s-ar putea rezuma gândurile manipulatorului. Şi, de fapt, chiar iese urât. Manipulatorul îşi consideră copilul drept un rival periculos şi se comportă ca un sălbatic cu el. Nu depăşim camionul! Criticile, batjocurile şi ofensele se intensifică. Este o hărţuire constantă, o avalanşă de ură, pe care copilul o trăieşte sub privirea pierdută, dar din păcate pasivă, a celuilalt părinte, care crede că tocmai copilul trezeşte nişte suferinţe teribile din trecutul partenerului său. Mila se îndreaptă întotdeauna către manipulator, niciodată către copii. Dar chiar şi dacă părintele sănătos ar reacţiona ferm, ar suferi represalii pentru că a ales tabăra nepotrivită, iar maltratarea copiilor s-ar intensifica oricum, pe la spatele lui. Singurul mod de a nu rămâne pasiv în faţa situaţiei ar fi divorţul. Este, de altfel, şi ceea ce aleg să facă victimele care nu mai rezistă şi care sunt pe cale să realizeze că

partenerul lor este mai puţin matur decât copiii lor. Astfel, vârsta copilului mare (sau a celui mai mic), în momentul separării, poate oferi o idee destul de precisă despre vârsta mentală a părintelui manipulator.

Parentificarea copiilor în ciuda acestei tentative disperate de a-şi zdrobi progenitura şi a o transforma în bonsai, manipulatorul va fi depăşit. Copilul va continua să crească şi va depăşi camionul. Şi-a pierdut o bună parte din încrederea în sine, dar îşi continuă maturizarea. Atunci, manipulatorul se maturizează. Pentru că propriul copil e acum mai "bătrân" decât el, intră în categoria adulţilor utili şi utilizabili, şi pentru că acesta locuieşte cu el, de ce să nu-l transforme în livrator de servicii. Fără scrupule, părintele este luat în grijă de copilul său. în psihologie se spune că se produce transformarea copilului în părinte. Am o problemă cu asta, pentru că acest concept este înşelător. Afectivitatea nu este luată în calcul de către manipulator. Copilul va fi exploatat şi hărţuit în acelaşi mod ca şi celălalt părinte (acesta este motivul pentru care părintele şi copiii normali se plâng de acelaşi lucru: nu este vorba despre un complot, ci despre fapte dovedite şi recurente). în cartea mea precedentă, dau exemplul tatălui care, încă din primul weekend de custodie, îl învaţă pe băiatul său de 7 ani cum funcţionează cafetiera electrică "pentru ca el să poată prepara cafeaua tatei, dimineaţa." Mult mai gravă este istoria fetiţei de 5 ani forţată cu o mulţime de palme, de către un tată violent, să se ocupe de valiza pentru weekend a ei şi a fratelui de 3 ani. Pentru a ajuta copilul care nu ştia încă să citească, mama sa a trebuit să-i pună o listă cu pictograme ale lucrurilor din valiză.

începând din momentul în care copilul este parentificat, este obligat să devină excesiv de matur. Gata cu jocurile şi nepăsarea copilăriei. Cine zice părinte imatur, zice copil adult (de unde şi excelentul titlu al cărţii lui Gisèle Harrus-Révidi: *Parents immatures et enfants adultes*.[5]

5 Vezi bibliografie.

Copilul înţelege instinctiv imaturitatea părintelui şi îşi ia obiceiul să-l apere şi să aibă grijă de el. Copiii îşi iubesc în mod natural părinţii. Nu au detaşarea necesară să critice sau să pună la îndoială educaţia pe care o primesc. In cel mai bun caz pot să-şi pună temporar întrebări legate de diferenţele pe care le văd în familiile prietenilor lor. Dar copiii se adaptează părinţilor, chiar şi când aceştia sunt disfuncţionali. Copilul parentificat îşi iubeşte părintele deviant, îl compătimeşte, îl apără şi nu-i trece prin minte că lucrurile ar putea fi şi chiar ar trebui să fie diferite. Devenit adult, dacă nu face terapie, copilul transformat în părinte va continua să-şi îngrijească cu abnegaţie acest părinte bătrân şi irascibil, fiind incapabil să realizeze că nu este vorba de o victimă, ci de o persoană odioasă.

Aspectul material

Părinţii manipulatori fiind leneşi, consideră că este normal ca un copil să fie lăsat cât mai devreme cu putinţă să-şi poarte de grijă. Este cazul copiilor, uneori foarte mici, care au cheia de la casă atârnată în jurul gâtului cu un şnur şi care se întorc singuri de la şcoală, care-şi pregătesc ei înşişi gustarea, care-şi fac (sau nu) temele şi care rămân singuri până la întoarcerea părintelui, uneori la o oră foarte târzie. O bunică mi-a povestit că ginerele manipulator, după ce a reuşit să o interneze pe mamă şi a obţinut custodia fiicei de 15 ani, o lăsa să stea singură practic tot timpul, interzicându-i să iasă şi să-şi vadă prietenele. Bunica maternă era evident dispreţuită şi ţinută la distanţă. La momentul când se întâmplau acestea, abonamentele cu minute nelimitate erau extrem de costisitoare. Această bunică a făcut efortul financiar de a oferi pe ascuns nepoatei sale un telefon mobil pentru ca adolescenta să poată suna cât de mult şi cât de des avea nevoie. Tânăra petrecea ore în şir la telefon cu bunica sa, mai ales atunci când se întorcea de la liceu pe jos, traversând locuri întunecate şi pustii care o speriau. Această biată bunică, neavând niciun mijloc de a-şi ajuta nepoata, era mereu

disponibilă la telefon pentru ea şi nu mai avea viaţă personală!

în afară de faptul că nu se ocupă de copiii lor, părinţilor manipulatori li se pare cât se poate de normal să-i pună să facă diverse treburi cât mai devreme cu putinţă, la fel ca tatăl care-i spunea fiicei sale în vârstă de 6 ani: “Eşti bună doar să fii chelneriţă”. Şi apoi: “Cadou de ziua ta, te voi învăţa să calci”. Lionel, prea bunul soţ al unei manipulatoare, devenise omul bun la toate. Mi-a povestit că după divorţ, trecând pe la vechea sa casă pentru a-şi vedea fiicele în absenţa mamei, s-a grăbit să mătură terasa, să cureţe piscina şi să scoată tomberoanele. Oare să fie încă sub influenţa manipulatoarei? Lionel mă lămureşte: “Nu, dar dacă nu făceam eu asta, fiica mea cea mare ar fi trebuit să le ducă la îndeplinire, în loc să repete pentru examenul de capacitate. Ea este cea care acum trebuie să facă totul în locul meu.”

Aspectul moral

Manipulatorii îşi consideră copiii buni confidenţi, eventual psihologi şi le povestesc despre toate “nenorocirile”, adică meschinăriile, frustrările sau proiectele lor paranoice. Se plâng tot timpul, îşi varsă toate ranchiunele, acuză anturajul şi, mai ales, pe celălalt părinte că este sursa propriilor neplăceri. îşi amestecă copiii în conflictele lor jalnice şi îi transformă în instrumente pentru a-şi atinge inamicii: copilul trebuie ca la comandă să insulte vecina, să telefoneze la X sau la Y pentru a pleda cauza manipulatorului sau să facă morală cui este “rău” cu acest biet părinte. Copiilor, lipsindu-le o perspectivă obiectivă, li se face milă de acest părinte victimă şi se transformă în salvatori pentru a-l apăra de călăi. îl apără, ca să fie ei înşişi protejaţi. O femeie manipulatoare îşi lua copiii (şi chiar şi pe fostul soţ!) drept martori la “violenţa” amantului său, pe care de altfel îl scotea din minţi. Amantul cu pricina mi-a povestit că aceşti copii îl insultau şi îi făceau reproşuri care

demonstrau că ştiau prea multe despre viaţa intimă a mamei lor.

Evident, copiii parentificaţi nu sunt scutiţi de detaliile sexuale, devenind astfel abuzaţi sexual prin confidenţe nepotrivite. E ca şi cum părintele manipulator şi-ar aşeza copilul-spectator în faţa patului său conjugal şi l-ar face voyeur al aventurilor sale amoroase. Multi adulţi mi-au povestit că în copilărie s-au găsit în postura de martori şi de alibi pentru aventurile adulterine ale acestui părinte manipulator. Vedeau amanta venind acasă sau trebuiau să aştepte în maşină ore în şir în timp ce tatăl lor era la amantă. Trebuiau să mintă, să-i spună mamei că au fost în parc cu tata... Pe lângă faptul că erau spectatori ai vieţii sexuale al unuia dintre părinţi, să fie nevoiţi să mintă şi să păstreze secretul genera un conflict de loialitate vizavi de celălalt părinte. Copilul poate sfârşi prin a fi supărat pe celălalt părinte pentru că este atât de naiv şi permite existenţa unei situaţii atât de distrugătoare pentru el.

Odată ce copiii cresc, eşecurile parentale devin mai vizibile. Manipulatorul denigrează şi îşi foloseşte copilul, dar nu ridică nici măcar un deget pentru a-l ajuta. Audrey, în prezent medic, îşi aminteşte: “Mama nu m-a dus nici măcar o dată la şcoală. Nici nu a venit să mă ia vreodată. Colegii mei de clasă erau aşteptaţi la ieşirea de la şcoală de către mamele lor care le aduceau o gustare. îi invidiam. începând de la liceu, indiferent dacă ploua, bătea vântul sau ningea, am luat întotdeauna autobuzul şcolar. Am mâncat la cantină pe toată durata studiilor, în condiţiile în care ea era casnică. Nici măcar o dată nu m-a ajutat să-mi fac temele. Dimpotrivă, striga întruna că eram proastă şi că nu voi reuşi să-mi termin studiile. Se plângea şi se lăuda peste tot că se sacrifică pentru copiii săi.”

Un viitor de “îngrijitor”

Copiii parentificaţi sunt antrenaţi excesiv să uite de ei, să trăiască cu abnegaţie în serviciul altora (şi, mai ales, al persoanelor cu comportamente deviante!). Şi să-şi joace

rolul în triunghiul dramatic al lui Karpman[6]. în acest triunghi există trei roluri: victima, călăul şi salvatorul. Rolul victimei este monopolizat de părintele manipulator, cel al călăului este culpabilizant, aşadar copilului nu-i mai rămâne decât poziţia de salvator pentru a simţi că există şi pentru a-i alimenta nevoia de recunoaştere. Acesta este motivul pentru care a fi parentificat în copilărie duce direct către meserii ca terapeut sau asistent social. Jacques Salomé consideră că "îngrijitorii" îşi neagă şinele[7].

Aici povestea devine dramatică: sunt convinsă că majoritatea asistenţilor sociali au trăit experienţe similare cu ale familiilor pe care le vizitează. într-o manieră totalmente inconştientă, riscă să ia partea părintelui pe care-l apărau în copilăria lor, adică a părintelui deviant. Asta explică extraordinara bunăvoinţă care se regăseşte în evaluările experţilor sau anchetatorilor sociali faţă de manipulatori sau faţă de manipulatoare, bunăvoinţă care duce uneori către o veritabilă negare a faptelor. Citind aceste rapoarte, m-am gândit multă vreme că manipulatorii, prea vicleni, îi păcăleau pe aceşti oameni, doar pentru că nu ştiau de ce sunt capabili perverşii narcisici. în prezent, cred că de fapt altele sunt mecanismele psihologice care intră în acţiune.

Sunt unul dintre acei rari autori care îndrăznesc să afirme într-o manieră categorică că manipulatorii sunt cinici, conştienţi de actele lor şi am oferit nenumărate dovezi în cărţile mele. De asemenea, susţin că nu pot fi trataţi. In primul rând, pentru că nu îşi doresc schimbarea. Manipulatorii sunt foarte mândri şi foarte mulţumiți de ceea ce sunt. Toată lumea este ignorantă, mai puţin ei, care au înţeles totul în viaţă! Apoi, pentru că au un sistem de

6 Citiți Victime, bourreau, ou sauveur: comment sortir du piège? de același autor, apărută la editura Jouvence.

7 Joc de cuvinte în original în limba franceză: soignant - îngrijitor; soiniant
- negare de sine, (n.tr.)

gândire în care nu există autocritică, ei sunt perfecţi şi întotdeauna este vina celorlalţi. In cele din urmă, nu pot fi trataţi pentru că îşi consideră psihologul un imbecil sau un enervant şi-l mint pentru a se amuza pe seama lui. Este suficient să-i asculţi, pentru că o spun de-a dreptul: sunt mai şmecheri decât psihologul şi, oricum, psihologii sunt pentru nebuni! Ceea ce evit să spun, dar cred cu tărie, este că manipulatorii şi-au ars siguranţa responsabilă cu partea umană, iar procesul este ireversibil.

Manipulatorii reprezintă între 2 şi 4% din populaţie. Pentru mine, între două şi patru procente de oameni care nu pot fi recuperaţi nu este la fel de şocant şi mi se pare mai realist decât să crezi că 100% dintre oameni pot fi trataţi. Dar în cadrul conferinţelor mele, anumite persoane sunt şocate de ceea ce spun şi susţin cu încăpăţânare: că aceşti sărmani manipulatori nu sunt conştienţi de actele lor. Aşadar sunt foarte rea (un călău ticălos) pentru că-i acuz, că o fac intenţionat şi sunt crudă pentru că-i condamn, pretinzând că ei (biete victime) nu se pot schimba! Cu toate acestea, faptele sunt evidente şi este suficient să le examinezi. M-am întrebat multă vreme de ce este aşa de dificil pentru unele persoane să admită că răutatea reprezintă o realitate, că există oameni care sunt în mod deliberat răi şi calculaţi şi de ce e atât de important pentru ele să creadă că toată lumea poate fi tratată.

La sfârşitul unei conferinţe despre violenţa familială, pe care o susţineam în faţa unor profesionişti, am avut o discuţie privată cu directoarea unei Asociaţii pentru protejarea femeilor supuse violenţei domestice. Nici ea nu voia să accepte că manipulatorii nu se schimbă şi cu atât mai puţin că soţii violenţi sunt periculoşi şi trebuie să fugi de ei. Dimpotrivă, se străduia cu mult entuziasm să refacă cuplurile şi să readucă împreună victima şi călăul “pentru binele copiilor”. Ţinând cont de furia cu care vorbea, m-am abţinut să-i spun că, din punctul meu de vedere, recrea nişte cupluri încă şi mai disfuncţionale. Eu cred că pentru

oamenii cei mai primitivi, ciclul violenţei îşi va relua cursul normal mai devreme sau mai târziu, punând din nou în pericol de moarte aceste femei care le-au acordat încredere. Pe soţii cei mai vicleni, cred că o interzicere a violenţei fizice îi va face să devieze spre violenţa psihică, mai puţin vizibilă, dar la fel de distrugătoare pentru soţia şi pentru copiii lor. în locul unei crime apare riscul unei sinucideri (în Franţa, numărul sinuciderilor într-un an se ridică la 11.000).

In parte, datorită acestei femei agresive am înţeles şi mai multe lucruri. Ce răni din copilărie încerca ea să repare ocupându-se de violenţa conjugală? Vizibil, la fel ca şi în cazul directorului de societate despre care vă povesteam mai devreme, ceea ce spuneam eu era inacceptabil pentru ea, deşi s-ar fi putut convinge de adevăr în practica sa cotidiană. Acum înţeleg că această furie era probabil o apărare psihologică împotriva a ceva de neimaginat.

Ce şoc pentru un fost copil parentificat să îşi dea seama că acest părinte pe care-l credea o biată victimă este de fapt o persoană cinică, calculată şi profitoare! Ce oroare să întrevezi că noţiunea de “lipsit de afect” implică absenţa dragostei, chiar şi în cazul propriului copil. Ce umilinţă înfiorătoare să conştientizezi că ai fost exploatat deliberat şi abuzat în mod conştient întreaga ta copilărie. Ce escrocherie revoltătoare se profilează când realizezi că te-ai agitat degeaba, căci acest părinte nu avea intenţia să se schimbe. Pentru toate motivele inconştiente, este indispensabil pentru un copil parentificat ca părintele manipulator să rămână *victimă*, căci astfel să-l protejeze rămâne *misiunea* sa, iar orice persoană care cere explicaţii părintelui manipulator va fi întotdeauna *călăul*. Dacă nu o considerăm sublimă, istoria este obiectiv sordidă.

Mi-a picat fisa imediat! Iată de ce mentalităţile evoluează atât de încet în ceea ce priveşte manipularea mentală. Rari sunt profesioniştii care au o abordare lucidă şi obiectivă a situaţiei. In restul cazurilor, fie că aveţi de-a face cu

persoane care nu înţeleg nimic şi care nu vă cred pentru că nu au trecut prin aceste situaţii de necrezut, fie vă confruntaţi cu problemele psihologice ale persoanelor care nu şi-au rezolvat problemele din trecut. In ambele cazuri, nu pot avea o grilă de decodare obiectivă a istoriei voastre. Mai rămâne un caz, când cel care intervine este el însuşi un pervers şi se bucură să-i dea o mână de ajutor torţionarului vostru...

După separare

Pentru moment, să revenim la raportul pe care manipulatorul îl are cu copiii săi. Câtă vreme celălalt părinte este prezent, reuşind să nu lipsească mult timp de lângă copii, dacă nu este prea orb sau prea influenţat, poate juca parţial rolul de protector şi poate menţine în limite rezonabile maltratarea copiilor. Din nefericire, joacă în mod naiv şi un rol de mistificare care îi induce pe copii în eroare şi-i face să accepte inacceptabilul: “Ba da, tatăl tău (mama ta) te iubeşte în felul lui (ei). El (ea) a avut o copilărie dificilă. Nu e decât neîndemânare...” Anumiţi părinţi ştiu sau simt intuitiv că, dacă divorţează, celălalt părinte nu va mai avea limite vizavi de copii şi aceştia vor fi în totalitate expuşi pericolului când vor fi singuri cu el. Este şi motivul pentru care, câtă vreme pot, chiar dacă anturajul nu înţelege nimic, vor continua să îndure răutatea partenerului lor, răzbunările, jignirile, violenţele... Dar vine o zi în care nu mai pot suporta. Simt că sunt la capătul puterilor. Aşa cum zic toţi, sunt hotărâţi să scape din capcana în care sunt prinşi.

Perioada de separare este una de mare risc. Ziarele relatează adesea ştiri dramatice camuflate sub eufemismul general acceptat al “dramei familialeUn bărbat, îmbătat de ura şi de furia de a fi lipsit de atotputernicia sa, îşi arogă dreptul de a-şi măcelări soţia şi copiii. Explicaţia clasică este că bietul om suferea enorm. Mulţi psihologi îşi spun că manipulatorul a suferit o teribilă traumă de abandon de-a lungul vieţii, ceea ce ar explica reacţiile violente, hărţuirea

şi incapacitatea de a accepta ruptura. Bietul de el. Şi astfel, cred că această versiune induce în mod fals ideea că manipulatorul are sentimente. Posesivitatea şi furia sa sunt confundate cu dragostea rănită şi disperarea. Dacă ar fi vorba despre o explozie de suferinţă, aceasta s-ar calma cu timpul. Or, după separare, manipulatorul îşi va urmări fosta parteneră cu ura sa rece atât cât va putea, ani întregi, cu scopul de a o tortura şi de a o distruge.

Violenţa fizică a acestor taţi perverşi narcisici este statistic superioară celei a mamelor manipulatoare. în majoritatea cazurilor, taţii sunt cei care se dovedesc capabili să-şi decimeze întreaga familie pentru a-şi pedepsi soţia pentru că vrea să divorţeze. Pericolul prin care trec copiii cu o mamă manipulatoare va fi mai degrabă psihologic, aşadar mai puţin radical şi mai puţin imediat.

O ruptură îl atinge pe manipulator înainte de toate în omnipotenţa sa. Are reacţiile unui prădător care-şi pierde prada sau pe cele ale unui drogat căruia i s-a furat drogul. Dar lucrul de neiertat este că părăsindu-l, partenera sa i-a lezat imaginea de persoană perfectă şi i-a distrus poza de familie ideală. Mai grav de atât, scăpând de sub influenţa sa, acest partener riscă să rupă pactul tăcerii şi să povestească anturajului prin ce a trecut, ce i s-a zis şi cum este manipulatorul fără masca sa. Şi asta este o crimă! Anumite crime urmate de sinuciderea perversului narcisic au în mod cert scopul preventiv să-i reducă pe martori la tăcere şi să nu trebuiască să-şi asume felul în care sunt sub mască. Dar manipulatorul se simte ca o loază trimisă la colţ cu nota zero şi obligată să-şi facă temele (să se ocupe de tot ceea ce era în sarcina voastră). Teoria traumei de abandon nu ţine: în general, manipulatorul îşi găseşte repede o altă pradă pentru a se ocupa de el, dar cu toate acestea continuă să caute să-şi distrugă fosta parteneră.

în ziua în care partenera sa îl părăseşte, manipulatorul se trezeşte singur, fără supravegherea unui adult, fără un martor incomod, într-o curte de şcoală cu persoane mai

mici, mai slabe decât el. Tocmai a suferit o frustrare extremă de care trebuie să scape şi o umilinţă pentru care trebuie să se răzbune. Ştie că cei mici nu vor spune nimic sau că, dacă vor vorbi, vor fi crezuţi doar de către celălalt părinte. Are aşadar mână liberă. în cel mai bun caz, sfârşitul de săptămână cu tatăl se transformă într-o tabără nesupravegheată. Se doarme la grămadă în acelaşi pat, se mănâncă alimente nesănătoase, se urmăresc programe de televiziune interzise, toată lumea se culcă foarte târziu. Când tatăl face un efort pentru a organiza activităţi este doar pentru că îi plac lui. Sportul, de exemplu, dar fără să ţină cont de vârsta copiilor, de capacităţile lor fizice (din contră, dacă poate ieşi în evidenţă fiind cel mai puternic, nu va ezita să o facă) şi cu atât mai puţin de siguranţa lor. De exemplu, unul dintre ei îşi ducea micuţul de trei ani să practice tir cu puşca... Dar, în majoritatea timpului, manipulatorul rămâne inert în lenea sa. Copiii se plâng: “La tata nu facem nimic, ne uităm la televizor şi ne plictisim!'' Sau, dimpotrivă, se bucură: “Tata mă lasă să mă joc pe consolă cât vreau eu!” Când nu are chef să se ocupe de copii, manipulatorul se duce la mama lui, unde-şi lasă copiii pentru weekend. Taţii petrecăreţi îşi târâie copiii după ei ca pe nişte pachete, pe la amicii lor sau la cârciumă, contând pe câte un suflet caritabil cu instincte materne care să se ocupe de micuţi la fiecare escală. Astfel, foarte mândru să arate unui asistent social cât de bine se ocupă de micuţul său de 5 ani, un tată povesteşte satisfăcut extraordinara ieşire pe care a făcut-o în weekendul în care l-a avut în custodie. Au văzut-o pe bunica, pe mătuşa, pe amicii cutare şi cutare. Ce weekend minunat! Mama, consternată, se întoarce spre mediator şi completează informaţia. Acest periplu înseamnă 500 de kilometri în două zile şi, în plus, copilul avea şi varicelă.

Sadismul şi cheful de a provoca neplăceri se intensifică după divorţ. Antonin, în vârstă de 11 ani, îi reproşează tatălui manipulator că nu se ocupă de el şi, mai ales, că nu-l

duce la pescuit, în condiţiile în care băiatul iubeşte să facă astfel de ieşiri. Chiar în acea seară, când Antonin este pe cale să adoarmă, tatăl vine să-l gâdile. Antonin se supără, evident, este obosit şi ar vrea să doarmă. Tatăl său profită ca să i-o întoarcă: “Vezi bine că tu eşti cel care nu vrea să se joace cu mine.” Antonin ar avea nevoie doar ca un adult să-i ofere codurile necesare pentru a înţelege comportamentul tatălui. Cum nimeni nu este capabil să-i explice ce se întâmplă se întoarce în lacrimi la mama sa şi întreabă: “Dar ce-am făcut de tata nu vrea să mă ducă la pescuit?” Nimic, bietul meu Antonin, ai doar ghinionul de a iubi pescuitul şi de a te bucura prea tare când mergi... Capacitatea ta de a te bucura este insuportabilă pentru un manipulator.

Mamele manipulatoare sunt imature şi leneşe. Şi ele dorm cu copiii lor ca şi cum ar fi nişte fetiţe cu jucăriile de pluş și contează foarte mult pe alţii, în special pe mama lor, pentru a le duce la îndeplinire sarcinile. Dar ele nu beneficiază de aceeaşi indulgenţă socială ca şi taţii. Ele trebuie să se apere şi să-şi protejeze imaginea de mamă bună. Aşadar, îngrijirea de bază va fi asigurată. Comportamentele deviante şi violenţele vor fi mai puţin grave şi mai discrete.

In ambele cazuri, părinţii manipulatori resimt o ură intensă pentru fostul partener, care le-a provocat rana narcisică a abandonului. Din străfundul omnipotenţei sale infantile, va încerca să distrugă atotputernicia parentală presupusă a acestui partener care l-a pus la colţ. Cel mai bun mijloc de a enerva un părinte este să te iei de copiii săi. Când eşti manipulator, aşa te comporţi cu toată lumea şi tot timpul. Acesta este şi motivul pentru care, după o separare, un manipulator nu va ezita să-şi manipuleze propriii copii pentru a continua să-şi incomodeze fostul partener. Aşadar, îi va instrumentaliza, îi va tortura, iar dacă va fi posibil, îi va confisca cu ajutorul justiţiei.

în cele din urmă, singurul lucru pe care victima trebuie să-l spere în momentul separării este ca fostul său partener să

găsească rapid pe cineva care să-l îngrijească la fel de bine şi cu acelaşi devotament ca şi ea. Atunci copiii vor beneficia măcar parţial de un loc cât de cât sigur şi de îngrijirea de care au nevoie. Noua cucerire a manipulatorului va fi noul său paznic la nebuni, atât în sens propriu, cât şi în sens figurat. în plus, mai ales la începutul acestei noi relaţii, manipulatorul îşi va arăta cea mai bună faţă şi va juca rolul părintelui perfect, persecutat de fosta sa parteneră îngrozitoare!

4.

Sexualitatea manipulatorilor

A venit momentul să abordăm un subiect mai delicat: sexualitatea manipulatorilor. Am mai vorbit deja pe larg despre ea în cărţile mele anterioare. Este vorba, evident, despre o sexualitate imatură şi nesănătoasă. Manipulatorii au rămas, de fapt, la vârsta jocului de-a doctorul şi atinge puţa. Identitatea lor sexuală este prost definită şi implică o bună parte de homosexualitate refulată, camuflată sub virulente discursuri homofobe. îşi folosesc sexualitatea pentru a domina, pentru a-şi înjosi partenera sau a-i crea *dependenţă* de practici deviante. Manipulatorii vă impun raporturi sexuale când nu vreţi şi vă refuză atunci când vă arătaţi dorinţa. Privează actul sexual de orice tandreţe şi preferă ca din întâmplare toate practicile care vă repugnă cel mai mult. Copilul rău iese la iveală în raporturile intime, punându-le şi partenerii în situaţii jenante, chiar şi atunci când le face plăcere.

Anumiţi manipulatori au un interes deosebit legat de anus, de dejecţii şi de glumele de tipul “caca pârţ”. Obsesia lor scatologică demonstrează că au rămas blocaţi la stadiul anal. Aceasta îi face să fie nişte oameni deosebit de periculoşi şi sadici. Când ajung să vorbească despre asta, partenerii lor povestesc umilinţa de a fi suportat jocuri sexuale pe bază de clisme şi de sodomii diverse şi variate. Juliette îmi povesteşte: “Voia tot timpul să-mi facă clisme şi mă obliga să-mi pun o centură cu un falus pentru ca eu să-l

sodomizez. Am suportat asta ani întregi/' In cadrul consultaţiilor văd că victimele pe care le primesc sunt ruşinate de ceea ce au trăit din punct de vedere sexual şi evită să vorbească despre asta. Cred că ceea ce mi-a fost mărturisit în timpul şedinţelor şi din care nu vă relatez decât ceea ce e mai uşor de povestit reprezintă doar partea vizibilă a unui imens iceberg de violuri, torturi şi abuzuri sexuale.

In această fierbere mentală reprezentată de raportul lor cu timpul, pentru că ei înşiși nu au crescut, manipulatorii au o problemă să se poziţioneze în genealogia lor. îşi fac un arbore genealogic aproximativ, îi consideră bătrâni pe cei de vârsta lor şi mai ales pe propria parteneră, pe care o vede ca pe un părinte şi, cel mai grav, neagă specificitatea copilăriei. Pentru că-şi consideră partenera ca fiind un părinte, se poziţionează la acelaşi nivel cu propriii copii. Ii iau drept rivali când vine vorba de a monopoliza atenţia celuilalt părinte, drept complici când vine vorba să-l enerveze şi drept camarazi de joacă când se află singuri departe de privirea adultului. Când celălalt părinte nu-i mai serveşte drept protecţie şi nici drept paratrăsnet pentru a-i cataliza frustrările şi deviaţiile manipulatorului, copilul devine locul de defulare ideal.

Când ai rămas blocat la vârsta “pune mâna pe puţă” şi te afli singur cu un copil, departe de privirea adulţilor, şi negi specificul copilăriei, probabilitatea de a respecta copilul devine aproape nulă. Din acest motiv, cred că majoritatea părinţilor manipulatori abuzează de copiii lor, mai ales în cadrul unui divorţ. Cum ar putea fi altfel? Când îţi consideri fiica cea mică amică, bonă, mamă şi o pradă substitut, ce barieră psihologică mai există pentru a o transforma în obiect sexual?

Aceste abuzuri pot fi indirecte: filme porno, replici sau glume nepotrivite, priviri vicioase... Un tată privea fix pieptul plat al fiicei sale spunând: “Ai ţâţe mari!” (Folosirea cuvântului “ţâţe” vă dă o idee despre nivelul mental al

acestui tată.) Pentru a încerca să se protejeze, fetiţa i-a făcut un imens scandal mamei, cerându-i să-i cumpere un sutien înainte de următorul weekend la tatăl ei. Anumiţi manipulatori se plimbă goi sau aproape goi prin casă. O fetiţă în vârstă de 9 ani mi-a povestit că menajera a fost cea care i-a atras atenţia tatălui că nu ar trebui să rămână în slip în faţa ei. Am întrebat copilul: “Şi pe tine, te deranjează?” “O, da! Dar când spun eu asta, nu mă ascultă.” Anumite mame îşi exhibă lenjeria pe sub nasul fiului, provocând acestor băieţi emoţii de negestionat. în categoria abuzurilor indirecte există şi interesul suspect al anumitor părinţi pentru igienă sau sănătate. Şedinţele de săpunealâ sub duş sunt tot atâtea ocazii de derapaje viclene. Philippe se punea în fiecare dimineaţă în patru labe pentru a mirosi lenjeria fiicelor lui “ca să fie sigur că şi-au pus chiloţi curaţi”. Când soţia sa a luat atitudine şi i-a cerut să nu se mai comporte aşa, a schimbat ritualul: micuţele trebuiau să-şi schimbe zilnic lenjeria în faţa lui. De la naşterea fiului său, Didier a considerat că penisul copilului său era prea mic. Şi-a târât soţia şi copilul din consultaţie în consultaţie ca să arate penisul fiului, până când a găsit singurul medic din oraş care a acceptat să-i facă injecţii cu hormoni copilului şi să supravegheze creşterea acestui penis. In toate serile, Elisabeth, infirmieră, stimulează cu un termometru anusul fiului său aşa-zis constipât (şi, în mod bizar, din ce în ce mai constipât) pentru a-l ajuta să meargă la toaletă. Franţa este, după ştiinţa mea, singura ţară care foloseşte încă termometrul anal şi supozitoarele. Mi se pare extrem de important pentru demnitatea copiilor ca aceste practici să fie abandonate.

Aceste abuzuri pot fi directe: mângâieri, atingeri şi penetrări. Mângâierile şi atingerile sunt agresiuni sexuale. Orice penetrare a unui orificiu cu un deget, un obiect sau organ sexual este un viol. Existenţa abuzurilor sexuale comise de bărbaţi asupra copiilor este relativ recunoscută

în societatea noastră, deşi, după părerea mea, este extrem de subestimată.

In schimb, perversiunea şi pedofilia feminină sunt încă absolut de neconceput pentru majoritatea oamenilor. Cu toate acestea, ele există cu adevărat. De exemplu, am auzit nenumărate mărturisiri că mamele perverse narcisice au ştiut să aleagă cel mai libidinos medic pentru a-şi supune fetele unui examen ginecologic deopotrivă inutil, prematur şi traumatizant. Şi ce să mai spunem de această bunică ireproşabilă, o bătrânică cumsecade, care mergea la biserică în fiecare duminică şi care miercurea introducea diverse obiecte în anusul şi în vaginul nepoţilor săi? Fata bătrână şi vicioasă probabil adora ziua de miercuri! Copiilor le mergea din ce în ce mai rău, dar nu au vorbit despre asta decât foarte târziu.

îmi pare rău că trebuie să vă dau aceste exemple şi detalii sordide. Şi nu v-am spus ce obiecte folosea bunica pentru că vi s-ar face greaţă. Aceste mărturisiri nu sunt decât o mică parte din ceea ce aud la consultaţii. Abuzurile sexuale asupra copiilor sunt mult mai frecvente decât este pregătită societatea să admită. Amploarea abuzurilor comise odinioară de preoţii bisericii catolice este pe cale să iasă la iveală şi să şocheze publicul. Acestea nu sunt însă mai rele decât ceea ce se petrece în familie. Conform statisticilor canadiene (în Franţa nu există statistici), fiecare a doua femeie şi fiecare al cincilea băiat ar fi avut cel puţin “un contact sexual” cu un adult în copilărie. Incestul atinge o familie din zece. Când o să încetăm să adoptăm poziţia struţului?

Acum, că aţi citit acest capitol, aveţi grila de decodificare pentru a înţelege exact ce s-a întâmplat în următoarea situaţie, din păcate 100% adevărată.

Scena are loc în Alpi, în timpul frigului năprasnic din februarie 2012, într-o luni dimineaţă, pe la ora 10.00. Un tată îşi aduce fetiţa în vârsta de 3 ani la mama ei. Afară sunt -15°C. Fetiţa este îmbrăcată în rochiţă, fără pardesiu şi

fără fular, căciulă sau mănuşi. Mama se albeşte şi îi spune fostului partener: “Nu i-ai pus paltonul?” El ridică dezinvolt din umeri: “N-a vrut să şi-l pună”. Apoi atacă cu multă agresivitate. Micuţa i-ar fi spus că bunica maternă o bătea, *iar el o să depună plângere*. La vizita anterioară l-a acuzat pe bunic de atingeri nepotrivite. Mama se justifică şi se apără cum poate. Ea crede că el este furios pe părinţii ei pentru că o ajută în creşterea fetiţei, ceea ce i-a permis să-şi găsească un job foarte interesant şi să nu se simtă copleşită de faptul că el nu plăteşte pensie alimentară. Acest lucru este departe de adevăr! Când în sfârşit tatăl pleacă, ea o ia pe fetiţă în braţe. Este imposibil să facă acest lucru în prezenţa tatălui fără a-i declanşa furia. Rochia fetiţei este umedă şi îngheţată, iar ea miroase a pipi. “Am făcut pipi în pat”, confirmă copilul. Mama o întreabă: “Taţi nu te-a schimbat?” Abia în momentul în care copilul răspunde: “Nu, tati nu m-a schimbat”, mama îşi dă seama şi o întreabă: “Nu te-a schimbat în pijama când ai mers la culcare?” Nici asta. Copilul nu a fost nici schimbat, nici spălat tot weekendul. “In dimineaţa asta la micul dejun ce ai mâncat?” Nimic. Copilul nu a mâncat şi nu a băut nimic din seara precedentă, adică de mai bine de cincisprezece ore. Mama o spală, o încălzeşte şi o hrăneşte. Micuţa îi zâmbeşte larg şi-i spune cu mândrie: “Tati mi-a zis că acum am dreptul să-i ating puţa!”

De fapt, începând să acuze bunicii de maltratare şi abuz, tatăl încerca să întoarcă situaţia în favoarea sa şi pregătea terenul ca să-i tragă preşul de sub picioare mamei, în ziua în care ar fi depus plângere pentru atingeri nepotrivite. Prudentă, datorită discuţiilor noastre, această mamă nu a căzut în capcană. Dacă s-ar fi grăbit să depună plângere, aşa cum ar fi făcut orice mamă normală, nu s-ar fi întâmplat nimic, căci avea prea puţine elemente incriminatoare. Ca urmare, fetiţa nu ar fi fost crezută atunci când atingerile ar fi devenit mai specifice şi s-ar fi agravat. Mama ar fi trecut drept alienantă, ostilă, ar fi fost acuzată

de declaraţii false şi chiar dacă judecătorul ar fi fost cât de cât familiarizat cu sindromul alienării parentale, mama ar fi pierdut orice drept de a-şi vedea copilul, care ar fi fost încredinţat acestui părinte înfiorător. Mama, prudentă, a cerut celor de la Protecţia Copilului să discute cu fetiţa pentru a vedea dacă totul era în regulă după divorţ. Mama va reproduce cuvintele copilului în faţa psihologului de la Protecţia Copilului, chiar în prezenţa tatălui şi a fetiţei. Luat din scurt, tatăl confirmă cele spuse. Pretinde că a vrut să-şi educe fiica. Psihologul îi face morală şi îi explică că nu trebuie să facă aşa ceva. El adoptă un aer spăşit şi garantează că nu va mai face asta. Totul se va opri aici. Psihologul găseşte ciudate insistenţele mamei, de vreme ce tatăl a spus că nu va mai face aşa ceva. Această mamă este clar anxioasă, supraprotectoare şi aflată în perioada de “negare a tatălui”. Deoarece copilul sare în braţele tatălui când îl vede, se demonstrează, de fapt, că totul merge bine! Asta e ceea ce va apărea în raport. Atingeri! Ce atingeri? Niciun rând despre acest subiect. Dispreţul faţă de lege al acestui psiholog pare halucinant. Normal, orice persoană care suspectează rele tratamente este obligată să le semnaleze. Aşa spune legea. Doar că...

La Geneva, în martie 2003, Comisia Drepturilor Omului a acuzat Franţa pentru gravitatea actelor rămase nepedepsite având drept victime copiii supuşi actelor sexuale incestuoase. în raportul său către ONU, Juan Miguel Petit arăta că în Franţa, numeroase persoane având responsabilităţi în domeniul protecţiei drepturilor copilului, mai ales în sistemul judiciar, continuă să nege existenţa şi amploarea fenomenului. El adăuga: “Persoanele care bănuiesc şi denunţă cazuri de agresiune sexuală asupra copiilor riscă să fie acuzate că mint sau că manipulează respectivii copii şi sunt ameninţate cu urmărirea penală sau sancţiuni administrative pentru defăimare, dacă acuzaţiile lor nu duc la condamnarea presupusului agresor/'

Eu nu pot decât să confirm constatările lui Juan Miguel Petit. Este posibil ca acest psiholog să fie foarte înţelept că nu a reacţionat. Probabil ar fi avut probleme cu superiorii ierarhici şi le-ar fi putut crea şi mamei şi copilului. Să rămânem optimişti: capcana tatălui nu a funcţionat. Nu şi-a putut acuza socrul de acţiunile făcute de el, nu a putut miza pe sindromul alienării parentale şi, fiind deja reperat, va trebui să-şi controleze comportamentul. In plus, copilul a auzit din gura unui adult că “aşa ceva nu se face”. Orice s-ar întâmpla ulterior, cel puţin interdicţia incestului se află deja în mintea copilului.

în ciuda jocului lor dublu, manipulatorii nu dau de bănuit decât din cauza incapacităţii noastre de a admite ce sunt. Gândirea perversă este de neconceput pentru o persoană care nu are deviaţii psihopate, în ambele sensuri ale termenului. Pe de-o parte, nu putem admite că astfel de oameni există. Pe de altă parte, neavând structura lor mentală, nu putem avea acces la raţionamentul lor ţicnit. Cum am putea fi lipsiţi de sentimente? Cum am putea fi cinici, sadici şi răuvoitori fără ca asta să se vadă? în mod normal, răii arată a răi, nebunii au o privire nebună. în sfârşit, asta credem.

Pentru partenerii manipulatorilor, dificultăţile de înţelegere cresc din cauza câtorva elemente:

- S-au crezut iubiţi de acest partener, ceea ce sporeşte dificultatea înţelegerii că un astfel de om poate fi lipsit de sentimente. Mai ales că, pentru a le adormi suspiciunile, manipulatorul îşi pune periodic masca adorabilă, plânge în hohote, imploră şi le cântă în strună. în ceea ce am întâlnit în practica mea se pare că bărbaţilor le este încă şi mai dificil decât femeilor să admită că partenera lor nu i-a iubit niciodată şi că a premeditat totul.

- Anturajul se lasă păcălit de masca pe care manipulatorul o poartă şi îi cântă osanale. Victima este singura care-i vede adevărata faţă. Ea ştie că nimeni n-o va crede. Şi atunci se îndoieşte de propriile percepţii şi se învinovăţeşte.

“Cred că eu sunt cea care o ia razna”. Adevărul rămâne în planul secund, ca o impresie difuză, volatilă şi trecătoare. “Mi-a trecut prin minte”, spun adesea clienţii mei.

- Există copiii. Un părinte îşi iubeşte copiii. Punct. încercaţi să susţineți altceva în societatea noastră! Chiar dacă toate acţiunile sale o dovedesc... Simţiți că sunteţi o persoană oribilă, pentru că puteţi insinua că acest părinte este rău şi lipsit de inimă. Când este vorba despre o mamă perversă narcisică, tatăl se trezeşte încă şi mai singur şi neajutorat în faţa acestei constatări. în ciuda romanului autobiografic al lui Herve Bazin, *Vipère au poing*, o mamă nu va putea în niciun caz să fie o Folcoche[8]!

- *Fostul meu partener este un nebun periculos care*, *pentru a mă distruge*, *este în stare să le facă rău propriilor copii*. Această conştientizare este dramatică şi pune victima în faţa imposibilităţii de a-şi apăra copiii de nebunia distrugătoare a celuilalt părinte. Cel mai bine este să scape cât mai repede cu putinţă de această idee terifiantă.

Vă rog ca, spre deosebire de idealistul director, să acceptaţi că realitatea pe care tocmai v-am prezentat-o există. Copiii manipulatorului sunt într-un mare pericol pentru că societatea nu face ceea ce trebuie pentru a-i proteja. Iar societatea sunteţi voi toţi şi cu mine.

Profilul părintelui victimă

Societăţii noastre nu-i plac cei slabi şi îi stigmatizează rapid. Trebuie să fii cu adevărat naiv ca să te laşi manipulat! Dacă victimele rămân alături de perversul narcisic este pentru că sunt masochiste. *Nu trebuie decât*..., *ele trebuie doar să*..., *eu*, *în locul lor*... Fiecare se crede prea inteligent pentru a cădea în capcană şi îşi imaginează că doar persoanele naive pot fi manipulate.

Judecăm victimele după ceea ce au devenit din cauza manipulării, nu după ceea ce erau înainte de a-şi întâlni perversul narcisic. Cu toate acestea, un manipulator fiind în

8 Cei doi băieți își poreclesc mama „Folcoche", prescurtare de la Foile și Cochonne (scorpie nebună), (n.red.)

căutarea cuiva care oferă servicii de cea mai bună calitate, nu se va agăţa niciodată de o persoană stupidă, slabă sau depresivă! Dimpotrivă, îi trebuie o persoană dinamică, energică, organizată, inteligentă şi generoasă. Pentru ca aceasta să nu-i ghicească cruzimea, îi trebuie o persoană umanistă, empatică, ce are prea multă încredere în natura umană pentru a concepe răutatea gratuită. Am descris pe îndelete profilul victimelor perversului narcisic şi coborârea lor în infern în lucrările mele precedente. Vă las să aprofundaţi aceste aspecte în *Échapper aux manipulateurs*, *Divorcer d'un manipulateur*, dar şi în *Gândesc prea mult*: *Cum să îţi gestionezi fluxul neîntrerupt de gânduri* (lucrare apărută la Editura Philobia, 2019), unde veţi găsi portretul robot al acestor victime. Veţi descoperi aici victimele în rolul lor de părinte.

Este odios să admitem, dar aceste victime nu au devenit părinţi decât dintr-un calcul al manipulatorului. Manipulatorul, fiind o persoană egocentrică, nu vrea copii. Nu iubeşte copiii, îi detestă pe părinţi şi vrea să fie singurul care are acces la ardoarea maternă (sau paternă) a partenerului său. Nici nu se pune problema ca acest partener să nu fie disponibil pentru el! Pe de altă parte, după cum am văzut într-un capitol anterior, manipulatorul are o problemă de fond cu părintele de sex opus. Nu-şi doreşte să vadă persoana care are grijă de el cum ajunge în acest stadiu demn de dispreţ. Un manipulator nu va face copii decât atunci când nu va găsi alt plan, pentru că e necesar, ba chiar urgent să-l prindă în capcană pe termen lung pe cel care are grijă de el. Un manipulator îşi va considera atunci copilul un fel de test indispensabil ca să-şi ancoreze şi să-şi imobilizeze prada. Când victimele revăd filmul evenimentelor, îşi dau seama că cererea de a avea copii a devenit urgentă şi presantă după o ceartă în urma căreia cuplul a fost pe cale să se destrame. Uneori, victima se aruncă singură în gura lupului. “I-am spus că dacă nu-mi face un copil, plec!” îmi explică Sylvie, al cărei partener a

devenit odios de când ea este mamă. Şi invers, câţi bărbaţi nu au fost păcăliţi de o pilulă uitată? Simt când e pe cale să se întâmple şi îmi pun în gardă clienţii asupra riscului unei sarcini care are menirea de a-i lega atunci când se vor trezi şi vor dori să scape de manipulare. Iar ei fac ochii mari: doar n-o fi atât de ticăloasă, totuşi? Ba da, poate fi.

Am putut constata, de asemenea, că manipulatorii şi manipulatoarele se îndreaptă adesea către adopţie. Acest lucru reprezintă o formulă foarte avantajoasă. îi ajută să evite dificultăţile unei sarcini şi suferinţele unei naşteri. Adoptat de la celălalt capăt al lumii, fără rădăcini şi nea vând pe nimeni pe lume, copilul le va datora totul. Partenerul va fi cu atât mai prins în cursă, neîndrăznind ca printr-un divorţ să facă din nou copilul să treacă printr-un abandon. Şi, ca tacâmul să fie complet, adopţia este atât de bine văzută în societatea noastră, încât reprezintă o etichetă de generozitate şi de onorabilitate pe care nimeni nu o va putea contesta.

Deveniţi părinţi, în câţiva ani victimele vor fi epuizate de muncă. în cel mai bun caz, partenerul lor se poartă ca o ghiulea, în cel mai rău caz, le complică în mod deliberat sarcina. Ca orice pasiv-agresiv care se respectă, manipulatorul adoră să facă pe “prostul şi neîndemânaticul”. Nu a văzut, nu a gândit, nu a înţeles sau a uitat... să oprească gazul, să-l ia pe cel mic de la fotbal, să cumpere pâine, să închidă uşa, să plătească asigurarea. Şi-a pierdut cheile, actele, cârdul, factura... Nu a murdărit, stricat sau spart cu intenţie... Victima îşi petrece timpul încercând să-i repare greşelile şi străduindu-se în acelaşi timp să se ocupe singură de treburile administrative. Fiind surmenată, îi va fi imposibil să se aşeze, să se gândească şi să capete perspectivă.

Când serviciile sociale şi sistemul judiciar intervin în viaţa victimelor, acestea sunt abrutizate de oboseală, manipulate, cu sufletul în derivă; au adoptat sistemul de gândire al manipulatorului, ocupându-se doar de lucrurile

urgente, nemaiştiind să separe ce e real de ceea ce e minciună şi incapabile să pună datele la locul lor. Manipulatorul nu mai are mare lucru de făcut, victima se discreditează singură: suferind de vinovăţie, convinsă că problema este la ea, aceasta îşi petrece timpul justificându-se stângaci pentru fapte nesemnificative. Ea este stresată, împrăştiată, pare să rumege ranchiune perimate, sare de la una la alta. Pe scurt, pare complet nebună! Trebuie să precizez că şi victimele bărbaţi sunt în aceeaşi stare. Nu sunt pe cale să vă descriu ceea ce anumite persoane consideră a fi obişnuita isterie feminină! Condiţionată să apere imaginea manipulatorului său, victima nu va denunţa relele tratamente pe care le suportă şi nu se va plânge decât de sâcâielile marginale cu valoare anecdotică. Uneori mi se pare halucinant când ascult aceste victime:

- Dar i-aţi spus judecătorului sau avocatului că soţul dumneavoastră este alcoolic şi violent?

- Of, nu, mi-e prea ruşine!

Toate aceste comportamente au la bază o frică de care nici măcar victima nu este întotdeauna conştientă. Cu toate că este de necrezut, ea simte ura pe care i-o poartă partenerul său. Multi clienţi mi-au spus că au sesizat ură pură şi sclipiri ucigaşe în privirea propriului partener. Victima presimte că dacă se răzvrăteşte se vor întâmpla lucruri grave. Ea ştie intuitiv că cel mai inofensiv dintre comportamentele sale riscă să declanşeze un război nuclear. Dar, în general, îşi neagă temerile şi fuge de ele. Se minte că încă îşi iubeşte torţionarul, îi este milă de el, se teme să trăiască fără el, dar odată ce depăşim aceste motive de suprafaţă, ne dăm seama că-şi refulează teroarea şi ştie din instinct că manipulatorul său va căuta să o distrugă dacă îl părăseşte.

In atotputernicia sa nebună, manipulatorul nu acceptă nicio zonă de umbră, niciun secret: el trebuie să ştie mereu tot, inclusiv cele mai ascunse gânduri ale voastre. Victimele sunt persoane cinstite şi sincere în mod natural. Ele chiar

sunt mândre de faptul că nu au nimic de ascuns. Iar asta îi serveşte cum nu se poate mai bine manipulatorului. Puţin câte puţin, victimele nu mai au nicio intimitate fizică sau morală, trebuie să trăiască într-o transparenţă absolută şi sunt condiţionate să spună tot, adică să dea un raport detaliat temnicerului lor. Să-i ascundă ceva ar fi o crimă! Mi-e foarte greu să le conving pe victime că au dreptul să tacă şi să aibă un spaţiu personal privat, intim. Ideea de a ascunde ceva le chinuie, au impresia că nu sunt loiale, că-şi trădează partenerul. Simplul fapt că vin la terapie sau că citesc pe ascuns o carte despre manipulare le sperie. Şi au dreptate: imediat ce manipulatorul îşi dă seama că "i s-a ascuns ceva", chiar dacă involuntar, pentru că pur şi simplu au uitat, nu au avut timp să îi spună, căpcăunul paranoic iese la iveală şi face o scenă monstruoasă.

Când un părinte care-şi maltratează copilul vrea să-i dea o palmă, nu admite ca acesta să-şi urmeze instinctul de a-şi proteja faţa. "Lasă mâna jos!" urlă părintele, iar copilul trebuie să renunţe la propria protecţie, să lase garda jos şi să încaseze palma cu toată violenţa. în acelaşi mod, manipulatorii nu admit niciun comportament de autoprotecţie din partea victimei lor. Ea trebuie să accepte toate relele tratamente, fie ele sexuale, fizice sau psihologice fără să mişte, sub ameninţarea că lucrurile ar putea fi şi mai rele. Este unul dintre aspectele cele mai dramatice ale situaţiei. Majoritatea femeilor ucise de partenerii lor au simţit că urma să se întâmple acest lucru, dar nu au putut, nu au ştiut, nu au îndrăznit să se apere. în aceste cazuri de drame familiale colective, ele nu au putut, nu au ştiut şi nu au îndrăznit nici să-şi apere copiii. Dar ele sunt atât de izolate! Sunt foarte rare persoanele din anturajul victimelor care le iau în serios temerile.

- Mi-a spus că dacă plec, mă va găsi şi mă va ucide!

- Nu te stresa, a zis-o la nervi!

Aceste lucruri ne privesc pe toţi. Adesea, victimele care caută ajutor ne testează timid disponibilitatea şi se lovesc

de refuzul, lipsa de entuziasm şi laşitatea celor din jur. Nu avem chef ca ele să ne bage în necazuri. Sunt foarte rare sufletele curajoase care să le spună cu hotărâre:

“Dacă lucrurile iau o întorsătură urâtă, nu ezita. Vino să stai la mine, indiferent de ora din zi sau din noapte/'

Şi astfel, societatea noastră susţine violenţa conjugală, nemăsurând în mod realist amploarea pericolului şi refuzând victimelor ajutorul energic de care ar avea nevoie.

Dar aceste victime sunt atât de ambigue: ne dăm seama că nu spun tot. Se plâng, dar iau apărarea agresorului, îl părăsesc, apoi se întorc să trăiască alături de el. Denunţă relele tratamente la care sunt supuşi copiii, dar sunt de acord cu custodia comună... Cine poate înţelege ceva din aceste contradicţii? Cine reuşeşte să înţeleagă că victima, ştiind că o custodie comună nu poate fi negociată cu manipulatorul de teama unor represalii feroce, nu a luat nici măcar o secundă în calcul că ar putea acţiona altfel? Cine cunoaşte suficient mecanismele manipulării psihologice ca să înţeleagă că victima nu se întoarce să se arunce în gura lupului de bunăvoie şi cu conştiinţa uşoară? In plus, aceste victime nu sunt fără pată şi prihană doar pentru că sunt victime. Au şi ele defectele lor şi partea lor de umbră, ca toată lumea. Or, în inconştientul colectiv, când eşti victimă, trebuie să fii 100%. Dacă vreţi să vi se acorde statutul de victimă, trebuie să fiţi curat ca lacrima (sau ca zăpada). Nu aveţi dreptul să fiţi puţin meschin, puţin interesat, puţin idiot, puţin laş (pe lângă faptul că sunteţi terorizat)... Nu aveţi dreptul să faceţi gafe sau erori. Pe scurt, nu aveţi dreptul de a fi uman şi imperfect. Ca să fiţi luat în serios aveţi nevoie de o aură deasupra capului.

Ca majoritatea oamenilor, victimele nu bănuiesc nici măcar pe sfert realitatea, în ciuda dovezilor flagrante pe care le au zilnic sub nas.

“Nu, am luat-o razna! (Sau Christel Petitcollin a luat-o razna!) Mi-e ruşine că gândesc astfel. El (ea) nu poate face

intenţionat. Nu e posibil ca un tată (mamă) să nu-şi iubească copiii.”

Cum v-am spus şi mai înainte, manipulatorul îşi alege victima dintre oamenii deschişi, capabili să aibă îndoieli, amabili şi binevoitori. Blocată de valorile umaniste pe care le are, victima încearcă întotdeauna să restabilească dialogul, să găsească un teren de înţelegere şi se învinovăţeşte că nu-i iese. Denigrată în permanenţă, şi-a pierdut orice încredere în ea şi orice stimă de sine. Preocuparea sa esenţială este să încerce să păstreze o iluzie de coerenţă familială. Ea crede că, minţindu-şi copiii, îi protejează. Uneori e adevărat: până la divorţ sau până la adolescenţă, copiii au crezut că trăiesc într-o familie normală şi unită. Alteori, victima este singura păcălită. Copiii îşi văd părintele victimă amăgindu-se şi sunt consternaţi.

In ciuda dificultăţilor de a se apăra pe sine şi de a-şi proteja copiii, părintele victimă este, în general, un părinte bun, dar este condiţionat să-i fie un părinte mai bun partenerului decât propriilor copii. Acest copil bătrân beneficiază de un regim special. “Ar trebui să faci un efort să-l înţelegi pe tatăl tău!” sau “încetează să o superi pe mama ta. Ştii bine că e emotivă!”. Această poziţionare drept părinte al partenerului devine şi mai puternică odată ce copiii părăsesc cuibul (adesea daţi afară de către cucul care nu suportă tineretul). încântat să-l aibă doar pentru sine pe cel ce-l îngrijeşte, manipulatorul este puţin mai calm, se trăieşte ceva mai uşor cu el. Victima sa, aflată în sevraj din cauza lipsei copiilor şi mai puţin surmenată, se resemnează şi-şi reorientează instinctele materne (sau paterne) către partener. Astfel, ea redevine ambasadorul manipulatorului său cu normă întreagă. “Ştii cum e tatăl tău!” sau “O cunoşti pe maică-ta!”

Paul a văzut brusc acest mecanism funcţionând în cazul părinţilor săi. îmi povesteşte: “Eram la părinţii mei. Le povesteam că plec la sfârşit de săptămână la Paris cu fiul

meu (în vârstă de 14 ani) ca să vizităm salonul auto. Mama se uită la tatăl meu, a cărui faţă începea să se strâmbe din cauza unui rictus de gelozie. Intervine foarte repede: «Ar trebui să-l iei şi pe tatăl tău!»“ îi spun lui Paul: “E ca şi cum ar fi zis: «Ia-l şi pe fratele tău mai mic» înainte să facă o criză.” Paul exclamă: “Da, fix aşa!” L-am avertizat pe Paul: “nesuportând complicitatea şi afecţiunea care există între tine şi fiul tău, bunicul va încerca să strice sfârşitul de săptămână”. Avertizat, Paul a fost atent. Pentru că era hotărât să nu lase să-i scape nimic, nu a avut loc niciun incident. Bunicul infantil a stat în banca lui.

Manipulatorii au antene. Simt când lucrurile riscă să ia o întorsătură urâtă şi în mod ciudat ştiu să se oprească fix în acel moment. Eu spun că ştiu exact până unde să întindă coarda. Victimele au tot interesul să fie atente în mod constant şi să pună imediat limite partenerului la cea mai mică scăpare. Clienţii care s-au poziţionat astfel datorită sfaturilor pe care le-am oferit au reuşit să-şi îmblânzească manipulatorul. Of, nu au făcut un adult din el! Dar copilul obraznic a devenit calm şi uneori chiar amabil! Această tehnică are şi ea limitele ei: nu e nici uşor şi nici plăcut să nu treci nimic cu vederea şi e obositor să faci mereu pe poliţistul, să fii în mod constant vigilent în faţa unui puşti care-ţi caută slăbiciunile şi îţi testează limitele în mod constant. De altfel, e puţin cam târziu şi, sincer, chiar nepotrivit să încerci să faci educaţie unei persoane adulte prost-crescute şi enervante. în sfârşit, rolul unui partener nu este să-l trateze pe celălalt ca pe un copil retardât.

Oricum, victima nu a ajuns aici. Neavând modalitatea de decodare, ea nu înţelege nimic din comportamentele partenerului său. Crede că are de-a face cu un adult care mai şi pretinde că o iubeşte. Nu-i trece prin minte să se îndoiască de buna-credinţă a partenerului şi atunci se gândeşte la neîndemânare. Cum îi percepe imaturitatea, ea va căuta printre rănile copilăriei, ceea ce îi va spori

compasiunea pentru el şi deci influenţa pe care manipulatorul o are asupra ei.

Nereuşind să se apere singur, justificându-se fără încetare, aşadar pledând vinovat, părintele victimă nu le arată copiilor cum să se protejeze în faţa acţiunilor prădătoare. Copiii asistă la agresiuni şi le suportă la rândul lor. Respectul de sine nu există în aceste cămine. Adesea, copiii sunt mai puţin creduli decât părintele victimă. Ei sfârşesc prin a-l considera prost, laş, ba chiar complăcându-se în această situaţie. Îi poartă pică pentru că se lasă umilit şi maltratat. Atunci când vor trebui să aleagă o tabără, nevrând să se identifice cu părintele victimă, copiii riscă să aleagă tabăra celui mai puternic.

Spre sfârşitul relaţiei, când trebuie să scape urgent de sub influenţa manipulatorului, victimele sunt atât de stresate încât sunt complet desfiinţate din punct de vedere structural. Gândirea lor este volatilă, ilogică, împrăştiată. Mintea lor e ca o strecurătoare şi uită să ofere elemente majore poliţiei, avocatului sau, şi mai rău, în faţa judecătorului. De aceea îmi sfătuiesc clienţii să scrie negru pe alb tot ceea ce trăiesc şi să nu uite nimic când vor ajunge la tribunal.

Iată un e-mail scris de una dintre clientele mele insultată, bătută şi hărţuită. Redau doar câteva rânduri, căci era un mesaj foarte lung şi am şters numele persoanelor şi oraşelor pentru a-i păstra anonimatul. De asemenea, am adăugat câteva semne de punctuaţie şi câteva majuscule, căci aproape nu existau, dar nu am schimbat nimic altceva ca să puteţi vedea latura ilogică, fără substanţă a gândirii sale. De altfel, în acest rezumat, ea a uitat o mulţime dintre elementele despre care mi-a povestit prin viu grai. Iată că acum sunteţi pregătiţi pentru a citi printre rândurile acestui e-mail. Veţi putea vedea pe de-o parte cum funcţionează violenţa, pe de altă parte încercările de a face aranjamente, dorinţa de a oferi linişte copiilor şi încrâncenarea feroce în faţa... Victimele sunt persoane extraordinare. Ştiind prin ce

trec, mă întreb cum reuşesc să aibă atâta forţă şi curaj. Cum de această femeie, trecând prin ceea ce trece lângă partenerul său, mai este încă în picioare, mai reuşește să organizeze viaţa copiilor săi, să rămână mamă în ciuda a tot?

“Bună seara,

Nu mai am maşină personală pentru a mă putea deplasa cu copiii.

Climatul de tensiune psihologică nu datează de pe 17 iunie! Tensiunea cotidiană (datează încă de la căsătorie) a apărut în această iarnă, când soţul meu s-a crezut atotputernic ca să mă hărţuiască, să mă insulte, eu fiind singură şi izolată de familia şi de prietenii mei, fără vecini, cu copiii la... (numele localităţii).

Soţul meu mă insulta, îmi zicea: nenorocito, tâmpito, mama ta e o tâmpită, a spus el odată (am semnalat acest lucru forţelor de ordine chiar de Ziua Femeii![9]). Există, la început, martori involuntari ai violenţelor sale. O prietenă cu care vorbeam la telefon în timp ce soţul meu a năvălit în casa insultându-mă, apoi martori voluntari. Am sunat prieteni apropiaţi şi mai puţin apropiaţi ca să poată auzi şi mai ales dacă simţeam că lucrurile o luau razna (începea să fie violent).

Soţul meu îmi pune în cârcă propriile greşeli (de exemplu, faptul că m-a împiedicat să-mi exercit rolul de mamă).

Nu am vrut să depun plângere imediat din dragoste şi de teama represaliilor şi pe bună dreptate având în vedere tot ce se petrece azi!

De asemenea, deşi am înregistrări cu ieşirile lui violente, trăiesc cu un puternic sentiment de teamă. Dormim separat din decembrie şi în toată această perioadă am avut numărul poliţiei în telefon pe apelare rapidă. Soţul meu mă hărţuia zi şi noapte... indiferent dacă erau sau nu copiii de faţă.

9 In Franța se pot semnala anumite fapte forțelor de ordine fără a depune plângere, (n.tr.)

In ceea ce priveşte locuinţa mea, copiilor le place în acest loc fără amintiri urâte şi unde se simt din nou în siguranţă. O grădină mare cu leagăn şi o căbănuţă, cu găini şi doi pisoi. Vecinul nostru ne aduce în fiecare dimineaţă lapte proaspăt, iar o altă vecină ne dă morcovi şi salată... Copiii şi-au făcut câţiva prieteni.

Am fost victima violenţelor din partea soţului meu manipulator şi este adevărat că acest lucru a avut un impact şi asupra muncii mele. în luna ianuarie am primit o altă încadrare de la şefii mei şi au menţionat posibilitatea unei mutări; i-am povestit despre asta soţului meu.

Ulterior am lipsit o lună de la serviciu, conform dovezii de incapacitate totală de muncă dată de medic, după care mi-am reluat activitatea în iulie, când am şi fost informată de mutarea mea, lucru confirmat după concediul meu de la început de septembrie. Soţul meu era la curent cu tot ce se întâmpla conform e-mailului despre concediu.

Soţul meu mă acuză de ceea ce el este, dar faptele sunt împotriva lui.

Se preocupă foarte puţin de bunăstarea copiilor pe care-i aduce bolnavi şi intoxicaţi (cu scutecele neschimbate, conform mărturiilor lui X şi Y) din vacanţe. In weekendul din luna februarie petrecut la mama lui s-a întors cu copiii bolnavi (dormeau fără căldură) - conform dovezii de la medic şi concediului meu medical pentru a putea avea grijă de ei. A mers până acolo, încât ne-a ameninţat când eram în maşină că va tace accident pe autostradă, adresându-mi-se cu “Nenorocite, cere-ţi scuze dacă nu vrei să intru în altă maşină”, sesizare şi înregistrare “NU SE PREOCUPĂ DE COPII CARE AUD TOT”.

De altfel, se interesează de copii de când vreau să divorţez, pentru că înainte eu şi copiii ne petreceam weekendurile singuri, conform declaraţiei lui Z... şi a femeii de serviciu.

Medicul meu va depune probabil plângere pentru defăimare şi mi-a dat o adeverinţă medicală. Nu, n-a

contactat poliţia. Am depus plângere şi soţul meu a fost audiat, urmând să fie din nou interogat şi cercetat penal. Am fost audiată de un expert.

Poliţia i-a cerut să părăsească domiciliul pentru a mă proteja.

Şi cu toate acestea, nu voiam să-i separ pe copii de tatăl lor care venea când avea chef pentru a-i vedea şi a lua cina. Mi-a înapoiat cheile în a doua săptămână din septembrie.

Vacanţele sunt *a priori* un bun pretext pentru ca soţul meu să caute motiv de scandal.

In luna iulie mergeam la serviciu, conform dovezilor. A venit în fiecare seară şi s-a abţinut să pomenească că dorea să ia *ad literam* propunerea mea de a organiza concediile după divorţ!

Apoi şi-a luat concediu deşi ştia că eu beneficiam de o singură perioadă pe an (din decembrie trăiesc un calvar!), iar la jumătatea lui august şi-a luat singur o săptămână de concediu. Când eu am plecat în vacanţă, aşa cum stabilisem, a vrut să vadă copiii şi a depus sesizări!

I-am propus soţului meu să vadă copiii în timpul concediului meu (şi am mers la poliţie, care poate confirma).

Eu n-am făcut asta în timpul concediului său împreună cu copiii.

In ceea ce priveşte apelurile, încă o modificare a realităţii de către soţul meu. Uneori sunt nevoită să sun eu astfel încât copiii să poată vorbi la telefon cu tatăl lor - conform facturii.

în ceea ce priveşte şcolarizarea copiilor, este un alt subiect de discuţii nesfârşite.

Soţul meu a vrut să înscrie copiii (eu singură i-am înscris la şcoala 1, apoi la şcoala 2) şi chiar a ameninţat-o pe directoarea şcolii. Este cu adevărat îngrijorat pentru binele copiilor.

Din fericire totul este bine şi începutul şcolii a fost plăcut.

(Soţul meu ştia unde sunt şi mi-a căutat numele pe internet şi localitatea, aflând astfel date despre copii.)

Văd motivaţia reală a soţului meu în ceea ce priveşte custodia copiilor cu scopul de a evita să plătească pensie.

Sunt copleşită."

Iată, prin intermediul acestei mărturisiri, portretul unei victime şi cu ce se confruntă ea. Ceea ce descrie această femeie este ceea ce aud zilnic în cabinetul meu. După cum puteţi vedea, această femeie nu este nici nebună, nici slabă de înger. Dimpotrivă, este o mamă bună, dar vă puteţi da seama şi cât este de confuză, epuizată şi terorizată. Ea încearcă cu orice preţ să izbândească printre lovituri, insulte şi hărţuiri. Ştiu că a trecut sub tăcere violurile pe care le-a suferit. Vă imaginaţi că aţi dormi cu numărul poliţiei pus pe apelare rapidă fără niciun motiv?

în momentul divorţului, victimei îi trebuie mult timp, mult prea mult, ca să-şi dea seama de machiavelismul fostului partener. Ea se apără neconvingător, stângaci şi îşi pune justiţia pe urme. Când fostul soţ o acuză, ea se crede obligată să se justifice în faţa copiilor amestecându-i în ceea ce nu-i priveşte. Continuă să acopere comportamentele deviante ale partenerului manipulator şi să-i protejeze cu loialitate imaginea. Crede că poate calma apele cedând. Pe termen lung, victima este adormită. Ea nu-şi doreşte decât relaţii paşnice. Şi atunci nu înţelege de ce durează sau reapare ura celuilalt. Ar fi trebuit să treacă peste!

De altfel, victimele mă consideră pesimistă şi protestează: "Serios! Nu mă liniştiţi! Mă îngrijorează ce-mi povestiţi!" Iar eu nu pot răspunde decât: "Ce aşteptaţi de la mine? Să vă liniştesc şi să vă mint cu promisiuni frumoase, precum partenerul manipulator, făcându-vă să credeţi că totul va fi bine? Sau preferaţi să vă ajut să faceţi faţă problemei cu realism?"

Pentru că, din păcate, nu sunt deloc pesimistă atrăgând atenţia victimelor: vom vedea în capitolul următor că, în

cazul divorţului, manipulatorul îşi urmează planul, un plan implacabil ca să-şi distrugă şi să-şi exploateze victima. Dar există o veste bună: aşa cum se întâmplă mereu în cazul perverşilor narcisici, planul este standard. Când înţelegi unde vrea să ajungă, e mult mai simplu să i te opui.

6.

Capcana divorţului

Cei mai sensibili pleacă!

Despărţirea are rareori loc la iniţiativa manipulatorului. în general, acesta ameninţă în mod frecvent că va cere divorţul, dar nu trece niciodată la fapte. Aceste ameninţări recurente au mai multe scopuri:

- Să vă facă să vă temeţi de despărţire. Cu foarte multă încredere, manipulatorul îşi prezintă eventuala plecare ca pe o catastrofă planetară. Dacă îl ascultaţi, sunteţi cea care are de pierdut ca urmare a despărţirii. Vă veţi trezi singură, pustie, săracă lipită într-o lume ostilă şi îngheţată care vă va strivi fără excepţionala sa protecţie. Şi, paradoxal, victimele încep să se teamă de această despărţire care însă le-ar uşura şi le-ar elibera. Ele îşi imaginează că, fără ghiuleaua lor, nu vor mai reuşi să iasă la suprafaţă. Evident, se sperie şi cedează.

- Acesta era cel de-al doilea scop: să verifice cât sunteţi de supusă forţându-vă să vă scuzaţi, să vă umiliţi şi să îl implloraţi să rămână. Atenţie la ce faceţi, dacă nu aţi înţeles că asta aşteaptă de la voi.

- în paralel şi cât se poate de paradoxal, aceste ameninţări nu fac altceva decât să vă dea speranţa că şi el a ajuns la capătul răbdării, că nu mai poate şi că va pleca în curând, ceea ce înseamnă că nu va trebui să treceţi la fapte. Astfel, întreţinând în mintea victimelor ideea că acest coşmar se va sfârşi în curând, manipulatorii câştigă timp. Victimele speră şi aşteptă momentul în care călăul lor va declanşa separarea şi cred cu naivitate că dacă pleacă el va fi mai puţin furios. O dublă greşeală: 1. El nu va pleca şi 2. Va fi mereu furios, căci este un ghem ambulant de ură.

- In sfârşit, ameninţările cu divorţul au şi rolul de a vă testa evoluţia mentală în faţa unei eventuale despărţiri. Şi voi îl ameninţaţi cu regularitate că veţi cere divorţul. Şi atunci vrea să ştie care este nivelul de credibilitate pe care îl aveţi. Câteodată manipulatorul deschide teatral uşa de la intrare şi strigă: “Haide, pleacă! Nu te reţin!” Faptul că victima nu trece pragul îi oferă un sentiment de uşurare şi de triumf.

Rarele cazuri în care manipulatorul declanşează procedura de divorţ sunt cele în care prada s-a schimbat prea mult sau nu ajunge să o manipuleze suficient. Atunci, pentru el va fi dificil să trăiască, deoarece victima nu-i va mai oferi atenţie la înălţimea aşteptărilor sale şi nu-l mai tratează ca pe fiul cel iubit, ceea ce din punctul lui de vedere este singurul fel în care merită să fie tratat. Ca să plece e nevoie să-şi fi găsit deja o nouă pradă, la fel de hrănitoare ca şi cea veche. Un manipulator nu supravieţuieşte fără planul B, decât dacă o are pe mama sa. Fără planul B, veţi rămâne furnizorul de servicii şi intendentul său şi nu are deloc intenţia să se oprească din a vă exploata! De altfel, ura creează o legătură puternică. Are nevoie de voi pentru a-şi calma frustrările. Se droghează cu răutatea la adresa voastră, se îmbată cu atotputernicia sa, se hrăneşte cu suferinţa pe care v-o provoacă.

în programul său nu e prevăzută nicio cură de dezintoxicare. Dacă vreţi să vă eliberaţi, trebuie să declanşaţi procedura.

Răzbunarea se serveşte rece

Aşadar, în majoritatea timpului victima este cea care pleacă, dintr-un reflex de supravieţuire, ştiţi, acel moment în care simte că nu mai scapă cu viaţă. Asta înseamnă că victima pleacă prea târziu, într-un disperat “scapă cine poate”, într-o improvizaţie totală şi comiţând greşeli greu de reparat ulterior: îşi abandonează copiii, pleacă fără niciun ban, nu ia niciun act, nu strânge niciodată dovezi împotriva violenţei partenerului... Dacă, în plus, aceasta

fuge fizic, dar se află în continuare sub influenţa psihologică a manipulatorului, atunci este într-un real pericol: divorţul se va transforma într-o capcană care o va strivi inexorabil.

Căci manipulatorul are un plan de răzbunare pregătit de multă vreme şi îl va duce la capăt cu o determinare impecabilă. Ca de obicei, planul este standard, previzibil, poate fi duplicat de la o poveste la alta şi este chiar caricatural. Iată de ce mi-aş dori ca nimeni, niciodată, nici victimele, nici serviciile sociale sau judiciare să nu mai fie păcălite. In cartea sa, *Les relations toxiques*, dr. Pagnard spune că acest plan poate fi rezumat în cinci fraze, mereu aceleaşi. Toate victimele le-au auzit înainte să plece: “Eşti nebună. Eşti incapabilă să creşti copiii. Nu vei obţine custodia copiilor. Nu vei obţine pensie alimentară. Vrei război, vei avea război!” Nu sunt ameninţări goale, este exact ceea ce manipulatorul intenţionează să facă. Pentru că îi scăpaţi din mână, trebuie să vă regăsiţi singur-singurel, pierdut, gol puşcă, sărac lipit într-o lume ostilă, care vă va zdrobi ca să vă pedepsească.

Când unul dintre cei doi parteneri este un pervers narcisic, divorţul nu va fi unul obişnuit. La început, am putea crede că da. Cele mai multe divorţuri au loc într-un climat conflictual. Multe cupluri schimbă cuvinte grele când se despart. Atunci când protagoniştii sunt foarte supăraţi unul pe celălalt şi se ceartă cu vehemenţă pare normal: au acumulat atâtea ranchiune, frustrări, furie. Nici împărţirea bunurilor nu este neutră, ea reactivează amintiri încărcate de emoţie sau de ranchiună şi de teama de lipsuri. Dar puţin câte puţin, pentru binele copiilor, părinţii normali încearcă să calmeze lucrurile şi să găsească o zonă de înţelegere. Perverşii narcisici nu fac asta, dimpotrivă.

Când unul dintre părinţi este manipulator, cu timpul, situaţia se va înrăutăţi în loc să se îmbunătăţească. Separarea pleacă de la o situaţie relaţională deja net mai conflictuală decât de obicei şi chiar violentă şi periculoasă, dar mai ales cu sens unic: nu este o violenţă simetrică. Victima se apără

în cele din urmă, se zbate cum poate, dar nu atacă. Aceste divorţuri se scufundă în nisipurile mişcătoare ale unei acţiuni interminabile. Dorinţa unuia de a-l ruina şi de a-l jefui pe celălalt rămâne multă vreme ascunsă, apoi începe să apară puţin câte puţin la lumină. La început, victima crede că partenerul său se va calma cu timpul. Ea caută calmul şi în acest scop face multe, uneori chiar prea multe concesii. De exemplu, multe mame acceptă custodia comună împotriva voinţei lor, pentru că ştiu că acest subiect este sensibil şi că vor avea parte de un război feroce dacă nu cedează. Problema este că, cu cât cedează, cu atât manipulatorul vrea mai mult. Pe de-o parte, fiecare victimă îi aţâță instinctul de cucerire. Pe de altă parte, nu-şi propune să se oprească până ce victima sa nu va fi adusă într-o stare de mizerie şi izolare. în sfârşit, să se oprească... Va continua apoi să se asigure că ea va rămâne în această situaţie mizerabilă. Asta îmi mărturiseşte Ingrid: “De fiecare dată când îmi găsesc un serviciu, face în aşa fel încât să-l pierd./z

Sunt invitată din când în când în emisiunea lui Brigitte Lahaie de pe postul RMC. Iată mărturia uneia dintre ascultătoarele emisiunii. Ca toate victimele, nu şi-a dat seama de existenţa unei capcane menite să o strivească decât atunci când aceasta a funcţionat şi s-a închis, prinzând-o. Multe mulţumiri pentru mărturia ei, care va fi de ajutor şi altor victime.

“îmi permit să vă contactez astăzi ca urmare a emisiunii lui Brigitte Lahaie de pe RMC, la care aţi participat şi dumneavoastră. Iată povestea mea:

Am rămas timp de paisprezece ani alături de un manipulator, cu care acum mă aflu într-un proces pentru custodia celor trei fete (în vârstă de 6 ani, 5 ani şi 2 ani). Când ne-am separat, situaţia mea era catastrofică: mă făcuse administratorul societăţii (chipurile ca să-mi facă o plăcere, când de fapt lui îi era interzis acest lucru). în paralel, a înfiinţat o altă firmă cu actuala lui parteneră (care era o

prietenă intimă şi care provine dintr-o familie foarte înstărită). M-a convins să las fetele la el acasă cât mă pregăteam pentru obţinerea permisului de conducere şi mă ocupam de lichidare, în timp ce el îmi căuta o locuinţă mai aproape de el, pentru a aranja o custodie comună. De îndată ce a avut fetele (şi alocaţiile odată cu ele), m-a lăsat singură cu datoriile, izolată de familie şi prieteni, căci îi luasem apărarea în toate situaţiile şi împotriva tuturor. Plecând de la asta, m-a făcut să mă simt vinovată în rolul meu de mamă spunându-mi că partenera sa era mult mai maternă şi mai eficientă decât mine. Am fost în pragul sinuciderii, într-o situaţie financiară catastrofală şi fără copiii mei (pe care îi văd miercurea, o dată la două săptămâni, şi un weekend din două). M-a păcălit în instanţă folosind e-mailuri pe care i le-am scris şi scoţându-le din context. Procesul este în curs. Efectiv, am fost îndrăgostită de masca sa şi asta este cel mai greu de recunoscut. Mă aflu sub observaţia unui terapeut şi dezvoltarea mea personală e pe calea cea bună. Cu toate acestea, sunt foarte îngrijorată pentru fetele mele, cărora le-a spus minciuna lui: l-am părăsit pentru altul, iar noua lui parteneră l-a primit cu ele pentru că eu i-am cerut să le ia. Mi-a lăsat toate actele din cei 14 ani şi am avut timp să analizez situaţia. M-a minţit întotdeauna şi a premeditat separarea noastră cu cel puţin doi ani înainte:

- datoriile mi-au revenit mie;
- pregătirea noii sale societăţi;
- izolarea mea de familie şi prieteni;
- culpabilizarea şi distrugerea imaginii mele (nu eram destul de sexy, destul de luptătoare, nu-mi plăceau suficient banii şi din acest motiv el n-a avut succes...).

Efectiv am fost păcălită pentru că sunt onestă şi cu simţul dreptăţii şi mi-e greu să fac strategii când vine vorba de tatăl copiilor mei.”

Astfel, capcana divorţului urmează această logică pe cât de nebănuită, pe atât de implacabilă. Cum povesteşte şi

această victimă, capcana era pregătită de multă vreme, uneori chiar de la începutul relaţiei: căsătorie cu separarea bunurilor pentru a le proteja pe ale sale, cumpărături pe numele lui sau al victimei, pentru a-i servi interesele. Totul este calculat. Chiar şi viitoarele datorii sunt prevăzute şi programate. Vă împiedică să lucraţi sau, şi mai bine, vă pune să lucraţi pentru el fără salariu, deci şi fără pensie, vă face responsabilă de o inginerie financiară dubioasă unde va crea el însuşi datoriile pe care vi le va lăsa...

Negare eternă

Deşi este de multă vreme pregătit, în primul moment manipulatorul nu vrea să creadă că plecarea victimei sale este posibilă. El foloseşte negarea şi gândirea magică, specialitatea sa. “Dacă nu cred, nu există. Mama e foarte supărată, trebuie doar să aştept să se calmeze.” Oamenii normali subestimează forţa acestei negări. “Dar ştie că ne-am separat! “ Ei bine, nu, nu ştie pentru că nu vrea să ştie. îi aparţineți pe viaţă (vedeţi pactul lui Tom Degeţel din cărţile mele anterioare). Ani întregi, manipulatorul va continua să funcţioneze în negare: “Nu m-a părăsit definitiv, e doar temporar/' Chiar dacă îşi găseşte o altă pradă, va testa periodic dacă mămica e încă supărată şi dacă uneori nu poate încerca să revină... De fiecare dată când va trebui să se confrunte cu realitatea despărţirii, va face o nouă criză de furie şi va organiza noi represalii. Acesta este şi motivul pentru care, dincolo de momentul divorţului, hărţuirea continuă şi evoluează cu salturi imprevizibile. Aceste mecanisme de negare a realităţii sunt de neînţeles pentru cine nu este cuprins de această nebunie a atotputerniciei. Un manipulator anulează periodic toate realităţile care-i displac. Atunci victimele sunt luate prin surprindere când dragonul reapare. “Dar ce l-a apucat? A fost mai calm în ultima vreme! “ S-a întâmplat ceva care să-i justifice furia? Oh, aproape nimic: aţi comis crima de a face ca numele să vă apară alături de al său pe carnetul de note al copilului! Asta înseamnă că vă afişaţi ca nemaifiind soţia

sa, că vă daţi voie să existaţi de una singură şi că vă revendicaţi dreptul asupra copiilor. Pe scurt, v-aţi pus numele pe cutia lui cu jucării!

Cel mai insuportabil pentru un manipulator este ca victima sa să redevină ceea ce era înainte să-l cunoască: radioasă, fericită, binevoitoare, activă... Crizele sale periodice de furie, cum erau cele de pe vremea când locuiaţi cu el vor fi declanşate de buna dispoziţie pe care o afişaţi şi au drept scop să vă şteargă zâmbetul acela imbecil de pe chip. Dacă poate să vă strice de la distanţă sărbătorile sau vacanţa nu va ezita să o facă. Se teme cel mai tare că un alt cuc ar putea să-i ocupe cuibul, făcând ca o posibilă întoarcere să fie şi mai nerealistă. Aşadar, dacă veţi avea un nou iubit cu care veţi face greşeala să vă întâlniţi şi, mai rău, să vă doriţi să locuiţi împreună, să vă căsătoriţi şi de ce nu, să fim cinstiţi, să aveţi un alt copil, veţi trece printr-o nouă perioadă de hărţuire intensivă şi la fel şi iubitul. Trebuie aruncat din cuib! Resemnaţi-vă, cheful de a vă distruge pentru a vă pedepsi că aţi plecat nu va dispărea niciodată întru totul. De îndată ce va avea spaţiu, vă va ataca. Nu ţine decât de voi să nu-i permiteţi să vă facă rău.

Dorinţa de a-şi recupera prada cu orice preţ

Dar să revenim la momentul când victima pleacă sau declanşează procedura de divorţ. Dacă nu reuşeşte să-şi readoarmă victima cu câteva vagi promisiuni că se va schimba, manipulatorul va recurge la panoplia completă a manipulării şi va face tot ceea ce poate pentru a recupera zona de influenţă: începe cu seducţia. Victima, care era proastă, bătrână, urâtă, neadaptată de ani buni redevine o regină sublimă, femeia vieţii sale pe care a adorat-o mereu. *Cum poate ea să se îndoiască*? Are dreptul la vibrante declaraţii de dragoste şi la avalanşe de promisiuni. Este foarte cuminte şi se poartă aşa cum i se cere de ani de zile. Şi, mai ales, se ocupă în sfârşit de copii. Victimele sunt naive şi încântate. Ca să-şi prindă prada pe termen lung, manipulatorul îşi doreşte *brusc* (*acum*, *hai*, *hai*, *imediat*!) să

cumpere o casă, să schimbe maşina, să rezerve bilete de avion pentru a face o călătorie lungă vara următoare, să facă un alt copil, să se mute departe de toţi cei care îi susţin victima şi care cu siguranţă îi bagă idei în cap. Pune o presiune nebună pe victimă pentru ca aceasta să renunţe să plece şi, în acelaşi timp, o face să creadă că depune tot efortul pentru binele cuplului, convingând-o că ea este cea care nu îşi doreşte acest lucru. Dacă victima nu este suficient de puternică şi nu are susţinere din partea apropiaţilor, dacă nu a ieşit suficient din sfera de influenţă în acel moment, ea riscă să cedeze şi să o ia de la capăt pentru încă zece ani! Căci, în paralel, el activează şi alte sfori: victimizare, culpabilizare, intimidare, presiuni de fel şi chip, şantaj şi folosirea apropiaţilor pentru a o face să revină. Poate deveni violent şi hărţuitor, o poate copleşi permanent cu tot felul de decizii legale, acuzaţii şi ameninţări şi să o supună unei presiuni aproape de nesuportat. El o spionează fără încetare şi pândeşte cea mai mică slăbiciune când vine vorba de determinarea ei. Vi-l puteţi imagina sub trăsăturile cuiva insuportabil, panicat de ideea că va trebui să meargă la colţ şi stând atârnat de fustele voastre. Ăsta este motivul pentru care trebuie să fiţi foarte exactă şi hotărâtă în demersul pe care l-aţi iniţiat. Pentru victimele deja epuizate, în această fază de hărţuire intensă, devine extrem de dificil să reziste. Dar, mai ales, indiferent ce s-ar întâmpla, nu daţi înapoi. Simplul fapt că aţi vrut să plecaţi este deja o crimă. Manipulatorul vă urăşte de moarte pentru că aţi vrut să scăpaţi şi are în plan ca odată ce vă întoarceţi să vă facă să plătiţi scump tentativa de evadare. Mai ales din acest motiv nu trebuie să cedaţi şi să vă întoarceţi. La întoarcere, atmosfera va fi şi mai rea, veţi suporta nişte represalii feroce şi o creştere a manipulării şi controlului. Sau, întoarceţi-vă cât e nevoie ca să vă pregătiţi mai bine evadarea...

Cum să-şi salveze resturile imperiului

Manipulatorul simte că de data asta totul e serios. Şi atunci se pregăteşte pentru ce e mai rău. El nu va avea dosarul curat odată ajuns în instanţă: e-mailuri, adeverinţe, facturi... în paralel, îi manipulează pe cei care i-ar putea fi utili: amici, apropiaţi, medici, profesori, bona şi chiar brutăreasa îl vor vedea în fiecare duminică pe acest tată adorabil, care mărturiseşte tuturor în secret că soţia sa e depresivă şi că el iese cu copiii pentru ca ea să se poată odihni şi să nu mai urle la ei... Toată lumea va putea depune mărturie ce tată extraordinar este el şi cu ce soţie nedemnă are de-a face. Şi invers, femeile manipulatoare reuşesc foarte bine să-l facă pe partenerul lor să pară un soţ gelos, violent şi un tată nedemn. Puţin câte puţin, fără ca victima să înţeleagă de ce, cunoscuţii se îndepărtează, devin mai reci, indisponibili sau fac comentarii ambigue ori răutăcioase.

Când începe să înţeleagă că indiferent ce se întâmplă despărţirea îşi va urma cursul, manipulatorul caută prin orice mijloace să rămână în centrul preocupărilor fostei partenere. Se mută la doi paşi, spionează venirile şi plecările şi persoanele care o frecventează, găseşte o mie de pretexte pentru a o contacta. Se întâlneşte cu el mereu, din întâmplare. Are întotdeauna ceva de cerut (de vrut neapărat, mai degrabă): o hârtie, un obiect, o dată de schimbat... Provoacă intenţionat scene pentru ca victima sa să se discrediteze dovedindu-se "isterică". Alimentându-se din conflicte, creează polemici în legătură cu orice: program, afaceri şi, evident, bani... Crize de furie şi crize de disperare încercând, fără îndoială, să treacă peste limitele pe care fosta sa parteneră încearcă să i le impună. Şi, bineînţeles, se răzbună deja. O împinge să greşească, face tot posibilul pentru ca victima să devină o enervantă, o poamă acră, o mamă abuzivă, o isterică, o nebună... şi începe să se folosească de copii.

Acesta este motivul pentru care toate victimele îmi spun:

“Datorită dumneavoastră am înţeles cine era şi am putut divorţa. Mulţumesc! Of, sunt liberă şi trăiesc din nou. In sfârşit, aproape, pentru că procedura de divorţ se prelungeşte. Face tot ce poate pentru a împiedica vânzarea casei. Multiplică procesele şi cererile de expertiză şi acum, mai nou, se ia de copii! îi manipulează, îi întoarce împotriva mea şi îi obligă să ceară ei custodia comună. Pe scurt, continuă să-mi facă viaţa un infern şi mă epuizează. Suntem tot timpul în întâlniri cu mediatori, experţi, anchetatori sociali. Trebuie să adun dovezi din toate părţile. Cheltuielile cu avocaţii mă ruinează. Nu văd cum o s-o scot la capăt. Divorţul este o slujbă cu normă întreagă! Spuneţi-mi, ce aş putea face?”

Continuă să facă legea indiferent de preţ

Pentru manipulator, justiţia nu este decât o super-învăţătoare la care trebuie să fie atent, dar uşor de păcălit. Ea nu serveşte decât la pedepsirea celor care sunt atât de fraieri, încât să se lase prinşi. Imediat ce se întoarce cu spatele îi poţi ignora cererile la fel ca un panou cu parcarea interzisă de pe o uşă de garaj. Judecătorul a stabilit domicilii separate? Date? Ore? O pensie? Fidel leitmotivului său, “puţin îmi pasă!”, şi datorită mecanismelor sale de negare, manipulatorul va trece peste tot ce i s-a impus. Ar fi păcat să se lipsească: în general, face doar cum îi tună şi iese din orice situaţie fără să suporte vreo consecinţă a faptelor sale.

Judecata ideală pentru un manipulator? Sa ajungă la stadiul de adolescent!

Bine, de acord, pleacă de acasă, dar o face doar ca să petreacă cu prietenii săi şi să se întoarcă atunci când are chef. Mama nu-i cere socoteală pentru comportamentul său şi îl mângâie când ajunge acasă. Da, manipulatorii ar fi cu bucurie poligami. Visul lor este să-şi aducă prietenele acasă după cum au chef! Ce penibile sunt mamele astea că nu le dau voie! Evident că nu plăteşte nimic (banii de buzunar sunt sacri) şi poate trece pe la el oricând vrea, fără să

anunţe. Mama rămâne 100% disponibilă pentru el, îi găteşte mâncăruri delicioase şi dacă va dori să-i spele şi rufele asta îi va permite să aibă nişte prietene la fel de imature ca şi el, deci să se amuze mai bine. Mama are grijă de jucăriile lor de pluş (copiii săi) şi se ocupă de tot. Ii poate vedea pe micuţi, îi poate lua şi aduce înapoi când are chef. Şi dacă mama pleacă în vacanţă, evident că-l ia cu ea!

Vi se pare aberantă descrierea? Şi cu toate acestea, stabilirea limitelor este singurul mijloc de a avea linişte cu un manipulator după divorţ. Dacă-l lăsaţi să vină şi să plece când are chef (şi dacă vă mai şi culcaţi cu el din când în când) va fi extraordinar! Nenumărate foste soţii mi-au spus că aşa merg lucrurile. El îşi duce viaţa lui dublă. Ele acceptă şi nu cer un ban, aşteptând ca el să se întoarcă sau să plece definitiv, pe scurt, să se hotărască! Suferă pentru că sunt înşelate, nu înţeleg acest du-te-vino continuu între ele şi amantele sale. Atunci, îi fac cu regularitate scene de gelozie, dar manipulatorul joacă rolul bietului tip dezorientat care nu ştie ce-i cu el, care încă le iubeşte şi care e pe cale să se întoarcă definitiv... Astfel, câştigă timp şi le face să se topească de milă şi de dragoste, până la următoarea criză. Celelalte soţii, cele care refuză acest acord tacit, ştiu bine că asta este ceea ce şi-ar fi dorit şi ceea ce a încercat să instaureze. Bărbaţii victime ale femeilor manipulatoare sunt adesea sideraţi de relaţia pe care partenera lor o are cu fostul soţ atât de prezent în viaţa lor şi care pare să rămână la dispoziţia lor. îşi dau seama că asta aşteaptă de la ei: rămâi tatăl meu, dar mai ales omul meu bun la toate.

în cazul procedurilor de separare, manipulatorul începe să testeze cadrul pe care legea, dar mai ales fosta sa parteneră încearcă să-l impună. El verifică mereu dacă e la ea acasă sau la mama ei şi face crize de furie când i se dă de înţeles că nu. Testează dacă-şi mai poate obliga fosta soţie să se adapteze programului său. în paralel, estimând că victima nu are dreptul la nimic pentru că ea este cea

care vrea să-l părăsească, i se pare că indiferent ce ar fi obligat să împartă, să înapoieze sau să dea, inclusiv copiii, este vorba despre un furt.

Cum să înlocuiască placenta defectă

Din criză de furie în criză de furie, confruntat fără îndoială cu o realitate neplăcută, manipulatorul trebuie să cedeze în faţa evidenţelor: acest distribuitor este defectuos. Nu mai primeşte decât neplăceri de la el. Trebuie schimbat. Atunci, pentru că nu mai primeşte privilegiile adolescenţei, cel mai simplu este să schimbe mama. Astfel, păstrează tot: casa, copiii, banii, obiceiurile... O ducem pe aia bătrână la reciclat şi luăm una nouă. Pur şi simplu. Iată planul diabolic pe care-l pune în practică orice manipulator. Vrea să vă deposedeze de tot şi să vă arunce ca pe o rablă ruginită, dându-vă şi câteva şuturi, aşa cum se face cu o maşină care nu mai vrea să pornească. în plus, chiar şi defect, rămâneţi obiectul lui personal. Nici nu se pune problema că aţi putea fi de folos altcuiva şi cu atât mai puţin propriilor copii. Manipulatorul nu suportă ideea că propriii copii, pe care este gelos încă de la început, au acces la ceva ce el nu mai are! în sfârşit, cum îl enervaţi din ce în ce mai tare şi cum nu vreţi să-i mai faceţi pe plac, îi alimentaţi paranoia. Trebuie să o pună la punct pe neobrăzata asta, aşa că este hotărât să o facă bucăţi.

Contaţi pe el, veţi ajunge la linia de sosire sfâşiată! în plus, cum nu mai are nimic de pierdut, va putea să-şi crească doza de ură, de abuz, de violenţă... Dacă tot pierde, măcar să nu se irosească. N-o să se jeneze. La naiba, ce bine e să nu te controlezi, să faci pe cineva să sufere cu sadism şi să te hrăneşti cu această suferinţă! Hm, ce ultimă doză delicioasă de omnipotenţă!

CoPHi MAMPULA^OPjlOP

Iar faza cu justiţia o să i-o plătiţi. încă din perioada şcolii i se părea că pârâtul la învăţătoare era o treabă de rataţi. Aşadar, pentru că aţi avut proasta idee de a apela la *super-învăţătoare* ca să vă arbitreze conflictul, o să

regretaţi. Manipulatorul va considera că e un joc şi o adevărată bucurie să o câştige de partea lui, ca pe toţi ceilalţi adulţi. E atât de uşor. Justiţia vă va trage ea însăşi chelfăneala pe care o meritaţi. Era şi cazul!

Războiul manipulatorului va avea două mari axe: să vă distrugă material şi să o pedepsească pe această mamă care l-a respins luându-i copiii. Acest război pe care-l va purta va fi înlesnit de necunoaşterea problemei de către publicul larg.

O societate involuntar complice

Dacă scriu din nou pe subiectul manipulării mentale, este pentru că încă mai sunt multe de spus şi de schimbat pentru a face mentalităţile să evolueze. Aproape în fiecare zi aud mărturii uimitoare, demonstrându-mi că societatea funcţionează mereu cu aceste stereotipuri şi că, inevitabil, cei care intervin din partea justiţiei nu-şi dau seama complet de datele problemei. Dau consultaţii prin skype în toată lumea. Nu doar în Franţa nu a fost descoperită adevărata faţă a manipulatorului. Din Elveţia, din Belgia, din Canada şi de aiurea am mărturii îngrijorătoare. Când clienţii mei îmi spun: “Psihologul meu îmi spune că..., avocatul meu este sigur că..., expertul a concluzionat că..., judecătorul a ordonat ca...” ştiu că aceşti profesionişti nu şi-au dat deloc seama de cât de periculos este manipulatorul. Am acces la prea multe mărturii, sesizări, plângeri, rapoarte ale experţilor, anchete sociale, procese, medieri (operaţiune costisitoare, inutilă şi chiar contraindicată atunci când unul dintre cei doi este un pervers narcisic) cu un conţinut care consternează prea mult pentru a crede că mesajul a fost suficient transmis în sfârşit şi că mă pot odihni.

Dar să rămânem optimişti: există autori care scriu despre perverşii narcisici, în mass-media se vorbeşte nu doar mai mult, ci şi din ce în ce mai bine despre acest subiect. Am primit ieri un e-mail de la unul dintre clienţii mei din estul Franţei, care mi-a spus că tribunalul şi-a dat foarte bine

seama de profilul fostei sale soţii (manipulatoare, evident!) şi că acesteia nu numai că i s-au refuzat toate cererile, dar a fost şi pusă la punct. Păstrând proporţiile, mi se pare că asta se întâmplă din ce în ce mai des şi mă bucur că e aşa. Din nefericire, în paralel am primit în aceeaşi zi un e-mail de la una dintre clientele mele din regiunea pariziană, care mi-a povestit că urma să depună plângere împotriva soţului său care, cu complicitatea activă a poştaşului şi a paznicului imobilului, îi deturna scrisorile. Poliţista i-a răspuns suspicioasă: “Dacă fac lucruri pe ascuns înseamnă că aveţi relaţii proaste cu ei?” Agresivitatea acestei întrebări este insidioasă. Auzind aşa ceva, o victimă nu poate decât să se simtă acuzată pe loc. Din fericire pentru ea, clienta mea se distanţase suficient de această situaţie pentru a schimba perspectiva: “Dacă ei fac lucruri pe ascuns, înseamnă că fac ceva ilegal. Mi se pare culmea să trebuiască să aminteşti poliţiei care este legea!”

Visez la ziua în care fiecare persoană va avea suficiente informaţii ca să nu mai cadă pradă acestor vicleni manipulatori şi în care întreaga societate va face ceea ce este necesar ca să-i pună la punct cu fermitate. Şi manipulatorii vor avea doar de câştigat, căci experienţa demonstrează că un manipulator pus la punct este un manipulator îmblânzit. Iluzia atotputerniciei atunci când este alimentată şi întreţinută te poate înnebuni. Exemplul extrem este atitudinea pedofilului: afară este un diavol, dar în închisoare este un înger. Evident, nu propun trimiterea la închisoare a tuturor manipulatorilor, dar dacă ar şti că manevrele lor nu vor scăpa justiţiei, că vor fi descoperiţi şi că riscă să aibă neplăceri serioase dacă nu se poartă civilizat, cred că ar face mult mai puţine victime.

Printre stereotipiile vehiculate de către societate, am identificat unele care mi se par a fi cele mai dăunătoare pentru cauza victimelor perverşilor narcisici:

- mitul mamei rele, care impune femeilor o dublă constrângere;

- mitul noului tată, mult mai implicat decât cel vechi;
- custodia comună, o falsă soluţie pozitivă şi echitabilă;
- sindromul alienării parentale, o impostură periculoasă;
- tendinţa elitelor intelectuale de a teoretiza, ceea ce întrerupe procesul de analiză de bun-simţ şi al pragmatismului cel mai elementar.

Partea a doua

IDEI PRECONCEPUTE ÎN SERVICIUL MANIPULATORILOR

Mitul mamei rele si mitul noului tată /

Mamă, e ziua ta!

Ziua mamei este o sărbătoare foarte importantă, ea simbolizând respectul pe care îl purtăm mamelor. In fiecare an, la dată fixă, plini de complimente dulci, cu cadouri cu fundă în mâini, o mulţime de copii cu ochii plini de dragoste pentru zână, pentru zeiţa micului lor univers, îşi declară iubirea pentru cea care le-a dat viaţă. înduioşarea şi sentimentele calde sunt obligatorii cu ocazia asta. Anturajul recunoaşte în cele din urmă, pe parcursul acestei zile norocoase, devotamentul umil şi cotidian de care mamele dau dovadă în celelalte 364 de zile pentru binele familiei lor. Dar, în spatele consensului acestei zile menite să adoarmă vigilenţa, se ascunde o realitate tristă: la începutul acestui al treilea mileniu, mamele sunt, în restul anului, la fel de ignorate, dispreţuite şi epuizate în misiunea lor. Nu există suficiente creşe, prea puţin ajutor din partea partenerului lor, patroni agasaţi de sarcină şi de concediile medicale luate pentru bolile copilăriei, un program de muncă şi salarii prea puţin compatibile cu nevoile celor mici... Să fii mamă azi aduce mai degrabă cu o cursă cu obstacole, desfăşurată în indiferenţa şi în dispreţul general.

Vizavi de mame, societatea are vârsta mentală a unui nou-născut. Convingerile şi aşteptările colective vizavi de mame formează o ţesătură de contradicţii capcană. Indiferent ce va face o mamă, ea va fi criticată: e prea maternă sau nu e suficient, e supraprotectoare sau de o indiferenţă nedemnă, prea severă (aşadar castratoare) sau

prea permisivă; fuzionată sau respingătoare. Recent, un tată frustrat, privind de sus, spunea cu dispreţ: “Ar trebui ca femeile să priceapă că oricine poate schimba un scutec!zz Ca şi cum a fi mamă s-ar limita la a schimba un scutec. Astfel, pe de-o parte, negarea dificultăţilor sarcinii este completă, funcţia maternă este prezentată ca oferind puţine satisfacţii, iar mamele sunt dispreţuite, dar în paralel, se aşteaptă de la ele un devotament şi un instinct matern fără greşeală.

Iată un exemplu. Scrie în decizia judecătorească că tatăl trebuie să lase copilul la şcoală joi dimineaţa şi mama să-l ia de la şcoală joi după-amiază. Pierre, care este un manipulator de toată frumuseţea, duce copilul de 6 ani, cu febră mare, la şcoală joi dimineaţa ca şi cum nu ar fi nicio problemă şi-şi opreşte telefonul pentru a nu fi deranjat. Ulterior va pretinde că micuţul era în super formă în dimineaţa respectivă şi va insinua chiar că s-a îmbolnăvit pentru că trebuie să se întâlnească cu mama lui. In faţa copilului bolnav, şcoala anunţă... mama. Intr-o primă fază, Agnes este contrariată şi explică reprezentantului şcolii că are o urgenţă la serviciu şi nu poate pleca. Ea încearcă să explice că trebuie sunat Pierre, pentru că ea nu este responsabilă pentru fiul său decât începând cu ora 16:30, dar simte imediat că directoarea este şocată de acest argument. Nimeni nu o va ierta dacă nu se precipită la căpătâiul copilului cu febră. O mamă care trimite pe toată lumea la plimbare spunând că e treaba tatălui să se ocupe va trece drept monstruoasă, nu maternă. Astfel, în timp ce denigrează mamele super protectoare, şcoala şi tatăl contează mereu pe un devotament matern statornic. Agnes a trebuit să se resemneze şi să-şi amâne proiectul de la serviciu pentru a merge să-şi ia copilul de la şcoală. Data viitoare nu va avea nici măcar posibilitatea de a face ca Pierre şi de a-şi închide telefonul: taţii sunt obligatoriu foarte ocupaţi, dar telefonul mamelor trebuie să fie mereu deschis.

Şi asta nu e tot! De la descoperirea psihanalizei, mamele au fost culpabilizate din plin, dar niciodată cu adevărat ajutate. Următoarea convingere rămâne foarte răspândită: mamele sunt singurele responsabile pentru viitorul copilului lor. Chiar şi în caz de divorţ, mamele sunt singurele responsabile... de tot. De exemplu, ele vor trebui să continue să-şi asume vizitele medicale (medic, dentist, kinetoterapeut, osteopat, logoped, psiholog...), întâlnirile cu profesorii şi meditaţiile, înscrierile (activităţi extraşcolare, cantină, activităţi în aer liber...), cumpărăturile (hainele, pantofii, rechizitele...). Totul fix ca înainte, dar având la dispoziţie doar jumătate din timp. Dacă mamele nu fac scandal ca să împartă toate aceste sarcini, nimeni nu le va propune să o facă în locul lor. Nenumărate mame divorţate mi-au povestit că fac pe şoferul pentru copiii lor în săptămânile în care aceştia nu le sunt încredinţați, pentru a se asigura că ajung la diversele programări şi activităţi sportive. “Fostul meu soţ munceşte prea mult. Nu are timp să-l ducă pe cel mic la fotbal (sau la logoped). Fiul meu ar fi foarte nefericit să rateze antrenamentele de fotbal o dată la două săptămâni! “

Şi mai rău încă, mamele sunt singurele responsabile de starea de spirit a copiilor lor. Dacă aceştia nu sunt fericiţi este vina mamei. Ele sunt şi singurele responsabile de calitatea relaţiei dintre tată şi copii. Aşadar, când copiii nu vor să meargă la tatăl lor este vina mamei. Dacă micuţii sunt anxioşi, este pentru că preiau anxietăţile mamei, aşadar e tot din vina ei! In prezent, lucrurile sunt într-o derivă îngrijorătoare: când o mamă percepe şi pune în cuvinte starea proastă a copilului, societatea i-o întoarce că este angoasa ei pe care o transmite copilului. Le reproşăm acestor mame că sunt angoasate, ca şi cum nu ar avea niciun motiv. Tatăl, care nu a priceput nimic (sau care refuză să vadă proteina), pare mai credibil când pretinde că îi merge foarte bine copilului. Ce îi trebuie unei mame în ziua de azi pentru a putea face cunoscută suferinţa

copilului său, fără să treacă drept o isterică şi fără să fie acuzată că este singura vinovată?

Din ce în ce mai des, se consideră că în cazul în care copiii nu vor să meargă la tatăl lor este pentru că mama nu a făcut ceea ce trebuia pentru ca ei să aibă chef. Da, da, am început să văd aceste inepţii şi în sălile de judecată! Ar trebui să-mi explice şi mie cineva cum îl poate determina o mamă pe copil să aibă chef să meargă la un tată care-şi bate joc de el, care ţipă la el, îl denigrează, îl loveşte sau îl ignoră tot weekendul. Ah, fir-ar să fie, uitam: este vorba despre acuzaţii false!

Astfel, fiecare e convins că există pe de o parte mamele bune şi de cealaltă parte cele rele. Acest mit al mamei bune şi al mamei rele, oricât de naiv ar fi, permite societăţii să continue să pună în spinarea mamei toate relele copiilor şi să se debaraseze (debarasând în trecere şi un mare număr de taţi) de responsabilităţile pe care le are. în inconştientul colectiv, adevărata mamă bună este cea care ghiceşte intuitiv şi fără efort toate nevoile copilului său. Ea are grijă de el la fel de natural pe cât respiră şi este pentru ea o sursă de plăcere care nu cere nici disciplină, nici spirit de sacrificiu. Ea se află într-o armonie perfectă cu bebeluşul său. Dragostea maternă cere cunoştinţe şi comportamente variate, dar ea le stăpâneşte pe toate în mod spontan. Pe lângă îngrijirile fizice, ea îi oferă copilului său un mediu de susţinere călduros şi plin de iubire. Senină şi relaxată de la răsăritul şi până la apusul soarelui, ea stabileşte limite clare cu blândeţe şi îl apără eficient de adevăratele pericole. Devotamentul faţă de copilul ei şi plăcerea de a-l răsfăţa sunt fără greşeală. Ei bine, în schimb, mama rea este cea care se plictiseşte cu uşurinţă de copiii ei şi este indiferentă faţă de bunăstarea lor. Este o femeie atât de narcisică şi de absorbită de ea însăşi că nu-şi poate da seama ce este bine pentru copilul ei. Insensibilă la nevoile acestuia, ea este incapabilă să-i înţeleagă sentimentele. Adesea, ea se foloseşte de copii pentru satisfacţia personală. Această

femeie le face rău fără să ştie. Pentru că este incapabilă să-şi înveţe lecţia din suferinţele pe care le provoacă, ea nu poate evolua. Ce femeie îngrozitoare, biata de ea!

Această tendinţă de a idealiza sau de a blama mamele este simplistă. Trebuie să ieşim din poveştile pentru copii şi să revenim la realitatea obiectivă. Mama bună şi cea rea nu sunt decât cele două faţete ale aceleiaşi funcţii şi nu reprezintă decât punctul de vedere al copilului. Dacă există câteva cazuri rare de mame care au într-adevăr carenţe parentale obiective (cele între două şi patru procente de manipulatoare), majoritatea mamelor îşi iubesc copiii, ar vrea să facă lucrurile bine, dar se lovesc de dificultăţile cotidiene. Nimic nu este mai bulversant pentru o mamă iubitoare decât să fie incapabilă să ofere copilului său îngrijiri pline de tandreţe, indiferent de motiv. Vinovăţia se trezeşte la aceste mame imediat ce îşi pierd răbdarea şi forţa de a rămâne la înălţimea mitului mamei perfecte. Cu toate acestea, copiii mici, în dependenţa lor absolută, cer o abnegaţie şi un altruism greu de susţinut. Chiar şi când sunt iubiţi din suflet, în anumite momente copiii sunt greu de suportat.

în loc să legăm mamele la stâlpul infamiei, mai bine le ajutăm. Sarcina de a creşte un copil este complexă şi nu poate fi încredinţată unei singure persoane izolate, devalorizate şi pe deasupra şi fără sprijin. Ar trebui să ştim că a fi iubit de o mamă care îşi creşte copiii corect conferă atât unui bărbat, cât şi unei femei un puternic sentiment de siguranţă pentru întreaga viaţă. Pentru a le putea oferi această siguranţă copiilor, mamele au nevoie de respect, de ajutor material şi de sprijin efectiv, pe scurt, trebuie să se simtă susţinute. Educaţia trebuie să se înscrie într-un demers colectiv în care tatăl, familia lărgită şi întreaga societate joacă un rol activ. Taţii ar trebui să fie sprijin, colaboratori, nu rivali şi cu atât mai puţin inamici.

Mitul noului tată

Intr-un supermarket, un tată îşi face cumpărăturile purtând bebeluşul în marsupiu. Tot plimbându-se printre raioane mângâie şi sărută mecanic căpşorul acoperit cu puf. E simpatic şi emoţionant. N-am fi văzut aşa ceva acum 50 de ani. Pe vremuri, dragilor, se duceau la muncă în hainele lor jerpelite... Muncitori, puţin prezenţi, puţin implicaţi în educaţie, taciturni, pudici şi severi, eventual de o tandreţe morocănoasă, aceasta este imaginea care ne-a rămas despre taţii de altă dată. în mod obiectiv, taţii de azi sunt mult mai afectuoşi, mai jucăuşi, mai vorbăreţi, mai demonstrativi şi mai puţin severi când vine vorba de copiii lor. Dar toate acestea, deşi e deja mult mai bine, sunt lucruri de suprafaţă şi ne împiedică să vedem imaginea de ansamblu. Căci, deşi taţii sunt mai implicaţi ca altădată, nu sunt totuşi la egalitate cu mamele. Mitul noului tată este dezminţit de toate studiile sociologice: azi ca şi ieri, mamele continuă să-şi asume în mare parte educaţia copiilor în viaţa de zi cu zi. Ele sunt cele care stau de vorbă cu profesorii, care se ocupă de programările medicale şi care fac pe şoferul între diversele activităţi ale copiilor. Şi, aşa cum cu umor subliniază Jacqueline Phelip şi Maurice Berger,

“fără ca taţii să se plângă sau ca profesioniştii să considere că micuţii ar avea de suferit atâta timp cât cei doi părinţi trăiesc sub acelaşi acoperiş/' Haideţi, taţi francezi, încă un mic (chiar mare!) efort: participaţi la îngrijirea copiilor de trei ori mai puţin decât mamele şi de două ori mai puţin decât taţii suedezi sau norvegieni. Pentru că nu v-aţi implicat cu adevărat şi nu vă daţi seama de amploarea misiunii vi se pare că faceţi suficient. Ar trebui ca într-o bună zi mamele să scoată un manual în care să enumere toate sarcinile inerente ale funcţiei parentale de la naştere până la majorat. Şi nu, nu e suficient să ştii să schimbi un scutec!

Taţi şi mame, o dublă măsură

Un alt paradox al societăţii noastre, în numele egalităţii sexelor, este faptul că discursul actual laudă taţii şi stigmatizează mamele. Se vorbeşte mult despre “negarea tatălui”, dar mult mai rar despre “negarea mamei” Cu cât taţii protestează mai mult, cu atât sunt mai ascultaţi, cu cât mamele protestează mai mult, cu atât sunt considerate mai aliénante, mai ostile. Din ce în ce mai des, sunt auzite doar drepturile taţilor. Drepturile mamelor şi, mai ales, cele ale copiilor sunt trecute cu vederea. Mamele sunt obligate să îşi forţeze copiii să meargă la tatăl lor, când aceştia nu vor. Nu obligăm niciodată taţii neimplicaţi să-şi ia copiii care-şi doresc să-i vadă. Dreptul la vizită şi la a-i ţine la ei rămâne un drept şi nu o datorie. în cele din urmă, deşi le criticăm, le oferim mamelor o atotputernicie cvasimagică. Ele sunt somate “să nu-i ia puterea tatălui” “să îl educe pe tată”, “să îl înveţe pe tată”, “să aibă încredere în tată” şi, mai ales, “să-i ofere locul tatălui”. Imaginaţi-vă că i-am soma pe taţi “să nu îi ia puterea mamei”, “să o educe pe mamă” “să o înveţe pe mamă” şi, mai ales, “să-i cedeze locul mamei”. Vedeţi, când inversăm lucrurile, acestea devin absurde şi, cu toate acestea, un astfel de diseurs are sens unic, în numele egalităţii parentale. Maria îmi spune cu amărăciune: “El spune copiii mei, micuţa mea etc. Toată lumea trage concluzia că este un tată bun care-şi iubeşte copiii. Dacă eu fac greşeala de a spune copiii mei, micuţa mea, sunt o mamă posesivă. Dacă mama plânge, e isterică. Dacă tatăl plânge, toată lumea îl compătimeşte!”

Devalorizarea maternităţii şi a actului matern pentru a merge în direcţia egalităţii sexelor induce o rivalitate între tată şi mamă în locul unei complementarităţi. Taţii şi mamele sunt nefericiţi, iar copiii sunt privaţi de amândoi. Mamele nu mai pot fi mame pe deplin, taţii devin mame surogat fără să aibă nici instinctele şi nici abilităţile necesare. Felul în care societatea noastră abordează această noţiune de egalitate a sexelor este stupid, pentru

că se bazează pe o confuzie: egalitate nu înseamnă lipsa diferenţelor. Un tată şi o mamă nu sunt interschimbabili.

Să revenim la fundamente: omul este un mamifer

Omul a apărut pe pământ acum aproximativ 3 milioane de ani şi s-a diferenţiat de alte primate când a început să-şi cioplească ustensile. De-a lungul mileniilor, dimensiunile craniului său au trecut de la 700 cm3 la 1.500 cm3. Pentru ca nici copilul şi nici mama să nu moară în timpul naşterii, a fost nevoie ca bebeluşii să vină pe lume din ce în ce mai devreme, cu un craniu neterminat. Creşterea craniului bebeluşului are loc după naştere pe parcursul a 22 de ani. Fontanela se sudează în doi ani. In paralel, craniul va creşte, trecând de la aproximativ 35 de cm în perimetru, cât are la naştere, la aproximativ 55 de cm, în medie, la vârsta adultă.

Tânăra gazelă trebuie să înveţe să alerge la o jumătate de oră de la naştere pentru a scăpa de prădători. Omul va avea nevoie de optsprezece, douăzeci de ani pentru a deveni autonom şi a se apăra singur de pericolele vieţii. Astfel, el devine cel mai mare prematur al planetei. Ca toţi marii prematuri este fragil şi foarte vulnerabil. Aşadar este imperativ ca un copil să fie luat în grijă de un adult şi apărat, inclusiv de el însuşi (cum putem considera un delicvent de 14 ani responsabil de propriile acte, dacă este lăsat pe cont propriu?). Până la vârsta de 6 ani, puiul de om are nevoie de o îngrijire de cea mai bună calitate şi de o figură principală de care să se ataşeze şi către care să se poată îndrepta în caz de stres. Din instinct, cele mai multe mame ştiu acest lucru. Dar societatea le râde în nas.

In mod bizar, când vine vorba de adoptat un pisoi sau un căţel, viitorii proprietari se arată foarte atenţi la condiţiile în care acesta a fost crescut şi apoi înţărcat. Se interesează de calitatea legăturii dintre pui şi mama lui şi de perioada înţărcării: să nu fi fost traumatizantă şi să nu fi avut loc prea devreme. Se ştie că animalul va avea traume ireversibile dacă a crescut în condiţii rele. Nu i-ar veni

nimănui ideea de a-i impune câinelui două coşuri de dormit şi de a-l îndepărta de mama lui o dată la două zile. Când vine vorba de alte mamifere, se ştie că un pisoi sau un căţel luat prea devreme de lângă mama lui va rămâne inadaptat. Dar când vine vorba despre copiii noştri, condiţiile de creştere şi înţărcare devin nule şi neavenite. De ce e altfel pentru puiul de om?

Din nefericire, cortexul uman îl îndepărtează pe om din ce în ce mai mult de instinctul său de supravieţuire. Omul se serveşte de creierul său mare ca să elaboreze şi să impună teorii şi ideologii care devin mai importante decât orice bun-simţ elementar. Copiii sunt astăzi trataţi ca nişte adulţi, fără niciun fel de respect pentru vulnerabilitatea lor. Se vorbeşte despre "interesul superior al copilului" fără a i se cunoaşte măcar valorile fundamentale. Toate persoanele care încearcă să revină la baze fiziologice şi instinctive vor declanşa o revoltă şi vor fi tratate drept reacţionare şi demodate. Mai mult, orice persoană care apără cauza copiilor este taxată ca fiind pro-mame şi anti-taţi. Cu toate acestea, ce este atât de deranjant ca un bebeluş să aibă nevoie de mama sa? Ce va deveni omenirea dacă nu ştie să aibă grijă de progeniturile sale?

Care este adevărata misiune a tatălui?

De patruzeci de ani, între abolirea patriarhatului, creşterea numărului de divorţuri şi progresul ştiinţei în domeniul procreării asistate şi al donării, funcţia paternă a avut de suferit. Cu toate acestea, ea este de neînlocuit.

Se crede adesea că totul este din vina feminismului. încă un truc diavolesc al acestor femei! Insă lucrurile nu stau aşa. Structura familiei patriarhale a fost afectată întâi de toate de Primul Război Mondial şi de industrializare. Pe vremuri, la ţară, funcţia paternă era întotdeauna asigurată. Dacă tatăl murea la muncă sau la război, rămânea o prezenţă masculină: un bunic, un unchi, un naş, pentru a prelua ştafeta şi a îndeplini rolul. Războiul din 1914-1918 a îndepărtat bărbaţii de casele lor, apoi a decimat populaţia

masculină. Abandonate, apoi văduve, femeile au trebuit să înveţe să se descurce singure şi au prins gustul. Feminismul a încolţit pe acest teren. în paralel, exodul rural a aruncat în aer familiile şi a izolat tinerele cupluri în marile oraşe anonime. Femeile au un instinct social şi nu sunt făcute pentru singurătate. Pe vremuri, la ferme era mereu lume: rude, vecini, muncitori agricoli... Femeile au nevoi relaţionale (prezenţă, pălăvrăgeală, cooperare...) pe care un soţ nu le poate satisface de unul singur, muncind toată ziua. în anii 50 am observat fenomenul casnicelor disperate: soţiile casnice se simţeau deprimate pentru că erau singure şi lipsite de ocupaţie întreaga zi. Apoi, femeile nu au mai suportat această izolare. Au vrut să lucreze pentru a vedea lumea. Independenţa financiară care a decurs din asta le-a deschis posibilitatea către autonomie şi deci către divorţ. Numărul divorţurilor a crescut. Pornind de aici, funcţia paternă nu a mai putut fi asigurată corect.

Există o mare diferenţă între rolul parental (conştient, concret şi interschimbabil) şi funcţie (inconştientă, abstractă şi unică). Bineînţeles, bărbaţii şi femeile pot deopotrivă să schimbe un scutec sau să înveţe un copil să meargă cu bicicleta, dar funcţiile materne şi paterne sunt unice şi de neînlocuit. Funcţia maternă este fuziunea, oferind adăpost, hrană, căldură şi protecţie copilului. Funcţia paternă este de triangulăre, adică o misiune de separare, de expulzare de la sânul mamei pentru a incita copilul să cucerească lumea exterioară. Principalele aspecte ale triangulării sunt:

Protecţia: protecţia fizică a familiei este o funcţie paternă recunoscută dintotdeauna. Dar tatăl oferă şi o protecţie mentală: prezenţa sa calmează fricile iraţionale. Această funcţie de securizare în faţa angoaselor interioare este mai puţin cunoscută, dar la fel de importantă. Absenţa prezenţei paterne duce la o societate din ce în ce mai angoasată.

Educaţia: tatăl oferă repere. El trebuie să transmită legile, regulile, limitele, codurile şi tabuurile. Astfel se face

umanizarea copilului. Fără limite copilul rămâne în atotputernicia infantilă: explic încă de la începutul cărţii ce efecte devastatoare poate avea aceasta.

Iniţierea: tatăl trebuie să explice ce înseamnă lipsurile şi absenţa. Astfel, copilul poate renunţa la satisfacţia imediată şi poate îndura frustrarea. Fără gestionarea adecvată a frustrării, toate proiectele cu beneficii întârziate (să facă economii, să aibă un program, studii de lungă durată...) rămân inaccesibile. O lipsă a limitelor te face impulsiv, furios şi necugetat.

Separarea: tatăl trebuie să rupă fuziunea dintre copil şi mamă. Fără să se mai poată întoarce la sânul mamei, copilul se va întoarce spre lumea exterioară. Dar această separare trebuie să se facă progresiv şi cu blândeţe, începând de la 3 ani, cu paşi mici şi trebuie să se intensifice la vârsta raţiunii (7 ani).

Filiaţia: oferind numele său, tatăl îşi înscrie moştenitorul în genealogia sa, îi oferă legitimitate şi un loc între strămoşi. Cunoaştem suferinţa cruntă a copiilor nerecunoscuţi de tată. Cine va acoperi vidul de identitate al copiilor născuţi dintr-un spermatozoid anonim?

Imperfecţiunea masculină este o necesitate. Existenţa perfecţiunii provine dintr-o fantasmă a atotputerniciei materne şi infantile. Cu cât bărbatul e mai imperfect, cu atât obligă mai mult femeia şi copiii să se conecteze cu realităţile lumii. In sfârşit, domnilor, nu este cazul să forţați limitele însă!

Toate aceste date privesc părinţii normali. Căci pentru ca această triangulaţie să fie pe deplin reuşită, trebuie înainte de toate:

- Ca tatăl lui să fie el însuşi un adult şi ca şi el să fi renunţat la atotputernicie;
- Ca el să fi acceptat să treacă din postura fiului în cea a tatălui, ceea ce implică să îmbătrânească şi să fie depăşit;

- Ca el să fi integrat faptul că funcţia maternă nu este interschimbabilă şi că nu va putea niciodată să o înlocuiască pe mamă.

în cazul manipulatorilor, cum niciuna dintre aceste condiţii nu este îndeplinită, funcţia parentală nu va fi niciodată asigurată.

“Şi mamele manipulatoare?” se vor grăbi să întrebe bărbaţii care nu se înţeleg cu soţiile manipulatoare. Ce pericol reprezintă ele? Ele vor face efectiv tot ce vor putea ca să împiedice tatăl să-şi exercite funcţia. Vor avea serioase carenţe materne. Copiii vor fi prost îngrijiţi de mame. Dar copilul va şti să se adapteze celei care i-a dat viaţă. Mamă bună sau rea, ea rămâne mamă: de neînlocuit în primii trei ani de viaţă. Taţii ar trebui să se liniştească. Cum spuneam şi mai înainte, manipulatorii ţin la imaginea lor, iar societatea nu va ierta unei mame un comportament deviant. Percepţia socială va ajuta la reducerea pagubelor. Cu atât mai mult cu cât această mamă se va baza pe cei care au grijă de ea. Dacă tatăl nu mai este acolo pentru a-şi îndeplini rolul, va fi recrutată bunica maternă. Atunci, în afara cazului în care există suspiciuni de rele tratamente grave, nu există nicio urgenţă. Vă voi oferi într-un capitol viitor mijloacele necesare pentru a putea contramanipula şi a proteja copiii.

Să analizăm acum impactul custodiei comune.

Custodia comună: arta de a sfâşia copiii în două

Ştiu, nu se mai spune custodie comună, ci domiciliu comun. Care este rostul acestor precauţii verbale? Asta vrea să însemne că nimeni nu mai are în custodie copiii? Trebuie să înţelegem că ei merg dintr-un domiciliu în altul aşa cum merg în vilegiatură? O săptămână la mare, o săptămână la munte? Că se numeşte custodie sau domiciliu, rezultatul este acelaşi pentru copil. îşi va petrece viaţa cu o valiză în mână, ca o persoană fără domiciliu fix. Oare cum de adulţii nu-şi dau seama de asta?

Custodia comună este o bombă cu ceas

Edwige Antier a încercat să ne prevină: custodia comună este o bombă cu efect întârziat. Dar societatea actuală nu vede decât avantajele! Gândirea unică încearcă să impună ideea că este o soluţie fantastică. Dacă îţi exprimi îndoiala eşti reacţionar, pro-mame şi anti-taţi. Societatea ar trebui totuşi să se gândească serios la acest subiect şi să-şi facă o evaluare la zece ani de la aplicare. Nu totul este roz, nici pe departe! Dar pe hârtie, adică în teorie, lucrurile arată bine.

Jumi-juma, nici că se poate mai imparţial! Stabilirea domiciliului la ambii părinţi creează iluzia echităţii prin simetria absolută pe care o afişează. Oamenii care iubesc dreptatea îi cad în plasă, fără să-şi dea seama că aplică *ad literam* judecata lui Solomon: taie copilul în două. Un copil nu este o prăjitură. Această împărţire îl ridică la rangul de obiect şi-l dezumanizează. Exact asta cred şi manipulatorii: copiii sunt doar jucăriile lor! Este şi ceea ce legea confirmă atunci când stabileşte ca domiciliul copiilor să fie la ambii părinţi. Sunt sigură că, la fel ca în povestea biblică, multe dintre mamele care s-au confruntat cu un manipulator i-au cedat custodia unică pentru a evita acest lucru. Din nefericire, justiţia franceză este mult mai puţin înţeleaptă decât regele Solomon.

Jacqueline Phélip vorbeşte despre “iluzia deculpabilizantă, dar naivă, în care, în situaţia în care copilul îi vede în mod egal pe mama şi pe tata, efectele divorţului vor fi anihilate. E suficient să stai să te gândeşti puţin ca să-ţi dai seama că e o tâmpenie. Un divorţ rămâne un divorţ. Oricum părinţii copilului nu vor mai fi împreună şi îi va vedea mult mai rar pe amândoi. Să trăiască mereu cu o valiză în mână nu-i va ajuta cu nimic.

Stabilind domiciliul copiilor la ambii părinţi, judecătorii au încercat, de asemenea, să lupte împotriva neimplicării paterne. Mai multe studii au arătat că atunci când mama are custodia totală, relaţia dintre tată şi copil se răceşte cu timpul. Cu toate acestea, chiar şi cu cel mai generos program de vizite, ne-am dat seama că taţii pot la fel de

bine să nu se mai implice. Se pare că atunci când bărbatul şi-a refăcut un cămin stabil, există un risc mai mare decât în cazul femeilor să îşi piardă interesul pentru fosta familie. Noua sa parteneră poate avea o parte din vină. Rareori se întâmplă acest lucru în cazul mamelor. Pe de altă parte, când taţii sunt cei care au custodie unică, mamele îşi pierd implicarea de două până la de trei ori mai rar, ba dimpotrivă, îşi vizitează mai des copiii. In fapt, şi în majoritatea cazurilor, chiar dacă tatăl nu este manipulator, custodia comună se aranjează între mamă şi cealaltă fustă disponibilă: noua parteneră, bunica paternă, o bonă sau amica de moment. Orice s-ar spune, statistic, taţii nu se implică. Copiii nu-i văd mai des şi sunt în mod arbitrar şi inutil privaţi de mama lor.

Chiar şi când este consensuală, între părinţi care se înţeleg bine şi care au copii suficient de mari ca să nu mai aibă tulburări de ataşament, în multe cazuri, stabilirea domiciliului la ambii părinţi nu se întâmplă cum trebuie decât în aparenţă. Copiii se simt excelent şi par să se descurce bine. Pentru că părinţii sunt încântaţi, le este imposibil să-şi facă auzită suferinţa. în plus, în cazul în care copilul ar cere un acoperiş stabil, cererea ar fi percepută de către unul dintre părinţi ca o descalificare a competenţelor parentale. Copilul nu mai are dreptul să aibă o casă. Trăieşte un ping-pong permanent între două familii fericite, a căror viaţă continuă liniştită fără el în restul timpului. El are mereu statutul de invitat. Aude vorbindu-se de proiecte care au avut loc fără el sau care vor avea loc în absenţa lui, săptămâna următoare. El a ratat mereu un episod din viaţă atât la unul, cât şi la celălalt părinte. Cum toată lumea pare să fie încântată de aranjament, copilul nu poate spune că nu mai poate, că nu se mai simte acasă nicăieri, că are impresia că e în plus peste tot.

Mult mai grav, la scurt timp de la stabilirea domiciliului la ambii părinţi, mamele simt o înfiorătoare suferinţă biologică din cauză că sunt separate de micuţii lor. Asta nu este deloc

anormal pentru o femelă mamifer: aţi avut vreodată ocazia să observaţi o pisicuţă căreia i s-au luat puii?

Le-am rugat pe mame să facă încă un efort. Aşadar, ele par senine şi entuziaste când micuţul pleacă la tatăl lui, ca să nu-l angoaseze. Copilul care simte aceeaşi suferinţă biologică ca şi mama lui (aţi avut ocazia să observaţi un pui de pisică ce şi-a pierdut mama?) nu înţelege cum poate fi ea atât de detaşată. Ajunge la concluzia că mama sa nu are nimic împotriva situaţiei şi că este foarte mulţumită că a scăpat de el. Puţin câte puţin, mamele îşi schimbă părerea. Altfel le-ar fi imposibil. învaţă să se resemneze. Dar asta le scade instinctul matern şi ataşamentul faţă de copil. încep să savureze săptămânile libere pentru care multe mame le-ar invidia: în sfârşit timp pentru ele! Copilul o simte: nu mai reprezintă totul pentru mama lui. Ce valoare intrinsecă îi mai rămâne dacă, nici chiar pentru mama lui, nu mai are valoare?

Custodia comună se practică de mai mulţi ani. în timp ce anumite ţări (Suedia, Danemarca...) încep să facă un pas înapoi, în numeroase altele este tot mai folosită. în Franţa, 20% dintre copiii cuplurilor divorţate sunt în custodie comună. în 75% dintre cazuri, cuplul este cel care a luat această decizie. în alte cazuri, mult mai rare, dar dramatice a fost impusă de către judecător. Clauzele iniţiale ale legii: apropierea celor două domicilii şi înţelegerea dintre părinţi sunt din ce în ce mai puţin respectate. O proporţie de 54% dintre cuplurile separate în domicilii diferite locuiesc la mai puţin de 5 km de fostul lor partener. în aparenţă, lucrurile par în regulă, dar în realitate se ascunde faptul că restul de 46% trăiesc la mai mult de 5 km. Se întâmplă ca unii dintre copiii aflaţi în custodie comună să facă mii de kilometri pe an, să aibă două şcoli, doi pediatri, două cercuri de prieteni, pe scurt două vieţi paralele. Cât despre criteriul prealabil al înţelegerii dintre părinţi, acesta pare acum depăşit. în cazul unor conflicte puternice, anumiţi judecători au decis un

domiciliu comun tocmai pentru a obliga beligeranţii să se înţeleagă!

La fel, vârsta copilului ar trebui să fie un criteriu important în luarea acestor decizii. Specialiştii în psihiatrie infantilă nu recomandă sub nicio formă stabilirea domiciliului la ambii părinţi înainte de vârsta de 4 ani. Or, cifrele oferite de Ministerul Justiţiei din Franţa sunt înfiorătoare: în anul 2005, din numărul total de custodii comune decise, 2% dintre copii aveau între O şi 1 an, 4,2% aveau 1 an, 6,7% aveau 2 ani şi 10,4% aveau 3 ani! în *Le livre noir de la garde alternée*, Jacqueline Phélip povesteşte cazuri şi mai înfiorătoare de atât: mame cărora li s-a interzis alăptarea sau care au fost somate să se mulgă pentru a permite tatălui să plece în weekend cu nou-născutul... îţi îngheaţă sângele în vene când auzi astfel de poveşti. Cine ar putea ordona ca un bebeluş să fie astfel smuls de la sânul mamei?

Suferinţa copiilor este negată

Aşa cum subliniază şi Jacqueline Phélip, când vine vorba despre mersul la creşă sau de o internare la spital, ştim să ţinem cont de ataşamentul copiilor faţă de mama lor şi să acţionăm treptat. Dar imediat ce vine vorba despre custodia comună, uităm de toate aceste lucruri. Cum poate o întreagă societate să nu recunoască nevoile elementare ale celor mici? Munca părinţilor preluată masiv de mame înainte de separare nu are nicio valoare pentru anumiţi judecători. Cu toate acestea, una dintre nevoile principale ale copilului este să aibă o persoană stabilă de care să se ataşeze, iar în majoritatea cazurilor, aceasta este mama sa.

De la stabilirea custodiei comune, în general, în primele şase luni, copiii suferă teribil şi trimit semnale de alarmă. Prea mulţi psihologi şi pediatri nu ştiu nimic despre teoria ataşamentului şi tabloul clinic legat de aceasta. Deşi simptomele tulburărilor de ataşament sunt aceleaşi, în realitate sunt prea puţin cunoscute.

Copilul are accese de suferinţă în momentul plecării la tatăl său, apoi, cu timpul, se resemnează. Are o figură

imobilă, inertă şi lividă, cu privirea pierdută în gol (un chip mort, spun mamele). La întoarcere, mama observă manifestările agresive ale copilului, iar când se îndepărtează de el se instalează panica. Copilul refuză să meargă la culcare, se trezeşte în plină noapte urlând de spaimă...

Se pot constata multe manifestări psihosomatice: crize de astm, eczeme, dureri de burtă, puseuri inexplicabile de febră, oboseală, stare depresivă...

Şi, de asemenea, uneori respingerea tatălui: copilul fuge şi se ascunde la sosirea sa. Copiii de 7, 8 sau 9 ani ameninţă chiar cu fuga de acasă.

Cum copilul îşi manifestă suferinţa când se întoarce lângă mama sa, problema este evident la ea. Taţii nu au categoric nicio vină. Bineînţeles, sunt greşit informaţi, cu siguranţă, la fel ca oricine, asupra nevoilor copilului şi ignoră simptomele tulburărilor de ataşament. Dar au ei atât de puţine antene, încât nu captează niciodată suferinţa propriului copil? La ei, totul merge miraculos de bine! O acuză pe mamă că vrea să-i excludă şi că manipulează copilul.

în mod bizar, argumentul prinde de fiecare dată. Nimeni nu vede îngrijorarea autentică a unei mame care ştie că micuţul ei este distrus constant. Mamele care vor să-şi apere copiii sunt considerate dezechilibrate şi posesive. Ajung să fie convinse că problema se află la ele.

Când Karine vine pentru prima dată la mine la terapie, îmi mărturiseşte:

“Vin să vă văd pentru mine, pentru că îmi doresc să fac o schimbare, pentru că am o problemă. Am divorţat în urmă cu doi ani. Am un băieţel pentru care avem custodie comună. Lucrurile merg foarte bine. Fostul meu soţ şi cu mine ne înţelegem foarte, foarte bine. Doar că fuziunea este prea intensă între mine şi fiul meu. Şi atunci, din cauza mea, el nu se simte bine când trebuie să meargă la tatăl lui. Plânge, se agaţă de mine. E tot mai rău de fiecare dată, şi asta de câteva săptămâni. Ştiu bine că e din vina mea

pentru că sunt supraprotectoare. îmi simte teama şi asta îl perturbă. Asta e schimbarea pe care trebuie să o fac. De altfel, fostul meu soţ a făcut programare la un psihiatru cu competenţe pediatrice pentru a demonstra acest lucru."

Am aflat că băieţelul are 4 ani şi că este în custodie comună, stând la fiecare părinte câte două săptămâni, de la vârsta de 2 ani. Inima mi se strânge pentru acest omuleţ, smuls atât de devreme de lângă blânda sa mamă, pentru perioade atât de lungi. Nu este de mirare că se agaţă de ea atunci când trebuie să meargă la tatăl său. începe să prezinte tulburări de ataşament. îi explic mamei că pentru copiii atât de mici, săptămâni întregi fără a vedea unul dintre părinţi înseamnă o perioadă mult prea mare. Ar fi trebuit să meargă progresiv, când avea 2 ani. în general, pediatrii recomandă custodii comune adaptate vârstei copiilor. îi sugerez să vorbească cu fostul soţ. Capătă imediat un aer îngrozit: "Nu pot să-i spun asta!" Ia te uită, credeam că se înţeleg "foarte, foarte bine"!

- *Da*, *dar soţul meu este o persoană deosebită*: *este ipohondru*, *depresiv*...

- *Da*, *irascibil*! *De fapt*, *vă înţelegeţi foarte bine pentru că acceptaţi toate prostiile pe care vi le serveşte*. *Sunteţi tot timpul dispusă să faceţi concesii pentru a nu-l deranja*, *nu-i aşa*?

- *Da*, *este adevărat*, *dar înţelegeţi*, *eu sunt cea care a plecat*. *Familia este distrusă din vina mea*.

Obiectivul tatălui este clar: să obţină de la un profesionist o lecţie de morală pentru Karine şi să demonstreze încă o dată că ea este o mamă rea şi că din vina ei a apărut această problemă.

Ştiu, din păcate, de la clientele mele că anumiţi psihiatri intră în jocul taţilor şi ceartă cu plăcere mamele pentru că... sunt mame. Nu va fi cazul de data aceasta. Psihiatrul va fi uimit de viziunea asupra funcţiei materne pe care o are acest tată ciudat, îi va pune multe întrebări despre propria mamă şi despre copilăria sa şi-i va sugera să facă terapie.

Aşteptând ziua acestei întâlniri, îi sugerez lui Karine să se informeze bine pe internet, de pe paginile asociaţiilor de protecţie a copiilor şi/sau la un pediatru pentru a afla care sunt nevoile copiilor foarte mici în materie de stabilitate şi de ataşament. Această vizită la psihiatru este ocazia de a asculta suferinţa copilului şi de a reanaliza problema custodiei. Mă priveşte terorizată şi îmi spune: “Fostul meu soţ nu va fi de acord să renunţe la săptămânile sale de custodie.” O întreb cu blândeţe: “Atât de tare vă temeţi de el?” Ochii i se umplu de lacrimi.

Karine este mama obişnuită, căreia i s-a impus custodia comună şi al cărei fost partener încă o face să plătească pentru că a plecat. Este clienta tipică, pe care o primesc de fiecare dată în aceeaşi stare. Ca o păpuşă rusească, Karine cea de la suprafaţă trăieşte în iluzia unei înţelegeri care ascunde o Karine roasă de o vinovăţie maladivă. Sub sentimentul de vinovăţie se ascunde o milă pentru fostul partener despre care ea este convinsă că îl face să sufere. Dar sub această milă se ascunde o panică înfiorătoare la ideea de a-l contrazice. Bineînţeles, la mijloc este o Karine cu o stimă de sine foarte scăzută, convinsă că face totul pe dos şi că îşi provoacă singură toate necazurile.

Să luăm lucrurile pas cu pas

Anumite persoane mă vor contrazice şi îmi vor spune că pentru cei mici şi pentru a rezolva această problemă a ataşamentului, este suficient să înlocuim ritmul de o săptămână la un părinte, o săptămână la altul, cu o frecvenţă mai mare sau, şi mai îndrăzneţ, să optăm pentru o reşedinţă extinsă. Pentru a rezolva problema, să facem mereu acelaşi lucru, cu rezultate din ce în ce mai dezastruoase. Să sfâşiem copilul în bucăţele mai mici.

Acesta este un exemplu despre ce înseamnă în viaţa de toate zilele o astfel de judecată.

Judecata este o custodie extinsă: pe lângă un weekend din două, tatăl va putea lua copilul miercurea, adică de marţi seara, până joi dimineaţa. Transferul copilului se va face

prin intermediul şcolii. Aceasta este o altă iluzie de echitate şi de imparţialitate pe hârtie. Dar ne întrebăm dacă judecătorul s-a gândit măcar cinci minute la ceea ce a impus. Căci, iată la ce se ajunge într-o lună (mă rog, patru săptămâni, să fie cifră rotundă). Să plecăm de luni, săptămâna 1, pentru a face o demonstraţie. Tati a avut copiii în weekend şi i-a lăsat la şcoală luni dimineaţa.

Şi, hop, am pornit:

Luni seara: dorm la mami

Marţi şi miercuri: dorm la tati

Joi, vineri, sâmbătă, duminică şi luni: dorm la mami

Marţi şi miercuri: dorm la tati

Joi: dorm la mami

Vineri, sâmbătă şi duminică: dorm la tati

Luni seara: dorm la mami

Marţi şi miercuri: dorm la tati

Joi: dorm la mami

Vineri, sâmbătă şi duminică: dorm la tati

Luni seara: dorm la mami

Marţi şi miercuri: dorm la tati

Joi, vineri, sâmbătă, duminică, luni: dorm la mami

Marţi şi miercuri: dorm la tati

Joi: dorm la mami

Vineri, sâmbătă, duminică: dorm la tati etc.

Mama are copiii cinci nopţi la rând la fiecare cincisprezece zile, iar serile de luni şi joi sunt izolate o săptămână din două; când e weekendul tatălui, copiii nu se întorc decât ca să doarmă la mama lor, în situaţia în care tatăl îi are sistematic două sau trei nopţi la rând.

Să vedem acum cum arată acest program zilnic:

Mama preia copiii de la şcoală luni seara şi îi duce înapoi marţi dimineaţa, cu o valiză. Nu au petrecut nicio zi cu ea. Tatăl îi ia de la şcoală marţi seara, petrece miercurea cu ei şi îi duce la şcoală joi dimineaţa, cu tot cu valiza după ei. Mama îi ia joi seara. Vineri îi duce la şcoală, apoi va petrece zilele de sâmbătă şi duminică cu ei. Lunea următoare este

zi de şcoală, nu-i va vedea decât seara. Marţi dimineaţa, copiii se întorc la şcoală cu valiza. Tatăl îi ia din nou marţi seara, petrece miercurea cu ei, îi aduce la şcoală joi dimineaţa, tot cu valiza. Mama îi recuperează joi seara şi îi aduce înapoi la şcoală vineri dimineaţa tot cu faimoasa valiză. Din nou, aproape că nu i-a văzut pentru că nu au petrecut decât noaptea cu ea. Tata îi ia de la şcoală vineri seara, petrece sâmbăta şi duminica cu ei şi îi duce înapoi la şcoală luni, tot cu afurisita de valiză. Din nou, mama ia copiii de la şcoală luni seara şi-i aduce înapoi marţi dimineaţa cu eterna valiză. Iar nu a petrecut timp cu ei. Tatăl îi ia, ca de obicei, marţi seara, petrece miercurea cu ei, îi duce la şcoală joi dimineaţa tot cu blestemata de valiză după ei. Mama îi ia joi seara. Ii duce la şcoală vineri şi apoi va petrece sâmbăta şi duminica cu ei. Lunea următoare este o zi de şcoală, nu-i va vedea decât seara. Marţi dimineaţa copiii se întorc la şcoală, ghiciţi cu ce: o valiză! Tatăl îi ia marţi seara, petrece miercurea cu ei, îi duce înapoi la şcoală joi cu super valiza. Mama preia copiii joi şi-i duce înapoi vineri cu deja celebra valiză. Din nou nu au stat suficient împreună pentru că au petrecut doar noaptea la ea. Tatăl îi ia vineri seara. Petrece sâmbăta şi duminica cu ei şi-i aduce la şcoală luni dimineaţa, cu o nouă valiză etc.

Vă ia cu ameţeală de la enumerarea asta? Cu toate acestea, să o vedeţi pe hârtie este nimic în comparaţie cu ce înseamnă să o trăiţi zilnic. In aceste patru săptămâni, mama petrece efectiv patru zile cu copiii, iar tatăl opt! în cele din urmă, această judecată spune că mama nu va mai petrece nicio miercuri cu copiii. Câtă dreptate! Cât despre valiză, ea este prezentă la şcoală de douăsprezece ori pe lună! Ce ritm pentru dezvoltarea copiilor! Cum este apărat “interesul superior al copilului” în toată povestea asta? Din fericire, există vacanţele şcolare, când pot respira!

în sfârşit, trebuie să ştii că un aranjament ca acesta este o binecuvântare pentru un părinte manipulator: chiar dacă

transferul copiilor se face prin intermediul şcolii, el este omniprezent în viaţa fostului său partener.

Ce soluţie miraculoasă se poate aplica?

Un divorţ este, indiferent de ce se întâmplă, o dramă în viaţa unui copil. Este inutil să pretindem că există o soluţie miracol care să-i înlăture efectele. Dar putem evita să adăugăm şi mai multă lipsă de structură prin intermediul custodiei comune!

Asemenea multor oameni, în urmă cu zece ani credeam în echitatea stabilirii domiciliului copilului la ambii părinţi. Mi-am înţeles greşeala datorită întâlnirii mele cu Jacqueline Phélip. Lucrările lui Jacqueline Phélip şi ale dr. Berger sunt remarcabil de bine documentate şi axate pe fapte. Vă invit să citiţi cele două cărţi ale lui Jacqueline Phélip. Sunt edificatoare. Demersul său este nobil, obiectiv, orientat doar spre protecţia copiilor. Este combătută cu ferocitate, evident, de către susţinătorii SAP (sindromul alienării parentale) şi asociaţiile taţilor.

Edwige Antier are dreptate când încearcă să tragă un semnal de alarmă. Sunt perfect de acord cu ea când susţine că, de fapt, “custodia comună este o bombă cu ceas”. Ce se va întâmpla cu aceşti copii cărora li s-a interzis să creeze legături de tandreţe cu mama lor, care nu au avut dreptul să dezvolte niciun ataşament, care au trebuit să-şi refuleze angoasele, durerile, furiile? Ce încredere vor putea avea ei în societate, în justiţie, când se vor fi confruntat toată copilăria cu prostia şi cruzimea a ceea ce le-a fost impus? Ce fel de cupluri vor putea construi? Ce fel de părinţi vor şti ei să fie?

Ceea ce voi scrie acum îi va îndurera pe taţii normali şi-i va înfuria teribil pe manipulatori. Dar vă asigur că nu sunt decât lucruri de bun-simţ. Nu sunt nici pro-mame, nici anti-taţi. Eu mă plasez de partea copiilor, a nevoilor pe care le au şi a dreptului lor la stabilitate.

O cerere de custodie unică formulată de către mama unui copil cu vârsta sub 6 ani ar trebui să li se pară tuturor

sănătoasă şi normală. Nu există o negare a tatălui, ci doar o ascultare a instinctului matern. Această custodie răspunde nevoilor elementare ale celor mici. Pe de altă parte, o cerere de custodie unică şi chiar de custodie comună pentru un copil mai mic de 6 ani, venită din partea unui tată, ar trebui să fie privită cu suspiciune, mai puţin în cazul unor rele tratamente din partea mamei care au fost şi dovedite, evident! Chiar dacă acest tată este de bună-credinţă, acţiunea în sine transmite chiar ideea că el nu a acceptat faptul că un copil are înainte de orice nevoie de mama lui. Şi ceea ce ar trebui să-l alarmeze şi mai tare este ca mama să fie de acord să stabilească custodie comună pentru copiii prea mici. Ca şi Karine, este vorba cel mai probabil de o mamă terorizată şi îndoctrinată.

Cred că într-o bună zi ar trebui înscris în Convenţia cu privire la Drepturile Copilului dreptul inalienabil de a avea un domiciliu fix, cu un singur pat, care să fie doar al lui. Cred că acest domiciliu unic ar trebui să fie preponderent în locuinţa mamei, pentru că bebeluşul este un mamifer şi pentru că mamele îşi asumă statistic multe dintre sarcinile parentale, pe care le fac şi mai bine. Să nu credeţi că vă spun aceste lucruri pentru a le face pe plac mamelor. Această custodie unică este extrem de dificilă, aşa că orice ajutor din partea familiei, al unei menajere ar fi binevenit...

Ce ritm ar trebui adoptat pentru drepturile de vizită ale taţilor? Ei bine, de ce nu clasicul un weekend din două şi miercurea în săptămâna când nu-i ia în weekend? Aceasta le-ar permite copiilor să-şi vadă tatăl măcar o dată pe săptămână.

Pentru vacanţe se poate păstra ritmul de jumătate din perioada vacanţelor şcolare, în tranşe de câte 15 zile, dar numai începând de la 6 ani, cu prevederea unui aranjament progresiv în cei 3 ani precedenţi. La început este nevoie de şederi foarte scurte, apoi, dacă acestea decurg bine, poate creşte durata sejurului, puţin câte puţin, până la atingerea a 15 zile consecutive, la vârsta de 6 ani, dacă părinţii vor să

facă o călătorie, şi până la o lună începând de la vârsta de 10 ani. Dar să stai în fiecare vară o lună întreagă fără să-ţi vezi celălalt părinte este întotdeauna prea mult. Căci mai există o particularitate a copilăriei pe care o mare parte dintre oameni par să o ignore - copilul nu are deloc aceeaşi percepţie asupra timpului ca adultul. Noi o ştim din proprie experienţă: timpul se accelerează şi se scurtează odată cu vârsta. Zilele ni se păreau mult mai lungi când eram mici. Ei bine, la fel se întâmplă şi în cazul copiilor noştri. Pentru ei timpul se scurge mult mai încet. Spre vârsta de 4 ani, timpul se poate multiplica cu patru, pentru a vă da seama cum îl percepe copilul. O săptămână pentru un copil este cât o lună pentru un adult. Imaginaţi-vă ce înseamnă pentru un copil "jumătate din vacanţele şcolare": echivalentul a 4 luni fără a-şi vedea celălalt părinte. Vacanţele le fac plăcere părinţilor, dar nu aduc nimic indispensabil copilului sub 2 ani. în orice caz, nimic nu justifică despărţirea sa de figura de ataşament pe o perioadă lungă de timp.

în sfârşit, ultimul punct care mi se pare crucial este limitarea la maximum a numărului de nopţi petrecute la taţi, mai ales pe perioada şcolii. Pentru miercuri nu trebuie să meargă de marţi seara până joi dimineaţa. Vă reamintesc că noaptea dorm, nu-şi petrec timpul cu tatăl. Să doarmă în altă parte nu-i aduce copilului nimic în plus în afară de oboseală, complicaţii logistice, mai ales la nivelul temelor, şi nesiguranţă copiilor mici. Copiilor le place să aibă ritualul lor de somn, se simt în siguranţă, adorm mai bine în mediul lor familiar şi dacă ceva nu merge bine în timpul nopţii, îşi caută figura de ataşament pentru a primi consolare. Celor mai mari le place să aibă vizuina lor, posterele lor, lucrurile lor... la fel ca toată lumea. în plus, în toate cazurile, întoarcerile de duminică seara la mama lor ar trebui să se facă cel mai târziu la ora 18.00 pentru ca ei să aibă timp să se acomodeze, să se uite puţin peste lecţii,

să-şi pregătească ghiozdanul şi, cu toate acestea, să se culce devreme pentru a merge la şcoală a doua zi.

Sunt pe cale să spun că aceştia ar trebui să-şi vadă tatăl mai puţin? Din păcate, da. Să fim realişti: din punct de vedere matematic, un divorţ reduce numărul de zile disponibile. Odată deduse zilele de şcoală nu rămâne mare lucru nici pentru mame. Taţii adevăraţi ştiu că mamele atunci când au copiii la ele nu se joacă toată ziua cu ei. Şansa de a avea copiii se combină cu multe treburi administrative şi obligaţii parentale. Pentru a compensa lipsa de timp, taţii pot înlocui cantitatea prin calitate. Să fii cu adevărat acolo şi disponibil mental atunci când au copiii nevoie, să facă activităţi cu ei, să înveţe să asculte, să-i încurajeze şi să le transmită un set de valori bune...

Sindromul alienării parentale: arma misoginilor

Sindromul alienării parentale - o impostură care face ravagii

Inventat de către dr. Richard Gardner, sindromul alienării parentale (SAP) este o teorie dubioasă care susţine că în cazul divorţurilor, mamele îşi manipulează copiii pentru ca aceştia să se înstrăineze de tată şi să formuleze atunci când se întâlnesc cu el acuzaţii false de rele tratamente şi de abuzuri sexuale. Sub presiunea criticilor, în câţiva ani Gardner şi-a mai îndulcit discursul: mamele au devenit “părintele gardian”, taţii “părintele nongardian”, iar cifrele pe care nu ştim de unde le-a scos au scăzut de la 95% cazuri de SAP care puteau fi imputate mamelor la 60%. Un adevărat progres!

Richard Gardner este înainte de orice un impostor. Psihiatru în sectorul privat, el însuşi a folosit şi a abuzat de declaraţii false, aşa cum le acuză pe mame, pretinzând că este profesor la Facultatea de Medicină şi Chirurgie a Universităţii Columbia. Nu a fost însă niciodată angajat al acestei universităţi. în cel mai bun caz s-a învârtit pe acolo ca voluntar. De asemenea, a trăit ca un lup solitar: nu a putut să-şi determine confraţii să-i accepte teoria. Destul de

recent, *DSM* (*Manualul de diagnostic şi statistică a tulburărilor mentale*) a refuzat să-i valideze teoria. Atunci, Richard Gardner şi-a creat propria editură pentru a-şi putea publica lucrările, conferind astfel notorietate invenţiei sale. Toate cărţile lui Gardner au fost autoeditate. Niciuna dintre ele nu a fost supusă vreunei evaluări ştiinţifice.

De asemenea, este important să ştim că Richard Gardner era pro pedofili şi pro violatori. El pretindea că bărbaţii sunt "donatori de spermă" şi că toate comportamentele susceptibile de a stimula producţia de spermă (pedofilie, zoofilie, sadism, viol etc.) erau benefice supravieţuirii speciei umane.

Richard Gardner s-a sinucis la vârsta de 72 de ani, cu douăzeci de lovituri de cuţit în abdomen, ceea ce ne dă de gândit în privinţa stării sale mentale sau a cât de liniştită era conştiinţa sa după o carieră petrecută incriminând femeile şi punând botniţă copiilor victimizaţi.

Cel mai dramatic este faptul că sindromul alienării parentale reprezintă o adevărată mană cerească pentru taţii abuzatori. El le permite să nege în bloc violenţele şi abuzurile sexuale comise şi să-şi mascheze lipsurile parentale. Nu e nevoie de nicio îndoială personală: nu este vorba decât despre acuzaţii false, orchestrate de o mamă alienantă în faţa unui tată inocent precum un sfânt. Este extraordinar cum sindromul alienării parentale se rezolvă de la sine: dacă mama denunţă abuzurile este dovada automată că ele sunt false. în cazul în care copilul pretinde că gândeşte singur, mama e cea care l-a învăţat să spună aşa şi dacă nu vrea să-şi mai vadă tatăl, asta demonstrează că e un tată excelent. Când unul dintre părinţi este etichetat ca aliénant, nu mai poate face nimic ca să scape de o astfel de etichetă. Cu toate acestea, cazurile de acuzaţii false legate de abuzuri sexuale sunt foarte rare, dar în Franţa, dacă în perioada divorţului denunţăm un abuz asupra unui copil, este obligatoriu o manipulare. Astfel, conform avocatei copiilor, Claire Brisset, 70% dintre

plângerile pentru viol asupra minorilor scapă de orice anchetă. Cireaşa de pe tort, în cazul unui SAP dovedit, Gardner preconiza oferirea custodiei totale a copiilor părintelui faţă de care s-ar fi produs înstrăinarea şi ruptura totală a legăturilor cu părintele care a produs înstrăinarea. Aceasta permite abuzatorului să-i închidă definitiv gura ţaţei, să o pedepsească zdravăn că a plecat şi, în plus, să aibă mereu la îndemână micile sale prăzi.

Dacă Richard Gardner nu a putut convinge psihologii să-i înghită prostiile, a făcut însă o considerabilă muncă de propagandă pe lângă justiţia din numeroase ţări. Pentru că toată cariera sa de expert s-a desfăşurat pe lângă tribunale, n-a încetat să “ofere instruiri'' în metoda sa magistraţilor. Pentru cine nu e psiholog, crezând că are de-a face cu un expert recunoscut, metoda pare seducătoare. Ea oferă o explicaţie elementară şi facilă pentru problemele relaţionale dintre un părinte şi copilul său. SAP abundă de soluţii radicale, despre care magistraţii nu pot şti că nu au fost niciodată dovedite ştiinţific.

Pentru a da greutate teoriei SAP, perverşii au adăugat teoria “falselor amintiri” Imaginaţi-vă că aş putea crede că-mi amintesc de lucruri care nu s-au întâmplat niciodată. Iţi trebuie curaj, nu glumă! Este o nebunie, dar este în linia relei-credinţe şi a negării manipulatorilor: “Nu e adevărat!” Nici măcar nu mai e nevoie să spui despre celălalt că e mincinos. Ajunge să insinuezi că este victima halucinaţiilor. Combinaţia de SAP cu teoria “falselor amintiri” a permis în multe cazuri acordarea custodiei totale tatălui care-i maltrata, iar contactul cu părintele protector a fost întrerupt definitiv. Trecând totul prin sindromul alienării parentale nu e nevoie să te gândeşti la atitudinea problematică a părintelui respins şi la suferinţa copilului. Cu SAP e simplu şi uşor: nu există nicio problemă!

Metodele de propagandă a sindromului alienării parentale sunt şi ele foarte manipulatoare. Au un ton autoritar şi definitiv care poate păcăli prin siguranţa sa. Cuvintele sunt

puternice, tonul dramatic şi grandilocvent: “flagel masiv”, “excluziune parentală” Regăsim şi paranoia atât de dragă manipulatorilor: mamele şi judecătorii s-au coalizat împotriva acestor bieţi taţi. Este o minciună: cifrele pe care le propun promotorii SAP sunt considerate false şi denaturate. în sfârşit, pentru a-şi face detractorii să tacă, evident că adepţii SAP folosesc intimidarea. Sunt atenţi la vocea contestatarilor şi-şi folosesc dreptul la replică pentru a-şi impune diatribe pline de ură în media. Aşadar, îi cer scuze anticipat editorului meu pentru avalanşa de corespondenţă negativă pe care acest paragraf o poate genera.

în sfârşit, trebuie să ştim că sindromul de alienare parentală este în principal susţinut de asociaţiile de taţi şi de către adepţii supremaţiei masculine. Adică de către acei bărbaţi care urăsc femeile şi care neagă nevoile copiilor.

Macismul

Termenul este încă prea puţin cunoscut, dar conceptul se dezvoltă. Macismul este echivalentul masculin al feminismului. Această mişcare are drept scop apărarea drepturilor şi valorilor bărbaţilor şi denunţarea discriminărilor sociale la care sunt supuşi. Cei mai celebri teoreticieni ai acestui curent sunt Guy Corneau şi Eric Zemmour.

Unele dintre revendicările lor sunt legitime. Pentru adepţii supremaţiei masculine, aplicarea legii este discriminatorie, căci în cazul unui delict de aceeaşi gravitate, pedepsele vor fi mai grele pentru bărbaţi, iar prezumpţia de nevinovăţie mai puţin respectată. Ei cred că siguranţa fizică, materială, emoţională şi morală a bărbaţilor nu este asigurată în societatea noastră. Condiţiile de muncă sunt adesea periculoase, numărul de sinucideri şi de persoane fără domiciliu de sex masculin demonstrează acest lucru. Ei denunţă o condiţionare a bărbaţilor de a fi cei care întreţin familia, o protejează, sunt came de tun. De asemenea, denunţă şi abandonul şcolar în rândul băieţilor de liceu,

care ar trebui să ne alarmeze. Ne îndreptăm spre o societate în care bărbaţii sunt mâna de lucru, iar femeile sunt supracalificate? Condiţia taţilor este un alt subiect care-i preocupă. Şi bărbaţii ar vrea să poată avea opţiunea de a deveni sau nu taţi, folosind o pilulă şi teste ADN.

în sfârşit, umilirea bărbaţilor nu este recunoscută. Când o reclamă este sexistă la adresa lor, bărbaţii trebuie să stea în banca lor. Cât despre bărbaţii maltrataţi, nu au altă opţiune decât să tacă. Toate aceste lucruri sunt adevărate. Bărbaţii au dreptate să le denunţe.

Dar mişcarea acoperă derapaje inacceptabile. Apărarea bărbaţilor nu înseamnă apărarea nemernicilor. Anumiţi adepţi ai supremaţiei masculine merg până la a nega violul şi violenţele la adresa femeilor şi copiilor. Ei se pronunţă împotriva avortului, cer custodie comună fără să ţină cont de nevoile copiilor, asta când nu pretind ca partenera să se întoarcă acasă şi interzicerea divorţului. în sfârşit, la fel ca mişcarea feministă la începuturile ei, macismul îi prezintă pe bărbaţi ca pe nişte victime, se lasă reprezentat de nişte zgomotoşi isterici şi poate merge până la a urî femeile. Dominaţia masculină rămâne însă un fapt ce nu poate fi negat. Şi atunci, e vorba de a apăra drepturile bărbaţilor sau privilegiile lor?

Căci în demersul lor există nişte lacune uimitoare. Astfel, adepţii supremaţiei masculine uită câteva revendicări care le-ar dovedi buna-credinţă. De exemplu, nu cer o împărţire echitabilă a activităţilor domestice, nici a celor legate de educaţia copiilor: şcoală, sănătate, haine... Nu militează nici pentru ca fetele să meargă la cursuri obligatorii de autoapărare pentru a putea rezolva ele însele problemele violului şi violenţelor conjugale. Diferenţele salariale între bărbaţi şi femei nu par să îi deranjeze. Cu toate acestea, dacă nu vor să fie cei care întreţin familia, nu ar trebui să fie interesaţi ca femeile să câştige la fel de mult ca ei?

Ar trebui ca dincolo de războiul sexelor, feministele şi adepţii supremaţiei masculine să revină la ceea ce este cu

adevărat important: dreptul inalienabil de a fi tratat de către ceilalţi cu respect şi blândeţe. Dar acest război al sexelor serveşte manipulatorilor. Ei se vor distra de minune punând gaz pe foc.

Asociaţia taţilor

Spre ruşinea mea, trebuie să recunosc că acum zece ani, pe când scriam o carte despre divorţ, am fost entuziasmată de ideea stabilirii domiciliului copilului atât la mamă, cât şi la tată, sedusă fiind de implicarea taţilor de la SOS Taţi. Astăzi sunt consternată şi regret sincer.

La momentul respectiv am fost păcălită de demersul acestor taţi. La fel ca mulţi alţii, am crezut şi eu că în sfârşit avem de-a face cu nişte taţi implicaţi. Ar fi trebuit să bănuiesc încă de la început că e ceva necurat: o filială locală a SOS Taţi m-a invitat să moderez o conferinţă-dezbatere despre divorţ pentru taţii divorțați, membri ai asociaţiei. Această conferinţă propunea instrumente care să apere copilul şi să aplaneze conflictul. Spre marea dezamăgire a preşedintelui asociaţiei nu a venit niciun tată. Imaginea tatălui super-implicat în starea de bine a copilului primea deja o lovitură. Mai târziu, i-am recomandat unuia dintre clienţii mei, victimă a unei partenere manipulatoare, să apeleze la SOS Taţi. La următoarea consultaţie mi-a spus: “Unde m-aţi trimis? Oamenii aceia sunt nişte nebuni cu acte-n regulă! Vor custodia totală a copiilor, urăsc mamele şi nu vă mai povestesc ce cazuri oribile şi ce evenimente mi-au prezentat. Bieţii de ei! Din fericire eu nu sunt aşa. Dar fiţi atentă pe cine recomandaţi!” Am urmat sfatul clientului meu şi n-am mai recomandat asociaţia vreunui tată aflat în suferinţă. Recent, unul dintre clienţii mei din estul Franţei s-a adresat de bunăvoie asociaţiei SOS Taţi şi mi-a spus că este ascultat şi bine îndrumat pentru divorţul său.

Dar când văd aceşti taţi plini de ură, misogini şi unii chiar dubioşi, strigându-şi surprinzătoarele revendicări, sper că fac de fapt o muncă educativă, prin această acţiune de

autodiscreditare! Ar cam fi timpul, căci mi se pare că taţii manipulatori au preluat conducerea în aceste asociaţii care, cu siguranţă, atunci când au fost fondate, au avut cele mai bune intenţii.

Aceste idei perverse cum că un tată şi o mamă sunt absolut interschimbabili, că mamele sunt aliénante, posesive şi supraprotectoare, că ar trebui impusă în toate cazurile custodia comună, îşi croiesc drum chiar şi în mintea mamelor. Acum câţiva ani, luam cina la nişte prieteni. A venit vorba despre o conferinţă pe care urma să o ţin săptămâna următoare la senat şi în care trebuia să vorbesc despre motivele meschine pentru care un tată ar putea cere custodia comună. Prietena mea, Hélène, se pregătea să meargă să-şi alăpteze bebeluşul. Ea mi-a spus: “Dar e normal ca taţii să aibă custodie comună! Patrick este tatăl lui Tom. Dacă ne despărţim, are dreptul să-şi ia copilul!” Eram siderată. Se gândea cumva să-i pună sâni lui Patrick? Asta e problema cu teoriile: te îndepărtează de ceea ce simţi. Mulţi oameni vorbesc vrute şi nevrute fără să se gândească ce spun, fără să verifice dacă simt că ceea ce sunt pe cale să spună este corect sau nu.

CoPH.,/A\îPJL^~OP!lGR

Personal, eu mă străduiesc din ce în ce mai mult să vorbesc “drept”, dar probabil că nu-mi iese întotdeauna. Pusă la zid, somată să se oprească din alăptat sau să se mulgă, obligată să-i dea bebeluşul o săptămână lui Patrick, Hélène şi-ar fi revizuit poziţia şi ar fi reconsiderat problema. Mai ales că în acel moment nu ar mai fi fost îndrăgostită de Patrick! Dar acceptând, participa inconştient la propagarea punctului de vedere al manipulatorilor.

Cum se face că discursurile anti-mame ale asociaţiilor care protejează taţii se bucură de o audienţă generoasă şi aproape sunt învăţate pe de rost? Am avut o revelaţie citind cartea...*même pas mâle*! de Isabelle Alonso. în capitolul “Plângăcioşii” am găsit explicaţia care-mi lipsea. Citez: “... se smiorcăie, gem, se lamentează... Se disipează în gemete

pe care le îmbracă într-o aparenţă logică, în tânguirile instinctive ale unor colonişti deposedaţi. Nu au nevoie să elaboreze riguros o critică argumentată. Este suficient să alinieze câteva lamentări aproximative pentru a fi întâmpinaţi încolonaţi, cu camerele şi microfoanele pornite. Aceşti supărăcioşi nu au decât o singură funcţie: să facă zgomot, să distragă atenţia... Pe teren mediatic, ei se joacă de-a cei care ocupă abuziv spaţiul. Legea îi foloseşte ca pe o perdea de fum. Mesajul lor se rezumă la un singur cuvânt: guiţ!”

Corect, bineînţeles! Manipulatorii sunt mai ales nişte zgomotoşi care dramatizează, care se agită, care pozează în victime şi strigă peste tot cât de tare suferă ei. Oamenii normali suferă mult mai discret şi mai demn. Taţii normali vorbesc despre suferinţa copiilor, nu de propria lor suferinţă! Dar, da, dramatizarea funcţionează! Când mamele protestează, chiar şi slab, sunt nişte scorpii isterice care urăsc bărbaţii şi care neagă tatăl. în mod curios, dacă mamele şi-ar permite aceleaşi vociferări ca aceşti gu-ră-spartă, s-ar discredita şi mai tare.

în timp ce plângăcioşii îşi fac numărul şi uzurpă statutul de victimă, copiii lor suferă, dezvoltă tulburări cu substrat psihologic. Cu cât mamele se panichează mai tare văzând suferinţa propriilor copii, cu atât sunt acuzate mai mult că îl refuză pe acest tată martir. Şi toată societatea înghite minciuna.

Sunt pe cale să vă spun că, de fapt, copiii nu sunt niciodată manipulaţi de unul dintre părinţi? Că tot ceea ce spun şi fac este de bunăvoie şi utilizându-şi liberul arbitru? Bineînţeles că nu! Nu există nimic mai influenţabil şi mai uşor de manipulat decât un copil. Şi, evident, un pervers narcisic manipulează pe toată lumea, tot timpul, deci îşi manipulează şi copiii. Dar părintele alienat participă activ la propria înstrăinare. Situaţia este mult mai complexă decât ceea ce ar vrea conceptul de SAP să ne facă să credem.

în practica mea, sindromul de alienare parentală, aşa cum este descris de Gardner, nu există. Când copilul respinge unul dintre părinţi, am putut observa diferite situaţii:

- Fie părintele respins îl maltratează cu adevărat şi în acest caz respingerea este sănătoasă şi normală;
- Fie părintele îşi creează singur respingerea pentru a i-o putea reproşa celuilalt părinte. Numeroşi manipulatori fac asta. Dacă justiţia validează SAP, devine calea legală de a recupera copiii înainte de a-l discredita pe celălalt părinte;
- Fie părintele care este cu adevărat victimă se află şi el sub influenţa manipulatorului. în acest caz, el participă la propria sa alienare pentru că intră în jocul fostului său partener şi-i validează derapajele. în loc să restabilească energic realitatea, pledează vinovat justificându-se. îşi apără copilul într-un mod greşit, îl păcăleşte lăsându-l să creadă că părintele manipulator este efectiv atotputernic şi mai

Copiii manipulatorilor presus de lege. Şi, mai rău, îl face pe copil să creadă că manipulatorul este un părinte adevărat. Copilul vede bine că părintele “victimă”, deşi se plânge, ascultă de celălalt părinte. Şi atunci face şi el la fel. Vă garantez că imediat ce părintele victimă a ieşit de sub influenţa manipulatorului şi se poziţionează corect, tentativele de manipulare asupra copiilor eşuează complet!

10.

Nu vei avea copiii!

Manipulatorul v-a prevenit încă de la început; dacă-l părăsiţi, nu vă veţi mai vedea copiii. Nu e o ameninţare goală. Este exact ceea ce intenţionează să facă. Şi reuşeşte din ce în ce mai des şi mai uşor.

Pentru manipulatoare sarcina este uşoară. Femeile au custodia copiilor în majoritatea cazurilor. Nu mai rămâne decât să-l facă pe tată să fie prea dezgustat ca să se mai apropie. Ele îi fac pe taţi să treacă prin tot ceea ce voi descrie în continuare şi nu vor ezita să-i acuze de abuz. Dacă tatăl şi-a revenit după manipularea la care a fost

supus de fosta parteneră, s-a poziţionat corect, ştie cum să contramanipuleze şi îşi apără eficient integritatea (răbdare, vă explic pe parcurs cum), roata se întoarce. Cu cât vor creşte mai mult copiii, cu atât se vor apropia mai mult de el. In schimb, atmosfera dintre copii şi mamă se va degrada. Este foarte probabil că va vedea într-o bună zi copiii cerând să vină să stea cu el, în general între 13 şi 15 ani. Da, este târziu, dar este o victorie frumoasă. Manipulatorii fură vieţi. Ei vă fură ani de fericire, de iubire, de pace. Aşa stau lucrurile.

Taţii manipulatori au vântul din pupa. Numărul mamelor care pierd custodia copiilor va creşte. Sprijiniţi de asociaţiile dedicate taţilor, fluturând alienarea parentală peste tot, împingându-şi mereu fosta parteneră să greşească, duc metodic un război psihologic. Nefamiliarizate cu felul în care merge justiţia, neputându-şi imagina că tatăl copiilor lor ar putea să-şi pună în practică ameninţările şi nepercepând aspectul structurat, voit şi calculat al agresiunilor, mamele nu-şi dau seama că această capcană funcţionează doar atunci când sunt prinse în ea.

în acel moment, totul devine clar şi coerent: fostul lor partener începuse să-şi urzească planul cu multă vreme în urmă. Niciodată nu şi-a pierdut din vedere obiectivul. A ştiut să o amăgească atunci când trebuia şi să o aducă acolo unde îşi dorea. La durerea că şi-a pierdut copiii se va adăuga stigmatul că este “o mamă rea”. Căci, şi fără să o spună deschis, anturajul său va gândi acest lucru destul de intens, încât ea să audă “că nu există fum fără foc” şi că dacă justiţia a luat copiii din custodia unei mame înseamnă că aceasta are nişte lipsuri teribile în felul în care-şi îngrijeşte copiii!

Uneori manipulatorii reuşesc chiar să o trimită la închisoare pe mama copiilor lor. Cât de îmbătător pentru ei! Am avut deja două cazuri printre clienţii mei. în momentul despărţirii, prima mea clientă ar fi putut să dea un singur telefon pentru a-l expulza din Franţa pe partenerul său,

violent, alcoolic şi clandestin. Nu a îndrăznit să-l dea căci acesta o teroriza. Trei ani mai târziu, avea actele în regulă şi trecea drept un biet tată privat de dreptul său de a-şi vizita copiii. A obţinut custodia copiilor pe care, de asemenea, îi teroriza. Mama a primit trei luni de închisoare cu executare, care s-au transformat în şantaj: anulăm sentinţa dacă daţi de bunăvoie copiii tatălui. Cea de-a doua clientă primise deja şase luni de închisoare cu suspendare atunci când m-a contactat. Anumite tribunale consideră că a trimite mamele la închisoare este cea mai bună metodă de a restabili relaţii pozitive între tată şi copii.

Prima rundă: obţinerea cu orice preţ a custodiei comune

In momentul separării, manipulatorul va încerca cu orice preţ să impună custodia comună, indiferent care este vârsta copilului. Mama trebuie să o ceară şi ea, altfel va fi în pericol. In acest moment, principala preocupare a manipulatorului este să evite să plătească pensie alimentară. Dar nu numai asta: el are deja un plan! In multe dintre cazuri îşi terorizează fosta parteneră atât de tare, încât aceasta, ca şi Karine, acceptă fără să discute, deşi copilul este doar un bebeluş. La nivelul acesta capcana începe deja să se închidă. Mai târziu, manipulatorul va pretinde că mama a fost cea care a vrut custodia comună (şi efectiv, ea a cerut-o). Ţinând cont de vârsta copilului atunci când s-a întâmplat, aceasta nu poate fi decât o dovadă că nu prea a avut instincte materne! QED. îmi sfătuiesc clientele să aibă curajul de a refuza categoric să ceară ele însele custodia comună, în ciuda furiei partenerului.

în cazul bebeluşilor, manipulatorii pun imediat în aplicare custodia comună: suferinţa mamei căreia îi este smulsă carnea din carnea ei este aşa o bucurie! în schimb, e mai puţin amuzant în cazul copiilor mai mari. Mama suferă mai puţin, şi dacă nu-i va mai avea pe cei mici agăţaţi de fusta ei, va avea timp să aibă o viaţă pe cont propriu şi să se simtă bine. Lucrul acesta nu face parte din plan. în plus,

dacă nu-i poate plasa la mama lui sau să-i vâre pe gâtul noii sale partenere care să se ocupe de ei, nu e deloc avantajos să te împovărezi cu copiii. Acesta este şi motivul pentru care, în majoritatea cazurilor, atunci când manipulatorul a obţinut custodia comună nu o pune în aplicare. O păstrează pentru mai târziu. Dacă e cu adevărat rău, va pretinde că nu a pus-o în aplicare pentru că a avut răbdare ca fosta sa parteneră (posesivă şi fuzională, aşa cum e de aşteptat) să fie gata să lase copiii. Ce tată deschis şi răbdător!

îşi lasă jucăriile în depozit

Aşa cum vă spuneam într-un capitol anterior, ideal pentru manipulator este ca micuţii să rămână cu mama lor şi să-i vadă atunci când are el chef. în mintea sa, lucrurile sunt aranjate astfel: are copiii, a căror bonă este partenera sa, care întâmplător este şi cea care le-a dat naştere. Ia în calcul să-i lase toată corvoada creşterii lor şi să nu-şi păstreze decât plăcerea de a se juca cu jucăriile sale când îi tună. Custodia comună îi serveşte drept sabie a lui Damocles pentru ca fosta sa parteneră să ţină copiii fără să crâcnească şi să nu-i ceară pensie alimentară. Mamele, speriate că s-ar putea pune în aplicare custodia comună, stau cuminţi... dar niciodată într-atât încât să fie pe gustul manipulatorului. Căci ele sunt, în ciuda tuturor lucrurilor, obligate să traseze limite acestui manipulator invadator şi omniprezent. In plus, prinse la înghesuială, mai devreme sau mai târziu ele vor solicita o participare modică pentru a cumpăra un obiect sau altul... Cum? Depozitul unde şi-a lăsat jucăriile se transformă în serviciu plătit şi vrea să-i mai impună şi un program de lucru? Ce oroare!

Pumnul de fier şi coşmarul reapar

De la momentul separării, manipulatorul începe, ca pe vremea căsătoriei, să-şi exercite atotputernicia: vrea să vă supună, să vă facă să cedaţi, să vă hărţuiască, să vă rănească şi să vă sâcâie. Tărăgănează, negociază, contrazice totul. Testează limitele în toate direcţiile: programări, date, orare, afaceri... Este exploatată cea mai

mică lacună juridică. Negociază la minut fiecare zi liberă, aniversările, încearcă să încurce weekendurile. Are mereu capricii: vrea copiii pentru ca în cele din urmă să nu-i mai vrea, se angajează să-i ia, apoi vă lasă baltă în ultimul minut. Nu suportă să aveţi o viaţă fără el şi tolerează încă şi mai puţin să vă vadă radioasă şi înconjurată de prieteni. Trece fără să anunţe, se împiedică, telefonează fără încetare, pe scurt, este insuportabil. Uneori nu mai dă nicio veste cu săptămânile. Copiii cer să-l vadă, fosta parteneră se îngrijorează. Va reveni fără să anunţe, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, când se satură de stat îmbufnat sau de alergat după fuste.

Manipulatorii sunt atât de egocentrici, încât iau fiecare gest şi fiecare acţiune pe care o întreprindeţi, nu contează cât de neînsemnate, ca pe un mesaj menit să le atragă atenţia. Este una dintre explicaţii pentru crizele lor nesfârşite şi imposibil de înţeles. De altfel, în cazul lor chiar este valabilă această interpretare: tot ceea ce fac are un mesaj ascuns. De exemplu, chiar după Sfântul Valentin, Chloe se întoarce de la tatăl ei. îşi cară jucăria de pluş în punga de carton foarte elegantă cu sigla unui bijutier celebru. Mesajul subliminal este următorul: “De Sfântul Valentin, i-am oferit o bijuterie scumpă noii mele partenere. Sâc!”. Mama lui Chloe a înţeles foarte bine mesajul şi se simte, evident, rănită. în cei 15 ani de căsnicie nu i-a făcut nici cel mai mic cadou. Trebuie să se detaşeze! Probabil că el doar a recuperat punga goală de pe undeva şi o foloseşte ca să o enerveze. Şi mai infantil de atât, vă trimite o fotografie de familie din care v-a decupat capul. Mai bine v-aţi obişnui repede: nu veţi fi scutită de nicio meschinărie, de nicio răutate.

De Crăciun, în săptămâna în care are copiii, tatăl pleacă în vacanţă cu noua sa iubită, lăsându-i jumătate din timp la părinţii săi, jumătate la o mătuşă îndepărtată. Mama îşi petrece Crăciunul singură “degeaba”. Cel mai dureros este că nu înţelege de ce a făcut asta. Cei care aţi citit până aici,

aţi înţeles, nu-i aşa? Evident, un manipulator nu este niciodată punctual, ca să vă ia prin surprindere ajungând mai devreme, dar şi ca să vă facă să fierbeţi. Să se lase aşteptat este una dintre marile sale plăceri. Va ajunge întotdeauna cu întârziere, cu mici excepţii din când în când, ca să nu vă puteţi baza pe asta. O mamă a avut proasta idee de a-i spune partenerului ce program are. De atunci, acesta ajunge de fiecare dată cu o jumătate de oră înainte, parchează ostentativ sub ferestrele casei şi obligă copilul să rămână în maşină până la ora stabilită. în mod bizar, pentru a fi enervant ştie să fie punctual!

Transferul copiilor reprezintă un moment penibil şi traumatizant. Mama şi copiii nu trebuie să aibă vreun gest afectuos unul faţă de celălalt, căci există riscul să atragă asupra lor tunete şi fulgere. Dar el joacă o comedie patetică. Hohoteşte, urlă la mamă că încă o mai iubeşte, suspină că nu poate trăi fără copii, ameninţă cu sinuciderea. Copiii plâng speriaţi. El profită pentru a spune că toate acestea se întâmplă din cauza mamei. Telefonul devine şi el o armă. Când are copiii, nu răspunde, pretinde că nu a auzit telefonul şi descurajează copiii să vorbească cu mama lor manifestându-şi din plin dezaprobarea. în schimb, el sună în fiecare zi, la orele la care are cele mai mari şanse să-şi enerveze fosta parteneră. Va putea astfel să-i reproşeze că aceasta refuză să-l lase să vorbească cu copiii.

în paralel, începe să manipuleze copiii. Mama este cea care a stricat totul. El o iubeşte încă şi nu-şi doreşte decât ca lucrurile să fie ca înainte. în plus, e o hoaţă. încearcă să-i fure banii şi copiii. Ea e prea rea şi el este prea nefericit. Mai târziu va flutura pe sub nasul copiilor cereri şi judecăţi pentru a le demonstra cât de diabolică este mama lor. îi manipulează ca să ceară ei custodia comună judecătorului şi ca să o respingă pe mamă. Puţin câte puţin, copiii îşi schimbă atitudinea faţă de mama lor. Ea este îndurerată şi nu înţelege de ce, dar nu ştie ce să facă.

în acest timp, copiilor le merge rău. Se întorc murdari, obosiţi, bolnavi. Nu şi-au făcut temele, nu şi-au luat medicamentele.

Au pierdut ochelarii de vedere, aparatul dentar este spart şi a rănit cerul gurii, dar nu l-a dus nimeni la dentist etc. Asta e rutina mamelor. Intr-un mod calculat şi deliberat manipulatorul începe să-şi îngrijoreze subtil sau în mod deschis fosta parteneră cu comportamentele sale riscante pentru a construi în acest fel personajul mamei anxioase şi abuzive. Mamele chiar se îngrijorează, dar pe bună dreptate. Ele încearcă să facă în aşa fel, încât neglijarea şi abuzurile să fie recunoscute. Cer adeverinţe, depun sesizări, fac plângeri, acţionează legal, onest, la vedere. Dar opozantul lor este un adevărat ticălos. Scuzaţi-mă, nu există un alt cuvânt! Le împinge frecvent să se învinovăţească, pentru tot, pentru orice şi, mai ales, pentru toate nimicurile. Iată, de exemplu, o situaţie clasică: aşteaptă ca partenera să plece la secţia de poliţie pentru a anunţa că cei mici nu s-au întors şi apare ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, spunând poliţiştilor că nu i se trece cu vederea nici cea mai mică întârziere, când el, de fapt, a avertizat-o că a făcut pană (ceea ce, bineînţeles, nu e adevărat!). Se descurcă să pară că micuţii au urme suspecte, dar nu suficient de evidente pentru a putea dovedi abuzuri. Când, mai târziu, apar insultele, palmele, apoi atingerile nepotrivite, mama a depus deja atâtea plângeri pentru nimicuri, încât nu mai este crezută. Poliţiştii au văzut-o prea des la secţie. Nu va mai fi luată în serios. Este evident că nu vorbim decât despre o pură încrâncenare împotriva acestui biet tată inocent. El, pe de altă parte, colecţionează incidente pe care le poate pune pe seama mamei. Nu ezită ca la nevoie să se folosească de orice. De exemplu, un procedeu pe care l-am observat frecvent: vine să ia copiii, provoacă un incident diplomatic, se enervează, sperie copiii care nu mai vor să meargă cu el, pleacă trântind uşa, dar se repede imediat să depună

plângere pentru că nu i-au fost aduşi copiii. Când mama va fi chemată la secţia de poliţie, fără martori, îi va fi dificil să se apere. încă vreo câteva plângeri şi riscă să facă închisoare! Pe scurt, este război. Victimele au o singură dorinţă: să respire, să meargă mai departe, să trăiască din nou în pace şi armonie. Este un adevărat şoc când îşi dau seama că nu vor putea scăpa de manipulatorul lor. Şi, din nefericire pentru ele, nu e decât începutul.

Noua pradă este funcţională!

De când a apărut ameninţarea divorţului, manipulatorul caută în mod activ o mamă surogat. îi ia ceva vreme să găsească o nouă pradă şi să o formateze. Trebuie să-i adoarmă instinctele, să o păcălească suficient ca să nu existe riscul să plece, să o condiţioneze să-l compătimească şi să aibă grijă de el ca o mamă, apoi să o facă să accepte faptul că va deveni noua mamă a copiilor săi. Pe scurt, trebuie să aştepte sfârşitul perioadei de dresaj ca să acţioneze.

Imediat ce dădaca de schimb e gata, iar el este sigur că aceasta este dispusă să pună la dispoziţie gratis întreaga logistică şi chiar să plătească mâncarea şi mici chestii extra, manipulatorul cere custodia comună sau, dacă a obţinut-o deja, decide să o aplice brusc şi brutal. Este exact ce trebuie pentru ca totul să meargă prost cu copiii şi pentru ca fosta sa parteneră să înceapă să-şi piardă sângele rece. Noua parteneră seamănă izbitor de mult cu fosta iubită. Chiar şi fizic, am putea spune că e o clonă! Ea este aşadar maternă, binevoitoare, pozitivă şi altruistă. Dar a trecut printr-o spălare a creierului. Este convinsă că partenerul ei a trăit un calvar cu fosta soţie, că este persecutat de o perversă narcisică care vrea să-i fure copiii. Este o persoană loială, inteligentă, cu o alergie imensă la nedreptate. încă fermecată de masca frumoasă, care-i oferă imaginea unui salvator, ea se lansează într-un război energic împotriva bătrânei scorpii. Simultan, manipulatorul o convinge pe fosta sa soţie că problema este noua sa

parteneră, că aceasta este cea care-şi doreşte războiul, nu el. Bună parte dintre victime cred în mod naiv că manipulatorul este un tip în regulă, care a căzut în ghearele unei manipulatoare care este geloasă pe ele. Cele două femei vor duce o luptă acută, spre marea încântare a manipulatorului, care ţine scorul. Noua parteneră va oferi toate dovezile pe care le-ar vrea cineva pentru a demonstra că fosta soţie este o mamă odioasă, care neagă drepturile acestui biet tată, care, pe de altă parte, este un părinte excelent. Cum este inteligentă, organizată şi mobilizată de ideea de a apăra un inocent, ea va fi cu adevărat eficientă în a aduce dosarul în justiţie.

Peste ani, noua parteneră va începe să aibă dubii în legătură cu partenerul său. Unele dintre ele chiar dau un telefon fostei soţii pentru a lămuri câteva zone de umbră legate de relaţia şi de despărţirea lor. Conversaţia va fi edificatoare. Fosta soţie este o femeie blândă şi adorabilă, deloc depresivă şi nici alcoolică şi cu atât mai puţin interesată să-l distrugă. Ea nu a vrut niciodată să-şi distrugă manipulatorul, dar a fost denigrată, insultată şi bătută de către partenerul său. “Ia te uită, ca şi mine!” se va gândi noua soţie. Va descoperi prea târziu că şi ea a fost prinsă în capcană, dar până să-şi dea seama de asta a colaborat şi ea la distrugerea primei soţii.

în cazul în care nu a fost încă stabilită custodia comună, şi cum manipulatorul a distorsionat destul situaţia de la prima înfăţişare în faţa legii, are materiale să atace şi să-şi acuze fosta soţie că-l împiedică să-şi exercite rolul de tată. Discursul e deja rodat: drepturile părinteşti îi sunt atacate. Copiii au crescut şi cer singuri să-şi vadă mama mai des. Are o nouă parteneră mult mai maternă decât fosta soţie. Poate oferi un cămin mult mai echilibrat pe când fosta sa... Doar uitaţi-vă la nebuna asta isterică! în plus, ea nu are bani, nu are un iubit... Nu le poate oferi copiilor decât incertitudini şi o viaţă boemă. Bineînţeles că manipulatorul nu va pomeni nimic despre faptul că a avut mare grijă ca

fosta sa parteneră să ajungă în situaţia aceasta, neplătindu-i nici măcar pensia alimentară pentru copii. în momentul demersului juridic, se apucă să o plătească cu regularitate, dar numai pentru a trece drept un tată bun şi a ascunde anii în care nu a plătit. Dacă, în ciuda vigilenţei sale de a ucide din faşă orice nouă relaţie, victima îşi găseşte pe cineva, îl va acuza pe noul partener de abuzuri asupra copiilor sau de atingeri nepotrivite. Dacă nu, va încerca să discrediteze mediul familial al mamei pentru a-şi camufla propriile acte. L-aţi văzut cum acţionează în exemplele precedente.

Ştiu un caz cu adevărat banal: o fetiţă în vârstă de 7 ani s-a trezit acuzată de un tată manipulator că a atins-o într-un mod nepotrivit pe fiica sa de aceeaşi vârstă! Depunând plângere împotriva acestui copil, tatăl spera să dea o triplă lovitură:

1. Era furios pentru că mama a lăsat-o pe fiică o după-amiază la părinţii fetiţei acuzate. Această mamă nedemnă a avut nemăsurata îndrăzneală să-şi acorde timp pentru ea!

2. A avut ocazia să arate că fiica sa nu era în siguranţă cu mama ei din cauza persoanelor nepotrivite pe care aceasta le frecventează.

3. Putea astfel masca propriile abuzuri. Depunând plângere şi făcând ca fiica sa să fie audiată de oamenii legii, a făcut-o pe aceasta să creadă că el nu se teme de poliţie şi a terorizat-o suficient pentru a-i răpi orice elan de a mai vorbi.

A doua rundă: poate începe custodia comună!

Dacă mamele s-au apărat neconvingător, dacă micuţii au depus mărturie despre dorinţa lor profundă de a-şi vedea tatăl mai des, există suspiciunea negării drepturilor tatălui: dacă manipulatorul a răcnit suficient, există riscul să fie acceptată custodia comună. Şi de această dată ea va fi pusă în practică.

Câţiva taţi şi-o asumă singuri şi atunci îşi vampirizează complet copiii. Majoritatea se bazează pe competenţele şi pe finanţele noii partenere. Viaţa se va putea organiza acum în doi timpi:

- O săptămână de infern pentru celălalt părinte;
- O săptămână în care este hărţuit.

Săptămâna 1: un statut de regină a Franţei

Când o prinţesă străină devenea regina Franţei, trebuia ca la frontieră să se supună următorului ritual: să se dezbrace din cap până-n picioare, să traverseze frontiera complet goală (sub un baldachin, totuşi!) şi să se îmbrace de cealaltă parte cu haine "franţuzeşti" Domnişoarele sale de onoare, animalele şi obiectele la care ţinea trebuiau să rămână în ţara de origine. Noi domnişoare de onoare, animale şi obiecte îi erau oferite de regatul Franţei. Totul era făcut astfel încât ea să-şi uite ţara de origine, fără îndoială din teama de trădare, şi să adopte 100% cauza Franţei. Este exact ceea ce trăiesc copiii când ajung la părintele lor manipulator. Sunt deposedaţi de tot, inclusiv de jucăriile lor importante, de pluşuri, de ursuleţul cu care dorm. Mesajul este următorul: celălalt părinte al tău nu există, cealaltă viaţă a ta nu există. In majoritatea cazurilor, părintele manipulator îi confiscă micuţului orice obiect tranziţional investit cu afect, care i-ar permite să facă o punte între cele două vieţi. Tot ceea ce vine de la

COPHI MANIPULATORILOR

celălalt părinte este îndepărtat. Invers, toate cadourile pe care le face un manipulator copilului său nu pot fi scoase din casă şi trebuie folosite acolo. Lucas se întoarce plângând de la tatăl său: acesta a refuzat foarte clar să-l lase să ia la mami consola pe care i-a oferit-o de Crăciun. In faţa acestei deznădejdi, mama s-a repezit să cumpere una identică. Asta a fost o cheltuială neprevăzută pentru un buget şi aşa greu încercat, dar această mamă nu a ştiut cum să procedeze altfel. Pentru a face totul mai puţin dramatic, o sfătuiesc să-i spună copilului, făcându-i

complice cu ochiul: “Tatăl tău voia să se joace cu consola ta cât nu eşti tu acolo!” Lucrurile devin şi mai complicate atunci când părintele manipulator procedează aşa cu computerul, smartphone-ul sau tableta. Pe de-o parte face cadouri scumpe, pe care celălalt părinte nu şi le permite, iar pe de altă parte le confiscă. Adolescenţii trebuie să fie informaţi pentru a şti cum să se confrunte cu acest părinte şi cu absurditatea comportamentului său.

Atunci când ţara lor de origine intra în război cu Franţa, reginele Franţei nu puteau să arate niciun fel de durere în faţa morţii apropiaţilor, în faţa distrugerii oraşelor pe care altă dată le iubiseră sau în faţa suferinţei propriului popor. Ar fi fost considerată înaltă trădare. La fel, orice durere provocată de separare, orice urmă de afecţiune arătată celuilalt părinte sunt considerate drept trădări de către părintele manipulator. Copiii învaţă repede să nu arate niciun pic de tandreţe faţă de mamă în prezenţa tatălui. De îndată ce acesta s-a întors cu spatele, copiii se eliberează şi se reped în braţele mamei ca să primească mângâieri, dar câtă vreme tatăl asistă la întâlnire sunt rigizi, crispaţi şi se mulţumesc cu un sărut neutru şi convenţional. Ah, la un părinte manipulator nu veţi găsi o fotografie a celuilalt părinte pe noptiera copilului! Şi, în fine, cea mai mare manipulare este că perversul narcisic îi face pe copii să simtă din plin că pentru a-i obţine dragostea, trebuie să-l deteste pe celălalt părinte. Copilul va îndrăzni din ce în ce mai puţin să spună că acesta îi lipseşte.

La fel se întâmplă şi cu lucrurile sale. Manipulatorii le murdăresc, le pierd, le strică, le sparg, uită să le înapoieze, doar ca să vă încurce, să vă enerveze şi să vă facă să păreţi meschină şi exagerată. Christelle nu a mai putut recupera niciodată ochelarii de soare cu protecţie ridicată pe care plătise o mică avere ca să-i protejeze ochii băieţelului ei de strălucirea zăpezii. Nici măcar nu e sigură că tatăl l-a pus să-i poarte, pentru că pretinde că i-a pierdut. Puţin câte puţin, tot observând că lucrurile nu mai sunt retumate,

mamele se organizează. în valiză pun haine care nu au prea mare valoare, apoi, ca pentru o plecare într-o tabără, adaugă liste cu lucruri, cu speranţa că vor exista mai puţine uitate. Inutil să conteze pe tată ca să coopereze, pentru că sabotajul lui e deliberat. Şi atunci copilul îşi va face singur lista. La al treilea sau al cincilea hanorac uitat, mama va ceda şi-l va trimite pe copil fără lucruri. în mod normal, ar trebui să aibă un trusou complet la tată. Dar o astfel de manifestare este violentă. Pe de-o parte este meschină, iar pe de altă parte este împotriva instinctului matern: o mamă obişnuită îşi doreşte doar să prevadă schimbările climatice, să-şi apere copilul de frig, să-l ţină curat, să anticipeze neprevăzutul.

Tatăl va fi foarte încântat să lase copilul la şcoală în pantaloni scurţi în plină iarnă “pentru că astea au fost singurele haine pe care i le-a pus mama”, uitând să precizeze că “de data asta, pentru că nu am mai înapoiat patru perechi de pantaloni, cinci pulovere şi două hanorace care zac în fundul dulapului, la mine.” Se va bucura să pună copilul să spună că nu s-a schimbat de haine tot sejurul sau că i-a fost mult prea frig în parc. Manipulatorul va face vecinii să observe (şi pe bunicii paterni) hainele murdare “pentru că nu a avut cu ce să-l schimbe”. Exact ceea ce trebuie pentru a o face pe mamă să treacă drept neglijentă în faţa celorlalţi şi să obţină dovezi, în timp ce, în paralel, mama este măcinată de vinovăţie şi de neputinţă. Toată lumea se va gândi “ce mamă denaturată!” Dar nimeni nu va avea reflexul de a-i spune tatălui: “Dar de ce nu mergeţi să-i luaţi haine copilului?” Vă invit să observaţi în trecere, că dacă o mamă şi-ar duce copilul în pantaloni scurţi şi în tricou în parc, în miezul iernii, argumentul “tata nu mi-a dat haine de schimb” n-ar ţine deloc. Când vă spun că se judecă cu două măsuri...

Câţiva taţi îşi asumă singuri custodia comună şi vampirizează complet copiii. Ca şi Iznogoud[10], care vrea să devină calif în locul califului, ei vor să devină mamă în locul mamei şi, mai ales, să demonstreze că pot fi o mamă mai bună decât cea adevărată. O deposedează pe mamă de toate prerogativele şi vor să gestioneze tot, să controleze tot. O mamă mi-a spus că în săptămâna în care copilul era la ea a vrut să îl ducă la frizer. Micuţul i-a răspuns îngrozit: “Nu, tata, nu vrea să mă duci tu.” Copilul nu mai îndrăznea nici să poarte hainele pe care i le cumpăra mama: doar hainele cumpărate de tată erau acceptate. Cum se intersectau cu tatăl şi în săptămâna în care rămânea la mama lui, copilul ştia că avea să fie certat dacă nu respecta regulile impuse. El respingea orice propunere de a ieşi undeva, de a primi un cadou sau ajutor la teme. Nimic nu trebuia să vină din partea ei. Copilul era crispat şi mereu în alertă în toată săptămâna cât stătea cu mama lui. După ce am ajutat-o pe mamă să-şi recâştige încrederea în ea, şi copilul şi mama s-au relaxat!

în săptămâna în care stă cu copilul, părintele manipulator îşi bate joc, calomniază sau reduce la zero celălalt părinte. în acelaşi timp, devine fanfaron, se laudă şi se autopromovează. “Ai văzut tot ce fac eu pentru tine!” Asta nu-l împiedică să denigreze şi să hărţuiască copilul, exact aşa cum făcea pe vremuri şi cu celălalt părinte. Manipulatorul tot manipulator, indiferent pe cine are în faţă.

Săptămâna în care manipulatorul stă cu copilul este îngrozitoare pentru celălalt părinte. Acesta nu poate să nu se îngrijoreze gândindu-se la tot ceea ce se poate întâmpla acolo. Copilului i se permite să sune rar şi atunci doar sub supraveghere. Părintele ştie că cei mici sunt tensionaţi şi că se grăbesc să închidă pentru că simt valurile de furie care

10 Personaj de desene animate, mare vizir al califatului Bagdad într-un trecut neprecizat. Numele este pronunțat ca în limba engleză (derivat de la is no good [bun de nimic]). Numele a ajuns să fie utilizat pentru a face referire la persoanele cu ambiție nemăsurată, (n.red.)

le suflă în ceafă. Anumiţi manipulatori urlă tot timpul conversaţiei. Alţii interzic în mod radical orice contact cu celălalt părinte: niciun telefon, interdicţie să meargă să-l vadă la şcoală sau la meciurile de fotbal, iar dacă se întâlnesc pe stradă le este interzis să-şi vorbească. “Ca-ră-te, nu e săptămâna ta!” i-a strigat un tată mamei, la poarta şcolii.

Săptămâna 2: şapte zile de hărţuire

Săptămâna în care manipulatorul nu are copiii nu e cu mult mai bună. Fidel ideii de “a cântări cu două măsuri” şi “fă cum zic eu, nu cum fac eu”, manipulatorul se agaţă de orice ca să nu existe riscul să fie uitat! Mama şi copilul se întâlnesc frecvent cu el “din întâmplare”. Are treburi la şcoala copiilor şi apare la sfârşitul orelor sub diferite pretexte. De fapt, spionează drumurile celuilalt părinte. În multe cazuri, a reuşit să se mute pe aceeaşi stradă şi-şi reia meseria de temnicer.

Vorbeşte câte o oră cu copilul la telefon sau de zece ori pe zi. Ca să fie sigur că nu are cum să nu-i răspundă şi chiar dacă e încă foarte mic, anumiţi taţi îi oferă un telefon mobil la care trebuie să fie mereu de găsit. Dacă acesta nu răspunde, tatăl năvăleşte acasă la mamă şi bate cu furie la uşă pretinzând că este “foarte îngrijorat” că nu are veşti de la ei. Datorită acestui telefon îşi menţine influenţa asupra copilului şi continuă să spioneze viaţa celuilalt părinte. “Ce face mama ta? Pe cine aţi văzut azi?” Aceste telefoane sunt dure pentru copil. Părintele victimă constată că micuţul nu mai este acelaşi când închide. Adesea copilul încearcă fără succes să-şi piardă telefonul sau încărcătorul, în loc să se bucure şi să profite ca să respire liniştit, părintele victimă se panichează, ceartă copilul şi găseşte telefonul cât poate de repede. Prin acest comportament mesajul transmis este: “Mi-e foarte frică de reacţiile tatălui tău (mamei tale) şi tu nu ai voie să te sustragi hărţuirii sale.”

Manipulatorii îşi impun chiar şi de la distanţă capriciile şi fixurile. Léa, în vârstă de 7 ani, are un păr superb, des, lung

şi buclat. Spălatul părului nu e chiar o treabă uşoară. Tatăl a decis că Léa trebuie să se spele pe cap în fiecare zi, ca să nu facă păduchi. în fiecare zi, telefonic, pune presiune pe Léa, pentru ca aceasta să-şi preseze mama să o spele pe cap. Copilul, stresat şi angoasat, o imploră pe mamă să-i spele părul. Mama sfârşește prin a o duce pe Léa la farmacie pentru ca farmacista să-i explice că tatăl său se înşală. Reacţia mamei este nepotrivită. Nu i-a adus fetiţei liniştea. Fără ca mama să ştie, tocmai a intrat în jocul tatălui. I-a luat cererea prea în serios şi n-a rezolvat nimic la nivelul presiunii pe care o suporta fetiţa. Mama ar fi trebuit să-i telefoneze tatălui de faţă cu Léa şi să-i spună că poate face cum vrea la el acasă, dar în casa ei ea face regulile. Punct!

Dacă părintele victimă n-a scăpat de sub influenţa manipulatorului, alte cereri ale acestuia îi vor otrăvi traiul zilnic şi relaţia cu copiii. De exemplu, tatăl face o fixaţie obsesivă pentru o activitate extraşcolară, ca din întâmplare, exact cea pe care mama şi copilul o detestă cel mai tare şi al cărei orar este cel mai nepotrivit pentru programul mamei. Din acest motiv o declară *in-dispen-sa-bilă* pentru buna dezvoltare a copilului. Copilul îşi va rata viaţa dacă nu face pian, chineză, fotbal, judo... Evident, tatăl nu are timp să meargă să-l înscrie, dar are tot timpul din lume ca să o hărţuiască pe mamă până ce aceasta cedează. Evident, cheltuielile vor rămâne 100% în sarcina mamei. Bineînţeles că nu se va interesa niciodată de activitatea pe care a impus-o. Singurul lucru care contează este ca micuţul să fie obligat să meargă, iar mama să fie forţată să-l ducă. Copilul va detesta din ce în ce mai mult activitatea şi va ajunge să-i poarte pică mamei pentru că este atât de supusă tatălui său şi pentru că-i impune o astfel de corvoadă.

In cele din urmă, mai există şi spinoasa chestiune a vacanţelor. Vă reamintesc că în judecata ideală, aşa cum o vede manipulatorul (să ajungă la statutul de adolescent), este prevăzut că dacă mama pleacă în vacanţă trebuie să-l

ia şi pe el. Vacanţele fără el îl înnebunesc de furie. Am o mulţime de mărturisiri despre vacanţe stricate de manipulatori. Mi se pare că sunt foarte creativi când vine vorba să vă distrugă vacanţele. Ştiu să vă facă să pierdeţi trenul sau avionul, să piardă sau să confişte paşapoartele chiar înainte de plecare, să nu vă dea informaţii despre vacanţele lui şi apoi să vă pună în faţa faptului împlinit că acestea se suprapun cu ale voastre şi că, evident, el are prioritate... Are tot timpul o veste proastă de anunţat (impozite, pană, inundaţii...) chiar la mijlocul vacanţei voastre. Nici măcar în concediu nu vă lasă să respiraţi!

Ccp'i: ‘ \’PLJ^CR'lCP

Ultima runda: custodia unică

Mai devreme sau mai târziu, manipulatorul va demara o acţiune în instanţă. Vrea mai mult decât custodia comună. Prea mult nu e niciodată suficient. Să o decadă pe mamă din drepturile părinteşti este răzbunarea supremă! Să o facă să-i plătească şi pensie este cireaşa de pe tort. Dacă v-a manipulat bine, înseamnă că aţi acumulat stângăcii, v-aţi apărat neconvingător, iar dacă v-a luat prin surprindere este posibil să fiţi în mare pericol să-şi atingă scopul.

Copiii sunt pregătiţi să depună mărturie împotriva voastră. Ceea ce declară copiii în faţa judecătorului îl lasă adesea pe părintele victimă cu gura căscată. “Copiii nici măcar nu mi-au luat apărarea! “ Nu era ăsta rolul lor. Uneori copiii sunt total epuizaţi de acest război constant pe care părintele manipulator îl duce şi atât de decepţionaţi de lipsa de consecvenţă a părintelui victimă, că se alătură taberei celui puternic. Ei cred că astfel vor avea în sfârşit linişte, un domiciliu fix, dreptul de a face aproape ce vor, ţinând cont că manipulatorul nu-i controlează şi au acces nelimitat la internet sau la consola cu jocuri. Pot fi atraşi de promisiuni sterile, dar eficiente, că vor avea bani de buzunar, tehnologie sau un scuter... Cât despre celălalt părinte acesta demonstrează slăbiciunea, neîndemânarea,

incapacitatea de a se apăra. Cu atât mai rău pentru el, aşa că mai bine se alătură celui mai puternic.

Suferinţa mamelor

“Bună ziua, doamnă,

V-am citit toate cărţile, dar şi multe alte articole despre perverşii narcisici. M-au ajutat să înţeleg, dar nu să depăşesc faptul că fiul meu m-a părăsit pentru fostul meu partener, pervers narcisic recunoscut de toţi şi îndepărtat chiar de propria familie, mai puţin de fiul nostru! Este idolul său. Aţi putea scrie o carte despre «cum să mă descurc, să depăşesc momentul, să nu devin acră, ştiind că propriul meu copil este manipulat pentru totdeauna»... Cum să uităm că celălalt, care se lasă compătimit (bietul de el!), primeşte toată dragostea, ajutorul etc. Nu găsesc nimic pe acest subiect şi cu toate acestea nu divorţăm niciodată de un pervers narcisic... Dovada stă în copil, care-i permite să dăinuie dorinţa sadică. S-au scurs 36 de ani, dintre care 17 în care am continuat să-mi iubesc copilul atunci când celălalt profită de el şi profită în acelaşi timp şi de ceea ce-i ofer eu. Orice aş face pentru el, sunt respinsă şi doar pe el îl am. Nu mai reuşesc să-mi fac prietene, mai întâi pentru că se întâmplă rar să socializez, pentru că m-am izolat, iar starea mea de sănătate nu este una bună. îmi plac foarte mult cărţile dumneavoastră pentru că spuneţi lucrurile foarte clar, iar asta este ca un balsam, iar una dintre cărţile pe care le-aţi scris m-a ajutat să redau în cuvinte durerile mele. Dar «durerea» cea mai mare este să-l văd pe celălalt că-mi câştigă fiul pe care am încercat să-l apăr de el... Şi atunci nu aţi putea, cu toată experienţa pe care o aveţi şi cu toate mărturiile pe care le-aţi strâns, să dedicaţi o carte acestui subiect... Nu putem trăi doar pentru noi înşine. Cum să ţinem doliul, atunci când mama îşi iubeşte copilul, iar fostul partener îi exploatează pe amândoi... Găsesc extrem de puţine lucruri pe acest subiect. Cred că aţi avea succes, căci multi părinţi sunt în aceeaşi situaţie. Cum să nu deveniţi nemulţumită, dacă veţi continua să faceţi ce e mai

bine pentru fiul/fiica dumneavoastră, iar fostul partener profită din plin? Situaţia aceasta mă mâhneşte, mă face să fiu disperată, geloasă... Nu cred că sunt singura în această situaţie. Puteţi lua în calcul să scrieţi o carte pe acest subiect?

Vă mulţumesc că mi-aţi citit scrisoarea.

Am fost să văd un psiholog la B..., dar el se mulţumeşte să mă asculte şi să-mi spună... că nu putem face nimic. Punct!

Vă mulţumesc,

C.A."

Iată unul dintre numeroasele e-mailuri pe care le primesc de la părinţii disperaţi. Sunt în mod frecvent alături de mame aflate într-o suferinţă profundă. îmi pare teribil de rău pentru ele.

Aş vrea să aduc un omagiu curajului de care dau dovadă.

- Nataşa are doi băieţi, de 2 şi 3 ani, a căror custodie unică a fost oferită unui tată abuziv şi pe care nu-i poate vedea decât două zile pe lună!

- Christiane are două fete care refuză să-i vorbească şi care trăiesc cu un tată cântăreţ de muzică rock, fumător dovedit de iarbă, într-un dezmăţ permanent.

- Coralie, al cărei fost partener, pedofil notoriu, a fugit în străinătate cu cele două fete mici, în timp ce ea riscă închisoarea, acuzată că a refuzat să îi dea copiii, din dorinţa de a-i proteja...

- Solange, privată de cei trei micuţi ai ei încă din copilăria mică a acestora, copleşită de o pensie cu o valoare exorbitantă pentru că a fost calculată la nivelul veniturilor sale înainte de a se scădea din ele datoriile pe care fostul soţ i le-a lăsat...

- Sabina, prinsă de 12 ani în proceduri judiciare care o ruinează (fostul partener beneficiază de ajutor juridic şi se culcă cu avocatele sale), condamnată la 3 luni de închisoare cu executare, căreia i-a fost smulsă fiica în vârstă de 7 ani şi la a cărei distrugere asistă.

- Şi tuturor celorlalte mame care mi-au mărturisit durerea lor...

Din nefericire, nu am reţeta miracol pentru a vindeca inima acestor mame. Am făcut câteva şedinţe de hipnoză, iar uneori acest lucru le-a mai liniştit puţin. Dar ce să propui inconştientului acestor mame aflate în suferinţă? Să-şi uite copiii în viaţă? Să ia distanţă, adică să se detaşeze de copiii lor? Să nu-şi mai asculte instinctul de protecţie?

Anumite mame curajoase şi-au pus la punct propriile strategii:

Sandrine îmi mărturisea: “Fostul meu partener nu are nicio soluţie, deci nu poate, nu trebuie să fie o problemă. Este tatăl fiicei mele, aşa că va trebui să se descurce cu el aşa cum e. Eu refuz complet să mă las copleşită de stresul pe care-l generează. Gestionez problemele pe rând şi nu intru în jocul lui. Acum două zile mi-a spart cele patru cauciucuri ale maşinii. Am depus plângere împotriva lui X la asigurător. Când poliţistul m-a întrebat dacă am vreun duşman şi dacă aveam vreo idee despre cine ar fi putut face asta, i-am răspuns că nu am nicio idee. Am reparat maşina. Am trecut la altceva. Fostul meu partener era foarte frustrat pentru că nu am lăsat să se vadă că îl bănuiesc pe el.”

Sylvie cedează şi ea: “Fostul meu soţ îl abuzează sexual pe băieţelul meu de când avea 4 ani. Am încercat să demonstrez acest lucru, dar s-a decis că acuzaţia mea e nefondată. Acum sunt suspectă în ochii legii. Dacă insist, voi avea neplăceri. Atunci am lăsat-o aşa. Am mare grijă de el când este cu mine, încerc să-i ofer toată dragostea pe care o am şi să-i insuflu curaj să se opună tatălui său. Când va fi mai mare va face terapie. Până atunci, când copilul meu este cu tatăl lui îmi interzic să mă gândesc la asta.”

Christiane, respinsă de fiicele ei, a ales să schimbe regiunea în care locuia. în orice caz, fostul ei soţ îi confisca scrisorile, o împiedica să muncească şi influenţa comunitatea în care locuia să o hărţuiască. Ea crede că distanţa va fi salvatoare. “Dacă fetele mele vin în vacanţă,

nu vor avea presiunea pusă de tatăl lor pe ele atunci când sunt cu mine. Asta le va ajuta să-şi deschidă

ochii. Dacă ele nu vin, le voi regăsi mai târziu, când vor fi mai mari şi vor înţelege cum este, de fapt, tatăl lor."

Mi-aş dori ca această carte să aibă un rol preventiv şi să-i facă pe părinţii iubitori să nu se trezească paralizaţi, incapabili să-şi protejeze copiii în faţa procesului de distrugere la care-i supune părintele pervers narcisic. Nu vreau să mai văd niciodată aceste mame trăind o astfel de suferinţă de nesuportat.

Până atunci, aş vrea să le încredinţez pe aceste mame aflate în suferinţă de toată compasiunea pe care o simt pentru ele.

11.

Traumele si sechelele cu care rămân copiii

In ceea ce priveşte copiii supuşi abuzurilor, în ciuda numeroaselor tentative de sensibilizare a publicului, lipsa de informaţii şi negarea acestei probleme rămân neschimbate. Cu excepţia câtorva urme de bunăvoinţă împrăştiate pe planetă şi a câtorva legi votate sporadic, în ciuda declaraţiei drepturilor copilului, omenirea nu se descurcă deloc să facă faţă acestei revoltătoare situaţii: în toate ţările lumii, adulţii pot să scape aproape nepedepsiţi, să-şi verse frustrările, violenţa, ura şi perversiunea asupra inocenţilor (în majoritatea timpului asupra propriilor copii) a căror viaţă va rămâne marcată pentru totdeauna, şi care mai apoi îşi vor alege parteneri prădători şi vor reproduce direct sau indirect abuzul pe care l-au suferit.

Un abuz imposibil de negat în acest moment al lecturii, cred că aţi înţeles că un părinte manipulator este un părinte abuzator.

Părintele manipulator abuzează psihic

Iată lista cu relele tratamente psihologice definite de *APSAC* (*American Professional Society on the Abuse of*

Children - din engl., *Societatea Americană a Specialiştilor in Abuzul împotriva Copiilor*):

- Terorismul: comportament ameninţător, susceptibil să rănească sau potenţial periculos pentru copil şi/sau pentru persoana de care copilul este ataşat;
- Coruperea: oferirea drept exemplu, permiterea, autorizarea comportamentelor nepotrivite sau antisociale;
- Respingerea: mesaje verbale sau nonverbale degradante sau care resping copilul;
- Indiferenţa emoţională: ignorarea nevoilor copilului în termeni de interacţiune, a nu-i arăta emoţii pozitive;
- Izolarea: îngrădirea familiei/copilului în limite nerezonabile, limitarea contactului cu alte persoane;
- Neglijarea sănătăţii fizice, mentale şi educative: a eşua sau a refuza acordarea necesarului legat de nevoile sau problemele copilului.

Vom regăsi în această listă tot ceea ce au povestit copiii şi părinţii victime, pentru care v-am oferit numeroase exemple la începutul acestei cărţi. în această listă, mi se pare că APS AC uită de:

- Hărţuire: de exemplu, taţii manipulatori sunt în stare să urmărească copilul prin toată casa repetându-i la nesfârşit: “Cere custodie comună, cere custodie comună...'';
- Dorinţa de a crea frustrări: orice bucurie este ucisă din faşă, obiectele dragi sunt confiscate, sursele de afecţiune îndepărtate;
- Nedreptatea legată de atotputernicie: pedepsele curg arbitrar, sunt nedrepte, de neînţeles...
- Sadismul: copilul percepe inconştient triumful, această bucurie răutăcioasă pe care o resimte părintele manipulator când îl striveşte şi-l face să sufere;
- Dorinţa conştientă de a-l înrăi pe copil, de a-l umili, de a profana sacrul, de a-l dezumaniza;
- Negarea specificului copilăriei şi a vulnerabilităţii copiilor, a dreptului la protecţie...

- Permanenta violenţă morală: interdicţia de a avea cea mai mică intimitate, cel mai mic secret. Părinţii manipulatori cer o transparenţă absolută. Copiii lor sunt obligaţi să suporte interogatorii demne de serviciile secrete, îi percheziţionează, le citesc jurnalele personale, scrisorile, mesajele, le cer parolele, ascultă pe la uşi...

- Culpabilizarea permanentă: fiind paranoici, manipulatorii îşi tratează sistematic copiii ca şi cum ar fi potenţiali vinovaţi, îi somează în permanenţă să se justifice şi îi acuză că se află la originea tuturor comportamentelor abuzatoare.

Abuzul psihologic este de multă vreme cea mai răspândită şi mai distrugătoare formă de abuz atât pe termen lung, cât şi pe termen scurt. Intr-adevăr, violenţa psihologică are drept caracteristici să atace imaginea de sine şi sentimentul propriei valori, ceea ce lasă urme. Dar, în general, abuzul unui părinte manipulator nu se limitează la asta.

Părintele manipulator abuzează fizic

Părinţii manipulatori au mâna grea, reacţii brutale şi dorinţa sadică de a face rău. Acest sadism se revarsă de foarte devreme asupra copiilor:

Gabriel leagă baveţica la gâtul fiului său. Mama se întoarce şi vede copilul vânăt, cu ochii ieşiţi din orbite, în scaunul său. Gabriel a strâns baveţica cât să-l sugrume. îşi ia un aer inocent şi uimit, ca şi cum nu ar fi fost atent.

De ceva vreme, când tatăl lui se ocupă de el, Theo, în vârstă de 4 ani, începe brusc să ţipe de durere, apoi izbucneşte în plâns. Ii spune mamei: “Tata mi-a făcut rău.” Tatăl neagă, dar scena se repetă suficient de des încât mama să nu mai aibă îndoieli: soţul său îi face rău copilului în mod voit, pe la spatele ei.

Latura pasiv-agresivă a manipulatorilor îi împinge să creeze în mod deliberat situaţii periculoase pentru apropiaţii şi copiii lor. Gisèle Harrus-Révidi numeşte aceste situaţii “a da o şansă pericolului”. Am văzut simulacre de a intra cu maşina sub un camion. Şi mai sunt atâtea altele:

copilul nu este asigurat în maşină sau la bordul unei bărci, nu i se pune casca, centura sau vesta de salvare, nu i se dă mâna când trebuie să traverseze, este dus cu bicicleta pe un drum naţional, nu este supravegheat la plajă, uită să i se dea cu cremă de protecţie solară, este pierdut la piaţă... Partea deliberată a punerii în pericol este uneori la suprafaţă, chiar evidentă. Nimeni nu vrea să creadă. De ce ar face asta?

Aceşti părinţi îşi lovesc copiii frecvent.

"Tata mă pedepseşte." "Tata mă loveşte aşa peste degete (sau peste fese)", spun cei mici. Cei mai mari vorbesc despre şedinţe de tortură, mai ales la momentul temelor: "Mă trage de păr, mă pălmuieşte, mă zgâlţâie, ţipă la mine!"

Părintele manipulator este un abuzator sexual

Aţi citit capitolul pe care l-am scris despre sexualitatea manipulatorilor. Vă amintiţi că Franţa a fost avertizată pentru negarea amplorii fenomenului privind abuzurile sexuale asupra copiilor. Aş vrea să vă fac plăcerea şi să vă asigur (să vă liniştesc, aşadar) insistând asupra climatului incestuos instaurat sistematic de către părintele manipulator şi să minimizez riscul trecerii la fapte. Aş minţi, căci pentru mine este evident că în majoritatea cazurilor se trece la fapte, cel puţin în ceea ce priveşte taţii. în orice caz, este o falsă problemă să credem că un climat incestuos este mai puţin grav decât o agresiune. Distincţia între cele două nu există decât în justiţie. La nivel psihologic daunele sunt aceleaşi.

Simptomele stresului posttraumatic

Definiţie generală

Sub denumirea "simptomele stresului posttraumatic" este subsumat ansamblul reacţiilor psihologice care se produc în mod obişnuit după o catastrofă sau un alt factor de stres psihologic important: război, catastrofă naturală, accident de avion sau de maşină, agresiune...

Iată lista simptomelor:

- Persoana retrăieşte în minte, fără încetare, situaţia traumatizantă. Ea revede scena, are coşmaruri, flashback-uri: imagini, sunete, senzaţiile fizice revin brusc, fără avertisment, şi declanşează aceleaşi emoţii de frică, dezgust, furie sau neputinţă;

- O adevărată depresie: persoana se ascunde de lumea exterioară, se retrage, este lipsită de interes pentru viaţa de zi cu zi, nu mai este la fel de implicată ca înainte. Reacţionează puţin, arată mai puţine emoţii şi sentimente;

- Tulburări de somn şi de concentrare, tulburări de memorie;

- Un sentiment iraţional de vinovăţie;

- O sensibilitate extremă în faţa pericolelor exterioare şi un comportament ezitant. De exemplu, tresare din nimic şi nu se poate întoarce la locul traumei.

Când persoana se va confrunta din nou cu situaţii care-i amintesc de evenimentul iniţial, chiar şi într-o manieră simbolică, va trece printr-o accentuare a tuturor acestor simptome. Stresul posttraumatic se instalează de obicei în următoarele şase luni de la producerea traumei şi uneori durează întreaga viaţă.

în general, pentru a pune diagnosticul de stres posttraumatic, ne aşteptăm să descoperim în existenţa persoanei un eveniment traumatizant care ar tulbura pe oricine. O bătaie, urletele şi insultele, ameninţările pline de ură sunt agresiuni adevărate. Dacă acest lucru vi s-ar întâmpla pe stradă, vi s-ar recunoaşte dreptul de a fi tulburat, dar când această violenţă se petrece în sânul familiei este banalizată. Mai ales când se întâmplă frecvent. în cazul abuzurilor părinţilor manipulatori tragedia este diluată în timp. Dacă vă lovesc cu ciocanul peste deget veţi avea o vânătaie. Dacă vă lovesc uşor, dar îndelung peste deget cu acelaşi ciocan veţi simţi, probabil, aceeaşi durere, dar este posibil ca vânătaia să nu apară. Acesta este motivul pentru care se întâmplă rar ca experţii să-şi dea

seama de simptomele stresului posttraumatic asupra copiilor, când acesta este totuşi în mod sistematic prezent.

Simptomele stresului posttraumatic legat de abuzul sexual

In cartea *Guérir de l'abus sexuel et revivre*[11], autoarea Yvonne Dolan stabileşte o listă foarte detaliată a tuturor simptomelor stresului posttraumatic survenite la o persoană care a trecut printr-un abuz sexual. Ea vorbeşte despre "supravieţuitorul abuzului sexual", ceea ce spune tot.

Iată un rezumat al acestei liste cu simptome:

Simptome generale:

- Tulburări alimentare (anorexie/bulimie);
- Abuz de anumite substanţe (droguri, alcool, ţigări etc.);
- Comportamente autodistructive;
- Hipervigilenţă;
- Reacţii disociative (amnezie, paralizie, refugiere în visare);
- Comportamente agresive nepotrivite;
- Tendinţa de izolare.

Relaţii interpersonale:

- Dificultăţi în a avea încredere;
- Supra valorizarea oamenilor (şi, mai ales, a bărbaţilor) cu tendinţa de a trece de la o idealizare exagerată la decepţii inevitabile;
- Scăderea stimei de sine;
- Percepţia negativă a sinelui, a celorlalţi şi a viitorului;
- Depresie (creşte de două ori riscul de a avea o tentativă de suicid).

Amnezie parţială sau totală în raport cu prima experienţă de abuz sau legată de părţi întregi din copilărie.

Probleme de concentrare:

- Probleme de memorie în viaţa cotidiană;
- Dificultăţi de concentrare (de exemplu, la citit);
- Dificultăţi în a reţine ceea ce aude sau ce citeşte. Capacităţi particulare de autohipnoză.

11 Vezi bibliografie.

Detaşare/deconectare de la realitate:

- Diminuarea afectului, ceea ce face ca persoana să treacă drept rece şi insensibilă. Deconectarea va fi şi mai puternică în situaţiile cu încărcătură emoţională. Aceste reacţii automate de deconectare de la realitate sunt tragice pentru că împiedică persoana să detecteze semnele pericolului şi să se apere (sau să-şi apere copiii) de alte agresiuni.

Alte senzaţii disociative:

- Senzaţia de a nu trăi în propriul corp;
- Impresia de irealitate a momentului prezent;
- Goluri de memorie inexplicabile;
- Retragere generalizată din anturajul său;
- Probleme de atenţie (periculoase la volan)

Retrăirea momentelor respective şi coşmaruri:

- Orice stimul exterior, chiar şi subtil, ca un miros amintind direct sau simbolic de trauma abuzului va provoca o reacţie (apariţia unei imagini, dialog intern, informaţie kinestezică) asociată unei stări interne din momentul traumatismului (teamă sau panică, furie, neputinţă, descurajare...);

- Coşmaruri de tip recurent, care evocă apropierea unei siluete ameninţătoare, şerpi încolăciţi în proximitatea patului, impresia că este urmărită...

Tulburări de somn:

- Abuzurile sexuale au loc în mare parte noaptea, pe întuneric, în pat. Acesta este motivul pentru care momentul mersului la culcare şi adormitul trezesc senzaţia de vulnerabilitate victimei şi, în mod paradoxal, îi va fi cel mai frică exact în locul în care ar trebui să aibă un sentiment de siguranţă (propriul pat).

Sentiment iraţional de vinovăţie:

- Victima are tendinţa de a se simţi responsabilă pentru ceea ce i s-a întâmplat. Vinovăţia şi ruşinea pot să fi fost transmise în mod indirect, dar foarte eficient de către abuzator sau de către membrii familiei şi pot determina victima să simtă ură faţă de ea însăşi.

- De asemenea, victima are nevoie să creadă că trăieşte într-o lume dreaptă. Ea preferă să trăiască cu convingerea că a meritat agresiunea decât că s-a confruntat cu perspectiva înfiorătoare a unei întâmplări şi că este aşadar incapabilă să prevadă şi să evite o astfel de violenţă.

Comportamente sexuale compulsive:

- Comportamente sexuale compulsive: este vorba despre comportamente autodistructive (în diferite grade) căpătate în timpul abuzului;
- Incapacitatea victimei de a evita sau de a refuza anumite practici sexuale;
- Incapacitatea victimei de a-şi selecţiona cu discernământ partenerii, ceea ce o face vulnerabilă în faţa partenerilor prădători (care vor continua să-i submineze stima de sine şi să-i confirme ideea că bărbaţii nu sunt interesaţi de ea decât din acest motiv);
- Victima poate ajunge la concluzia că sexualitatea este tot ceea ce are ea de oferit şi că, totul având un preţ în viaţă, acesta este preţul pe care trebuie să-l plătească pentru a obţine atenţie şi afecţiune. Pentru a obţine această atenţie, va putea dezvolta tendinţe manipulatoare;
- Probleme sexuale: frigiditate, episoade de reamintire, blocaje, disociere corporală în timpul actului.

Disperare:

- Descurajare, neputinţa de a-şi asuma responsabilitatea pentru propria viaţă. Doar o anumită doză de cinism le permite victimelor abuzului sexual să-şi planifice un viitor pozitiv;
- Creşterea sentimentului de vinovăţie şi de neputinţă în faţa oricărei persoane care insinuează că toate dificultăţile sunt autogenerate (de exemplu, filosofia *New Age*).

Amintirile abuzurilor sexuale suportate în timpul copilăriei revin câteodată spontan în memoria anumitor victime. Uneori par a fi declanşate de evenimente asemănătoare celor care au însoţit trauma, fie că este vorba despre o corespondenţă exactă sau de o asemănare simbolică, cum

ar fi sentimentul că se simte manipulată şi dominată ierarhic la locul de muncă sau vizionarea unui film despre abuzurile sexuale sau, într-un mod mai tragic, un viol la vârsta adultă. în alte cazuri, amintirile reapar fără vreun motiv aparent.

Sechelele care apar la mult timp după abuz

Părinţii veneraţi

Negarea problemei începe chiar de la copiii abuzaţi. Copiii manipulaţi au un discurs ireal de pozitiv despre părintele abuzator: “Mama mea este o femeie admirabilă, care s-a sacrificat mereu pentru noi.” Sau: “Tatăl meu este un om excepţional, care ne-a oferit cea mai bună educaţie.” Tonul este mecanic, emfatic şi lipsit de căldură. Este vizibil că persoana nu simte ceea ce povesteşte. S-ar zice că este o placă stricată, care a fost folosită de o sută de ori. Şi seamănă ca două picături de apă cu discursul de autopropagandă al părinţilor manipulatori! Acest discurs ditirambic îi dă de gol pe adulţii care au fost maltrataţi în copilărie. Oamenii normali au exprimări mult mai cântărite, mai nuanţate şi mai pline de afecţiune. Pentru a verifica, cer cu inocenţă să mi se spună care sunt eventualele defecte ale acestui minunat părinte. Dacă este vorba despre un părinte normal, persoana îmi răspunde cu uşurinţă, cu tandreţe şi obiectiv. De exemplu, îmi spune: “Mama e caraghioasă când vine vorba de mâncare, îmi umple portbagajul de la maşină de fiecare dată când merg să o văd!” Sau: “Tatăl meu are idei cam fixe când vine vorba de anumite lucruri. Nu putem vorbi chiar despre orice. Risc să se enerveze.”

Dacă este vorba despre un părinte toxic, persoana devine nervoasă, nu se mai simte confortabil şi este incapabilă să citeze măcar unul. O pun într-o situaţie jenantă: să spună ceva rău despre un părinte abuzator sau chiar să se gândească la asta este o crimă! Susan Forward, în *Părinţii toxici*, descrie foarte bine acest proces de deificare a părinţilor abuzatori. Această deificare împiedică orice

analiză, orice punere sub semnul întrebării a propriei existenţe. în terapie, puţin câte puţin, foştii copii abuzaţi vorbesc, dar minimizează cele întâmplate. Le este greu să-şi ia statutul de copil martir. Există întotdeauna şi mai rău decât ce au trăit ei. Adesea îşi scuză părinţii până la a-i exonera de orice responsabilitate: “Nu e vina lui, băutura este de vină.” Sau: “Nu e vina ei, a avut o copilărie atât de nefericită.” Pe scurt, când îi asculţi ai impresia că victimele sunt ceilalţi, toţi ceilalţi şi, mai ales, bieţii lor părinţi. Discursul este sidérant: “Tatăl meu era foarte sever, dar drept. Eram un copil foarte dificil. Mă lega de calorifer şi mă lovea în fiecare zi, dar lui îi datorez că am reuşit în viaţă” (ceea ce adesea este departe de adevăr). Sau episoadele de abuz sunt evocate cu o lejeritate complet deplasată faţă de faptele revoltătoare care sunt povestite. “Dormeam adesea în cuşca câinelui, dar adoram asta.” Sau şi mai rău, ca tânăra despre care v-am vorbit la începutul cărţii, care povestea ca pe o glumă bună o cursă în jurul mesei din bucătărie, în care mama era înarmată cu un cuţit şi urla: “Te omor!”. Eric Berne numeşte asta haz de necaz, “râsul spânzuratului”. Persoana crede că glumeşte, dar râsul este amar şi conţine toată negarea suferinţei.

O negare generalizată în orice caz, dacă ar fi povestit acest abuz cu intonaţia potrivită, ar fi fost priviţi cu oroare, ca şi cum ei ar fi fost monştrii.

Căci negarea problemei continuă printre ascultători. Este un lucru uman şi de înţeles, pentru că aceste istorii trezesc amintiri mult prea dureroase la anumite persoane şi un sentiment puternic de stinghereală la altele. Evocarea detaliilor unei situaţii de abuz este aproape de nesuportat pentru cineva care nu are exerciţiul ascultării. In acest mod, ideile cele mai stereotipe continuă să fie vehiculate şi să conducă oamenii pe o pistă falsă. De exemplu, atunci când ne gândim la copiii abuzaţi vedem un copil închis într-un dulap, nu pe cel care este criticat, insultat sau lovit cât e ziua de lungă. La fel, adesea credem că abuzurile sexuale

sunt comise de străinul rău care oferă bomboane pe stradă şi nu de tată, unchi sau vecin, ceea ce reprezintă totuşi cele mai frecvente cazuri. In sfârşit, cei mai mulţi oameni cred că doar în familiile sărace se abuzează copiii. Este fals, aceştia sunt doar mai uşor de detectat în familiile sărace, căci serviciile sociale sunt mai prezente. Dar toate păturile sociale sunt atinse de acest flagel.

Patru mari categorii de sechele

Am văzut că în simptomele stresului posttraumatic au drept consecinţă pagube considerabile. Pentru mine, simptomele principale se pot regrupa în jurul a patru teme: neputinţa, trădarea, umilinţa şi relaţia cu propriul corp.

Neputinţa este sentimentul principal simţit de copil în faţa violentei, răutăţii sau voinţei adultului. Cum să faci fată unui astfel de uriaş, ce să înţelegi din logica şi din contradicţiile lui (taci şi răspunde-mi când îţi vorbesc!), cum să prevezi următoarea furtună? Unii dintre ei capitulează definitiv şi vor fi de o pasivitate extremă în viaţa lor adultă, suportând din nou tot felul de abuzuri, de la lovituri şi insulte din partea partenerului, la situaţii de hărţuire şi exploatare la locul de muncă, trecând prin escrocherii comerciale. Ei sau ele îşi vor lăsa şi copiii să fie abuzaţi, fără să reacţioneze. Alţii vor dezvolta o nevoie maladivă să controleze toţi parametrii vieţii lor. Perfecţionişti, surmenaţi, în permanentă stare de stres şi de hipercontrol, vor deveni părinţi supraprotectori, intruzivi şi exasperanţi pentru bone, medici şi învăţători. Toţi vor avea în comun un sentiment latent de nesiguranţă şi cu accese de angoasă.

Trădarea: copilul este în mod natural încrezător în adulţi şi cu atât mai mult în adultul care se presupune că va veghea asupra lui. Când este abuzat, această încredere este trădată. Părinţii abuzatori sunt adevăraţi uzurpatori. Au titlul de părinte, dar nu-şi asumă şi sarcinile care vin odată cu el. La trădarea părintelui abuzator trebuie adăugate şi altele. înainte de orice, cea a celuilalt părinte, considerat din ce în ce mai adesea coautor, pentru că este principalul

spectator şi prin pasivitatea sa validează abuzul. Mai există şi trădarea tuturor adulţilor din anturaj, care ştiau, care ar fi putut, care ar fi trebuit să acţioneze şi care, la rândul lor, au tăcut. La vârsta adultă, relaţiile interpersonale vor fi în mare parte viciate. Dificultatea de a oferi încredere oamenilor demni de încredere va merge mână în mână cu o mare naivitate în faţa manipulatorilor şi impostorilor. De la admiraţie la deziluzie, din ce în ce mai acriţi, din ce în ce mai singuri, foştii copii maltrataţi vor păstra un simţ al dreptăţii dezvoltat strâmb.

Umilinţa: ca toate torturile, umilirea distruge potenţialul de încredere în sine şi te face să pierzi statutul de fiinţă umană. Incapabil să înţeleagă că logica adultului abuzator este cea defectă, copilul crede că în mod sigur nu valorează nimic. Cu toate acestea, mulţi copii rămân demni şi tăcuţi în faţa adultului furios şi care şi-a ieşit din fire. Dar ruşinea şi vinovăţia pe care adultul abuzator nu le simte vor fi purtate de copil de-a lungul anilor şi-l vor face să fie de o sensibilitate maladivă în faţa criticilor, iar uneori îl vor conduce către suicid.

Relaţia cu propriul corp: când copilul trăieşte lucruri prea dificile în corpul său, se va obişnui să evadeze şi să se refugieze în propria minte. Este un reflex de supravieţuire. Aceasta se numeşte disociere. Unii dintre copiii maltrataţi pot spune cu toată sinceritatea că nu îi durea când tata îi lovea cu rigla de metal. Acest mecanism a condus la limitarea informaţiilor pe care le primesc de la corpul lor şi i-a făcut să fie foarte neglijenţi cu sănătatea lor, cu alimentaţia şi cu igiena lor corporală. Tutunul, alcoolul sau drogurile le permit să anestezieze emoţiile refulate şi angoasa latentă. Şi printr-o intelectualizare intensivă se îndepărtează de intuiţia lor şi de ceea ce simt.

Ca la Cernobîl

Multi ani după aceea, toate aceste simptome vor persista şi vor fi validate de dificultăţile vieţii obişnuite atunci când vor intra în rezonanţă cu trecutul lor dureros. Gheme de

stres, de angoasă, de ruşine şi de deprimare, victimele abuzurilor trec prin viaţă înţepenite în mecanismele lor de supravieţuire, foarte singure, conştiente că sunt diferite, dar fără să găsească o rezolvare îmbolnăvirii lor. Unii pretind că tocmai copiii abuzaţi dezvoltă competenţe, o forţă interioară şi un curaj ieşite din comun. Noţiunea de "rezilienţă" mă deranjează. Se pare că dacă ai fost răţuşca cea urâtă asta ţi-ar permite să devii o lebădă frumoasă. Desigur, dar cu ce preţ? Şi între noi fie vorba, la ce ţi-ar folosi să fii o lebădă frumoasă într-o ogradă? Nu ar fi mai bine să fii o răţuşcă sănătoasă? Mă tem ca această noţiune de rezilienţă să nu fie folosită pentru a continua negarea problemei şi pentru a valida inacceptabilul. Ei, micuţul se va maturiza!

Vedeţi că riscurile şi sechelele sunt alarmante. Pe termen scurt, copilul prezintă tulburări de ataşament şi simptome depresive. Pe termen mediu, se instalează toate simptomele stresului posttraumatic. Pe termen lung, un strat de negare, al manipulatorului şi al societăţii care a refuzat să-l apere, va veni să îngrădească şi să facă prizoniere toate suferinţele. După cum spune Gisèle Harrus-Révidi, din părinţi imaturi ies copii adulţi. îşi pierd prea repede inocenţa, spontaneitatea. Devin adulţi responsabili, trişti, serioşi, incapabili să se amuze. Cantonaţi în rolurile parentale, se pun în slujba celorlalţi, devin salvatori profesionişti. Vă mai amintiţi de "negarea de sine" consacrată de Jacques Salomé. Mult mai grav, copiii manipulatorilor devin iubitori de perverşi narcisici.

Multi dintre copiii manipulatorilor se vor afla din nou în situaţia de a fi hărţuiţi:

- Mai întâi în curtea scolii: 10% dintre elevi sunt hărtuiti;

9 9 9'

- Apoi, la locul de muncă, unde abilităţile şi atitudinea lor serioasă declanşează gelozii;
- Şi, în cele din urmă, în viaţa privată. Multe dintre victimele partenerului manipulator aveau un părinte manipulator.

în sfârsit, ultimul dintre riscuri, dar nu si cel mai mic, este ca acest copil să devină la rândul lui un pervers narcisic. Acest lucru nu poate fi evitat decât dacă punem copilul la adăpost de părintele manipulator, dacă le limităm contactele şi nimeni nu validează comportamentele deviante ale acestui părinte.

Partea a treia

SOLUŢIILE

/

12

Instrumente pentru profesionişti

La abuzurile manipulatorilor se adaugă pentru copiii şi părinţii victime şi cele ale anturajului şi ale instituţiilor. Există o necunoaştere generală a problemei, dar adesea şi un refuz de a înţelege sau de a vedea. Indiferenţa, laşitatea sau negarea problemei sunt precum sarea pe rană.

Victimele pe care le primesc la terapie se plâng adesea că sunt neînţelese, că nu li s-a recunoscut suferinţa, că au fost repezite de judecător. Verdictele date le rănesc, le revoltă. Aţi văzut în paginile precedente cum, depunând plângere prea des, prea repede, pentru fapte care nu sunt suficient de grave şi care nu pot fi dovedite, părinţii victime se înfierează singuri şi se discreditează în faţa aparatului judiciar. Am explicat în *Divorcer d'un manipulateur* că victimele trebuie să ia taurul de coame, să coboare de pe norişorul lor şi să se informeze în mod realist asupra felului în care funcţionează justiţia, altfel vor fi sfărâmate în angrenajul ei. Nu doar profesioniştii trebuie să se pregătească!

Cu toate acestea, mai rămân destule de făcut pentru ca părinţii victime să fie auziţi şi pentru ca propriii copii să fie protejaţi. Este necesar ca profesioniştii să înveţe să recunoască perverşii narcisici şi ca noi legi să îi disciplineze cu fermitate. Legislaţiei îi lipsesc instrumentele pentru a gestiona aceste cazuri pe cât de complexe, pe atât de aparte. Pe acest subiect sunt de aceeaşi părere cu dr.

Pagnard. Pistele pe care ea le propune în cartea sa, *Les relations toxiques*, mi se par foarte pertinente. Mai ales ideea ca judecătorii să aibă instruire specială pentru a înţelege tipurile de violenţă familială şi manipularea mentală. Imediat ce o situaţie familială ar intra în aceste categorii, ar fi suficient ca un judecător specializat în manipulare mentală să centralizeze toate datele pentru a le putea trimite apoi tuturor magistraţilor. Geneviève Pagnard adaugă: “Dacă un manipulator s-ar lovi sistematic de rezistenţă, dacă i-ar fi arătată anomalia comportamentului său, nu ar mai încerca să multiplice procedurile nepotrive pentru el (dar nici pentru societate). Tribunalele ar fi mai puţin aglomerate, iar dosarele tratate cu o rapiditate şi o eficienţă remarcabile.” Sunt perfect de acord cu ea!

Totuşi, în loc să învinovăţesc profesioniştii, aş vrea să încep prin a aduce un omagiu muncii enorme depuse pe teren de întregul sistem social şi judiciar. Cu filmul său, *Polisse*, realizatoarea Maîwenn aduce la lumină intensitatea, varietatea şi complexitatea muncii unei brigăzi de protecţie a minorilor. Viaţa lor zilnică nu este una roz! Judecătorii sunt supraîncărcaţi de muncă şi se simt copleşiţi în faţa numărului mare de cazuri aflate în aşteptare. Au prea puţin timp pentru fiecare dosar. Numărul cazurilor de litigii a explodat în tribunale. Procesele dramatice de acordare a custodiei care au loc între un părinte victimă şi un părinte pervers narcisic sunt înecate în marea de divorţuri obişnuite. Cum să faci triajul între ce e grav şi ce nu este?

Fără formare specifică, cum să ştii când un părinte poartă o mască? Cum să ştii când un copil spune adevărul? Cum să ştii care dintre cei doi parteneri este victima celuilalt? Cum să duci o anchetă socială fără să fii dus de nas? Ce tip de custodie să alegi? Acesta este motivul pentru care, aşteptând ca toţi profesioniştii să devină specialişti în profilul şi funcţionarea perversului narcisic, vă propun acum câteva piste.

Credibilitatea copilului

Primul instrument care mi se pare indispensabil să fie dezvoltat se referă la condiţiile în care copilului i se ia depoziţia, în aşa fel încât să îi poată fi evaluată credibilitatea. Deşi se tot vorbeşte peste tot despre interesul superior al copilului, preocupările se focalizează asupra drepturilor părinţilor de a avea copilul şi nimeni nu se preocupă să-l asculte pe acest copil, să-l înţeleagă şi, mai ales, să-l creadă când spune adevăruri care-i deranjează pe adulţi.

"Copiii mint tot timpul, se ştie!" Am fost întotdeauna mirată să văd până la ce punct se merge cu ideea potrivit căreia copiii sunt mincinoşi înnăscuţi. Adulţii devin rapid agresivi şi scot mereu în faţă cazuri dramatice în care copiii ar fi acuzat pe nedrept bieţi adulţi inocenţi. Cu toate acestea, chiar şi în cazul Outreau[12], nu copiii sunt cei care au păcălit judecătorul, ci o femeie adultă şi manipulatoare. în plus, actualmente în multe ţări, retractarea declaraţiei copilului victimă, speriat de ceea ce declanşează vorbind, este inclusă în procesul de dezvăluire. Cum ar putea copilul să nu dea înapoi în faţa presiunilor pe care le suportă?

Condiţiile în care i se ia declaraţia copilului ar trebui să fie îmbunătăţite. în majoritatea timpului, nu copilul pune probleme, ci felul în care-i este luată declaraţia.

Primul adult căruia copilul i se confesează este în majoritatea cazurilor un apropiat. Această persoană riscă să fie bulversată de povestea copilului, iar reacţiile sale îi vor da o stare de angoasă acestuia. Aşadar, atunci când va vorbi cu profesionişti, poliţişti sau experţi, copilul va avea deja un discurs diferit, plin de teamă sau de nevoia de a convinge. Cu cât copilul va spune mai multe lucruri

12 Cazul Outreau (numele unui orășel), cel mai răsunător fiasco judiciar din Franța, este cel în care treisprezece persoane au fost condamnate pe nedrept într-un proces de pedofilie și abuz sexual asupra minorilor, pe baza unor declarații false, dar și din cauza incompetenței magistraților. Una dintre persoanele condamnate s-a sinucis în închisoare, (n.red.)

deranjante, cu atât întrebările riscă să devină presante, cu răspunsuri sugerate, poate chiar ameninţătoare. Or, adultul are puterea să-l facă pe copil să spună ceea ce el însuşi se aşteaptă să audă, căci copilul este impresionabil. în plus, pentru că se presupune că acesta din urmă este un mincinos, în general, cel care pune întrebările, în loc să-l asculte cu adevărat, va încerca să-l încolţească pentru a demonstra că nu minte.

Pentru a complica şi mai mult lucrurile, copiii manipulatorilor sunt copii tulburători. Adesea, mi se pare că au un corp de copil, dar o privire de bătrân înţelept şi demnitatea unui împărat. Cum spune Hervé Bazin, copilul abuzat merge prin viaţă cu “o viperă în pumn”. Deranjează, sperie şi face oamenii să fugă. E un copil prea matur, care derutează adulţii. Confortul adoarme inteligenţa, pericolul o trezeşte. Copiii abuzaţi nu au spaţiu să fie lipsiţi de griji şi neatenţi. Majoritatea dintre ei sunt rezilienţi, deci supradotaţi, dar foarte afectaţi de stresul posttraumatic. Aceasta dă rezultate greşite la testele IQ. Profesioniştii nu ajung să le diferenţieze. Aceşti micuţi au vocabularul unui adult, o înţelegere a situaţiei mult prea intuitivă pentru vârsta lor. Parentificaţi de multă vreme, vorbesc de la egal la egal cu adulţii. Pot avea chiar şi un mic ton autoritar, foarte neplăcut şi pot să someze autorităţile să-şi facă treaba! Nu este posibil ca ei să nu fie manipulaţi de unul dintre părinţi! Cu atât mai mult cu cât se întâmplă efectiv ca micuţul să spună exact ceea ce părintele manipulator i-a transmis să spună. Şi atunci, cum să-ţi dai seama?

Am fost surprinsă să constat că mulţi experţi nu sunt pregătiţi să ia declaraţiile copilului, nici măcar pe departe. Mi se pare că această pregătire ar trebui să aibă loc înaintea oricărei acreditări pentru a putea asculta copiii şi a face un raport de expertiză pe baza spuselor acestora. Eu am făcut acest demers de a mă pregăti în luarea declaraţiilor copiilor în anul 2000. Ştiu să conduc o discuţie nedirecţionată, să nu le sugerez răspunsuri şi să stabilesc

pe baza unor criterii obiective când un copil minte şi când spune adevărul. Contrar a ceea ce vor să creadă adulţii, se întâmplă rar ca un copil să fabuleze! Iar când discursul copilului este prefabricat se simte foarte repede. Povestea învăţată e sintetică şi rigidă. O poveste veridică este detaliată şi nu este fixă. Ea conţine ezitări, pierderi de memorie, corecţii spontane... Limbajul nonverbal al copilului exprimă ruşine, îndoială, teamă. Dar, evident, la al cincilea, al şaselea interlocutor, povestea copilului, chiar dacă este autentică, devine rigidă, se generalizează şi-şi pierde emoţiile, mai ales dacă acesta simte că adultul nu-l crede.

Astfel s-ar evita ca anumiţi experţi să scrie cu bună-credinţă: “Copilul n-a trăit probabil faptele pe care le relatează. îşi spune povestea fără emoţie, ca şi cum ar recita o lecţie bine învăţată.” Acest expert, fără să ştie, era cea de-a şaptea persoană căreia copilul îi spunea povestea! Mi se pare destul de normal să o recite pe un ton blazat! Oare adulţii îşi dau seama ce l-au făcut pe acest copil să suporte: să-şi spună coşmarul prin care a trecut în faţa a şapte adulţi diferiţi, pentru ca la final să audă de la ultimul că minte!

Acesta este motivul pentru care cred că şi atunci când nu este vorba despre suspiciunea unui abuz sexual, trebuie implementată întâlnirea unică, filmată, ţinută de o persoană specializată în luarea declaraţiilor în mod nondirectiv şi noninductiv. Cu toate acestea, există tehnici foarte fiabile de luare a declaraţiilor copilului. De exemplu, “Statement Validity Analysis” (Analiza validităţii declaraţiei) este o procedură dezvoltată de o echipă formată din mai mulţi cercetători şi practicieni (Steller, 1989; Undeutsch, 1967; Yuille, 1988) care se bazează pe interviul nondirectiv al copilului (filmat şi unic) şi apoi pe analiza acestei întrevederi.

întrevederea unică are trei obiective:

- Să reducă potenţialul impact traumatic al întrevederii asupra copilului;
- Să obţină maximum de informaţie, minimizând în acelaşi timp influenţarea copilului;
- Să menţină integritatea procesului de investigaţie.

Pentru a confirma credibilitatea discursului sunt validate în jur de douăzeci de criterii: existenţa detaliilor, referinţe la complicaţii neaşteptate sau la lucruri neînţelese, dar povestite în mod exact, redarea unor frânturi de dialoguri etc. Limbajul nonverbal al copilului şi emoţiile sale au fost, de asemenea, luate în calcul. Instrumentul, în ansamblul său, ne permite să diferenţiem o povestire adevărată de una inventată. Am avea tot interesul să o utilizăm sistematic, căci această procedură de verificare poate funcţiona şi cu minciunile adulţilor!

Identificarea măştilor şi a limbajului de lemn

După cum ştiţi, manipulatorul poartă o mască. Cum să vă daţi seama ce se ascunde în spatele ei? Este mult mai puţin complicat decât pare. Se presupune că manipulatorul “se simte bine în pielea lui”, dar transmite ceva bizar, ca un fel de clişeu demodat, ca şi cum ceva din el a rămas înţepenit în timp. Cuvintele nu-i sunt sincronizate cu limbajul nonverbal. Acest lucru creează o stare de disconfort. Buzele zâmbesc, dar privirea rămâne glacială. De asemenea, se întâmplă frecvent ca perverşii narcisici să aibă o pupilă contractată, o privire alunecoasă sau pătrunzătoare. în plus, deşi se preface că este relaxat, emite unde de stres în întreaga încăpere. Dacă veţi fi atenţi, prădătorul poate fi perceput pe sub poleială. Ar trebui să simțiți destul de repede dacă se teme de voi sau vă linguşește.

Atitudinea lui nu e niciodată neutră. După cum aţi aflat, manipulatorul este mereu în faza de seducţie, de milă de sine, de dramatizare sau de agresivitate. Dacă poate vă aduce în zona camaraderiei. Ştiţi, ca între bărbaţi..., între oameni din aceeaşi lume..., între jucători de golf... Nu lipseşte decât să facă cu ochiul, dar semnul este subînţeles.

Manipulatorul spune ceea ce crede el că vreţi să auziţi. Acesta este motivul pentru care se contrazice fără ruşine: testează şi se grăbeşte să rectifice pentru a merge în direcţia voastră. Când ştim asta, chiar ne putem amuza să-i păcălim! Discursul este hipnotic, nelegat, obscur în mod voluntar, plin de subînţelesuri şi de aluzii veninoase. Dacă ar putea v-ar atinge. Persoanele care au fost atinse secretă oxitocină şi devin inconştient, dar instantaneu, mai tandre.

Vă cântă în strună. Cunoaşteţi, fără îndoială, sceneta lui Coluche despre politicieni, în care ironizează limbajul de lemn folosit: “Vom lua toate măsurile utile şi necesare pentru a studia problema în cele mai mici detalii/' Acest discurs este complet gol. Cel care l-a folosit vă dă impresia că se ocupă de voi, dar a reuşit să nu spună nimic şi, mai ales, să nu promită nimic. în spatele limbajului de lemn găsim promisiuni goale, adevăruri evidente, sentimente frumoase, locuri comune şi cuvinte mari şi pompoase. Este specialitatea manipulatorului. Nu debitează decât generalităţi. Mai puţin atunci când este vorba să-l judece pe celălalt părinte. Aici, cel mai mic detaliu va fi scos la iveală!

Iată scenariul obişnuit al argumentului: victima este el. El îşi iubeşte atât de mult copiii, suferă atât de mult... Este un actor prost care-şi exagerează rolul. Dramatizează teatral situaţia, adaugă patos, dar în general asta se acceptă uşor. El, el, el... Ceea ce trăiesc şi simt ceilalţi îi este inaccesibil. Dacă insistăm, poate atinge subiectul, dar revine la... EL. Pretinde că este o persoană puternică şi rezistentă şi pozează în persoana care găseşte soluţii. Se laudă cu indulgenţă. Un manipulator este incapabil să-şi facă autocritica. Ascultaţi-i discursul: niciodată nu se îndoieşte de sine! E bizar, tot ceea ce se întâmplă bine în familie se întâmplă datorită lui! Tot ceea ce nu funcţionează este din cauza celuilalt! Dispreţul faţă de partenerul său este palpabil. Duce mai mult sau mai puţin subtil o campanie de defăimare: “Este nebună, este posesivă, este abuzivă, este

depresivă../' şi încercând să pară că o apără, nu face decât să o adâncească şi mai mult: “Nu e vina ei, bea...”

Cea mai bună metodă să-l prinzi în capcană? Cereţi detalii şi informaţii foarte precise. De exemplu, câştigaţi-i încrederea manipulatorului, lăsaţi-l să vă vorbească puţin despre EL, ca să înceapă să se relaxeze. Apoi, cu un aer foarte interesat, puneţi-i întrebări foarte concrete despre viaţa acestui copil pe care susţine că-l adoră şi de care pretinde că se ocupă atât de bine: numele celui mai bun prieten de la şcoală, data ultimei vizite la pediatru sau lista vaccinurilor. în ce clasă e acum: clasa pregătitoare? Ultimul an de generală? Ce studiază acum la şcoală? Temele de săptămâna aceasta? Numele învăţătoarei de anul trecut, povestea pe care copilul o cere în fiecare seară? Tatăl Angelinei Jolie, care pretindea că-şi adoră nepoţii, nici măcar nu ştia cum îi cheamă! Dar atenţie, manipulatorul fiind un fanfaron, vă poate oferi cu o siguranţă aparte informaţii false, inventate. Verificaţi-le!

In paralel, trebuie să vă rezervaţi mereu timp ca să puneţi şi copiilor întrebări la fel de precise legate de fapte şi detalii: Ce faci în zilele în care eşti la tatăl tău? La mama ta? Cine te pune să-ţi faci temele? Cine te duce la dentist? La medic? Cine merge să vorbească cu învăţătoarea ta? Cine te duce la sport? Părinţii tăi îţi citesc poveşti?

Un manipulator este un acuzator. Când va înceta să-şi plângă soarta, va încerca mereu să revină la ceea ce urăşte şi să îşi emită judecăţile. Schimbaţi subiectul, dar imediat ce va putea, va reveni la abominabilele fapte ale partenerului său. Intrebaţi-l dacă această persoană are cumva şi nişte calităţi, dar... nu veţi şti care, căci se va pomi şi mai abitir să vă povestească despre defectele ei. Cu condiţia să nu găsească nişte calităţi care să o denigreze şi mai mult!

Niciodată nu suntem prea multi în faţa unui manipulator care-şi face numărul. Pe cât de des posibil, cereţi unui coleg să vă sprijine şi să vă ajute să faceţi bilanţul întâlnirii.

Medierea beneficiază acum de un vânt favorabil. Permite eliberarea tribunalelor şi încearcă să restabilească dialogul între părţile beligerante. Medierea ar trebui să permită ca securea războiului să fie îngropată şi să se aprindă pipa păcii, dar asta nu funcţionează decât atunci când cele două persoane sunt de bună-credinţă. Când este vorba despre un manipulator şi victima lui, este un efort zadarnic. Medierea nu este potrivită atunci când unul dintre jucători este un manipulator. Unul dintre părinţi nu şi-ar dori decât să se înţeleagă bine de dragul copiilor, dar celălalt nici nu vrea să audă. Ar fi o greşeală să credeţi că separarea ar fi dus la conflict. Este exact invers: este vorba despre un conflict cronic, pe care manipulatorul încearcă să-l facă să dureze dincolo de momentul despărţirii, pentru a-şi ţine sub control fostul partener, atunci când victima încearcă să-i scape. Nu este vorba despre un conflict obişnuit, ci despre a căpăta putere asupra celuilalt partener. Şedinţele de mediere sunt pentru perverşii narcisici un mijloc de a continua să-şi agreseze fostul partener. Victimele ajung zdrobite. Ţinând cont de ceea ce-mi povestesc clientele mele, mediatorii sunt trimişi la plimbare, manipulaţi, întorşi ca nişte clătite. Şi aici ar fi cazul să existe o pregătire specifică care să le permită mediatorilor să recunoască rapid hărţuitorul şi să întrerupă imediat şedinţele pentru că nu folosesc la nimic.

Ancheta socială, o dublă constrângere în plus

Este necesar ca persoanele care derulează o anchetă socială să ştie cum percep victimele anchetele lor. Din procedură în procedură, Marie a început să aibă o destul de bună perspectivă asupra sistemului judiciar. Iată ce îmi povestea:

“Persoanele care se ocupă de anchetele sociale se joacă cu vorbele: nu trebuie să spunem «anchetă», ci «investigaţie». Mi se pare că e mai puţin traumatizant pentru copii. Anchetă sau investigaţie, cum aţi prefera pentru a nu fi traumatizant? Asta nu schimbă cu nimic faptul că micuţii vor trebui să-şi spună povestea pentru a

zecea oară, în faţa unei persoane necunoscute, ştiind că viitorul lor depinde în mare parte de ceea ce aceasta va gândi. Soţul meu ne bătea, pe mine şi pe copii. Il detest pentru asta, dar nu o pot spune. Este imperativ să găsesc un teren pe care să pot să-i creez o imagine pozitivă. Dacă nu fac asta, anchetatorul va crede că îi creionez o imagine negativă şi voi părea o fostă soţie care vrea să se răzbune. Ne-a făcut mereu viaţa un calvar. Deşi a fost condamnat pentru violenţă, el continuă să mă hărţuiască cu proceduri şi îndrăzneşte să ceară custodie comună. Dar, pentru a nu fi taxată «că alimentez conflictul parental», trebuie să demonstrez că nu port niciun pic de ranchiună. Discursul meu trebuie să fie foarte calm, să se rezume la fapte, să fie detaşat. Acestea sunt faptele care s-au petrecut. El îşi trăieşte viaţa, eu o trăiesc pe a mea... Binele copiilor, tatam... Trebuie să demonstrez că eu pot «merge înainte». Dovada stă în faptul că mă ocup de proiectul cutare şi cutare. Se presupune că îmi merge bine, dacă nu, sunt o mamă tulburată, şi totuşi nu prea mult, căci altfel lucrurile prin care am trecut vor fi minimizate. Nu mai termin cu plătitul onorariilor: un judecător care se ocupă de problemele de familie, plus un judecător care se ocupă de cazurile în care sunt implicaţi minori, plus cel pentru violenţe domestice, aceasta înseamnă trei expertize: fiecare o vrea pe a sa. Acum, deşi nu au trecut decât doi ani de când am plecat de acasă, deşi procesul nu s-a terminat, copiii sunt încă speriaţi, începe să mi se reproşeze că nu mi-am refăcut viaţa. Dar mi s-ar reproşa şi mai mult dacă aş avea aventuri! Trebuie să reintru cât mai repede în şablon. Mi se spune «să merg mai departe». Un judecător mi-a zis agasat: «Dar, doamnă, toate astea ţin de trecut!» Ba nu, nu ţin de trecut! Pe de-o parte, aceasta va rămâne ceva ce am trăit, iar pe de altă parte, aparţin prezentului pentru că mai continuă. Cum «să merg înainte» atunci când sunt mereu trasă înapoi de procesul aflat în desfăşurare? Chiar şi de la distanţă, el continuă să mă sece de energie. Până când?

Ancheta socială este o dublă constrângere permanentă. Trebuie să te potriveşti în şabloanele corecte, dar dacă se poate, cu naturaleţe. Trebuie să ai o casă curată, dar nu foarte, frigiderul să fie plin, dar nu foarte, trebuie să fii o mamă atentă, dar nu foarte, să ai un loc de muncă ce să-ţi permită să te dezvolţi, dar să nu te solicite prea tare. Anchetatorii pot cotrobăi, pot deschide nu contează ce dulap. Trăiesc un viol legal, dus la îndeplinire de sistemul judiciar şi orchestrat de Domnul."

Hârtie milimetrică pentru o decizie juridică la pătrat

Directorul unui centru de dans îmi arată sălile în care se ţin cursurile şi-mi povesteşte că primeşte companii de balet din întreaga lume. Scena pe care dau spectacole dansatorii în cadrul festivalurilor este în exterior şi nu funcţionează decât vara. îl întreb ce se întâmplă dacă plouă în seara spectacolului. îmi răspunde: "Anulăm, dar din fericire, se întâmplă rar. Am primit odată o companie americană, iar în contractul lor era stipulat că artiştii nu dansează dacă afară sunt sub 15 grade Celsius. Au fost 14 grade, aşa că au anulat spectacolul! " Directorul şi cu mine am fost de acord: era frustrant, dar înţelept; de ce să rişti o ruptură musculară? Da, cele 15 grade oficiale pot părea arbitrare, mai ales atunci când afară sunt 14 grade, dar atunci când stabilim o regulă e bine să o respectăm.

în Franţa, nu suntem obişnuiţi să ne stabilim şi să ne respectăm contractele cu atâta precizie. Această rigoare ne şochează şi ne dă impresia că avem de-a face cu oameni ţicniți şi paranoici. Dacă, în plus, mai şi aplică clauzele prevăzute la milimetru, atunci e sigur, sunt psihorigizi! în materie de derivate judiciare, americanii au ca de obicei douăzeci de ani în avans. Au trecut prin abuzuri procedurale şi ştiu cum să-şi stabilească clauzele. Ar trebui să facem asta şi în Franţa, dar va mai dura ani.

Cu toate acestea, cu manipulatorii trebuie să stabilim în acest moment judecăţi cât mai exhaustiv posibil. Aşa cum am văzut deja, până şi cel mai mărunt vid judiciar este

exploatat de manipulator. Dacă tatăl duce copilul la şcoală joi dimineaţa, iar mama îl preia la ieşirea de la ore, cine este responsabil pentru copil în timpul zilei, în cazul în care nu se simte bine, de exemplu? Trebuie ca totul să fie cât mai exact, datele, orarul, excepţiile. Să prevezi ora exactă de predare a copiilor în ziua în care începe “jumătatea vacanţelor şcolare/'

Ce cheltuieli precise trebuie să acopere pensia alimentară? Ce trebuie făcut atunci când apar cheltuieli excepţionale? Dacă cel mic are nevoie de aparat dentar? Dacă la şcoală se face o excursie? Taţii manipulatori consideră că pensia alimentară reprezintă toată participarea lor, până la punctul în care refuză să mai scoată o centimă în plus şi îi cer mamei să le ramburseze cea mai mică cheltuială.

Manipulatorii sunt atât de ingenioşi când vine vorba să o enerveze pe mamă, încât sita justiţiei ar trebui să fie la fel de deasă ca hârtia milimetrică. Dar judecătorii au dreptul să considere că nu au timp de pierdut cu detaliile. Iată de ce ar trebui să cerem victimelor să stabilească printr-un efort colectiv o listă cu toate ochiurile împletiturii judiciare prin care manipulatorii lor au ştiut să se strecoare pentru a le face şicane. Am putea crea astfel o listă care ar trebui bifată în cadrul proceselor.

In cele din urmă, ar trebui să adăugăm o clauză care să-i oblige pe cei doi, manipulator şi victimă, să semnaleze orice punct care se regăseşte în decizia de judecată şi care nu a fost pus în aplicare. Dacă pensia nu a fost plătită, dacă nu vine niciodată să ia copiii în zilele care-i revin conform hotărârii judecătoreşti, dacă nu respectă programul, dacă nu a fost pusă în aplicare custodia comună... Victimele nu îndrăznesc să zică nimic, suportă legea făcută de fostul lor partener, trăiesc fără pensie, fără zile, fără program... Dacă ar fi obligate să semnaleze problemele, şi-ar depăşi teama de a face un denunţ. Cât despre manipulator, acesta ar şti că nu are mai mult de şase luni marjă de manevră înainte să dea socoteală pentru propriile comportamente.

O societate bine informată, profesionişti remarcabili, copii ascultaţi, judecăţi clare, toate ar avea o însemnătate extraordinară, dar nu ar servi la nimic dacă părinţii victime nu vor reuşi să îşi facă treaba care le revine: adică să iasă de sub influenţa manipulatorului şi să se apere cu adevărat. La ce ne folosesc verdictele frumoase pe care vi le oferim, dacă nu sunt aplicate. Aşadar, părinţi victime, este rândul vostru, treziţi-vă!

13

O ieşire definitivă de sub zona de influentă

I

"*Când războiul este inevitabil, să-l întârziem nu înseamnă decât să îi oferim avantaj adversarului.*"

Machiavelli

Renunţaţi la ochelarii roz

Am văzut că părinţii victime sunt oameni empatici, deschişi, binevoitori. Cu toate acestea, au un defect enorm: nu vor să ştie că există răutate gratuită şi că manipulatorii nu funcţionează la fel ca toată lumea. Cu toate acestea, au stat în preajma partenerului lor suficient cât să-l cunoască. Deşi au toate dovezile sub ochi, nu le vine să creadă că fostul lor partener îi urăşte în mod iraţional. Se încăpăţânează să se comporte ca şi cum ar avea de-a face cu cineva la fel de empatic, deschis şi binevoitor ca şi ei. Pe scurt, se comportă ca o ţară care ar refuza să admită că i s-a declarat război şi care şi-ar organiza parada de ziua naţională sub asediu. La cea mai mică pauză se conving pe sine că fostul lor partener s-a calmat în cele din urmă şi că zilele de furtună nu vor reveni. Apoi, când lucrurile reîncep, cad ca din cer.

In favoarea lor, trebuie să spunem că le lipseşte grila de decodare a personajului. Societatea nu ştie nimic şi neagă problema. Nici măcar psihologii nu sunt toţi la curent cu problema perverşilor narcisici.

în alte cazuri însă psihologul îşi face bine treaba, dar victima este cea care refuză să-şi scoată ochelarii roz.

Magali vine la mine la cabinet, evident cu inima îndoită. Psihologul a prevenit-o că partenerul ei este un pervers narcisic periculos. Ea mi-a citit cărţile şi nu mai are nicio îndoială: în paginile mele a găsit fix portretul lui robot. I-am explicat ce se va întâmpla, războaiele prin care va trece, muniţia cu care trebuie să se înarmeze etc., însă Magali se revoltă: “Nu-mi mai spuneţi asta, nu mă liniştiţi deloc!” îi răspund imediat: “Aţi venit la mine ca să vă dau asigurări sau ca să vă ajut să faceţi faţă problemei?” Magali trebuie să fie realistă şi să-şi învingă fricile: partenerul ei este periculos, iar ea are doi copii de protejat! Să pretindă că este angrenată într-un divorţ normal, cu un partener normal, nu o va ajuta cu nimic şi îşi va expune copiii. începând de acum, trebuie să vă feriţi de orice persoană care vă spune “Nu vă îngrijoraţi!”, pentru că asta înseamnă că această persoană nu şi-a dat seama de problemă. în faţa unui manipulator, să cauţi asigurări înseamnă să adormi. Când este un şarpe Mamba în apropiere, nu mergi desculţ.

Până când copiii vor absolvi facultatea, nu va fi posibil să lăsaţi garda jos. Veţi deveni un adult lucid, chiar clarvăzător, care respectă regulile, responsabil, protector şi vigilent. Copiii voştri au nevoie să fiţi organizat şi lucid în legătură cu tot ceea ce se întâmplă, să acționați cu realism atunci când trebuie. Dacă tu, părintele protector, nu îi protejezi, cine să o facă? Pe de altă parte, puteţi considera că aţi pierdut în faţa instanţei dacă nu faceţi ceea ce trebuie ca să vă apăraţi. Acesta este războiul vostru, nu al avocatului care vă reprezintă, şi nici al judecătorului. Mai bine aţi conştientiza acest lucru cât mai repede: sunteţi singuri în faţa agresorului şi trebuie să luptaţi, indiferent dacă vă place sau nu.

Deviza mea în acest context este: “Poziţia struţului este cea mai potrivită ca să-ţi iei şuturi în...”

Cum să scăpaţi definitiv de constrângere închisoarea în care vă aflaţi este construită din îndoială, frică şi vinovăţie.

Munca voastră constă în a dezamorsa aceste trei chei ale vulnerabilităţii.

Limpeziţi-vă spiritul

Pentru a scăpa de îndoială, înainte de toate, deschideţi ochii, priviţi lucrurile în faţă, apoi documentaţi-vă bine. Dacă trebuie să vă luptaţi cu o boală gravă, asta aţi face, nu-i aşa? Ţinând cont de situaţia în care vă aflaţi, va trebui să ştiţi totul despre perverşii narcisici, despre tehnicile de manipulare şi de contramanipulare, despre funcţionarea justiţiei, despre nevoile copiilor, despre poveştile altor victime şi, mai ales, despre soluţiile care vi se oferă. Păstrându-vă discernământul, faceţi turul asociaţiilor şi forumurilor. Cereţi ajutor pentru a beneficia de perspectiva necesară. în stadiul de confuzie mentală în care v-a adus manipulatorul aveţi nevoie de o contraspălare energică a creierului. Nu veţi reuşi să o faceţi de unul singur. Căci trebuie să repuneţi toate lucrurile la locul lor: ceea ce este legal şi ceea ce este ilegal, normalul şi anormalul, acceptabilul şi inacceptabilul, ce e drept şi ce e nedrept. Mai apoi va trebui să reînvăţaţi să vă ascultaţi şi să vă respectaţi nevoile şi dorinţele. Aţi petrecut toţi aceşti ani încercând să vă daţi seama ce aşteaptă partenerul manipulator de la voi. Faceţi-vă obiceiul să vă detaşaţi şi apoi să vă puneţi următoarea întrebare: “Dacă mă ascult, pe mine şi doar pe mine, ce-mi doresc? Cum e mai bine pentru mine?” şi ascultaţi răspunsul care vine din inimă, nu din creier! Aţi petrecut ani buni negând ceea ce simţiți. De fiecare dată când “asta v-a trecut prin minte” aţi dat la o parte o informaţie primordială şi de fiecare dată când v-aţi spus: “Nu e grav!”, v-aţi depăşit propriile limite. Puţin câte puţin, propria intuiţie va câştiga teren şi va putea din nou să joace rolul de ghid. Cu cât veţi fi mai liniştiţi sufleteşte şi veţi ţine departe gândurile negative, cu atât veţi putea avea o poziţie mai fermă. în afirmarea sinelui, 80% din muncă constă în clarificarea limitelor.

Nu există curaj fără frică

Frica pe care o simt victimele este intensă, apropiată de teroare şi de panică. Unele dintre victime sunt chiar îngrozite. Frica e dificil de controlat pentru că îmbracă în acelaşi timp o multitudine de forme, dar nici una cu adevărat perceptibilă. Manipulatorul ameninţă mult, lasă vag să se înţeleagă că va apela la represalii feroce şi vă manipulează să intuiţi care sunt acelea. Victima simte că se vor întâmpla lucruri grave, dar nu ştie cât de departe va fi în stare să meargă manipulatorul. Este foarte simplu: va merge atât de departe cât îl lăsaţi, căci nu există alte limite decât ale voastre. Şi frica voastră este singura putere pe care o are. în ziua în care nu vă va mai fi teamă veţi fi liberi. Exploraţi-vă temerile, clasificaţi-le în două grupe: temeri iraţionale, de care trebuie să scăpaţi prin eliminarea dedramatizării şi pe care ar trebui probabil să le trataţi prin terapie, şi temerile raţionale, de care ar trebui să ţineți cont, care vă arată un pericol obiectiv. Trebuie să învăţați să ghiciţi capcanele întinse pentru a le evita, să anticipaţi atacurile pentru a le combate. Dar a fi curajos nu înseamnă a fi inconştient. Veţi putea să nu vă mai temeţi în ziua în care vă veţi dezvolta capacitatea de a vă apăra în mod realist şi eficient, când vă veţi ridica zidurile de apărare şi veţi fi capabili să îl trageţi serios la răspundere. Amintiţi-vă: nu este decât un mucos, un golan în curtea şcolii. Nu trebuie să-i daţi voie să facă legea. Repetaţi-vă la nesfârşit: “Cel care se luptă poate pierde. Cel care nu se luptă a pierdut deja/' Şi, într-adevăr, veţi pierde dacă nu acţionați!

Responsabil, dar nu vinovat

In cărţile mele precedente, am abordat ceea ce se numeşte “pactul lui Tom Degeţel” pe care vă invit să-l aprofundaţi pentru că reprezintă cea mai mare capcană, mai ales pe termen lung. In aceste rânduri vă voi reaminti că, divorţând, aţi părăsit o persoană adultă, nu aţi abandonat un copilaş lipsit de apărare. Nu sunteţi responsabili de ce se va întâmpla cu el. Chiar dacă vă şantajează cu sinuciderea, nu sunteţi vinovaţi. Nu rămânem

cu un partener doar de frică sau de milă. Un manipulator nu e deloc fragil: va cădea mereu în picioare şi va găsi o nouă pradă cu care să vă înlocuiască. Fiţi constienti că de fiecare dată când veţi 9 » » *9*

ceda şantajului sau presiunilor vă felicitaţi manipulatorul pentru că a încercat şi îl încurajaţi să mai încerce şi altă dată. Intr-o lume ideală, nimeni nu ar trebui vreodată să cedeze şantajului. Victimele manipulatorilor sunt campioanele mondiale la culpabilizare, toate categoriile la un loc! Este destul de normal după anii în care au fost acuzate constant. Dar “învinovăţirea este un cancer relaţional”, spune Jacques Salomé. Când te simţi vinovat este dificil să ai încredere în tine. Vinovăţia incită la a atrage şi la a accepta pedepse. Primul pas pe care îl aveţi de făcut în procesul de dezvoltare personală este să vă debarasaţi de această vinovăţie. încerc mereu să le inoculez clientelor mele: “Sunteţi o femeie adultă, majoră şi liberă. Trăiţi într-o ţară democratică.

Divorţul este un drept legal, nu o crimă. Atâta vreme cât respectaţi legile în vigoare în ţara voastră, nimeni nu are dreptul să vă judece, să vă îngrădească libertăţile şi, cu atât mai puţin, să vă ceară socoteală pentru comportamentul vostru sau să vă facă să «plătiţi» orice.”

In sfârşit, cel mai bun mijloc ca să nu vă simţiți vinovaţi este să deveniţi responsabili. Acţiunea este un antidot puternic. Nu, nu meritaţi ceea ce vi se întâmplă, dar nu mai este momentul să vă plângeţi de ceea ce nu ar fi trebuit să se întâmple. Spuneţi cu fermitate: “începând de acum, îmi asum responsabilitatea de a ne scoate de aici! “ Cum victimele sunt în mod intrinsec oameni responsabili, acest angajament poate bulversa complet datele problemei.

Pentru a finaliza ieşirea de sub influenţă, va trebui să vă pierdeţi condiţionările la ascultare şi să învăţați să spuneţi “Nu!”, “Stop!” şi “Ajunge!” Va trebui să reînvăţați să păcăliţi, să tăceţi, să ţineți informaţii pentru voi înşivă şi, mai ales, să nu vă dezvăluiţi cu naivitate jocul. Deveniţi un

jucător de poker şi adoptaţi mereu atitudinea: “Nu mă sperii şi nu mă doare!” Manipulatorul nu trebuie să ştie când loviturile lui şi-au atins ţinta. Veţi fi vindecaţi atunci când veţi vedea de departe venind mucosul cu pantofii lui prea mari şi cu şmecheriile de puşti, iar asta vă va face să râdeţi şi-l veţi trimite la plimbare. Vă asigur, cu cei mai puţin periculoşi manipulatori, mulţi dintre clienţii mei ajung în acest stadiu!

Copiii voştri nu aşteaptă altceva

Aşa cum vă spuneam în încheierea capitolului despre SAP, părinţii alienaţi sunt cei care s-au lăsat îndepărtaţi, validând în mod direct sau indirect toate comportamentele deviante ale manipulatorului. Un părinte aflat sub influenţa acestuia aderă la discursul manipulatorului. Acceptă acest discurs sau se apără stângaci, dar nu se desprinde. Amintiţi-vă de Lea şi de părul ei care trebuia spălat în fiecare zi. Luând-o pe farmacistă drept martor, mama i-a transmis fetei următorul mesaj: “Doar farmacista are acelaşi nivel de putere ca şi tatăl tău. Eu nu pot face nimic/' La fel, când o mamă panicată întoarce cu susul în jos toată casa pentru a găsi telefonul dat de tată, chiar înainte de apelul de seară, îi transmite copilului: “Tatăl tău face legea la mine acasă.” Mai grav, părinţii manipulaţi sunt atât de laşi, încât îşi lasă copilul să se descurce singur în faţa căpcăunului. O mamă mi-a spus la un moment dat: “Trebuie să-i spună tatălui.” “Nu, doamnă, nu ea, ci dumneavoastră trebuie să-i spuneţi tatălui! Acest copil are dreptul să fie protejat de furia tatălui său.”

Cum va găsi copilul curajul să-i vorbească tatălui dacă nici măcar mama sa nu are puterea să-l înfrunte?

Nu există un divorţ mai rău de un manipulator decât acela în care părintele victimă s-a îndepărtat fizic, dar rămâne sub influenţa mentală a acestuia. Faceţi tot ce vă stă în putinţă pentru a vă regăsi spiritul obiectiv şi liberul arbitru.

Fixarea sentinţei

In justiţie, ca şi în asigurări, ţine de fiecare să demonstreze ceea ce susţine. Dacă nu aţi făcut constatarea accidentului, firma de asigurări nu vă va da niciun ban. La fel, dacă nu aţi reclamat abuzurile partenerului, dacă nu aţi scos vreun certificat medical sau vreo dovadă, dacă nu aveţi dovezi că vă hărţuieşte, foarte rău aţi făcut. Refuzând să se angajeze în luptă, victimele merg până la a şterge probele. “Mesajele în care mă ameninţa cu moartea? Nu, nu le mai am. Le-am şters. De ce?” Această mamă a venit de curând în biroul meu să se plângă că justiţia e crudă şi oarbă! Dacă, în schimb, aţi ieşit cu bine de sub influenţa manipulatorului şi sunteţi suficient de bine informaţi despre felul în care funcţionează justiţia, vă veţi putea apăra în mod real cauza în faţa judecătorului. Justiţia este principalul vostru atu, nu-l ignoraţi!

Când partenerul de viaţă este un manipulator, trebuie neapărat să cereţi custodia unică pentru copii. Pentru taţii victime, această cerere trebuie făcută imediat ce copilul a împlinit 6 ani. înainte e prea devreme, dacă nu există abuzuri grave. Dacă, în plus, manipulatorul este cu adevărat periculos (violent, alcoolic, obsedat...) trebuie să faceţi tot ce vă stă în putinţă ca să adunaţi dovezi, să-i refuzaţi dreptul de a ţine copiii acasă la el şi să solicitaţi vizite în prezenţa unor martori. Nu spun că veţi avea câştig de cauză, dar trebuie cel puţin să cereţi şi să încercaţi. Este o chestiune de principiu. Orice s-ar întâmpla mai apoi, îi veţi putea spune copilului: “Eu am făcut tot ce mi-a stat în putinţă pentru a te proteja.” Intr-o bună zi, acei bebeluşi care s-au aflat în custodie comună vor avea dreptul să îşi întrebe mama: “Cum l-ai putut lăsa să facă asta? De ce n-ai încercat măcar să îl împiedici?”

Este, de asemenea, o chestiune de coerenţă. Sunteţi persoana cea mai în măsură să cunoască nivelul de toxicitate a fostului partener. Dacă ieşiţi din starea de negare, ştiţi că este abuzator şi că, cu cât copiii îl vor vedea mai puţin, cu atât le va fi mai bine.

Apoi, va trebui să cereţi un proces foarte detaliat. La fel, este posibil să nu-l obţineți, dar cel puţin aţi încercat. Transmiteţi prin intermediul avocatului că partea adversă este un chiţibuşar de primă clasă şi că v-a creat tot felul de probleme cu programul, pensia alimentară, telefoanele... aveţi nevoie ca totul să fie trecut negru pe alb. Nu aşteptaţi ca judecătorul să ghicească ceea ce înţelegeți voi prin detaliat. Faceţi propriile propuneri, cereţi pentru copii un program fix şi predictibil. Cu un manipulator, este de preferat ca numărul telefoanelor şi orele de apel ale părinţilor să fie stabilite prin sentinţă. Asta vă constrânge, dar evitaţi să fiţi invadaţi de telefoane, pe de-o parte, dar şi privaţi de ele, pe de altă parte.

Este cazul să deveniţi obsedaţi de control între părinţi normali, problemele de custodie se rezolvă cu uşurinţă. Mamele nu-şi doresc să despartă copiii de taţii lor, iar taţii o respectă pe mama copiilor lor. în perioadele în care copilul are mai multă nevoie de unul dintre părinţi, celălalt înţelege şi dă curs nevoii copilului. în cazul în care există probleme, fiecare poate conta pe celălalt. Celălalt părinte rămâne întotdeauna prima persoană de contact în cazul în care copiii nu pot fi supravegheaţi. Schimbările de date din motive personale (sărbători de familie, seminarii profesionale...) sunt posibile. Şi când este nevoie, cei doi părinţi ştiu să ia o decizie împreună. Aceasta era şi intenţia voastră. Dar nimic din toate acestea nu este posibil atunci când unul dintre părinţi este un manipulator. Nu mai visaţi. Fiecare excepţie de la regulă îi dă ocazia să vă învinovăţească. “Da, dar tu, săptămâna trecută, erai foarte mulţumit(ă) că...”

Acesta este motivul pentru care, atunci când o sentinţă a fost pronunţată, trebuie să o aplicaţi exact aşa cum este ea şi fără să ezitaţi. “Aşa zice legea!” ar trebui să devină leitmotivul pe care îl aveţi. Aplicarea impecabilă a sentinţei înseamnă că şi manipulatorul este obligat să respecte custodia comună pe care a cerut-o, dacă a obţinut-o şi, în

acelaşi timp, să faceţi apel la această decizie şi să adunaţi dovezi că lucrurile merg prost. Când copiii sunt prea mici, dacă îşi dau seama că mama ezită, asta îi va sfâşia. Dacă nu respectă legea, de ce să nu profităm? Fiecare săptămână, fiecare lună, fiecare an câştigaţi fără custodie comună contează enorm şi nu sunt de lepădat. în afară de situaţia în care ar putea folosi acest lucru împotriva voastră pretinzând că refuzaţi să puneţi legea în aplicare. Aşa că gândiţi-vă să adunaţi dovezi cum că el este cel care nu venea să caute copiii. Trimiteţi e-mailuri pentru a înregistra fiecare scăpare pe care o are. Păstraţi facturile de la creşă sau de la centrul de zi unde a trebuit să lăsaţi copiii când nu a venit. Dacă nu, riscaţi ca într-o bună zi să fiţi acuzaţi că nu aţi apărat interesele copilului.

Amintiţi-vă de tatăl despre care v-am povestit mai devreme, care a pretins că nu punea în aplicare custodia comună pentru că aştepta ca mama să fie pregătită. Dar pentru că aceasta era prea fuzională şi se săturase să aştepte şi să-şi vadă fetele îndepărtându-se de el, a luat măsuri energice. încercaţi să combateţi asta la tribunal! V-am prevenit, nu vă lăsaţi păcăliţi.

Aplicarea legii implică şi plata pensiei pe care o datorează. Multe mame nu îndrăznesc să o ceară, de teama represaliilor. Aş vrea să le asigur că oricum vor avea parte de represalii. Aşa că mai bine îl puneţi să plătească ce vă datorează. Pensia lui vă va fi utilă pentru a plăti toate procesele pe care le va deschide. în plus, nu uitaţi că aceasta este legea! Nu aveţi de ce să vă frământaţi. Este inutil să depuneţi plângere pentru neplata pensiei. Procedura e lungă şi prea puţin eficientă. Există o variantă mult mai simplă şi mai rapidă. Mergeţi la un executor judecătoresc. Mergeţi cu sentinţa care dovedeşte că aveţi dreptul la această pensie, cu datele fostului partener şi ale angajatorului său şi cu cartea de identitate. Adăugaţi o declaraţie pe propria răspundere cum că pensia nu a mai fost virată de la data de... şi că restanţele se ridică la suma

de... Executorul judecătoresc se va ocupa de tot, pe cheltuiala datornicului şi, în două sau trei săptămâni, dacă e solvabil, problema va fi reglată. Adresarea către executorul judecătoresc are cel mai nefavorabil efect pentru datornic atunci când va dori să facă apel. De asemenea, puteţi implica şi Casa de Alocaţii Familiale[13]. CAF se va ocupa să vă dea pensia şi apoi o va recupera de la datornic. In oricare dintre cazuri, nu veţi rămâne fără bani. Pensia pe care nu o cereţi o furaţi de la propriul copil.

Nu cereţi nimic altceva în afara aplicării sentinţei şi nu acceptaţi niciun aranjament. Nu contaţi pe manipulator să vă ajute. Pe de-o parte, este tot timpul posibil să vă lase baltă în ultimul moment. De câte ori spun asta, mamele au brusc o revelaţie şi exclamă: “Da, este adevărat. Ultima dată, m-a făcut să pierd trenul.” Sau: “Nu am putut merge la muncă pentru că nu a venit.” Pe de altă parte, ştiţi deja că negociază mereu. Dacă v-a făcut cel mai mic serviciu, va trebui ca la schimb să cedaţi tuturor cerinţelor sale. Aşadar, organizaţi-vă, adunaţi în jur o mulţime de prieteni, de vecini, de bunici, de părinţi, de elevi, de bone, ca să nu aveţi niciodată nevoie de el. “E trist să nu poţi conta pe tatăl copiilor tăi.” Aşa îmi spun acele idealiste care nu vor să ţină doliu după o înţelegere între foşti. Da, e trist, dar asta este realitatea pe care o trăiţi.

La fel, cea mai mică schimbare de dată este o portiţă deschisă către şantaj şi negocieri fără sfârşit. Dacă veţi începe să intraţi în jocul negocierii datelor aţi încurcat-o. Nu e posibilă nicio concesie fără să riscaţi să se folosească de această breşă pentru a vă hărţui. Veţi fi obligaţi, mai devreme sau mai târziu, să deveniţi obsedaţi de control pentru a nu ceda. Aşadar, mai bine deveniţi imediat şi câştigaţi timp, energie şi seninătate. Veţi vedea că este mult mai simplu să spuneţi “nu” o dată pentru totdeauna şi

13 Casa de Alocații Familiale, prescurtat CAF, a fost înființată de către statul francez pentru a veni în sprijinul tuturor celor care au venituri mai mici decât media salariilor în Franța, (n.red.)

să vă limitaţi la sentinţă, care a devenit foaia voastră de parcurs. Este ceea ce ar fi trebuit să faceţi de multă vreme. Terminaţi cu sensibilităţile: fără nostalgii de Ziua Tatălui, Ziua Mamei, aniversări, Crăciunuri... Nu este o moarte de om dacă sărbătorim mai devreme sau mai târziu. Da, copiii au ratat căsătoria verişoarei Bertha. Da, vor mai rata o mulţime de lucruri de-a lungul anilor. Divorţurile mai înseamnă şi asta... Vor exista întotdeauna evenimente când va fi la celălalt părinte şi invers. Dacă începeţi să vă faceţi griji, nu vă veţi mai opri niciodată, mai ales cu un manipulator.

Nu-i lăsaţi nicio şansă

Amintiţi-vă de atitudinea pe care v-am propus să o adoptaţi: “Nu mi-e frică şi nu mă doare.” Nu-i arătaţi niciodată unui manipulator că sunteţi surprinşi, frustraţi, speriaţi, furioşi... Pe de-o parte, îl va încânta şi, pe de altă parte, îi veţi oferi mai multe căi prin care să vă rănească. Trebuie să pară că nu vă atinge nimic. In filmul “Viaţa unui copil răsfăţat” există un moment foarte amuzant. Jean-Paul Belmondo îi explică lui Richard Anconina că în afaceri nu trebuie niciodată să ai un aer surprins, chiar dacă în realitate eşti. Richard Antonina face ochii mari şi răspunde: “Serios?” Urmează un antrenament super amuzant despre cum să nu mai fii surprins. La fel ca Jean-Paul Belmondo în acest film, deveniţi un excelent blufeur. în faţa manipulatorului nu trebuie să vă mai lăsaţi atinşi de nimic, cel puţin în aparenţă.

Când manipulatorul vă solicită ceva, pot exista două situaţii: fie are dreptul legal, fie nu-l are. Dacă nu-l are este foarte simplu şi uşor de gestionat, pentru că aveţi legea de partea voastră. Nu vă rămâne decât să spuneţi sistematic “nu” fără să vă arătaţi emoţiile şi să-l trimiteţi să recitească sentinţa... Nu încercaţi să discutaţi şi cu atât mai puţin nu încercaţi să-l faceţi să înţeleagă orice. Dacă tună şi fulgeră, spuneţi-i să-şi păstreze argumentele pentru avocatul său. Dacă vă insultă, opriţi comunicarea: închideţi telefonul sau

plecaţi. Dacă ameninţă spuneţi-i că nu vă temeţi de ameninţări.

Iată un exemplu despre cât de util este să respectaţi litera legii şi să înfruntaţi imediat situaţia. Claire este în mod sistematic călcată în picioare şi dispreţuită de fostul soţ. Nu-i cere niciodată părerea, o pune sistematic în faţa faptelor împlinite şi, evident, imediat ce o simte că se enervează face şi mai rău. într-o zi, fosta ei soacră, care nu i-a mai vorbit de luni întregi, îi trimite lui Claire un mesaj fără "bună ziua" sau "la revedere" şi fără să-i ceară acordul. O informează că a rezervat o cabană în afara oraşului, de la data de la data de, şi că va lua copilul în vacanţa de Paşte. Datele alese cad fix în mijlocul concediului mamei, e de la sine înţeles. Claire nu ştie cum să reacţioneze la acest mesaj. Dacă refuză este o mamă obsedată de control, care creează probleme şi-şi privează copiii de nişte vacanţe extraordinare cu bunica. Dacă acceptă este călcată în picioare şi privată de ceea ce i se cuvine, ca de obicei. Dacă vrea să fie respectată şi să i se ceară părerea va primi înapoi un mesaj plin de învinovăţiri amestecate, de genul: "Nu e o lipsă de respect să-l duc pe fiul tău în vacanţă." Claire a ales să nu răspundă acestui mesaj nepoliticos. Proastă alegere. Foarte repede, fostul partener a început să o preseze, căci, ca un bun fiu, a făcut pe avocatul mamei sale. "Mama aşteaptă răspunsul tău pentru a confirma rezervarea. A dat deja un avans de 25%. Dacă trebuie să anuleze, pierde banii. Şi când va confirma nu va mai putea recupera ce a plătit." Ca de obicei există presiunea unei urgenţe, învinovăţirea (dacă pierde bani e din cauza ta) şi veşnicele probleme cu banii... Din nou, o alegere proastă. Claire nu răspunde presiunilor fostului partener. Atunci, tatăl pune presiune pe fiul său, Nicolas, în vârstă de 6 ani, care fiind super stresat şi super angoasat, începe să-şi hărţuiască mama: "Mami! Mami! Taţi vrea să ştie dacă pot merge în vacanţă cu bunica! Spune-mi, mami, pot merge în vacanţă cu bunica?" Morala: Claire a căzut din

nou în capcană şi a trebuit să cedeze pentru a proteja copilul. Vedeţi cum respectarea legii i-ar fi simplificat viaţa. Ar fi trebuit să răspundă imediat. Obiceiul de a regla orice neînţelegere în primele şase ore e o regulă valoroasă. Nu ar fi trebuit decât să-i trimită un mesaj foarte serios soacrei (dar şi fostului ei partener) spunându-i că este o greşeală cu perioada, pentru că anul acesta datele disponibile pentru fiul ei, aşadar şi pentru ea (conform sentinţei judecătoreşti) erau între... şi între... Aceasta ar fi simplificat lucrurile şi cu Nicolas. “Buni nu are voie să te ia în vacanţă decât în perioada în care eşti la tatăl tău, asta e legea. Şi pentru cealaltă bunică lucrurile stau la fel. Te poate lua doar atunci când eşti cu mine.”

Dacă cererea manipulatorului este legitimă, cedaţi fără să ezitaţi şi arătaţi-vă aprobarea fără emoţii, chiar dacă asta vă enervează. “Nu mă doare!” Nu vă asumaţi niciodată riscul să încălcaţi legea. De exemplu, prin sentinţă este weekendul lui. Ia copiii în acest weekend? E normal. Dacă aceştia nu vor să meargă, trebuie să îi convingeţi. Amintiţi-vă că acum sunteţi pasibili de închisoare dacă nu o faceţi. Şi asta riscă să se întâmple din ce în ce mai frecvent. Inutil să pretindeţi că totul este minunat atunci când trebuie să mergeţi la un pervers narcisic care vă hărţuieşte. Le spuneţi cât se poate de serios copiilor: “Asta e legea. Sunteţi obligaţi să mergeţi. Nu am dreptul să vă reţin.” Poate părea crud, dar este mai puţin decât să le daţi de înţeles că ar avea de ales, că ar putea încălca legea fără să fie pedepsiţi, şi apoi să trebuiască să dezminţiţi când legea vă va sancţiona pentru nerespectarea programului convenit.

Atenţie, în cazul litigiilor în care manipulatorul încearcă să nu aplice legea, de exemplu, atunci când nu vrea să ia copiii la momentul la care ar trebui. Nu-i ia? Nu este grav, cu condiţia să vă dea o declaraţie în care să specifice că renunţă la responsabilitatea de a avea grijă de copii, pentru că nu voi ar trebui să fiţi responsabili pentru ei în

weekendul respectiv. Dacă refuză să semneze, trimiteţi-i un e-mail de confirmare că acceptaţi cu titlu excepţional şi ca să-l ajutaţi să ţineți copiii în weekendul său. Astfel veţi evita să meargă să depună plângere pe ascuns. Dacă nu, într-o bună zi va pretinde că nu aţi vrut să-i daţi copiii. Creaţi sau păstraţi dovezi scrise pentru fiecare caz în care nu respectă sentinţa. Si, evident, avertizati-l în scris: weekendurile în care nu a luat copiii nu sunt recuperabile!

In sfârşit, cu un manipulator nu trebuie să vă grăbiţi să încheiaţi socotelile. Asediul Leningradului a durat 900 de zile. Al vostru va dura până la majoratul copiilor!

Anticipaţi-i răutatea pentru a o putea contracara

Sper că în acest stadiu al lecturii aţi înţeles că dacă-i lăsaţi spaţiu de manevră va acţiona mereu în aşa fel încât să vă facă viaţa mizerabilă. Gelos pe viaţa pe care o aveţi fără el, va căuta cu tot dinadinsul să vă facă rău. Vrea să vă strice weekendurile şi vacanţele, să vă împiedice să plănuiţi orice, cât de puţin plăcut. Pe scurt, este interzis să aveţi o viaţă care să nu-l includă. In paralel, va face tot ce poate să păreţi personajul rău în faţa copiilor, în faţa apropiaţilor săi, dar mai ales în faţa justiţiei, adunând o colecţie de incidente inventate. Trebuie să învăţați să-i anticipaţi răutatea pentru a o putea contracara.

Este primul weekend pe care Arthur îl petrece cu tatăl său.

Sâmbătă, la ora 7.00, sună telefonul fix, iar Christelle se trezeşte brusc. O dată nu avea şi ea copilul şi putea dormi mai mult! Numărul afişat este cel al fostului partener. Decide să nu răspundă. El nu lasă mesaj, dar sună fără încetare pe telefonul mobil. Atunci, Christelle intră în panică. Probabil s-a întâmplat ceva cu copilul dacă sună atât de devreme. Răspunde cu inima bătând să-i sară din piept. Domnul a decis să-l ducă pe Arthur la săniuş și sună să treacă să ia salopeta de schi în acea dimineaţă. Bine jucat: mai întâi o trezeşte cu un pretext mărunt, apoi are ocazia să verifice dacă e singură acasă. Iar dacă Christelle marşează, o va bloca în casă pentru restul dimineţii, căci

probabil că va trece pe la ora 14.00... sau deloc! (Oh, până la urmă ne-am răzgândit!) Christelle nu se lasă manipulată. In primul rând, nu este acasă (ceea ce este fals, dar are dreptul să aibă linişte). în al doilea rând, este treaba lui să anticipeze. Nu avea decât să se gândească vineri seara când a venit să ia copilul. Şi pac, weekend plăcut! Duminică seara, când se întoarce, Arthur, în vârstă de 3 ani, o loveşte pe mama: “Eşti rea, mami! Nu ai vrut să ies la zăpadă cu tati!” Mai întâi şocată, Christelle a ştiut să răspundă pe un ton suficient de relaxat ca să detensioneze incidentul: “Bi-neînţeles că vreau să mergi la zăpadă cu tatăl tău! De ce nu aş vrea asta? El este cel care a uitat să-ţi ia salopeta! Nu-i nimic. Mergi data viitoare, dacă nu mai uită să-ţi ia lucrurile.”

Vedeţi, asta cere o anumită neimplicare şi antrenament!

Judecătorul din procesul de divorţ al lui Valérie, ţinând cont de programul de muncă neregulat al tatălui, a refuzat din nefericire să fixeze date precise pentru vacanţe, cei doi părinţi trebuind “să se înţeleagă” - ceea ce tatăl a tradus prin ideea că mama copilului trebuia să fie la dispoziţia lui. Cu trei luni înainte de vară, fără niciun răspuns de la fostul ei partener, Valérie îi trimite o scrisoare recomandată în care îi precizează datele pe care şi le-ar dori pentru a pleca în vacanţă cu fiul său, cerându-i să o anunţe cât mai repede dacă aceste date nu-i convin. Evident, nu a primit niciun răspuns. Crezându-se în mod naiv apărată de scrisoarea sa recomandată, Valérie face cerere de concediu, rezervă o rulotă într-un camping la 12 ore distanţă de casa sa, de duminică până duminică, pentru a evita aglomeraţia din trafic. Valérie află de la fiul său entuziasmat că tatăl a planificat o excursie la munte şi că vor pleca cu un grup sâmbătă, în ajunul întoarcerii lui Valérie... Cu scrisoare recomandată sau fără, Valérie se afla în următoarea situaţie:

- Să se întoarcă de vineri şi să se lipsească de două zile de vacanţă din şapte;

- Să renunţe la o jumătate de zi de vacanţă şi să conducă două ore dus-întors, pentru a-l urca pe adolescentul de 14 ani, singur, într-un tren, pe care trebuia să-l schimbe la Lyon (pe cheltuiala ei, evident!);

- Să-l trimită la naiba pe fostul partener. Ceea ce în justiţie ar fi echivalat cu negarea dreptului tatălui şi cu dorinţa deliberată de a pune piedică bunelor relaţii dintre tată şi fiu. Şi, mai mult, cum ideea excursiei îi plăcea fiului, se asigura că şi-l întoarce şi pe acesta împotriva ei. în cele din urmă, copilul a luat trenul vineri.

Ca să vă strice vacanţele, unii perverşi narcisici nu se dau în lături de la nimic. Elisabeth şi fiica ei de 15 ani sunt în vacanţă la malul mării. Datorită ajutorului meu, Elisabeth scapă din ce în ce mai mult de sub influenţa fostului partener. Pentru prima 4ată, în ani întregi, se simte bine, senină, liberă şi se bucură de vacanţă. Fostul soţ o sună sub pretextul unei hârtii administrative urgente şi solicită să treacă în lipsa ei. Ea îşi dă seama că acesta îşi doreşte să o neliniştească şi să-i strice vacanţa şi-l trimite cu calm la plimbare. îşi dă seama din discuţia telefonică cât de supărat este pentru că nu a reuşit să îi strice vacanţa. în jurul orei 23.00, fiica sa de 15 ani apare cu ochii plini de lacrimi, bulversată, în camera mamei. Tocmai a primit un mesaj obscen de la tatăl ei. “Draga mea, te ling cu plăcere între coapse/' Tatăl este de negăsit în următoarele două zile. Când în cele din urmă este pus faţă în faţă cu perversitatea sa, ridică din umeri şi minimizează fapta, spunând că a greşit numărul din agenda telefonului, deşi şi mama şi fiica ştiu foarte bine că acesta nu are nicio iubită. Intre timp, el şi-a atins obiectivul: a stricat vacanţa şi regăsirea dintre mamă şi fiică. A fost suficient să agreseze fata pentru a ajunge la mamă. Dacă mai aveaţi vreo îndoială că manipulatorii sunt nişte nemernici...

Există o singură soluţie pentru a evita toate aceste neplăceri: să fiţi cât mai discreţi posibil. Manipulatorul nu trebuie să ştie nimic despre viaţa voastră, despre proiectele

pe care le aveţi şi despre persoanele pe care le frecventaţi. Rămâneţi evazivi în ceea ce priveşte proiectele de vacanţă, nu daţi nicio dată de plecare şi cu atât mai puţin programul trenului sau al avionului. Nu-i spuneţi niciodată unde vă aflaţi exact. “In Alpi...”, “în sud...”, “la malul mării...” sunt informaţii mai mult decât suficiente. Dacă îi spuneţi exact locul în care vă aflaţi, între datele de şi de, riscaţi să vă oblige să anulaţi sau să apară şi el. Imaginaţi-vă că unii manipulatori sunt în stare să închirieze o cameră în staţiunea de schi în care vă aflaţi, în aceeaşi săptămână. Vă reamintesc faptul că nu trebuie să-l luaţi în vacanţă! Ce motive veţi găsi pentru a le explica micuţilor de ce nu schiază cu tăticul lor iubit? Vă asigur că am avut mai multe mărturii despre asemenea neplăceri! Fiind o persoană total transparentă, va trebui să învăţaţi să tăceţi şi să disimulaţi. Este foarte bine aşa: când eşti un adult matur, nu-ţi povesteşti viaţa în faţa tuturor. Această învăţare a discreţiei vă va fi utilă şi în alte situaţii. In sfârşit, ultimul punct, cel mai important, copiii vor fi hărţuiţi cu întrebări de către fostul partener. Acesta este motivul pentru care trebuie să fiţi foarte discreţi şi în cazul lor. Dacă aceştia întreabă cu insistenţă: “Mama, mama, unde mergem în vacanţă anul acesta?”, fiţi sigură că sunt manipulaţi! Răspundeţi evaziv: “încă nu am decis. Probabil la mare, dar nu m-am hotărât încă. Sunt atâtea locuri care-mi plac!” Aşa cum am explicat în cartea mea, *Bien communiquer avec son enfant*, părinţii de azi le împărtăşesc prea multe copiilor, îi amestecă prea mult în deciziile lor, îi încarcă cu informaţii care nu-i privesc. Le puteţi cere părerea asupra anumitor lucruri, cele care-i privesc direct, dar trebuie să vă păstraţi puterea de decizie. învăţând să tăceţi, să luaţi deciziile de părinte de unul singur, le veţi da copiilor dreptul să fie copii, să-şi trăiască fericiţi şi lipsiţi de griji copilăria. Acest drept le este refuzat de cealaltă parte, aşa că este important să îl aibă măcar din partea voastră!

Ca să vă înarmaţi copiii să facă faţă interogatoriilor fostului partener, învăţaţi-i să răspundă inocent: “Nu ştiu nimic despre asta. întreab-o pe mama (sau pe tata)!”. Puterea lor va veni chiar din faptul că asta e perfect adevărat.

Apăraţi-vă şi cereţi respect lată-vă acum bine înarmaţi ca să vă apăraţi şi să impuneţi respect. Obligaţi-vă manipulatorul să dea dovadă de o minimă politeţe la adresa voastră: “Spunem bună ziua, la revedere şi mulţumesc.” Dacă vă insultă, dacă urlă, somaţi-l să se comporte corect şi dacă totuşi continuă, închideţi telefonul sau întoarceţi-i spatele. Trebuie să ieşiţi definitiv de sub influenţa lui, să-i ghiciţi intenţiile ca să-l contracaraţi şi să nu vă mai lăsaţi dominaţi niciodată. Deveniţi complet rigizi în ceea ce priveşte reacţiile psihice. Poate fi foarte amuzant. Nu lăsaţi să vă scape nimic. Nu discutaţi şi nu negociaţi nimic. Nu-i cereţi niciodată ajutorul. Amintiţi-vă: este o ghiulea, nu nisipuri mişcătoare! Pe cât posibil, faceţi în aşa fel încât să aveţi toate lucrurile în dublu exemplar şi nu-i daţi în mod inutil obiecte importante. Păstraţi mereu un plan de salvare. Nu-i mai spuneţi nimic despre viaţa voastră şi despre proiectele de vacanţă. Savuraţi plăcerea de a-i spune: “Asta nu te mai priveşte.'7 Nu-i arătaţi niciodată că ceva vă afectează şi cu atât mai puţin că ceva vă răneşte. Dimpotrivă, lăsaţi-l să creadă că tot ceea ce decide (în cadru legal) vă ajută. Calmul manipulatorului se bazează pe stresul victimei. Dacă rămâneţi calmi şi refuzaţi să intraţi în polemică, el va fi cel care va deveni isteric. Vă puteţi măsura progresul atitudinii după numărul crizelor de furie pe care le va face. Fiecare privire furioasă şi fiecare criză de nervi vor reprezenta o dovadă că aţi acţionat corect.

Unele victime mi-au spus că au înţeles că trebuie să alimenteze mereu nevoia de conflict şi de ceartă a manipulatorului. Şi atunci aleg să o canalizeze către puncte pe care ele le consideră anexe: program, haine etc., pentru a salva esenţialul: educaţia, alegerea şcolii, activităţile

extraşcolare etc. In mod naiv, ca orice băieţel, manipulatorul cade în capcană. încântat să se certe, aduce în mod sistematic copiii cu întârziere sau pierde lucruri, dar cedează fără să clipească la tot restul. în acest caz, admir tehnica. Eu, personal, nu aş fi în stare să fac asta! Dar în mod vizibil este foarte eficient dacă îţi doreşti linişte. Aşadar, dacă vă simţiți capabili să exersaţi...

în cele din urmă, când veţi fi pus în practică cele descrise mai sus, veţi învăţa să renunţați: manipulatorul nu va ceda niciodată. Să ştiţi dinainte că nu se va da înapoi de la a pune în aplicare absolut orice mizerie pe care v-o poate face. Când s-au stabilit limite pentru toate lucrurile la care se puteau stabili, când v-aţi protejat în toate felurile în care o puteaţi face, va trebui să renunţați la restul. Manipulatorul nu mai reprezintă o problemă pentru că nu are soluţie.

14.

Protejaţi şi "înarmaţi" copiii

Dacă eşti manipulator, aşa eşti în orice situaţie, în permanenţă şi cu toată lumea. Un manipulator îşi va manipula aşadar şi propriii copii. Mi se pare uimitor discursul general care spune că poţi fi un soţ rău, dar un tată bun (de altfel, din seria lucrurilor cu dublă măsură, nu am auzit niciodată ideea că o femeie ar putea fi o soţie execrabilă, dar o mamă bună!). Cu toate acestea, a fi un tată bun presupune să o respecţi pe mama copiilor tăi.

în timpul divorţului, manipulatorii se folosesc în mod deliberat de copii pentru a-şi răni fostul partener şi pentru a continua să-l hărţuiască. Aţi văzut în exemplele precedente că nu se dau înapoi de la nimic, nici măcar de la a le provoca o insolaţie gravă copiilor, nici să îi trimită un mesaj obscen fiicei, doar ca să-şi atingă scopul. Manipulatorii îşi manevrează copiii, astfel încât aceştia să ceară ei înşişi custodia comună. Scopul lor este unul dublu: să crească şansele obţinerii ei, dar şi să aibă plăcerea de a-l vedea pe celălalt părinte renegat de propriii copii. într-un divorţ, uneori copiii sunt prinşi într-un conflict de loialitate cu

părinţii lor. Pentru a menţine legătura cu el, copilul va trebui să-l urască pe celălalt.

Tehnica pentru manipularea copiilor e simplă. Trebuie să-i faci să creadă că eşti drăguţ şi nefericit şi că celălalt părinte este un nimic şi un rău, dar mai ales că totul este doar din vina lui. Copiii sunt supuşi presiunilor, şantajului şi unei adevărate spălări a creierului. Şantaj afectiv, scene teatrale cu strigăte, lacrimi traumatizante şi mesaje subliminale se succed permanent într-o cicăleală continuă. “Ia uite ce fac pentru tine! Şi asta! Şi asta! Vezi cât de bine mă ocup de tine! Iar mama ta, ea nu face nimic, n-are nicio valoare... (iar tatăl tău, nu face nimic, n-are nicio valoare...)”.

Mathis, în vârstă de 7 ani, se crede filosof. Ridică din umeri şi-i spune mamei: “Când îi spun părerea mea tatei, nu se lasă până nu spun invers. Aşadar îi spun imediat ceea ce vrea să audă şi mă lasă în pace.” Dar copilul adaugă neliniştit şi vinovat: “Şi cum îşi doreşte să audă că e rău la tine, îi spun asta, dar să ştii că nu e adevărat!”

Un părinte manipulator este un pericol real pentru copiii săi. Manipularea mentală este un viol psihologic permanent. Dar justiţia nu are acces. Doar părintele o ştie. Aşadar el este singurul care poate face ceva. în primul rând, trebuie să lupte împotriva custodiei comune. Ce puteţi face când celălalt părinte vă manipulează copiii? în acest capitol vă prezint soluţiile pe care vi le propun.

Daţi-l jos de pe piedestal încetaţi să alimentaţi mistificarea

Pentru a evita orice ridicare la rangul de zeu a părintelui care maltratează copilul, trebuie să încetaţi să-l mai trataţi voi înşivă ca pe un zeu atotputernic! Atâta vreme cât părintele victimă este manipulat, el îşi păcăleşte copiii. Trebuie să auziţi discursul acestor părinţi manipulaţi! Fără îndoială, pentru a compensa lipsurile adevăratului tată şi cu speranţa că-şi vor proteja copiii de o realitate prea dură, dar şi pentru a-şi păstra iluziile, mamele fabrică un tată virtual, o adevărată hologramă, care nu există decât în discursul lor mincinos. Cred că această idealizare este şi o

formă de a sublima sordidul ca să nu trebuiască să-l înfrunte. Ochelari roz şi capul în nisip.

Acum mă amuz să reperez aceste baloane de săpun şi să le înţep aşa cum este necesar. Pe măsură ce impostura dispare văd că mama se simte din ce în ce mai puţin în largul ei.

- Da, dar înţelegeți, tatăl lui este un mare cântăreţ de muzică rock!

- Ah, a scos un disc?

- Ei bine, nu...

- Trăieşte din muzică?

- Nu chiar, e obligat să aibă şi o altă slujbă. Este bucătar.

- Tine concerte?

- Da, mă rog, mai puţin, pentru că membrii formaţiei l-au părăsit.

- Da, “mai puţin”, de fapt, înseamnă deloc! Compune? Scrie textele cântecelor? Este muzician?

- Nu, e doar interpret.

- îşi exersează talentul ca un adevărat profesionist? Face vocalize? Exersează mai multe ore pe zi la instrumentul său?

- Da, repetă... mă rog, puţin. Uneori cântă la chitară seara.

Iată aşadar ce face “acest cântăreţ de muzică rock celebru”: un adolescent întârziat care mângâie puţin chitara şi care cânta cu prietenii până când s-a supărat pe ei. De cine-şi bate joc această mamă lăsând-o pe fiica ei să creadă că tatăl său este “un celebru cântăreţ de muzică rock”?

Nicole îmi povesteşte despre fostul ei soţ: “un bărbat atât de rafinat, care o ducea «mereu» în restaurante renumite, foarte şic.” Cunoscându-i pe manipulatori, sunt foarte sceptică. O oblig pe Nicole să facă lista reală a tuturor acestor ieşiri somptuoase. Ea îmi evită toate întrebările incomode, dar sfârşeşte prin a mărturisi realitatea: în şase ani de viaţă comună, au mers de patru ori la restaurant, nu atât de elegante pe cât pretinde ea, iar dintre acestea o dată a fost ea cea care l-a invitat pentru aniversarea lui

(ocazie care nu contorizează la generozitatea fostului soţ...) “Mereu” însemna, de fapt, de trei ori în şase ani, deci o dată la doi ani!

Mama manipulată nu doar că aderă la mitul zeului viu. Ea garantează şi postulatul propriei lipse de valoare. Devalorizată ani la rând, a pierdut încrederea în ea atât de mult, încât validează implicit părerea tatălui manipulator despre incapacitatea ei generală. Simte că nu este bună de nimic. Din acest motiv, le dă voie şi copiilor să gândească la fel. In cazul taţilor manipulaţi, e nevoie să lucreze urgent asupra stimei de sine. Ce-i mai rămâne unui copil când unul dintre părinţi e rău şi celălalt nu e bun de nimic? Pe care să-l ia drept model? Copiii au nevoie de protecţie. Vor decide aşadar că e mai bine să fie de partea părintelui rău, aşadar puternic, mai degrabă decât de partea celui care nu-i bun de nimic, aşadar, slab. Asta explică de ce copilul îl poate respinge pe părintele normal. înstrăinarea parentală vine adesea din această situaţie. Copilul are dreptul să aibă măcar unul dintre părinţi sănătos şi pe care să se poată baza, un părinte care are suficientă încredere în sine ca să-i ofere siguranţă, un părinte pe care să-l poată lua drept model.

Părinţi victime, scuturaţi-vă şi treziţi-vă! Deşi conştientizarea este deranjantă, sper că citind aceste rânduri veţi realiza minciuna dramatică pe care-i obligaţi pe copii să o înghită, lăsându-i să creadă că au un tată excepţional şi o mamă bună de nimic (sau invers).

Copiii au dreptul în mod real şi obiectiv să ştie cine sunt părinţii lor.

încetaţi să-i mai găsiţi scuze

Da, este absurd şi deranjant să constataţi că unui părinte nu-i pasă de copii în majoritatea timpului şi că nu se trezeşte decât atunci când trebuie să-şi păstreze imaginea în ochii anturajului său. Da, ideea că poate fi atât de cinic, încât să se folosească de copiii săi şi să-i facă să sufere doar ca să vă atace pe voi este de neconceput şi

înspăimântătoare. Dar să negaţi, să minimizaţi sau să-i găsiţi scuze pentru comportament nu vă va ajuta cu nimic. Aceasta-i acoperă derapajele şi nu serveşte decât să vă facă copiii să se simtă vinovaţi. Pactul implicit pe care l-aţi semnat cu manipulatorul încă de la începutul relaţiei implică faptul că trebuie să-l apăraţi şi să-i protejaţi imaginea indiferent de preţ. Cu ajutorul crizelor de furie şi represaliilor v-a dresat să o faceţi oricând şi în orice situaţie. A venit vremea să eliminaţi acest automatism. Această programare explică de ce mamele se simt atât de incomod atunci când le sparg baloanele de săpun. Le pun în dificultate în menirea lor de a avea grijă de imaginea manipulatorului. Dar să continue să-i găsească scuze în orice circumstanţă le va aduce în situaţia de a justifica ceea ce nu poate fi justificat şi de a valida inacceptabilul.

La trei ani de la divorţ, când copiii sunt deja mari şi stau cu tatăl lor, fiind exploataţi de acesta, Annie încă îi mai găseşte scuze. Fiicei sale de 24 de ani, care se plânge că tatăl său nu face nimic acasă, îi răspunde: “Tatăl tău a avut mereu tendinţe depresive/' Mă revolt: “Annie, fostul soţ este pur şi simplu un leneş și un profitor şi ştii foarte bine asta. Când eşti depresiv te îngrijeşti. Eşti pe cale să îţi învinovăţeşti fiica, în loc să o ajuţi să înţeleagă.”

Tatăl lui Bastien, în vârstă de 15 ani, tocmai a urlat la el şi l-a insultat. După acelaşi model, Françoise îi spune fiului său: “Trebuie să-l înţelegi. Tatăl tău a avut o copilărie dificilă. Avea o relaţie foarte proastă cu tatăl său.” Or, pentru moment, Bastien este cel care ar fi avut nevoie să fie înţeles pentru că are o copilărie dificilă şi pentru că relaţiile cu tatăl său sunt foarte rele. Felul în care Françoise prezintă lucrurile nu face decât să nege suferinţa fiului său şi să-i transmită următorul mesaj: doar tatăl tău suferă şi merită compasiunea mea.

Restabiliţi adevărul

“Şi atunci ce facem?” se sperie părinţii sănătoşi. Căci perverşii narcisici au ştiut să profite de marele principiu

psihologic pe care-l folosesc peste tot şi, mai ales, în tribunale: *nu trebuie să te atingi de imaginea tatălui*! Aceasta este aproape o crimă! De altfel, pe nesimţite, chiar se transformă în: azi, mamele riscă cu adevărat închisoarea pentru că nu i-au făcut corect propaganda necesară, astfel încât copilul să aibă un chef nebun să-şi vadă tatăl iubit.

Paralizat de obligaţia de a nu se atinge de această imagine a perfecţiunii, părintele normal simte că este constrâns să-l lase pe manipulator să facă paradă şi să se lase agresat şi defăimat fără să reacţioneze. Din acest motiv, prin tăcerea sa validează derapajele părintelui manipulator. Bărbaţii mai au o problemă: nu este elegant să vorbeşti de rău o femeie şi cu atât mai puţin pe a ta. Uneori părintele sănătos încearcă să se apere de această avalanşă de acuzaţii, dar o face într-un mod neîndemânatic. Se justifică îndelung şi din acest motiv pledează vinovat. Cine se scuză se acuză. Atitudinea sa transformă copilul în judecător, deci îl plasează în mijlocul conflictului şi îi oferă îngrozitorul rol de a trebui să stabilească cine este călăul şi cine este victima.

Pe de altă parte, să critic un părinte în faţa copilului său este un lucru dăunător. Pentru a vă da seama cât este de nepotrivit, imaginaţi-vă că cineva îşi bate joc şi minimalizează în faţa voastră o persoană pe care o admiraţi (un cleric, o personalitate politică, un actor...). Asta v-ar stânjeni, nu-i aşa? Ar fi chiar dureros. Un copil în faţa căruia este denigrat un părinte resimte această suferinţă de zece ori mai puternic. Este ceea ce trăieşte încontinuu când este la părintele manipulator. Aşadar, ar fi cu adevărat distrugător dacă ar face-o şi celălalt părinte. Acesta este motivul pentru care părinţii sănătoşi se abţin să corecteze defăimările la care sunt supuşi.

Pe scurt, să nu vă atingeţi de imaginea unui părinte deviant înseamnă să-i validaţi derapajele, dar dacă-l criticaţi vă distrugeţi copilul. In plus, dacă vă justificaţi, vă acuzaţi. Şi atunci cum să ieşiţi din plasa constrângerilor? De

fapt, este foarte simplu. Este suficient să faceţi distincţia între persoană şi faptele sale. Observaţi diferenţa între:

- Tatăl tău este un mincinos!
- Tatăl tău minte.
- Ceea ce spune tatăl tău nu este adevărat.

Nu atacaţi niciodată pe nimeni în identitatea sa. Rezumaţi-vă la acte şi la faptele obiective, dar îndrăzniţi să denunţaţi faptele şi actele deviante fără a lăsa loc ambiguităţilor, restabiliţi adevărul. Cu cât vă rezumaţi mai mult la fapte, cu atât mai bine. în cazul în care vă spune: “Tata a spus că eşti rea şi că vrei să-i iei banii”, răspundeţi cât mai calm şi, dacă se poate, cu un zâmbet amuzat: “Asta este părerea tatălui tău. Nu aceasta este realitatea. Nu sunt rea. Iar tu ştii bine asta! Nu-i voi fura banii pentru că judecătorul va fi cel care va decide cum se împart banii între noi.”

Victor, în vârstă de 11 ani, se întoarce de la mama sa într-o stare de stres acută şi încearcă grăbit să-şi facă tatăl să valideze o decizie unilaterală a mamei. Jean-Paul îl calmează cu umor: “Stop! Stop! Stop, fiule! Ascultă-mă. Când stăteam cu mama ta era o singură părere acasă: cea a mamei tale. Acum că ne-am despărţit, există încă o părere: a mea. Şi ai şi tu dreptul să o ai pe a ta! Aşa că o vom lua de la capăt şi vom analiza cu calm.”

Nu ezitaţi să o spuneţi calm, ori de câte ori este nevoie: “Este fals. Nu este decât părerea tatălui tău, nu este un adevăr universal. Exact pentru că nu-mi place acest mod de a gândi (sau de a acţiona) am divorţat. Eu nu sunt de acord. Eu gândesc altfel. Există şi alte feluri în care te poţi comporta etc.” Cu cât aveţi o exprimare mai generică: mamele, taţii, soţii, soţiile, cuplurile, educaţia... cu atât mai bine. Nu atacaţi persoana în sine, ci un concept. Este uşor să reacţionezi astfel când ai scăpat de manipulare şi ţi-ai regăsit autocontrolul. Cu puţină obiectivitate şi puţin antrenament, răspunsurile vin spontan. Acesta este motivul pentru care dacă vor să-şi ajute copiii, părinţii victimă

trebuie să facă efortul de a lucra permanent asupra propriei persoane. Mai ales dacă vor să facă faţă la ceea ce va urma.

Nu mai fiţi complice la impostură

Părintele manipulator este un impostor. A uzurpat titlul de părinte, dar nu are nicidecum intenţia să-şi exercite funcţia. Nu are nicio competenţă parentală şi niciun pic de iubire pentru copilul său. Nu-i pasă deloc de binele copilului. îl interesează doar să-şi apere imaginea şi îşi doreşte răzbunarea, pe care speră să o savureze ani la rând. Am văzut în paginile anterioare că, divorţând de el, victima sa a comis crime de nedescris, în cascadă:

- Crima nr. 1.: A adus atingere atotputerniciei sale.
- Crima nr. 2.: I-a stricat imaginea, care este de altfel şi singura sa protecţie. Să divorţezi înseamnă să-ţi pierzi imaginea de partener şi de părinte ireproşabil. Acesta este şi motivul pentru care, atât cât este posibil, manipulatorii ascund despărţirea de anturaj şi chiar şi de familia lor. Ce-lălalt motiv este că refuză să creadă că este adevărată.
- Crima nr. 3.: Atotputernicia parentală riscă să câştige în faţa atotputerniciei infantile.
- Crima nr. 4.: Victima a îndrăznit să-şi revendice dreptul de a fi fericită şi liberă.
- Crima nr. 5.: Dragostea riscă să circule liberă între copii şi părintele iubitor. Or, manipulatorii detestă dragostea.
- Crimele nr. 6, 7, 8..: Toate acele mici dovezi de umanitate care-i sunt pur şi simplu insuportabile.

Părintele manipulator este, de fapt, o persoană îmbătată de furie şi ură. Tot restul este o mascare a chefului său de răzbunare. Să faci un copil să creadă că în acest personaj răzbunător şi rece va găsi un părinte adevărat şi iubire este o adevărată minciună. Nu, nu toţi părinţii îşi iubesc copiii. Este o idee falsă. Părinţii perverşi narcisici nu au afecte. Nu iubesc pe nimeni, nici pe copilul lor, nici pe alţii.

O mamă şi fiica ei de 20 de ani vin la mine la cabinet pentru că fetei “îi merge rău” şi nu mai reuşește să se

concentreze la studii. Aflu că fiica merge un weekend din două să fie insultată de tatăl său. Nici nu e de mirare că-i merge rău bietei fete! întreb inocent: “De ce continuă să meargă?” Puţin jenată, mama răspunde: “Pentru pensia alimentară.” îi explic atunci că plata pensiei alimentare nu este condiţionată de vizitele copilului. Chiar dacă tânăra nu va mai merge în weekenduri să fie insultată de tatăl său, el tot va fi obligat să o plătească. Mama adaugă prompt: “Da, dar e tatăl ei. O iubeşte în felul lui!” Insultând-o? Ştiţi vorba aceea: nu există iubire, există doar dovezi de iubire. Aşa că le cer să-mi găsească dovezi indiscutabile de iubire ale tatălui pentru fiica lui. Au căutat îndelung, apoi tânăra a exclamat: “într-o zi, m-am rănit la săniuş. M-a dus la spital!” A trebuit să o trezesc la realitate. Dacă mă aflu lângă cineva care s-a rănit, chiar dacă nu-l cunosc şi în funcţie de circumstanţe, probabil mă voi simţi obligată să-l duc la spital. Asta nu înseamnă că-l iubesc. Nu au mai găsit ale dovezi ale dragostei tatălui. Dar mama se simţea din ce în ce mai puţin în largul ei. De fapt, era terorizată de ideea că fata nu va mai merge în weekenduri la tatăl ei. Implicit, prin contractul de separare, fiica trebuia să o înlocuiască pe mamă în funcţia de destinatar al frustrărilor tatălui. Mama se temea de reacţia prădătorului, dacă acesta rămânea fără doza de abuz. Şi atunci, unde este iubirea în toate astea...

Dacă mi-e frig şi sunt convinsă că radiatorul din cameră funcţionează, o să-mi pun multe întrebări legate de sănătatea mea. Dacă ştiu că radiatorul este defect, nu voi mai fi uimită că mi-e frig şi voi merge să caut o sursă de căldură în altă parte. Este exact ceea ce li se întâmplă şi copiilor manipulatorilor. Toată lumea conspiră să-i facă să creadă că radiatorul este cald atunci când el este îngheţat. Ani în şir, şi chiar şi mai târziu, la terapie, dacă terapeutul perpetuează minciuna, acest copil al manipulatorului se va întreba de ce are sufletul atât de îngheţat şi se va învinovăţi pentru că nu a ştiut să găsească iubirea... acolo unde nu exista. Acesta este motivul pentru care susţin că

este dreptul copiilor să ştie că nu există iubire în acest părinte manipulator. Ştiu, asta pare un lucru dur. Şi cu toate acestea, copilul o ştie deja. Adulţii sunt cei care-l împiedică să se conecteze cu sentimentele sale şi să le valideze. Recent, într-un interviu, cântăreţul Serge Lama povestea cum, la vârsta de 7 ani, a încetat să-şi mai iubească mama, pentru că a înţeles că aceasta nu-i voia dragostea. Ce clarviziune!

Trebuie să încetăm să pretindem că există dragoste acolo unde nu există. Mi se pare important să previi copilul în legătură cu patologia părintelui său, pentru ca el să nu ajungă să se creadă nedemn de iubire. Nu el, în calitate de copil, este problema, ci părintele lipsit de sentimente. Lucrurile se pot spune într-un fel foarte simplu: “Tatăl tău are un fel de boală care-l împiedică să iubească oamenii. El crede că îi iubeşte, dar adevărul este că nu ştie să iubească. Nu asta înseamnă iubire/' Mai târziu, adolescenţilor li se poate spune cu seriozitate: “Tatăl tău nu are instalat programul «părinte». Nu are rost să încerci să-l facă să funcţioneze.” Nu vă imaginaţi ce uşurare este pentru copilul unui manipulator, indiferent de vârsta sa, să se simtă în sfârşit împuternicit să valideze ceea ce a simţit mereu.

Coralie se întoarce plânsă de la tatăl ei. A criticat-o şi i-a minimalizat progresele, a trecut cu vederea notele bune, a refuzat să valideze faptul că este o elevă bună şi, în plus, şi-a bătut joc de ea. Micuţa trebuia să ştie că, indiferent ce ar fi făcut, tatăl ei era veşnic nemulţumit. Trebuia să îndrăznească cineva să-i spună lui Coralie: “Tatăl tău nu ştie să spună nici «bravo», nici «mulţumesc» nimănui. Deci nu va şti să-ţi spună nici ţie, cum nu ştie să spună nici altora. Trebuie să renunţi la ideea de a fi validată de el. Nu poate să te felicite. Să încerci să-l faci să înţeleagă cine eşti este ca şi cum ai da cu capul de zid. Te răneşte şi nu serveşte la nimic/' Mai putem folosi şi următoare metaforă: “Dacă tatăl tău ar fi orb, nu i-ai purta pică pentru că nu a văzut că ţi-ai

schimbat coafura. Ei bine, la nivelul relaţiilor umane, este oarecum un orb. Nu-i vede pe ceilalţi.” Sau i se poate spune foarte serios: “Tatăl tău are o formă de orbire care-l face să nu-i vadă foarte bine pe oameni.”

Părinţii victime folosesc în mod afectiv termenii “tati” sau “mami”. Ştiu bine că este o metodă de a face să existe acest părinte afectiv şi de a-i da viaţă, căldura umană care-i lipseşte, dar este o înşelăciune. Nu există “tati” în cazul taţilor manipulatori şi nici “mami” în cazul mamelor perverse narcisice. De altfel, am luat obiceiul să reperez toxicitatea părinţilor după folosirea abuzivă a termenilor “tata, mama” în timpul consultaţiilor, în discursul clienţilor mei adulţi. Normal, spre vârsta de 8 ani, în curtea şcolii, copilul începe să folosească “tata” şi “mama”. Evident, va continua să-i spună mamei “mami”, dar le spune copiilor: “Mama mi-a dat o gustare.” Şi aşa e sănătos. La vârsta de 8 ani este mare şi renunţă la limbajul de bebeluş. La acest stadiu al explicaţiei mele mama roşește. Da, micuţul a început să folosească aceşti termeni de copil mare, dar ea s-a impus cu energie ca să-l oblige să revină la termenii puerili de “tati, mami”. “Tata şi mama sunt cuvinte reci!” protestează ea. Fals, aceste cuvinte nu sunt reci decât dacă părintele este rece. Dacă mama mea are căldura unei mame, nu am nevoie să mă îmbăt cu cuvântul. încetaţi să vă păcăliţi copiii. încetaţi să faceţi să existe în mod artificial un “tată” sau o “mamă”. Este o minciună. Spuneţi serios “tatăl tău” sau “mama ta” pentru că termenii ăştia sunt clari oricând.

Ultima idee pe care am auzit-o şi care este dificil de evitat în societatea noastră este că un copil are nevoie de cei doi părinţi, în orice situaţie, indiferent ce se întâmplă şi indiferent de preţ. Să ai legături strânse şi pline de căldură cu cei doi părinţi este într-adevăr ideal când cei doi părinţi sunt sănătoşi şi iubitori. Dar când unul dintre părinţi este toxic? Avem cu adevărat nevoie să păstrăm legătura cu un părinte distructiv pentru a ne construi? Această idee merge

şi mai departe când se pretinde că trebuie păstrată legătura părinte-copil indiferent de preţ şi când vrea să oblige o tânără violată de tatăl ei să meargă la închisoare. Care este logica acestei atitudini? Şi cum ar putea faptul că se vede inutil şi urât în ochii dispreţuitori ai unui părinte lipsit de afecte să ajute un copil să aibă încredere în el?

Câţiva specialişti în psihiatrie pediatrică cred că un copil trebuie să se confrunte cu părintele deviant pentru a învăţa să-l combată, să se afirme şi să nu se lase manipulat. Intr-adevăr, anumiţi copii se descurcă mai bine decât părintele victimă şi ajung puţin câte puţin să-şi gestioneze părintele toxic. Dar aceşti copii care se descurcă “bine” cu părintele manipulator sunt foarte rari. Ceilalţi sunt pur şi simplu maltrataţi, aşa cum era odinioară şi părintele victimă. Cum am putea cere unor copii să reuşească acolo unde eşuează toţi adulţii? Când nimeni - nici celălalt părinte, nici anturajul şi nici măcar justiţia sau poliţia - nu este capabil să pună la punct un manipulator, cum ar putea să reuşească tocmai copilul său?

Singurul motiv bun ca să păstrezi legătura cu un părinte manipulator este acela de a nu apărea riscul de a fi idealizat prin absenţa sa. Poate este benefic să ai un minim contact cu modul lui de a fi ca să nu uiţi cine este. In afara acestui motiv, cred că este indispensabil să protejezi un copil de abuzurile părintelui său toxic. Copiii au dreptul să fie protejaţi de persoanele care sunt periculoase pentru ei, chiar şi atunci când violenţa nu este aparentă. Asta este ceea ce încearcă să facă toate acele mame care refuză custodia comună sau care intră în panică ştiind că micuţul va petrece un weekend cu tatăl violent şi iresponsabil. Aceste mame nu se află într-o stare de negare a tatălui, nici de atotputernicie maternă, ci în exerciţiul natural al rolului lor protector. In prezent, chiar societatea este cea care le pune beţe în roate în a-şi exercita misiunea principală!

Cum să-i combateţi acţiunile

Empatia părinţilor victime este unul dintre principalii factori paralizanţi. Aceşti părinţi sunt lipsiţi de apărare în faţa răutăţii şi vicleniei. Nu reuşesc să înţeleagă cum tatăl (mama) copiilor lor ar putea să le vrea răul şi nici cum ar putea să-i pese atât de puţin, încât să facă rău propriilor copii. Se gândesc la o furie trecătoare, pe care trebuie să o calmeze. Sunt convinşi de nevoia de a trece peste şi de a face concesii ca să calmeze conflictul. Ar trebui însă să ştie deja că, cu cât cedează mai mult teren, cu atât agravează mai mult problema, pentru că-i alimentează manipulatorului iluzia că este atotputernic. Ca nişte puşti obraznici ce sunt, manipulatorii au nevoie de limite clare. La un anumit moment, este nevoie de fermitate, chiar de brutalitate. Trebuie să spui “Stop!”, “Ajunge acum!” sau “Este în interesul tău să te calmezi!” Una dintre clientele mele mi-a confirmat că nu este chiar atât de dificil şi că limitele sunt eficiente. După un weekend extrem de neplăcut, în care soţul ei a întrecut toate limitele, s-a înfuriat teribil şi i-a făcut o scenă impresionantă manipulatorului pe drumul de întoarcere. îmi povesteşte: “Era în 2009. De atunci relaţia noastră s-a schimbat. Mi-e clar că se teme de mine, iar eu nu fac nimic ca să-l liniştesc!”

Şi în acest caz, părinţii victime ar trebui să dezvolte capacităţi de afirmare în afara normelor, frizând rigiditatea psihică pe care o detestă. Toate acestea sunt împotriva principiilor binevoitoare şi negocierilor în care toată lumea câştigă. Dar şi în acest caz, nu aveţi de ales. Pentru a vă proteja copiii, trebuie să vă treziţi: e război!

Preluarea copiilor

Iată un exemplu despre ce se petrece între părinţi atunci când trebuie preluaţi copiii. Judecătorii şi mediatorii familiali nu vor vedea niciodată aceste scene şi nici nu-şi pot imagina că există, într-atât sunt de puerile şi lamentabile.

De fiecare dată când îi aduce copiii, Nicolas, fostul ei partener, începe să plângă în hohote, jură că o iubeşte, o

imploră să-şi reia viaţa comună, se vaită că nu vrea să trăiască fără copii. Această scenă penibilă are loc evident în faţa celor trei copii de 8, 5 şi 3 ani. Copiii plâng, se agaţă de tatăl lor şi îi spun mamei că este rea. Comedia se reia, devenind tot mai gravă la fiecare întâlnire. Natalie trebuie să smulgă copiii din braţele tatălui lor, să-i oblige să intre în casă şi să le suporte plânsetele o bună parte din seară. Asta o termină şi nu ştie ce să facă.

Cu toate acestea, este destul de simplu: vampirii se tem de lumină. Principiul de bază al manipulării este că se face departe de ochii celorlalţi. Manipulatorii au două feţe şi ţin mai mult decât orice la imaginea lor ireproşabilă. Dacă există un martor, stau cuminţi. Astfel se poate limita numărul scenelor traumatizante pentru copii. Aşadar, îi sugerez lui Natalie să aibă grijă să fie mereu cineva în preajmă când se face transferul. încă de prima dată, prezenţa martorului face miracole: tatăl surprins îşi înghite vorbele, se mulţumeşte să fie îmbufnat şi predă copiii cu un aer sobru. Pleacă foarte repede, nu fără a-i arunca o privire furioasă fostei partenere. Copiii nu au mai plâns, iar reîntâlnirea cu mama a fost una veselă. Seara, primeşte un e-mail incendiar de la Nicolas, care-i spune că din cauza martorului nu i-a putut spune că Justin nu se simţise bine cu o zi în urmă, că este foarte grav că l-a împiedicat să-i vorbească despre starea copiilor. Ar putea fi o situaţie hilară: foarte ocupat să se vaite ca să o destabilizeze şi să o facă să se simtă vinovată, în celelalte ocazii nu şi-a făcut niciodată timp să-i dea cel mai mic detaliu despre sănătatea copiilor.

Astfel, mamele mi-au povestit toate scenele penibile şi presiunile pe care le suportă pe ascuns şi care dispar de îndată ce apare un martor. Acesta este motivul pentru care sfătuiesc mamele să se organizeze astfel încât mereu să fie cineva cu ele: o prietenă, un membru al familiei, un vecin... Acest procedeu face miracole şi provoacă furia manipulatorilor. Nu este un joc! Anumiţi manipulatori ajung

până la a cere candid să nu mai existe martori şi fac chiar cerere în instanţă, aşa de mult le încurcă acest lucru planurile agresive! Acest rulaj al persoanelor prezente la plecările şi venirile copiilor este cu atât mai restrictiv, cu cât este plănuit pe termen mai lung. Lui Elisabeth i-a slăbit vigilenţa după trei ani. Atât aştepta fostul său partener. Prima dată când s-a trezit singur faţă în faţă cu ea şi cu copiii, a avut dreptul la o scenă memorabilă cu strigăte, insulte şi ameninţări cu moartea. Rezultatul: niciun martor, deci nicio posibilitate de a depune plângere şi copii traumatizaţi. Nu renunţaţi niciodată să fiţi vigilenţi. Ideal este ca transferul să fie făcut în cadrul şcolii, prin intermediul bonei sau printr-un mediator, de exemplu. Dacă nu se teme de ei, evitaţi să vă trimiteţi sistematic părinţii. în general, manipulatorul ajunge să-i insulte, chiar să-i lovească. Dacă trebuie să asiguraţi transportul, puneţi la punct sisteme de ride-sharing. Traseul va fi vesel şi prietenos, cu siguranţă.

Laurence a descoperit şmecheria adaptată situaţiei în care se află. Ea a angajat o studentă care în weekend se întoarce la părinţi, în oraşul în care locuieşte şi fostul său partener. Pentru weekendurile în care tatăl are copiii, Laurence o plăteşte pe această fată şi îi cumpără biletul de tren pentru a-i însoţi pe copii până la domiciliul tatălui, care este foarte furios din cauza soluţiei găsite, după cum puteţi bănui.

Dacă fostul partener este cel care însoţeşte copiii până la voi, nu-l lăsaţi să vă treacă pragul casei. Nu-i oferiţi nici măcar o cafea! Această practică este constructivă între părinţi normali, dar este de refuzat atunci când fostul partener este un manipulator. Toţi părinţii victime care se amuză când aud asta ajung rapid să-şi muşte mâinile. Manipulatorul se instalează fără ruşine. Nu se mai dă dus toată seara. înregistrează tot, scotoceşte şi fură obiecte şi documente. Sophie şi-a văzut fostul partener plecând cu cuptorul ei electric. îl întreabă ce crede că face. El se enervează: “Stai liniştită! Am nişte prieteni în vizită. (Tu,

prieteni? Glumeşti!). Ţi l-aş fi adus înapoi.” Tot ceea ce vede la voi şi-i arată că vă merge bine sau care pur şi simplu îi aminteşte că aveţi o viaţă fără el îi alimentează furia, ura şi dorinţa de răzbunare. Această lampă nouă v-aţi cumpărat-o din pensia *lui*! Aşadar, fiţi cât mai discreţi posibil când vine vorba de noua voastră viaţă. în cazul în care copiii vor să-i arate nu ştiu ce lui tati în camera lor, refuzaţi cu fermitate, dar fără să îi învinovăţiţi. Este posibil să fie teleghidaţi de părintele manipulator. Şi chiar dacă nu este cazul, trebuie să existe nişte limite pentru toată lumea. 1. Tatăl tău nu mai are ce să caute la mine în casă. 2. Este momentul să plece.

întoarcerea de la părintele manipulator este un moment dificil. Copiii sunt nervoşi, agresivi, smiorcăiţi. Nu le purtaţi pică, daţi-le timp să evacueze tot ce e negativ, dar nu acceptaţi niciun derapaj. Copilul nu trebuie nici să vă lovească, nici să vă insulte. De exemplu, puteţi spune cu seriozitate: “Ştiu bine că este modul de comunicare folosit la tatăl tău, dar dacă am divorţat este exact pentru că nu vreau să mai am de-a face cu un astfel de comportament. Aşadar, laşi acest comportament la uşă, înveţi să spui ce nu merge şi să discuţi în loc să insulţi şi să loveşti.”

Un alt moment dificil este atunci când copiii trebuie să plece la părintele lor manipulator. Copiii nu sunt nici proşti, nici masochişti. Şi atunci nu vor să meargă, intră în panică şi-şi exprimă refuzul de a-şi urma acest părinte. Evident, atitudinea lor îi va fi reproşată părintelui sănătos, care, cu siguranţă, a montat copiii împotriva bietului părinte manipulator! Sau se va considera că cel mic nu este capabil să aibă o părere personală şi nu face decât să capteze angoasele mamei şi că doar din acest motiv refuză să-şi urmeze tatăl. Chiar şi atunci când divorţul a avut loc între doi părinţi normali, copilul îşi va exprima la un moment sau altul angoasa, refuzul de a îl urma pe unul sau nevoia de a rămâne cu celălalt. Părinţii sănătoşi înţeleg, acceptă aceste stări de spirit, le gestionează împreună. Când unul dintre

părinţi este manipulator, toate acestea sunt aranjate şi prinse la dosarul acuzaţiilor împotriva celuilalt părinte. Acum, în plus, li se reproşează că nu au făcut ceea ce trebuia ca să-l convingă pe copil atunci când acesta nu voia să meargă la tatăl lui. In timp ce li se reproşează că fac prea mult, se consideră că mamele sunt atotputernice şi că sunt singurele care pot să-i insufle copilului dorinţa de a-l vedea pe tati. Justiţia cere astfel mamelor să mintă şi să se renege pe ele pentru a servi cauza tatălui. Doamnelor, trebuie să faceţi pe majoreta fostului partener (ura!), să-i faceţi reclamă (ura!), aşadar să vă manipulaţi chiar voi însevă copiii ca să aibă chef să meargă să se distreze la tăticuţul lor drag! Iar tatălui nici măcar nu-i este cerut să se comporte corect. Carenţele paterne nici măcar nu vor fi abordate. Cu toate acestea, nu există decât un singur argument pe care să-l oferiţi copiilor pentru a-i determina să meargă la celălalt părinte: asta este legea. Există o sentinţă judecătorească care spune că aşa trebuie să se întâmple lucrurile. Dacă tu nu mergi, eu voi avea necazuri, prin ricoşeu. Când celălalt părinte este manipulator, acesta este singurul motiv pe care-l putem oferi copiilor, rămânând în acelaşi timp oneşti, pentru că acesta este adevărul.

Când telefonul devine o armă

Aşa cum am văzut deja, cu manipulatorii, telefonul este o armă redutabilă. Ca de obicei, se foloseşte cu dublă măsură. Părintele manipulator sună fără încetare. Petrece ore întregi la telefon cu copiii săi, mai ales în orele în care le strică programul, hărţuind copiii cu întrebări şi încercând să afle tot ceea ce face celălalt părinte. Foloseşte telefonul pentru a da ordine şi a se impune, chiar dacă nu este acolo. Pe de altă parte, când copiii sunt la el, întrerupe orice comunicare între fosta sa parteneră şi aceştia. Toate mijloacele sunt bune. Refuză deschis ca micuţii să vorbească cu celălalt părinte pe timpul *său*. Pretinde ipocrit că n-a auzit soneria şi-şi lasă fosta parteneră să stea lângă telefon degeaba tot weekendul. Ceea ce nu-l va împiedica

să-i spună copilului: “Vezi, mama ta nu se gândeşte deloc la tine. Nici măcar nu te-a sunat!7' In spatele tehnicii încercate, manipulatorul urlă, se enervează, este infernal pe fundal în timpul discuţiei dintre copil şi celălalt părinte.

Telefonul este un instrument fabulos pentru a-şi exersa sadismul. Este primul weekend al unei fetiţe de 16 luni la tatăl ei. încă de la începutul weekendului, el o sună pe mama copilului şi îi spune cu un ton panicat: “O duc pe micuţă la urgenţă. Te sun imediat ce pot.” îi închide telefonul în nas, apoi o lasă să fiarbă, programând robotul să răspundă, până la sfârşitul weekendului. Mama rămâne în lacrimi şi încearcă să dea de el, să-i contacteze familia, de care, la fel, nu poate să dea, iar apoi face turul tuturor spitalelor în apropierea cărora ar fi putut să se afle în acel weekend. Duminică, la ora stabilită, i-a adus copilul sănătos, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Singura explicaţie pe care reuşește să i-o smulgă: “Oh, până la urmă nu a fost nevoie să mergem la urgenţă. Nu era nimic!” Şi, hop, schimbă subiectul. Atunci, mamele sunt cu adevărat iraţionale şi anxioase?

Pe de altă parte, părintele victimă îşi face o datorie de onoare din a nu întrerupe comunicarea copiilor cu părintele manipulator şi care nu ascultă ceea ce se vorbeşte. Mare greşeală! îşi lasă copiii să fie îndoctrinaţi şi hărţuiți.

într-un reflex de autoapărare, Victor, în vârstă de 4 ani, s-a învăţat să activeze el speakerul telefonului atunci când îl sună tatăl lui. Nelly, mama sa, nu face caz şi nu se amestecă în conversaţie. Intr-o altă familie, anormalul situaţiei a ieşit la iveală doar pentru că, în ziua respectivă, o prietenă a venit la mamă în vizită. Tatăl, de la capătul celălalt al firului, vorbeşte cu fiica lui de 6 ani. Vocea este sumbră, tonul hipnotic. “Elisa.... mi-e dor de tine.... Elisa, ţie ţi-e dor de mine? Elisa, te gândeşti la tatăl tău dimineaţa?... Elisa, te gândeşti la tatăl tău în timpul zilei?... Elisa, te gândeşti la tatăl tău când eşti la şcoală?... Elisa, să nu-l uiţi pe tatăl tău...” Elisa e lividă şi înţepenită. Prietena speriată

o priveşte pe Nelly şi-i spune: “Fostul tău partener e nebun cu acte în regulă! Tu nu auzi tonul cu care-i vorbeşte fiicei tale? Nu auzi prostiile pe care i le spune? Nu ar trebui să permiţi să se întâmple asta!” Nelly pluteşte. E obişnuită cu tonul ăsta: el i-a vorbit mereu aşa. Ceea ce-i spune fiicei, da, o deranjează, dar ce să facă? Când îmi povesteşte acest incident, îi sugerez să lase mai multe persoane să asculte aceste conversaţii, persoane care vor putea depune mai târziu mărturie, apoi să ia receptorul din mâinile micuţei şi să-i spună fostului partener exact ce i-a spus prietena: “Nu ţi-e bine de foloseşti tonul ăsta şi-i spui asemenea tâmpenii micuţei?”

Am auzit adesea această voce sepulcrală şi acest ton hipnotic în mesajele pe care manipulatorii le lasă pentru partenerele lor. Şi aici, prezenţa martorilor face miracole. Spuneţi-i fostului partener că înregistraţi conversaţiile sau că le ascultă şi alte persoane. Se va opri instantaneu.

Philippe i-a oferit lui Sarah, fiica lui de 7 ani, un telefon mobil. O sună în fiecare seară şi o ţine la telefon ore întregi. Sarah refuză să închidă. “Bietul tata, este singur. Îi lipsesc!” Ar trebui ca mama să gestioneze cu hotărâre situaţia: “Sarah, tatăl tău este un bărbat matur, nu un băieţel abandonat. Dacă este singur, înseamnă că aceasta a fost alegerea lui. Nu are decât să-şi facă prieteni. Nu e treaba ta să-i gestionezi singurătatea.”

La miezul nopţii, Noémie, în vârstă de 9 ani, primeşte un mesaj pe telefon şi este trezită din somn. Lui tati îi e dor de ea şi nu poate să doarmă. Data viitoare, mama ar trebui să ia telefonul şi să-l păstreze la ora de culcare a copilului, eventual să răspundă ea la mesaj, pentru a proteja copilul. La fel ca şi pentru Sarah, este nevoie de o explicaţie. Un tată nu trebuie să trimită genul acesta de mesaje copilului său. Inversează rolurile.

Trebuie să vă apăraţi copiii de apelurile toxice. Trebuie să le impuneţi fostului partener şi copiilor un cadru şi anumite reguli. în primul rând, fără apeluri sau mesaje după ora

20.00. După ora 20.00, un copil doarme. Telefoanele trebuie oprite până a doua zi dimineaţă. în ai doilea rând, trebuie să refuzaţi ca celălalt părinte să sune în fiecare zi şi să limitaţi apelurile la două pe săptămână. Apoi, orele şi durata acestora trebuie, de asemenea, stabilite. Un copil nu trebuie să petreacă ore întregi la telefon. Zece minute sunt suficiente pentru a schimba noutăţi şi a-şi spune că se iubesc. în sfârşit, este rolul vostru să supravegheaţi ce se discută în timpul acestor conversaţii telefonice, să pedepsiţi orice derapaj, eventual să înregistraţi şi să depuneţi plângere. Bineînţeles, aceasta elimină orice spontaneitate şi creează constrângeri. Dar este răul cel mai mic faţă de ravagiile pe care un manipulator le poate face cu un simplu telefon. Ideal, atât ca să limitaţi comportamentul invadator al unuia, cât şi ca să păstraţi drepturile celuilalt, este să treceţi în sentinţa judecătorească detaliile legate de telefoane. Este o procedură din ce în ce mai folosită.

Pentru toate celelalte acte prin care vă poate ataca şi se poate folosi de copii, va trebui să vă adaptaţi la creativitatea manipulatorului, să învăţați să-l ghiciţi pentru a-l contracara. Este ceea ce am numit în *Divorcer d'un manipulateur* să deveniţi “în mod realist complet rigizi psihologic”. Mult curaj!

Scăpaţi de conflictul de loialitate

Aşa cum am explicat în cartea *Echapper aux manipulateurs*, părintele manipulator îşi convinge victima să semneze un pact de care aceasta nu-şi dă seama: vei avea mereu grijă de mine, indiferent cât te costă! Am numit acest acord implicit “pactul lui Tom Degeţel”. într-o primă fază, copilul îşi încurajează mama să plece, atât este de irespirabilă situaţia, apoi, în mod paradoxal, după despărţire, retractează şi-i reproşează mamei că-l abandonează pe tati. De fapt, copilul îşi însuşeşte intuitiv pactul lui Tom Degeţel care-i leagă pe părinţi. Ştie că mama trebuie să se ocupe de tatăl lui de la A la Z, fără să existe reciprocitate, fără limită în ceea ce priveşte implicaţiile sau

durata. Din acest motiv, adesea, chiar dacă situaţia era groaznică, de nesuportat şi injustă, copilul manipulat de tată începe să-i reproşeze mamei că vrea să rupă acest pact. Asta se întâmplă mai ales atunci când copiii simt că celălalt părinte este încă sub influenţa acestui pact. Dacă sunt mai mari, copiii ştiu că ei sunt cei care vor prelua cărbunele încins, pentru că acest părinte imatur consideră că orice persoană care depăşeşte vârsta lui mentală trebuie să se ocupe de el. E simplu să-l pui la punct. E suficient să verbalizaţi ceea ce se întâmplă: “Ştii, tatăl tău nu e un bebeluş și nici un întârziat mental. Nu are nevoie de o asistentă medicală. Cu siguranţă am contribuit la obiceiurile lui proaste, cocoloşindu-l prea mult, dar este un adult. Poate foarte bine să se descurce şi singur.”

Am văzut mai înainte că este foarte dureros pentru un copil să audă că unul dintre părinţi este denigrat. Iar în cazul părintelui manipulator denigrarea este constantă. Este o adevărată cicăleală. Ca să se apere, copiii încep să creadă că e adevărat şi să deteste celălalt părinte pentru că nu se apără şi se lasă criticat. Acesta este şi motivul pentru care copiii folosesc cuvinte care rănesc: “Oricum, tu nu ştii să câştigi bani ca tata. Asta este motivul pentru care-i furi banii/' Sau “Nu eşti capabilă să te înţelegi cu nimeni. Taţi se înţelege bine cu noua lui soţie.” Vorbele pot răni, ăsta este şi scopul, dar copilul nu are nicio vină.

Inima nu se împarte, ea se multiplică

Guillaume se întoarce de la tatăl lui repetând aceeaşi mantră: “II iubesc pe tati, o iubesc pe Christine (mama vitregă), o iubesc... (urmează o lungă enumerare a membrilor familiei paterne) şi pe tine te iubesc puţin, pe ultimul loc.” Mama este îndurerată şi arată acest lucru. Câteva ore mai târziu, când manipularea paternă îşi încetează efectul, Guillaume se întoarce plângând la mama lui: “Iartă-mă, mami, nu este adevărat!” Ca să evitaţi această suferinţă a copilului, mama trebuie să intervină imediat şi să-i pună limite la ceea ce spune, fără să se

simtă rănit. Poate spune cu un zâmbet amuzat: “Exact asta îşi dorea tatăl tău! Să mă iubeşti mai puţin, pentru ca el să aibă toată inima ta. Dar este o prostie, pentru că ceea ce nu ştie tatăl tău este că inima nu se împarte, ea creşte! Cu cât iubeşti mai multă lume, cu atât ea se face mai mare. Astfel, e mereu loc pentru toată lumea în ea. Aşa că ne poţi iubi foarte tare şi încă va mai rămâne loc în inima ta ca să mai iubeşti alţi şi alţi oameni, cum ar fi pe prietenul tău, Thomas, sau pe învăţătoarea ta sau pe cine mai vrei.” Acest tip de explicaţii este suficient pentru ca micuţul să fie foarte mulţumit. Va mări lista oamenilor pe care-i iubeşte şi totul se va termina cu o mângâiere.

Ca să-l ajutaţi să iasă din aceste violente conflicte de loialitate, spuneţi-i copilului: “Nu este normal să trebuiască să urăşti un părinte pentru a fi iubit de celălalt. Un copil are dreptul să-şi iubească ambii părinţi şi o poate iubi în paralel şi pe noua parteneră a tatălui sau pe noul partener al mamei. Nu este nevoie să fie o competiţie între părinţi ca să ştii care este cel mai bun. Că sunt o mamă bună sau rea, sunt mama ta şi nu mă poţi da la schimb. Este valabil şi pentru tatăl tău. Să fii un părinte bun înseamnă înainte de orice să-l respecţi pe celălalt părinte. Un copil are doi părinţi. Un părinte nu-l poate scoate din schemă pe celălalt. Eşti unic pentru că eu sunt unică şi la fel este şi tatăl tău. Dacă nu era el tatăl tău sau eu nu eram mama ta, ei bine, atunci tu ai fi fost altcineva/7 Toate aceste informaţii îi vor permite copilului să rămână conectat cu ceea ce este drept.

Trebuie să-i redaţi copilului dreptul de a iubi pe toată lumea, dreptul de a rămâne neutru şi de a nu se ocupa de lucruri care-i privesc pe adulţi, dreptul de a nu fi de acord cu acţiunile părintelui manipulator, chiar dacă trebuie să le suporte.

Apăraţi copilul de violenţa procedurii

Evident, în mintea tatălui manipulator, mama este cea rea. L-a abandonat pe tata. Vrea să-i ia toţi banii. îl dă afară şi vrea să-l împiedice să-şi vadă copiii. Este discursul pe care

manipulatorul îl va ţine copiilor şi care se va întoarce ca un bumerang la mamă.

- Eşti rea, mami!
- De ce îi iei banii lui tati?
- De ce nu vrei să se întoarcă tati? A zis că te iubeşte şi că e nefericit fără tine!
- Din cauza ta, tati nu mai are casă!
- Din cauza ta, tati nu ne mai poate vedea!
- Tati vrea să cer custodie comună judecătorului.

Limitaţi-vă la formă şi refuzaţi să intraţi în conţinut. Mai ales, nu vă justificaţi.

- Este doar părerea tatălui tău, nu asta este realitatea.
- Nu rămâi alături de partenerul tău doar din milă. Când nu mai iubeşti pe cineva nu te poţi obliga să-l iubeşti! Nu te îngrijora pentru tatăl tău. Cu timpul, se va descurca şi, într-o bună zi, îşi va găsi o nouă parteneră, care-l va iubi. Va fi mai bine aşa.

Intr-adevăr, în cazul unui divorţ, părinţii îşi văd mai puţin copiii, iar unul dintre ei trebuie să plece şi să-şi găsească o nouă casă. Asta este!

Atunci când o primesc, toţi manipulatorii flutură teatral cererea de divorţ şi o dau copiilor s-o citească ca să le demonstreze cât de criminal, rău, calculat şi diabolic este celălalt părinte. Copiii sunt evident bulversaţi, chiar şi cei mai mari. Termenii juridici sunt atât de duri. Vă invit să rămâneţi calmi. Folosiţi tonul unui adult, calm şi afirmativ, pentru a contracara acest număr de circ. Spuneţi cu seriozitate: “Tatăl tău (mama ta) nu trebuie să te amestece în asta. Nu ar fi trebui să-ţi dea să citeşti aceste hârtii. Nu eşti avocat. Cred că hârtiile te-au şocat, ţinând cont de felul în care ţi-au fost prezentate. O solicitare este doar o cerere în instanţă. Poate părea rea pentru că tonul este unul rece. Dar nu sunt decât nişte hârtii juridice, care au formă juridică, asta nu priveşte decât avocaţii şi judecătorii.”

într-un fel, trebuie să verbalizaţi ceea ce eu numesc fraze adevărate, care pot pune lucrurile la locul lor şi să se constituie în tot atâtea lecţii de educaţie civică.

Iată datele principale:

Divorţul nu este o crimă, este un drept legal în Franţa

“Un cuplu se construieşte, se întreţine şi se distruge în doi. Dacă divorţăm este pe jumătate vina mea şi pe jumătate vina fostului meu soţ. Fiecare dintre noi avem partea noastră de responsabilitate. Da, eu sunt cea care a luat decizia să plec, dar tatăl tău este cel care, mai înainte, a contribuit la distrugerea cuplului nostru/7

Este şi o ocazie să transmiteţi copiilor nişte lecţii de viaţă foarte puternice: “Vezi tu, fiul meu, dacă nu te porţi frumos cu iubita ta, mai târziu, când se va sătura, va pleca.” Sau: “Vezi tu, fata mea, dacă într-o zi partenerul tău nu se va purta bine cu tine, nu merită să rămâi cu el.”

Toate cuplurile care divorţează urmează o procedură juridică standard

“Nu sunt pe cale să fur banii lui tati sau să-l oblig să-şi vândă casa (care, în treacăt fie spus, este şi a mea), ci doar aplic legea. Aşa se întâmplă întotdeauna când intervine un divorţ. Fiecare îi spune avocatului ce vrea şi explică de ce vrea acel lucru. Apoi, judecătorul decide cine ce primeşte. Nu îi voi fura nimic. Aşa funcţionează justiţia în Franţa.”

Decizia asupra custodiei se face în interesul superior al copilului

“In ceea ce priveşte custodia, nu decid nici mama, nici tata şi cu atât mai puţin copiii, ci judecătorul. Iar judecătorul nu decide nici pentru a face plăcere tatălui, nici pentru a face plăcere mamei şi cu atât mai puţin pentru a face plăcere copiilor. Dar nici nu încearcă să facă rău. El decide în funcţie de ceea ce crede că este cel mai bine pentru interesul superior al copiilor. Acesta este motivul pentru care judecătorul nu trebuie minţit. în caz contrar, nu va avea elementele corecte pe baza cărora să ia o decizie. Dacă spui că te lovesc ca să-i faci pe plac tatălui, ştiind că

nu este adevărat sau dacă nu spui că tati te loveşte pentru că ţi-e teamă de el, deşi ştii că este adevărat, judecătorul nu îşi va da seama cine este bun pentru tine, iar decizia lui nu va mai fi dreaptă. Dacă minţi sau ascunzi lucruri, nu te va putea ajuta nimeni."

îndrăzniţi să denunţaţi comportamentele deviante

Principii pe care trebuie să le puneţi la punct:

- Vorbiţi despre interdicţia incestului şi abuzurilor sexuale.

"Nimeni nu are dreptul să te oblige să păstrezi un secret. Un părinte nu trebuie să doarmă sau să facă duş cu copilul său. începând de la vârsta de 3 ani, copiii sunt capabili să se spele singuri. Niciun adult nu trebuie să-ţi atingă sexul şi tu nu trebuie să atingi organele sexuale ale adulţilor. Este interzis prin lege. Masturbarea este ceva intim şi nu trebuie niciodată să se facă în faţa cuiva: este valabil pentru tine, dar şi pentru oricine ar vrea să o facă în faţa ta."

- Puneţi generaţiile în ordine şi denunţaţi parentificarea copilului.

Părintele manipulator culpabilizează copilul: "Sufăr fără tine etc." Puneţi lucrurile la punct: "Tatăl tău este un adult, nu este cazul să inverseze rolurile. El trebuie să aibă grijă de tine, nu invers. Tot el trebuie să rezolve problemele adulţilor şi cu siguranţă nu este treaba ta. Când eşti adult, nu te smiorcăi acuzându-i pe ceilalţi. Acţionezi şi te ocupi de viaţa ta. O persoană adultă trebuie să-şi asume responsabilităţile pe care le are. Fiecare adult este responsabil pentru propriile stări de spirit. Nu spun că este uşor, spun că este treaba sa să-şi gestioneze emoţiile şi problemele. Tu eşti mic, iar el este mare. Copiii nu au de ce să se amestece în treburile adulţilor. Ai dreptul să nu te îngrijorezi."

- Verbalizaţi răutatea şi denunţaţi patologia.

"Când tatăl tău te critică, nu este decât părerea lui, nu şi adevărul. Dacă are chef să fie furios pe mine, este alegerea lui. Nu este obligat. Mai degrabă decât să tot insiste pe frustrările pe care le are împotriva mea, ar putea la fel de

bine să treacă la altceva. Ar avea o mulţime de motive să fie mulţumit cu noua viaţă. Dar ştii, anumitor persoane le plac mierea şi zahărul, altele preferă oţetul şi piperul. Eu nu văd viaţa în felul ăsta. Eu consider că este rău să... Este bine pentru că oricum nu vedeam viaţa în acelaşi fel şi ăsta este motivul pentru care am divorţat/'

- Revendicaţi-vă sistemul de valori.

Veţi avea în permanenţă de-a face cu o contraspălare a creierului. Cel mai important este să eliminaţi dramatismul situaţiilor şi să relativizaţi ideile preconcepute ale manipulatorilor. Nu trebuie să lăsaţi niciun fel de adevăr contrar. Puneţi lucrurile la locul lor, normele, legile, regulile, valorile, politeţea, lucrurile sacre... Când copilul transmite părintelui sănătos valori pline de misoginism, rasism, intoleranţă, dispreţ, deschideţi discuţia. Apăraţi-vă sistemul de valori. Revendicaţi-vă sistemul educativ. Spuneţi-i copilului că are un creier de care trebuie să se folosească. Determinaţi-l să gândească singur şi să-şi spună părerea asupra a ceea ce înseamnă să iubeşti şi să creşti un copil, să ai un prieten... întrebaţi-l cum ar face dacă ar fi adult. Invitaţi copilul să-şi creeze propriul sistem de gândire şi de valori făcând o sinteză între ceea ce vede şi ce aude la voi, la celălalt părinte şi, de asemenea, la colegii lui. Oferiţi-i dreptul să ia distanţă, să critice, să vadă cum sunt condamnate actele care şochează.

Una dintre marile frici ale părinţilor sănătoşi este ca propriul copil să nu devină şi el manipulator. Acesta este motivul pentru care se apucă să spioneze şi să identifice toate comportamentele care par să-i confirme această teamă. Nu trebuie să procedaţi aşa, căci nu faceţi decât să adânciţi comportamentele pe care le găsiţi. Reţineți principiul următor: în celălalt vor creşte comportamentele cărora le acordăm atenţie. Cu cât veţi găsi mai multe asemănări cu părintele manipulator, cu atât îl veţi invita mai mult să generalizeze. Aşadar, focalizaţi-vă pe tot ceea ce demonstrează că cel mic este diferit de părintele

manipulator şi validaţi fără încetare toate aceste diferenţe. Apoi, cel mai bun mijloc pentru ca propriul copil să nu devină un manipulator este să nu vă mai lăsaţi manipulaţi. Un copil are nevoie ca adultul să fie poziţionat pe locul său de adult, iar el să fie ţinut pe locul său de copil. De asemenea, are nevoie să fie pus la punct şi să i se stabilească nişte limite clare. Mai ales, nu-i alimentaţi fanteziile că este atotputernic, aşa cum aţi făcut cu celălalt părinte... Când creştem un singur copil putem fi tentaţi să stăm de vorbă cu el aşa cum facem cu un prieten. Fără să ne dăm seama, ne destăinuim, îi cerem părerea, creăm o complicitate periculoasă şi nesănătoasă. Lăsaţi-i copilului dreptul de a fi copil. Nu-i împărtăşiţi îndoielile, grijile, deciziile.

Cel mai bun mijloc prin care să-i permiteţi copilului să-şi păstreze rolul de copil este să frecventaţi cât mai mulţi adulţi şi, dacă este posibil, aceştia să aibă copii de vârsta lui. Dacă sunteţi izolat, nu rămâneţi în colţul vostru. Faptul că există asociaţii pentru părinţi singuri este un lucru bun. Aveţi mijloacele să creaţi un cerc de susţinere şi de prieteni, să petreceţi weekenduri amicale, să găsiţi ajutorul de care aveţi nevoie. Copiii adoră picnicurile colective, aerul de trib pe care-l au adunările sociale. Faptul că ştiţi că nu sunteţi singur vă oferă o anumită siguranţă. Cel mai bun mijloc ca un copil să se îndepărteze de modelul părintelui pervers narcisic este să-i propuneţi ceva mai bun!

15

Cum să deveniţi terapeutul propriului copil

Când unul dintre părinţi este manipulator, celălalt trebuie să dea dovadă de competenţe parentale ieşite din comun. El trebuie să devină mai puternic decât majoritatea părinţilor, mai clarvăzător, mai structurat, mai responsabil, dar trebuie şi să fie capabil să-şi asculte copilul şi să-l însoţească, aproape la fel ca un terapeut. In majoritatea timpului, părintele manipulator refuză să lase copilul să meargă la un psiholog. Se teme prea tare ca răutăţile sale

să nu devină evidente. In alte cazuri, alege el însuşi psihologul pe care-l va putea manipula. Şi, în cele din urmă, dacă există o supraveghere terapeutică în ciuda eforturilor sale, se întâmplă adesea ca terapeutul care supraveghează copilul să nu-şi dea seama de perversitatea părintelui manipulator. Şi derapajele nu sunt reperate şi nu pot fi denunţate, şi cu atât mai puţin numite. Pe de altă parte, când consilierea psihologică e de calitate, ea se poate prelungi pe toată durata copilăriei. Or, scenele, agresiunile mai mari sau mai mici care sunt aproape cotidiene se perpetuează ani întregi şi au nevoie să fie tratate zilnic. Acesta este motivul pentru care părintele sănătos trebuie să devină aproape psihoterapeutul copilului său. înainte de orice, vă invit cu căldură să citiţi cartea mea, *Émotions, mode d'emploi*, ca să puteţi observa emoţiile propriului copil şi să îl ajutaţi să le gestioneze. Iată şi alte câteva metode terapeutice simple şi eficiente. Vă puteţi ajuta şi de instinctul şi intuiţia cu care sunteţi înzestraţi.

Utilizarea simbolurilor

Simbolistica funcţionează foarte bine în cazul copiilor. Jacques Salomé încurajează părinţii să o folosească adesea în locul discursurilor pompoase. De exemplu, îi puteţi propune copilului speriat care nu vrea să meargă să se culce să-şi deseneze frica sau să aleagă un obiect care să simbolizeze această frică. Apoi, e suficient să-l întrebaţi pe copil ce vrea să facă în timpul nopţii cu această frică sau să-l întrebaţi unde vrea să o depoziteze. Copilul va şti singur extrem de uşor să o reprezinte în mod simbolic şi apoi ce să facă cu ea. Va decide, de exemplu, să arunce desenul la gunoi, să-l pună în garaj sau să-l depoziteze în lada cu jucării. Se va culca mult mai liniştit decât dacă aţi fi încercat să-l convingeţi folosind logica.

Puteţi crea astfel un coş de gunoi pentru lucrurile negative, în care copiii vor putea arunca tot ce au adunat negativ în timpul şederii la celălalt părinte, o cutie pentru tristeţe, în care să-şi depună problemele şi, de ce nu, un

borcan al bucuriei sau al dragostei inepuizabile, din care se vor putea alimenta de câte ori vor simţi nevoia.

Obiectele magice

Ideal pentru a asigura continuitatea între două lumi, cea a lui tati şi cea a mamei, ar trebui ca în ambele locuri să existe o fotografie a celuilalt părinte pe noptiera copilului, dar acesta este un lucru imposibil de obţinut de la un manipulator. Şi atunci, în această logică simbolică, obiectele tranziţionale (ursuleţul sau jucăria de pluş a momentului) au această funcţie de uniune. Micile inimi de pluş despre care vă povesteam la începutul acestei cărţi ar fi fost o idee bună, în acest sens, dacă ar fi fost prezentate altfel de către mamă. Dar, cu instinctul lor de ură şi distrugere, manipulatorii sesizează importanţa acestor obiecte tranziţionale şi le confiscă, le pierd sau le sparg. în logica lor de regină a Franţei, niciun obiect nu este autorizat să treacă frontiera. Va trebui aşadar să fiţi vicleni. Copilul are nevoie să rămână conectat la cealaltă parte a sinelui său şi să aibă o sursă de dragoste, de curaj şi de putere din care să se poată alimenta pentru a rezista abuzurilor.

Obiectul magic, aşa cum era mica pană a lui Dumbo, este o pistă interesantă. Dar trebuie să alegeţi un obiect cât mai neutru ca să nu treziţi suspiciuni: o pietricică, de exemplu, un beţişor, un breloc pentru chei sau o batistă. Copilul trebuie să fie discret atunci când vrea să recupereze energie. în mai multe cazuri, mamele mi-au spus că micuţul era percheziţionat atât de bine când ajungea la tatăl său încât ar fi fost imposibil să strecoare chiar şi o pietricică. Copiii erau sistematic deposedaţi de tot. Obiectul magic era confiscat şi se trezeau şi mai neajutoraţi. Şi atunci am pus la cale obiecte magice virtuale şi întâlniri telepatice. De exemplu, o mamă le oferea copiilor o mulţime de pupici înainte ca aceştia să plece la tatăl lor. Rezerva de pupici era ascunsă după ureche. De fiecare dată când aveau nevoie de un pupic de la mami, era suficient să ia unul de după ureche şi să-l pună discret pe obraz. La fel, când tatăl

interzice contactul telefonic, mama şi copiii pot stabili întâlniri telepatice. La ore stabilite în timpul zilei, ştiu că mami se gândeşte foarte mult la ei şi le trimite multă iubire. Se mai pot folosi stelele, norii sau arborii pentru a servi drept relee telepatice. Mă doare să ştiu că cei mici sunt condamnaţi să stea cu regularitate, perioade mai scurte sau mai lungi de timp la un părinte rău, care-i va critica, îi va denigra, îi va lovi şi îşi va bate joc de ei, fiind în acelaşi timp lipsiţi de sursa lor de iubire şi trebuind să se mulţumească cu pupici virtuali ca să reziste.

Metafora terapeutică

Este foarte dificil să explici logic astfel de situaţii conflictuale unui copil foarte mic. Dar copiii sunt încă foarte apropiaţi de inconştientul lor şi sunt aşadar capabili să capteze mesajele într-o manieră intuitivă. Acesta este şi motivul pentru care utilizarea metaforei este un mijloc foarte bun ca să primească cheile înţelegerii şi resurse.

Metafora este tot timpul prezentă în comunicarea noastră. Ea poate fi verbală, atunci când povestim o anecdotă, o întâmplare, o poveste sau un proverb sau când folosim expresii vizuale. Ea poate fi nonverbală, atunci când ia forma unui gest, a unui desen, a unei sculpturi sau a unui obiect. Există metafore închise, atunci când soluţia este oferită în metaforă, sau deschise, când soluţia trebuie găsită.

Acest limbaj figurativ activează simultan gândirea şi imaginaţia, căci simbolistica se adresează părţii drepte a creierului, în timp ce emisfera stângă înţelege cuvinte. Metafora permite şi o disociere între conştient, focalizat pe conţinut, şi inconştient, capabil să facă punţi cu ceea ce a trăit, să traducă metafora în idee şi să ia ce i se pare important. Acesta este motivul pentru care oamenii iubesc poveştile, legendele şi alte istorii şi pentru care povestitori există încă din negura timpurilor. Dar metafora este un instrument puternic de influenţare, căci mesajele sale sunt ascunse, nu par să privească persoana căreia îi este

povestită, dar în acelaşi timp adresându-se direct inconştientului. Şi atunci, fiecare dintre noi trebuie să se gândească la anecdotele pe care alege să le povestească, căci pot avea un impact puternic. Dacă o prietenă vă spune că va merge să facă o mamografie, nu continuaţi cu povestea vecinei, care tocmai a murit de cancer.

Metafora devine terapeutică atunci când obiectivul ei este să pregătească pentru schimbare, să propună noi alegeri comportamentale, să recontextualizeze o situaţie, să încolţească idei sau să propună soluţii inedite unei probleme (idei şi soluţii care ar fi refuzate dacă ar fi formulate sub formă de sfaturi sau recomandări). Mulţi terapeuţi folosesc metafora pentru a vindeca. De exemplu, Milton Erickson, marele hipnoterapeut american, şi-a inventat un prieten fictiv pe care-l chema Joe. Povestea adesea pacienţilor săi aventurile acestui amic, Joe, căruia i se întâmpla aproape acelaşi lucru ca şi pacientului, şi care a rezolvat problema ca din întâmplare cu soluţiile pe care Milton Erickson voia să le propună pacientului.

Cum să devii un povestitor vindecător

Astfel, creând metafore adaptate nevoilor copiilor voştri, îi veţi putea ajuta şi vă puteţi dezvolta în acelaşi timp şi talentele de povestitor. Iată metoda pentru a crea poveşti care vindecă. Alegeţi o situaţie prezentând suficiente asemănări cu cea a copiilor voştri, dar nu prea multe totuşi, ca să nu fie evident că vorbiţi despre ei. Apoi urmaţi schema poveştii tradiţionale:

- Prezentaţi timpul, locul, personajele: *A fost odată*...
- Explicaţi situaţia şi creaţi criza: *Dar într-o zi*...
- Acordaţi-vă timp pentru a descrie tot ceea ce simte eroul aflat în situaţia respectivă: îndoială, descurajare, frică, tristeţe etc.
- Faceţi apel la resurse: personaje, vise, obiecte magice... *Şi atunci*...
- Orientaţi povestea în sensul soluţiilor pe care vreţi să le propuneţi.

- Nu oferiţi decât soluţii pozitive!
- Sfârşitul poveştii poate fi închis sau deschis: *Astăzi nu ştim încă*...
- Puteţi propune o concluzie: *Ceea ce putem învăţa din această poveste este că*...

Vă invit să vă antrenaţi cu probleme mici, înainte de a vă lansa în metafore puternice care vorbesc despre probleme importante.

O metaforă drept singura resursă

Iată acum povestea Natachei şi a celor doi băieţei ai ei, Boris şi Vadim. Atunci când Natacha m-a contactat, acţiunea de distrugere dusă de tată era în plină desfăşurare. O ruinase pe Natacha şi o făcuse să-şi piardă locul de muncă. Cum ea a fugit departe de el, acesta a tras sforile necesare astfel încât procedurile judiciare să fie duse simultan în 3 ţări. Tocmai obţinuse custodia celor doi copii de 3 şi de 5 ani pe care deja îi bătea. Natacha era condamnată să-şi vadă copiii un weekend pe lună şi să facă singură călătorii care durau mai multe ore. Tatăl blocase orice posibilitate de comunicare: nimeni nu accepta să vorbească cu mama. Ii era imposibil să contacteze pediatrul, directorul şcolii sau logopedul. Suferinţa Natachei, dar mai ales a copiilor ei, era tulburătoare. Nu-i mai rămânea nimic de făcut decât să creeze metafore care să ajute copiii să depăşească suferinţa. Natacha a creat una atât de bine realizată, încât am contactat-o ca să aflu dacă ar accepta să o împartă cu voi.

Mi-a răspuns cu bunăvoinţă: “Bineînţeles că accept să folosiţi metafora ca exemplu şi sunt încântată de ideea că ar putea ajuta alţi părinţi şi alţi copii care trec prin situaţii dureroase, similare cu ale noastre. Bineînţeles, este indicat să ne schimbaţi prenumele, dar puteţi păstra numele personajelor.”

Aşadar, iată povestea:

Schiţă a metaforei terapeutice

“Mama, care le spune mereu copiilor poveşti pe care le inventează, le-a propus să creeze una împreună. Au acceptat imediat. Mama punea întrebări şi copiii răspundeau, amuzaţi. Persoane, nume, personaje şi situaţii oferite de Boris şi Vadim.

Era odată o familie de lei. Trăiau în Africa, acolo unde este cald, foarte cald.

Era tatăl leu care se numea Muro (Zid).

Era mama leu care se numea Stellina (Steluţa).

Erau doi pui de leu, cel mai mare se numea Svegio (trezit, viu... Boris), cel mai mic se numea Furbo (viclean, şmecher... Vadim).

Trăiau cu toţii într-o vizuină.

într-o zi, au început problemele. Erau din ce în ce mai multe probleme.

Tata leu, Muro, era mereu nervos, furios, făcea prostii, striga mult, mult şi nimeni nu putea vorbi.

Mama leoaică, Stellina, cânta cântecele puilor de leu, se juca mult cu ei, îşi iubea mult puiuţii.

Puii de leu erau drăgălaşi şi pofticioşi. Mergeau să caute de mâncare. După ce mâncau se întorceau în fugă la mama lor. Erau fericiţi cu mama lor, Stellina.

Leul Muro şi leoaica Stellina nu se mai înţelegeau. Se certau adesea şi atunci au decis să se separe şi să schimbe vizuina.

Leoaica Stellina a fost nevoită să meargă şi ea într-o vizuină, departe, departe, pentru că tatăl leu voia să o lovească.

Cei doi pui de leu merg cu mama lor. Nu vor să rămână cu tatăl leu pentru că acesta este mereu foarte furios. Nu zâmbeşte niciodată şi îi loveşte pe puii de leu.

Leul Muro a rămas singur.

Era foarte furios.

Este un tată ciudat: nu suportă ca mama Stellina să fie drăguţă cu puii de leu, să-i iubească şi să îi mângâie.

Tatăl leu Muro are o mare problemă cu mamele, nu-i plac mamele drăguţe.

Nu suportă mamele şi cu atât mai puţin pe cele drăguţe.

De îndată ce leul Muro vede o mamă drăguţă, asta îl face să fie foarte furios.

De ce este aşa? Este aşa pentru că a avut o mare problemă cu mama lui când era mic şi atunci este furios pe toate mamele şi vrea să le facă rău.

Tatăl leu vrea să ia puii cu el.

(In acest moment, Vadim s-a blocat şi, cu ochii plini de lacrimi, a spus: «Vădim nu vrea să mai povestească». A plecat. Boris a adăugat: «Povestea e rea...») Mama a scris continuarea singură.

Tatăl leu Muro a plecat să caute ajutor. A întâlnit un vultur şi i-a zis: «Ajută-mă, îi vreau pe cei doi pui de leu în vizuina mea. Nu vreau să rămână cu mama lor, leoaica Stellina.»

Tatăl leu Muro a povestit o mulţime de minciuni vulturului pentru ca acesta să-l ajute.

Vulturul a spus: «Da, te ajut.» Apoi a adăugat: «Sunt puternic şi nu-mi plac mămicile drăguţe. Eu decid că puii de leu vor merge să locuiască în vizuina tatălui leu Muro.»

Este trist, mama leoaică Stellina este tristă pentru că nu-i mai vede la fel de des pe puii pe care-i iubeşte foarte mult. Puii sunt trişti pentru că nu vor să meargă să stea la leul Muro. Ei plâng ca să rămână cu mama leoaică Stellina.

Deocamdată, mama leoaică şi micii lei trebuie să-l asculte pe vultur.

Mama leoaică şi micuţii ei se iubesc mult. Sunt fericiţi împreună pentru că se iubesc mult, iar asta leul Muro şi vulturul nu le-o pot lua niciodată. Este o comoară pe care puii şi mama lor o au pentru totdeauna în adâncul inimii lor. Mama leoaică Stellina îşi va iubi pentru totdeauna micuţii lei.

Ascultaţi, asta este secret: Mama leoaică Stellina l-a rugat foarte tare pe «Zeul Norilor» ca să apere toate animalele de pe pământ.

Ea i-a spus: «Eu, mama leoaică, îmi iubesc foarte tare cei doi pui. Tatăl leu Muro este rău, spune multe minciuni, povesteşte multe lucruri rele, ca să facă rău, dar nu sunt adevărate. Eu, mama leoaică, îmi iubesc foarte tare puii, pentru totdeauna.»

Zeul Norilor a auzit-o pe mama leoaică Stelinna, a coborât încet pe un nor, a aterizat aproape de vizuina ei şi i-a spus un mare secret: «Stellina, într-o bună zi, cei doi pui ai tăi vor fi mari şi îi vor putea spune vulturului: Noi vrem să mergem să stăm cu mama în vizuina ei, pentru că suntem fericiţi împreună.»

Când cei doi pui vor fi mari, vulturul va înţelege că au multă nevoie de mama lor şi nu-i va mai putea obliga să stea cu leul Muro. Vulturul le va spune puilor de leu: «puteţi merge să staţi cu mama voastră.»

Dar până atunci trebuie să fiţi puternici, să creşteţi şi să aveţi multă răbdare şi să fiţi siguri că mama leoaică vă va iubi mereu.

Iar leul Muro nu va putea împiedica asta.

Ascultaţi-mă, pui de lei, mai am un secret pe care o să vi-l spun, dar trebuie să-l împărţiți doar cu mama leoaică şi cu nimeni altcineva. De acord?

Iată secretul meu:

înainte să mergeţi la tatăl leu Muro, mama leoaică Stellina vă va da o mulţime de pupici, o să-i simţiți pe toţi, sunt mulţi, multi... Când sunteţi la tatăl leu şi vă este dor de mama leoaică, luaţi un pupic ascuns în spatele urechii şi încet de tot îl puneţi pe buze. Este un pupic de la mama. Astfel, schimbaţi pupici cu mami, iar tatăl leu Muro nu va şti. Ssst, este un secret.

Când eşti trist, priveşte cerul, chiar dincolo de munţi, de cei cu zăpadă, pentru că acolo se află mama care se gândeşte la tine.

Dacă cerul este plin de nori, vorbeşte cu Zeul Norilor, el va duce la mama tot ce vrei să-i spui.

Dacă este soare afară, simţi înăuntru căldura soarelui, o simţi pe obraz: este ca şi cum te-ar săruta mama de multe ori.

Dacă plouă afară, vei simţi picăturile de ploaie: este ca şi cum te-ar săruta mama de multe ori.

Când se face noapte, uită-te la stelele şi la luna de pe cer: mama le vede în acelaşi timp cu tine. Vorbeşte-i lunii şi vorbeşte-le stelelor, o să îi spună ele mamei tale.

Şi mama vorbeşte cu ele, le spune că vă iubeşte.

Ssst... Nimeni nu mai ştie, decât mama şi voi."

Natcha îmi povesteşte continuarea:

"Această metaforă a fost de ajutor o perioadă de timp şi i-a ajutat cu adevărat pe copii, apoi, într-o zi, Boris şi Vadim nu au mai vrut să ştie de ea: şi-au recunoscut propria poveste şi a o povesti năştea probabil prea multă durere legată de separarea de mama lor şi de violenţa tatălui...

Bunica maternă a născocit şi ea alte poveşti cu ei, iar poveştile au evoluat în funcţie de ce au trăit şi au simţit, iar acest lucru se întâmplă şi în prezent.

Pe lângă separarea de mama lor, problema principală este manipularea şi comportamentul violent al tatălui.

Atunci, eroul acestor poveşti este Orco, Omul Rău: se evidenţiază comportamentul său agresiv faţă de copii şi este supus unor «aventuri» câteodată penibile, destinate să îl schimbe, şi copiii reuşesc să se protejeze sau îl pedepsesc... Astfel, copiii devin într-un fel «actori», inclusiv prin gesturi, şi nu mai sunt victime neajutorate. In aceste poveşti, ticăloşii sunt pedepsiţi, copiii sunt protejaţi şi primesc ajutoare, câteodată, neaşteptate etc.

în acelaşi timp, mă bucur de sprijinul familiei mele, care a făcut totul ca să-i ajute pe copii să reziste. Şi rezistăm! Cuvântul cheie este IUBIRE. Le spunem mereu copiilor: «Ne iubim foarte mult, iubirea pe care ne-o purtăm se află în străfundul inimii noastre şi nimeni nu poate să ne-o ia.» Mângâieri, poveşti, activităţi, prieteni, surprize, participare totală: totul este folosit, toate sunt bune pentru a le dovedi

lui Boris şi lui Vadim că iubirea este cea mai puternică şi că iubirea câştigă.

în ceea ce priveşte ce am trăit noi, iată câteva informaţii pe scurt:

Pe partea de procedură, tatăl copiilor primeşte şi obţine numeroase amânări de întrevederi fără justificare.

în acest timp, Boris şi Vadim:

- Nu şi-au văzut mama decât un weekend pe lună, ceea ce reprezintă o suferinţă extremă pentru ei. Plâng la fiecare plecare, repetă că nu vor să se mai ducă la tatăl lor...;

- Suferă manipulări, violenţe verbale şi fizice la domiciliul tatălui, din partea tatălui, a partenerei acestuia şi a bunicii paterne, care locuieşte acolo;

- Au fost supuşi unei evaluări psihiatrice: medicii au decis împreună cu tatăl şi i-au luat partea înainte ca eu să fiu informată despre această evaluare, apoi, în urma sesizării pe care am făcut-o, au refuzat să vadă problema manipulării şi violenţele suferite de copii;

- Au fost duşi cu forţa la şcoală, fără ca eu să fiu consultată şi în ciuda refuzului meu ulterior. Directorii şi învăţătoarele nu au acceptat să mă primească şi au făcut-o pentru prima oară în noiembrie, în prezenţa tatălui;

- Boris a fost supus unei evaluări logopedice, pentru «dificultăţi grave de înţelegere şi vorbire», fără a mi se aduce acest lucru la cunoştinţă, pentru a recunoaşte apoi că aceste dificultăţi au dispărut (în două luni!)... Dar acest lucru servea intereselor tatălui, care a mai făcut rost de o adeverinţă.”

îmi doresc ca situaţia voastră să fie mai puţin gravă decât cea a Natachei şi sper ca simbolurile, obiectele magice şi metaforele pe care le oferiţi copiilor voştri să poată să îi ajute din plin şi să le aducă susţinerea şi uşurarea de care au mare nevoie în decursul acestor ani.

De asemenea, mi-aş dori ca această carte să vă ajute să înţelegeți cât mai obiectiv şi constructiv posibil situaţia pe care o parcurgeţi.

Concluzie

Sabine este clienta despre care v-am vorbit într-un capitol anterior şi care a primit trei luni de închisoare. O consiliam când a divorţat, în anul 2001. Am pierdut contactul cu ea când a plecat la 1.000 de kilometri de casă ca să scape de cel care o hărţuia şi ca să încerce să îşi protejeze fiica. Ne-am întâlnit câţiva ani mai târziu, în timpul unei conferinţe. S-a strecurat prin mulţime şi mi-a oferit câteva noutăţi. Astfel, am aflat că fusese condamnată la închisoare şi că pierduse custodia fetiţei. Când am scris această carte, m-am gândit mult la ea şi am căutat-o pentru a afla mai multe despre povestea ei. Iată e-mailul primit de la ea:

“Bună ziua, Christel,

Tocmai mă gândeam la tine şi voiam să îţi cer să mă ajuţi cu fiica mea, care are momente când este complet dezorientată, după ce a petrecut mai bine de şase ani (departe de mine) cu tatăl său violent, manipulator şi pervers narcisic şi pe care am recuperat-o în aprilie 2011. Am fost clienta ta şi nu îmi dau seama dacă povestea mea prezintă vreun interes, dar ştiu că are legătură cu divorţul de un manipulator (violent şi toate celelalte) care a făcut tot ce a putut împotriva mea ca să-mi ia fiica, în vârstă de numai 7 ani. Pentru că a avut curaj, după mai multe tentative de evadare, de a-mi scrie, după situaţii limită, Angelina a trimis o scrisoare Tribunalului pentru probleme de familie, la vârsta de 12 ani şi jumătate, ameninţând că se va sinucide, numindu-i «cretini» şi rugându-i să o trimită din nou la mine...

Acest lucru a dat rezultate. După încă o anchetă efectuată de Protecţia Copilului, pentru că nu a văzut niciun rezultat, fiica mea a luat decizia, pe când se afla încă la tatăl său, să nu se mai ducă la şcoală timp de mai mult de 15 zile (cu un an mai devreme), păcălind pe toată lumea, pentru ca, în sfârşit, justiţia să accepte să ia în considerare dorinţa ei de a se întoarce la mama sa... Şi a funcţionat, dar am regăsit o adolescentă pe care nu o opreşte nimic, care nu se teme de

nimic, nu respectă pe nimeni şi, cu atât mai mult, limitele pe care i le impun: nu înţelege de ce, spune că deja este pregătită, că ştie tot, că nimic nu i se poate întâmpla şi încă nu vă spun totul...

Tatăl său a lăsat totul baltă, apartament, serviciu, pentru a se refugia în străinătate unde a rămas aproape nouă luni. Dar tocmai a reapărut. S-a dus la liceu şi de atunci fata mea face de toate, chiuleşte într-o veselie, este pedepsită, dar nu o interesează, pierde timpul prin oraş și i se pare normal, am pe cap o persoană de la Protecţia Copilului care îmi cercetează cazul, dar trebuie să o salvez şi pentru moment fiica mea nu vrea să mai meargă la psiholog. în orice caz, toată lumea neagă problema: pentru că Angélina s-a întors la maică-sa totul este în regulă. Putem să dăm pagina.

îmi este foarte frică de ce i se poate întâmpla şi am nevoie de ajutor, aşa că te rog să îmi răspunzi. Spune-mi ce pot face şi îţi mulţumesc pentru că te-ai gândit şi tu la mine astăzi! Aştept cu nerăbdare răspunsul tău şi aş putea să îţi povestesc mai multe... Cu stimă, Sabine."

în urma acestui e-mail, am discutat mult la telefon. Am descoperit urmarea poveştii, oroarea în cele mai mici detalii. Povestea Sabinei şi a Angélinei adună tot ce v-am povestit mai rău în această carte. Ele au trăit-o! Sabine intră în al doisprezecelea an de acţiuni în instanţă, este complet ruinată şi asta nu este tot! înainte de a fugi, tatăl venea la ea acasă ca să o terorizeze pe micuţa care, în mod normal, refuza să plece cu el. Apoi făcea plângeri pentru că refuza să-i dea copilul: în total vreo treizeci de plângeri, tot atâtea bombe cu ceas pe care Sabine le-a descoperit mai târziu.

La rugămintea mea, Sabine a făcut un rezumat scris al poveştii sale. Voiam să sintetizez această naraţiune. Dar era imposibil. Mai mult, enumerarea cronologică a faptelor este atât de grăitoare, încât prefer să vi-o transmit ca atare. Provoacă vertijuri.

- Iunie 1994: întâlnirea cu tatăl fiicei mele în Italia, acesta având o identitate falsă.
- Aprilie 1995: întoarcerea acestuia în Belgia, în aşteptarea unui statut de refugiat politic, după 40 de zile de încarcerare în Italia, din cauza primei sale intrări cu documente false în această ţară, în februarie 1995.
- Februarie 1997: căsătoria noastră, în Belgia.
- Decembrie 1997: sosirea lui în Franţa, la domiciliul meu.
- Mai 1998: naşterea fiicei noastre.
- Iunie 2001: cererea mea de divorţ din culpă, după 4 ani de iad...
- Jumătatea lui septembrie 2001: mă ameninţă cu moartea în prezenţa copilului.
- Sfârşitul lui octombrie 2001: părăsesc domiciliul conjugal în urma unei Hotărâri de lipsă de acord dată de judecătorul pentru probleme familiale; fiica mea are 3 ani şi jumătate; are drepturile clasice asupra copilului şi se mulţumeşte să facă plângeri pentru nerespectarea programului de vizite.
- începutul lui septembrie 2002: fiica mea se duce pentru prima oară la grădiniţă, direct în grupa mijlocie; are 4 ani şi 4 luni.
- Mijlocul lui septembrie 2002: face un denunţ calomnios în faţa unui judecător pentru minori, declarând că fiica mea este în pericol atât timp cât se află la mine.
- Sfârşitul lui mai 2003: Hotărârea prin care judecătorul pentru probleme familiale îi acordă drepturi de vizită tatălui în cadrul Programului părinţi/copii, care durează 2 luni (2X1 oră/lună), apoi toate duminicile de la ora 10.00 la ora 18.00; o expertiză psihologică pentru noi 3 + o anchetă socială. Fiica mea are numai 5 ani şi tot nu vrea să îl vadă.
- Mă trimite de 5 ori în faţa Camerei corecţionale a tribunalului, cere daune-interese şi încearcă să mă bage la închisoare pentru a recupera custodia fetiţei.
- Septembrie 2003: Hotărârea judecătorului pentru minori pentru procedura privind investigaţiile de orientare educativă, anchetă dezinformată de acesta...

- Ianuarie 2004: Hotărârea judecătorului pentru probleme familiale prin care îi acordă tatălui 6 luni de drepturi de vizită în cadrul Programului părinţi/copii (2X1 oră şi jumătate/lună), apoi revenire la drepturile clasice...

- Face apel împotriva acestei decizii cerând ca fata să locuiască la el, dar aceasta împlineşte în curând 6 ani şi încă refuză, după terminarea Programului părinţi/copii, să plece cu el. Trebuie să înceapă şcoala.

- Aprilie 2004: Hotărâre dată de judecătorul pentru minori pentru o măsură de Asistenţă educaţională în mediu deschis.

- August 2004: mă mut la o distanţă de 1.000 de km încercând să o protejez pe fiica mea, ştiind că risc să fac închisoare, după 3 luni de pedeapsă cu suspendare una după alta. Tatăl abia aşteaptă acest lucru...

- Septembrie 2004: fiica mea începe cursurile şcolii primare şi după doar 2 luni, reprezentanţii scolii hotărăsc să o mute în următorul an de studii (are un IQ de 125). Nu are decât 6 ani şi jumătate.

- Noiembrie 2004: procurorul cere 3 luni de închisoare cu executare pentru mine, dar, din fericire, nefiind prezentă, preşedinta completului de judecată mă condamnă la plata de pagube-interese!

- Ianuarie 2005: Hotărârea Curţii de Apel stabileşte domiciliul la tată acordându-mi drepturi de vizită şi de locuit în timpul vacanţelor şcolare.

- Februarie 2005: având în vedere situaţia disperată a fiicei mele, decid să fac o programare la un psihiatru pentru copii, cu scopul de a fi consultată şi a se ţine cont de starea sa. Anunţ poliția de acest demers.

- A doua zi, trebuia să o duc la psihiatrul pentru copii, dar am rămas blocată din cauza zăpezii: a durat 3 zile să pot pleca la drum şi în acest timp i-am ţinut pe poliţişti la curent.

- 4 martie 2005: cu 2 luni înainte de a împlini 7 ani, fiica mea este luată la poliţie de serviciile sociale pentru a fi

dusă la un cămin; nu am ştiut nimic despre ea timp de 3 zile, apoi am vizitat-o de 4 ori, câte o oră, în 12 zile.

- 15 martie 2005: judecătorul pentru minori o trimite pe fiica mea la tatăl său, care a venit să o ia, cu toate că nu a locuit niciodată la el şi nici nu a rămas singură acolo, nu cunoaşte locuinţa acestuia şi cu atât mai puţin noua şcoală: îşi pierde complet reperele.

- Aprilie 2005: Hotărârea judecătorului pentru probleme familiale prin care suspendă drepturile mele şi mă condamnă să nu îmi văd fiica în regiunea în care locuieşte tatăl său (adică la 1.000 de km), decât de două ori pe lună, câte o oră şi jumătate, în cadrul Programului părinţi/copii, timp de 6 luni (situaţie în oglindă cerută de tată) plus o altă expertiză psihiatrică pentru toţi trei.

- Ianuarie 2006: Hotărârea pentru asistenţă educaţională, ca o măsură suplimentară pentru Asistenţa educaţională în mediu deschis de 18 luni.

- Februarie 2006: Hotărârea judecătorului pentru probleme familiale prin care îmi acordă drept de vizită numai o duminică din două şi s-a continuat acest ritm până în iulie 2007, când mi-am putut vedea fiica timp de 15 zile în vacanţa de vară.

- Decembrie 2006: Hotărârea judecătorului pentru probleme familiale prin care îmi dă dreptul să îmi iau fiica timp de 5 zile de Crăciun, conform cererilor tatălui, care a solicitat să nu-mi pot duce fiica la un psihoterapeut şi să nu doarmă cu mine, lăsând să se înţeleagă că ar exista relaţii incestuoase.

- Februarie 2007: fiica mea a fugit şi a venit să mă vadă pe jos, dar eu nu eram acasă şi au recuperat-o poliţiştii. Era prima dată când fugea. Avea 8 ani şi jumătate şi judecătorii nu au considerat acest gest o fugă pentru că, în opinia lor, venise la domiciliul meu, doar că eu nu eram acasă şi nimeni nu ştiuse unde plecase: a fost mobilizată o patrulă de câini poliţişti...

- Iulie 2007: este pronunţată *Hotărârea de divorţ din culpa mea exclusivă*, cu o pensie alimentară de 50 de euro: un dezastru pentru mine, care eram nevinovată! Cu drepturile clasice în ceea ce o priveşte pe fiica mea... De fapt, s-a folosit de plecarea mea din domiciliul conjugal în mai 2001, atunci când am fost să mă odihnesc împreună cu fiica mea la o pensiune, cu trimitere medicală, şi m-am întors după o lună şi jumătate. M-a acuzat de “abandonarea domiciliului conjugal” şi, bineînţeles, acest lucru a funcţionat: i-a convins pe doi dintre foştii vecini să confirme afirmaţiile sale, chiar dacă era acolo când am plecat şi m-a ajutat să îmi cobor bagajele... ca să vedeţi cât de pervers gândea!

- Bineînţeles, am făcut apel la această hotărâre contradictorie...

- Noiembrie 2007: fiica mea a fost dusă de urgenţă de paramedic! la Spitalul de urgenţă pentru copii, deoarece acuza dureri foarte puternice de burtă şi rămăsese singură acasă încă de la 3 dimineaţa, tatăl ei lucrând în tura de dimineaţă. Avea 9 ani şi jumătate.

- Iulie 2008: Hotărârea judecătorului pentru minori privind Asistenţa educaţională pronunţă o suspendare a măsurilor educaţionale pentru fiica mea până la sfârşitul lunii ianuarie 2009 şi îi cere tatălui să apeleze la o monitorizare psihologică pentru ea.

- Noiembrie 2008: Hotărârea Curţii de Apel mă reabilitează în parte (dacă se poate spune aşa), pronunţând divorţul din culpă comună, cu toate că eu cerusem un divorţ din culpa lui, dar *domnul* făcuse o cerere reconvenţională de divorţ...

- începutul lui ianuarie 2009: la vârsta de 10 ani, fiica mea nu mai suportă, profită că tatăl său doarme (sau este beat!), vine să se refugieze la mine parcurgând aproape 2 km, noaptea, la ţară, la -5°C, fără hanorac, cu toate că îi era foame şi foarte frig...

- Mijlocul lui ianuarie 2009: după ce am sesizat judecătorul pentru probleme familiale în vederea recuperării fiicei mele,

mi se resping toate cererile şi sunt condamnată la plata unei amenzi de 100 de euro...

- Sfârşitul lui ianuarie 2009: în ciuda tuturor strigătelor de ajutor ale fiicei mele, judecătorul pentru minori decide închiderea şi clasarea dosarului şi pronunţă o hotărâre de *respingere* a asistenţei educaţionale.
- Iulie 2010: Hotărârea Curţii de Apel care îmi respinge toate cererile şi, în plus, mă condamnă la plata a 300 de euro pagube-interese, pe motiv de abuz: CULMEA!
- Vara anului 2010: fiica mea pleacă împreună cu tatăl său în Orientul Mijlociu pentru o perioadă de aproximativ 3 săptămâni şi îmi spune că a "încercat" acolo vălul islamic...
- Octombrie 2010: la vârsta de 12 ani, fiica mea spune că nu va mai sta mai mult de un an la tatăl său şi decide să scrie direct judecătorului pentru probleme familiale, fiind ajutată de o profesoară pentru a trimite scrisoarea recomandată cu confirmare de primire (faimoasa scrisoare în care le spune că sunt *cretini*). Acest lucru atrage după sine o convocare în faţa judecătorului pentru minori.
- Ianuarie 2011: Hotărârea pentru Investigaţii de orientare educativă: după 7 ani şi jumătate totul reîncepe de la zero şi fiica mea chiar nu mai are putere... Nu se mai duce la şcoală timp de 15 zile consecutive cu toate că locuieşte încă la tatăl său. El nici nu îşi dă seama.
- Aprilie 2011: după ce a semnat un acord amiabil cu mine, de nevoie, tatăl este de acord ca fiica noastră să revină la mine (vezi, Doamne, i-a fost frică să nu fie instituţionalizată!)
- Iunie 2011: Hotărârea judecătorului pentru probleme familiale prin care stabileşte provizoriu domiciliul fetei la mine, cu drepturile clasice pentru tată şi pensie alimentară, în aşteptarea raportului judecătorului pentru minori.
- Septembrie 2011: Hotărâre de asistenţă educaţională dată de judecătorul pentru minori care stabileşte o măsură de Asistenţă educaţională în mediu deschis de un an.

Octombrie 2011: Hotărârea judecătorului pentru probleme familiale care stabileşte domiciliul fetei la mine, cu drepturi clasice pentru tată şi o pensie alimentară de 200 de euro pe lună.

- Septembrie 2012: Hotărâre dată de judecătorul pentru minori pentru asistenţă educaţională care prelungeşte măsura de Asistenţă educaţională în mediu deschis pentru încă un an, luând în considerare determinarea de care a dat dovadă fiica mea şi din motive de precauţie.

Sabine precizează: “Iată, îmi pare rău că a fost o descriere prea lungă, dar sunt mai bine de 12 ani de când durează totul şi v-am scutit de procedurile de apel, de recurs, de rezultatele negative etc., chiar şi la Curtea de Casaţie, ca să nu vă copleşesc!'“

Apoi adaugă: “în prezent, îngrijorarea mea principală este că fiica mea pare că acţionează fără frică de nimic, în mod inconştient chiar, ca şi cum ar forţa limitele, şi acest lucru nu o îngrijorează doar pe doamna de la Asistenţă Educaţională, ci şi pe reprezentanţii liceului care au pedepsit-o din nou, două după-amieze de miercuri la rând, plus o zi de suspendare, deoarece nu a respectat pedepsele, ziua de sancţionare/suspendare, iar notele sale au fost catastrofale... Printre altele, vă semnalez în trecere că l-a revăzut pe tatăl său de două ori (în decembrie şi în februarie) de când el s-a întors şi, din acel moment, ea a intrat din nou în vrie, chiar dacă, din punctul ei de vedere, nu are legătură cu acest lucru!”

Totuşi, foarte ciudat, de-a lungul acestor 12 ani, acest tată a beneficiat peste tot de susţinere şi ajutor. O asociaţie catolică i-a plătit până şi costurile de transport pentru a putea veni să îşi ia fiica. O mediatoare îl ducea cu maşina deoarece el nu are permis... Sabine se întreabă în continuare cum a putut fostul său soţ să plătească onorariile avocaţilor săi. îi sugerez că, aşa cum se întâmplă de obicei în astfel de situaţii, fostul său soţ şi-a sedus avocata şi profită de aceasta. Sabine exclamă: “Imposibil,

este bătrână şi urâtă!” Sabine, ce naivă eşti! Râd: “Cu atât mai mult îi este şi mai uşor să o seducă!”

O cunosc bine pe Sabine. Este o femeie generoasă şi foarte inteligentă. Fără îndoială, prea inteligentă pentru a fi înţeleasă. De asemenea, fiica sa a fost evaluată ca fiind un copil supradotat la vârsta de 6 ani. Sabine este o mamă admirabilă. Instinctul său matern este demn de al unei feline. Este evident că acesta derutează şi deranjează multă lume.

îmi povesteşte: “Justiţia m-a şantajat: fie închisoarea cu executare, fie îmi dădeam imediat fata serviciilor sociale ale poliţiei. Au dus-o într-un cămin. Avea 7 ani şi timp de 3 zile nu am ştiut nimic de ea. Când mi-am revăzut fiica, nu am recunoscut-o. Era îmbrăcată cu haine necunoscute (ciudat, totuşi, pentru că este considerată “floarea” instituţiilor franceze!) şi chipul său exprima o spaimă atât de mare încât nu îţi rămânea nimic de făcut decât să o strângi în braţe şi să o legeni ca pe un nou-născut. Instinctiv, asta am şi făcut. Plângea şi ea şi plângeam şi eu. Am rămas aşa mult timp. A plecat mai veselă. Serviciile sociale au tras concluzia că atunci când îşi vede mama plânge şi când pleacă de lângă ea este mai veselă. Mai târziu, Angélina a justificat tot ce am făcut spunându-mi: “Dacă nu ai fi plecat, m-ar fi luat mai repede. Nu o să te învinovăţesc niciodată.”

Povestea Sabinei, ca şi cea a Natachei, este aproape de neascultat. Angélina nu a putut (nu a vrut?) să îmi vorbească. O înţeleg. A văzut prea mulţi psihologi, anchetatori, judecători, experţi, avocaţi, educatori. Cine a înţeles-o şi a ajutat-o? Nu mai doreşte să privească în urmă. E mult prea dureros. îmi este ruşine pentru noi toţi. Aş vrea să îi cer iertare Angélinei, în numele întregii noastre societăţi, pentru răul care i-a fost făcut. Ce încredere ar mai putea avea acest copil în societate, în justiţie, în poliţie, în psihologie? Ce adult mai poate fi credibil în ochii săi? în ce valori mai poate crede? Şi care va fi următoarea ticăloşie făcută de tatăl său? O să o căsătorească forţat în

străinătate? Angélina va împlini 14 ani. încă 4 ani de acum încolo va avea puterea de a o distruge. Şi cu siguranţă şi după. Un pervers narcisic veritabil nu îşi abandonează niciodată prada. Ce femeie va deveni Angélina? Ce cuplu va putea forma? Cum va gestiona experienţa de a fi mamă?

Am scris această carte pentru a nu mai consilia niciodată mame care, ca Sabine şi atâtea altele, să fie nevoite să treacă prin toate etapele distrugerii. Sper ca această carte să le poată permite tuturor părinţilor care au de-a face cu un manipulator să reacţioneze rapid şi să evite toate piedicile care îi aşteaptă în timpul separării. Curaj tuturor!

Bibliografie

Alonso Isabelle,...*même pas mâle*!, Pocket, 2008

Aubry Isabelle, *Comment j'ai surmonté l'inceste*, J. Lyon, 2010

Bazin Hervé, *Vipère au poing*, Poche, 1972

Bazin Hervé, *La mort du petit cheval*, Poche, 1972

Bazin Hervé, *Le cri de la chouette*, Poche, 1975

Bazin Hervé, *Madame Ex*, Poche, 1976

Beauvois J.L. şi Joule R.V., *Petit traité de manipulation à l'usage des honnêtes gens*, *PUG*, *2002*

Clerc Olivier, *Le tigre et l'Araignée*: *les deux visages de la violence*, Jouvence, 2004

Clerc Olivier, *La grenouille qui ne savait pas qu'elle était cuite*, *J.C*. Lattès, 2005

Clerget Stéphane, *Séparons-nous... mais protégeons nos enfants*, Albin Michel, 2004

Crève-Coeur Jean Jacques. *Relations et jeux de pouvoir*, Jouvence, 2000

Dolan Yvonne, *Guérir de l'abus sexuel et revivre*, Le Germe - SATAS, 1996

Dowling Colette, *Le complexe de cendrillon*, Grasset, 1982

Dowling Colette, *Cendrillon et l'argent*, Grasset, 1999

Farelly Frank, *La thérapie provocatrice*, SATAS, Bruxelles, 2000

Farmer Steven, *Adult children of abusive parents*, Ballantine Books, 1989
Forward Susan, Le *chantage affectif*, InterEditions, 1998
Forward Susan, *Parents toxiques*, Stock, 1991
Gauthier Cornelia, *Victime*? *Non*, *merci*!, Jouvence, 2010
Graad Marcia, *La princesse qui croyait aux contes de fées*, Vivez soleil, 1995
Harrus-Révidi Gisèle, *Parents immatures et enfants-adultes*, Payot, 2001
Hervé Jane, *La cassure de l'inceste*, Fayard, 1997
Hirigoyen Marie-France, *Le harcèlement moral*, Pocket, 1998
Hirigoyen Marie-France, *Femmes sous emprise*, Pocket, 2005
Hurni Maurice şi Stoll Giovanna, *La haine de l'amour*, L'Harmattan, 1996
Kiley Dan, *Le syndrome de Peter Pan*, Odile Jacob poches, 1996
Nazare-Aga Isabelle, *Les manipulateurs sont parmi nous*, Éditions de l'Homme, 1997
Nazare-Aga Isabelle, *Les manipulateurs et l'amour*, Éditions de l'Homme, 2000
Perrone Reynaldo şi Nannini Martine, *Violence*, *et abus sexuel dans la famille*, E.S.F, 1995
Phélip Jacqueline, Le *livre noir de la garde alternée*, Dunod, 2006
Phélip Jacqueline şi Maurice Berger, *Divorce*, *séparation*: *les enfants sont-ils protégés*? Dunod, 2012
Reichert-Pagnard Geneviève, Les *relations toxiques*, Idéo, 2011
Rhodes Daniel şi Kathleen, Le *harcèlement psychologique*, Marabout, 1999
Swigart Jane, Le *mythe de la mauvaise mère*, Robert Laffont, 1990